NACRT

Strategija zaštite životne sredine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine 2022–2032.

Maj 2022. godine

Sadržaj

1. UVOD 1

2. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE 2

3. STRATEŠKA PLATFORMA 7

3.1. Analiza situacije 7

3.1.1. Upravljanje vodama 7

3.1.2. Upravljanje otpadom 17

3.1.3. Biodiverzitet i zaštita prirode 24

3.1.4. Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija 30

3.1.5. Hemijska bezbjednost i buka 39

3.1.6. Održivo upravljanje resursima 45

3.1.7. Upravljanje životnom sredinom 51

3.2. Strateško fokusiranje 57

3.3. Vizija 57

3.4. Strateški ciljevi 58

4. PRIORITETI 62

4.1.1. Prioriteti za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama 65

4.1.2. Prioriteti za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom 68

4.1.3. Prioriteti za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode 71

4.1.4. Prioriteti za strateški cilj 4 – Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija 74

4.1.5. Prioriteti za strateški cilj 5 – Hemijska bezbjednost i buka 76

4.1.6. Prioriteti za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima 80

4.1.7. Prioriteti za strateški cilj 7 – Upravljanje životnom sredinom 83

5. OPIS MJERA 88

5.1.1. Mjere za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama 88

5.1.2. Mjere za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom 92

5.1.3. Mjere za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode 94

5.1.4. Mjere za strateški cilj 4 – Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija 98

5.1.5. Mjere za strateški cilj 5 – Hemijska bezbjednost i buka 103

5.1.6. Mjere za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima 108

5.1.7. Mjere za strateški cilj 7 – Upravljanje životnom sredinom 113

6. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR 120

7. USKLAĐENOST STRATEGIJE SA DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA 122

8. OKVIR ZA IMPLEMENTACIJU, MONITORING, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU STRATEGIJE 130

8.1. Praćenje i izvještavanje 130

8.2. Vrednovanje 131

9. ANEKSI 132

9.1. Aneks 1. Detaljan pregled mjera po strateškim ciljevima 132

9.1.1. Mjere za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama 132

9.1.2. Mjere za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom 149

9.1.3. Mjere za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode 165

9.1.4. Mjere za strateški cilj 4 – Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija 182

9.1.5. Mjere za strateški cilj 5 – Hemijska bezbjednost i buka 199

9.1.6. Mjere za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima 218

9.1.7. Mjere za strateški cilj 7 – Upravljanje životnom sredinom 238

9.2. Aneks 2. Sažeti pregled strateškog dokumenta 273

9.2.1. Upravljanje vodama 273

9.2.2. Upravljanje otpadom 285

9.2.3. Biodiverzitet i zaštita prirode 295

9.2.4. Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija 306

9.2.5. Hemijska bezbjednost i buka 318

9.2.6. Održivo upravljanje resursima 335

9.2.7. Upravljanje životnom sredinom 351

9.3. Aneks 3: Indikativni finansijski okvir 371

Akronimi i skraćenice

AEWA	Sporazum o očuvanju afričko-evroazijskih migratornih ptica (eng. *African-Eurasian Migratory Waterbird Agreement)*
AFAs	Područja za daljnju procjenu (eng. *Area for Further Assessment*)
APID	Akcioni planovi provedbe vodnih direktiva
BiH	Bosna i Hercegovina
BPR	Biocidni proizvod
Brčko distrikt BiH	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
BREF	Dokumenti o najboljim raspoloživim tehnikama (eng. *Best available techniques reference documents*)
CLP	Razvrstavanje, označavanje i pakovanje hemikalija
CUO	Centar za upravljanje otpadom
DEI BiH	Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine
DOB	Dokument okvirnog budžeta
DSIP	Plan za provođenje direktive (eng. *Directive Specific Implementation Plan*)
EAS BiH	Strategija aproksimacije propisa pravne tekovine EU u oblasti zaštite životne sredine Bosne i Hercegovine
EE	Električni i elektronski otpad
ECHA	Evropska agencija za hemikalije
EIONET	Evropska mreža za informisanje i osmatranje životne sredine (eng. *European Environment Information and Observation Network*)
EU	Evropska unija
EUROSTAT	Statistički ured Evropske unije
Federacija BiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FHMZ	Federalni hidrometeorološki zavod
GHG	Gasovi sa efektom staklene bašte (eng. *Greenhouse gases*)
GMO	Genetski modifikovani organizmi
IED	Direktiva o industrijskim emisijama (eng. *Industrial Emissions Directive*)
JP	Javno preduzeće
MBT	Mehaničko-biološki tretman
MCP	Ministarstvo civilnih poslova
MVTEO/MSTEO	Ministarstvo vanjske/spoljne trgovine i ekonomskih odnosa
NBSAP	Strategija i akcioni plan za zaštitu biološke raznolikosti (eng. *National Biodiversity Strategies and Action Plans*)
NRT/BAT	Najbolje raspoložive tehnike (eng. *best techniques available*)
NVO	Nevladina organizacija
ODV	Okvirna direktiva o vodama
OIE	Obnovljivi izvori energije
PCB	Polihlorisani bifenili (eng. *Polychlorinated biphenyls*)
PMF Sarajevo	Prirodno-matematički fakultet Sarajevo
POPs	Postojane organske zagađujuće materije (eng. *Persistent Organic Pollutants)*
PPOV	Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda
PRTR	Registar ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (eng. *Pollutant Release and Transfer Register*)
PUŽS	Procjena uticaja na životnu sredinu
REACH	Registracija, evaluacija, autorizacija i ograničavanje hemikalija
RG	Radna grupa
SDG	Ciljevi održivog razvoja (eng. *Sustailable development goals*)
SECAP	Akcioni plan održivog upravljanja energijom i prilagođavanja klimatskim promjenama
SEI	Štokholmski institut za okoliš
SOOO	Supstance koje oštećuju ozonski omotač
SPUO/SPUŽS	Strateška procjena uticaja na okoliš/životnu sredinu
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

Strategija	Strategija zaštite životne sredine
SZO	Svjetska zdravstvena organizacija
ŠDS	Šumsko-drvni sortimenti
UN	Ujedinjene nacije
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija (eng. *United National Development Programme*)
UNECE	Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu (eng. *United Nations Economic Comission for Europe*)
VIS	Vodni informacioni sistem
VT	Vodna tijela

Lista tabela

Tabela 1: Pregled postojećeg institucionalnog okvira za upravljanje vodnim resursima 7
Tabela 2: Slivne površine vodotoka savskog riječnog bazena u Brčko distriktu BiH 10
Tabela 3: Osnovne karakteristike vodotoka Tinje i Brke 11
Tabela 4: Analiza morfološkog sastava otpada u Brčko distriktu BiH 18
Tabela 5: Prikaz obuhvata sistema za odvoz otpada u 2018. godini 20
Tabela 6: Pokazatelji uticaja za strateški cilj 1 58
Tabela 7: Pokazatelji uticaja za strateški cilj 2 59
Tabela 8: Pokazatelji uticaja za strateški cilj 3 59
Tabela 9: Pokazatelji uticaja za strateški cilj 4 59
Tabela 10: Pokazatelji uticaja za strateški cilj 5 60
Tabela 11: Pokazatelji uticaja za strateški cilj 6 60
Tabela 12: Pokazatelji uticaja za strateški cilj 7 61
Tabela 13: Prioriteti grupisani po strateškim ciljevima – tematskim oblastima životne sredine 62
Tabela 14: Prioriteti sa pripadajućim indikatorima 66
Tabela 15: Prioriteti sa pripadajućim indikatorima 69
Tabela 16: Prioriteti sa pripadajućim indikatorima 72
Tabela 17: Prioriteti sa pripadajućim indikatorima 74
Tabela 18: Prioriteti sa pripadajućim indikatorima 77
Tabela 19: Prioriteti sa pripadajućim indikatorima 81
Tabela 20: Prioriteti sa pripadajućim indikatorima 84
Tabela 21: Prikaz relevantnih strateških dokumenata za nivo Brčko distrikta BiH 125
Tabela 22: Plan praćenja i izvještavanja Brčko distrikta BiH 130

Lista slika

Slika 1: Hidrografska mreža Brčko distrikta BiH *10*
Slika 2: Ukupni gubici u sistemu vodosnabdijevanja *12*
Slika 3: Struktura urbane kanalizacione mreže *13*
Slika 4: Dijagram odnosa reciklažnog, biorazgradivog i ostalog otpada *20*
Slika 5: Godišnje emisije GHG-a u Bosni i Hercegovini *32*
Slika 6: Udjeli emisija GHG-a po sektorima *33*
Slika 7: Trendovi promjena temperature vazduha u BiH, 1961–2016. (Sarajevo, Mostar, Banja Luka) *34*
Slika 8: Trendovi promjena padavina u BiH, 1961–2016. (Sarajevo, Mostar, Banja Luka) *35*
Slika 9: Očekivane promjene temperature vazduha u BiH prema RCP8.5 scenariju *36*
Slika 10: Očekivane promjene padavina u BiH prema RCP8.5 scenariju *36*
Slika 11: Grafički prikaz uvoza i izvoza hemikalija i hemijskih proizvoda u Brčko distriktu BiH za period od 2017. do 2020. godine izražen u hiljadama KM *40*
Slika 12: Raspodjela broja stanovnika za Brčko distrikt BiH (grad Brčko i naseljena mjesta) prema popisu stanovništva iz 2013. godine *43*
Slika 13: Struktura finansiranja (u %) Brčko distrikta BiH *121*

1. UVOD

Evropsko vijeće je 2003. godine identifikovalo Bosnu i Hercegovinu (BiH) kao potencijalnu kandidatkinju za članstvo u Evropskoj uniji (u daljnjem tekstu: EU). Pristupni pregovori započeli su u novembru 2005. godine, i od tada je na snagu stupio niz sporazuma između EU i BiH. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), koji služi kao osnova za implementaciju procesa pristupanja, stupio je na snagu 1. juna 2015. godine. Prema SSP-u, pridruživanje se trebalo postepeno i u potpunosti realizovati tokom prijelaznog perioda od šest godina. Osim toga, BiH je potpisnica niza međunarodnih sporazuma o zaštiti životne sredine. Težnja ka članstvu u EU glavni je pokretač unapređenja i finalizacije strateškog i pravnog okvira zaštite životne sredine u zemlji.

Iz tog razloga je, nastojeći dalje uskladiti pravni i institucionalni okvir zemlje sa pravnom tekovinom EU u oblasti životne sredine, BiH pokrenula proces izrade **Strategije zaštite životne sredine** (u daljnjem tekstu: Strategija). No, osim obaveza koje proizilaze iz usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, nužnost kreiranja Strategije proizilazi i iz potrebe za unutrašnjim regulisanjem pitanja u oblasti zaštite životne sredine. Obaveza izrade Strategije zaštite životne sredine za Brčko distrikt BiH propisana je članom 44. Zakona o zaštiti životne sredine (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09). Uvažavajući istovjetne obaveze u oblasti zaštite životne sredine na drugim nivoima vlasti u BiH, relevantni organi vlasti na nivou BiH, Federacije BiH (FBiH), Republike Srpske (RS) i Brčko distrikta BiH (BD BiH) podnijeli su zahtjev Ambasadi Švedske za podršku u razvoju sveobuhvatne strategije zaštite životne sredine BiH. Švedska ambasada je odobrila zahtjev, te je započeo proces izrade Strategije u okviru projekta BiH ESAP 2030+.

Priprema Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH povjerena je Štokholmskom institutu za okoliš (SEI), na osnovu sporazuma potpisanog sa Švedskom ambasadom u BiH. Dokument je razvijen za period 2022–2032. godine, a uključuje sveobuhvatne strateške ciljeve zaštite životne sredine i planove konkretnih akcija za postizanje tih ciljeva. Osim toga, dokument je ključan za pružanje podrške relevantnim institucijama u stvaranju uslova koji vode ka održivosti u narednoj deceniji, kao i poboljšanju zdravlja i dobrobiti građana.

Sadržaj Strategije obuhvata širu oblast zaštite životne sredine, koja je u skladu sa sedam tematskih oblasti pravne tekovine EU i navedenim skupom strateških aktivnosti, te uključuje: **upravljanje vodama**; **upravljanje otpadom**; **biodiverzitet i zaštitu prirode**; **kvalitet vazduha, klimatske promjene i energiju**; **hemijsku bezbjednost i buku**; **održivo upravljanje resursima** (uključujući poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo i rudarske aktivnosti); i **upravljanje životnom sredinom** (kao horizontalnu politiku).

Prilikom izrade Strategije, poštovana su osnovna načela rada koja su kreirana u skladu sa entitetskim zakonima i dokumentima koji se odnose na zaštitu životne sredine. Osim toga, uključena je i dodatna komponenta koja se odnosi na međupovezanost životne sredine i pitanja ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i siromaštva. Strategija identifikuje ključne prioritete djelovanja, usmjeravajući domaća i međunarodna ulaganja ka specifičnim mjerama za poboljšanje stanja životne sredine, omogućavajući harmonizovanu provedbu pravne tekovine EU o životnoj sredini i podržavajući koherentnije i djelotvornije upravljanje sektorom životne sredine u Brčko distriktu BiH. Također, predstavlja jedan od strateških dokumenata koji se uzimaju u obzir prilikom izrade operativnih planova rada odgovornih organa uprave, te dokumenta okvirnog budžeta (DOB) i godišnjeg budžeta.

2. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE

Metodologija izrade Strategije je zbog svoje sveobuhvatnosti uključivala mnogobrojne korake, interesne grupe, informacije i podatke. Prije svega, ovaj dokument je izrađen na osnovu analize relevantnih dokumenata, zakona i propisa, ali i mnogobrojnih aktivnosti preduzetih u sklopu izrade dokumenta. Tokom realizacije ovih aktivnosti primijenjen je participativni metodološki pristup, te kreiranje elemenata Strategije po vertikalnom principu u cilju uvažavanja svih uključenih interesnih grupa. Tokom izrade Strategije korištene su različite tehnike prikupljanja i obrade podataka, uz osiguravanje transparentnosti u svim fazama izrade i usvajanja ključnih elemenata Strategije. Ključni zakoni i propisi na osnovu kojih je Strategija pripremljena jesu Zakon o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09), Zakon o planiranju, projektovanju i razvoju Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 12/19, 23/19, 34/19, 24/20 i 03/21) i Pravilnik o sadržaju i metodologiji izrade, sistemu praćenja i nadzora provođenja strateških i implementacionih dokumenata (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 46/20).

Sadržaj Strategije je u skladu sa odredbama Aneksa 1 prethodno navedenog Pravilnika. Kroz ovo, ali i druga poglavlja, podrobnije će biti pojašnjen sam proces izrade, te aktivnosti koje su doprinijele izradi dokumenta.

Proces izrade Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH

Strategija je jedinstven dokument koji uključuje strateške ciljeve sa mjerama za njihovo ostvarivanje. Osim što predstavlja ključni element za podršku nadležnim institucijama pri utvrđivanju prioritetnih aktivnosti i usmjeravanju domaćih/međunarodnih investicija i lakše usaglašavanje pravne tekovine EU, očekuje se da će predmetni dokument doprinijeti jačanju kapaciteta organizacija i institucija, te jačanju svijesti o životnoj sredini.

Proces izrade Strategije obuhvatio je sljedeće aktivnosti:

- definisanje i usaglašavanje sveobuhvatnih strateških ciljeva i ključnih principa koji će biti uključeni u Strategiju;
- identifikovanje obima rada radnih grupa koje će izraditi mjere koje uključuju sedam tematskih oblasti;
- uspostavljanje 7 radnih grupa za nivo Brčko distrikta BiH kako bi se osigurao participativni proces;
- uspostavljanje Upravljačke grupe za nivo Brčko distrikta BiH;
- izrada komunikacione strategije i uspostavljanje komunikacionih kanala sa interesnim stranama i širom javnosti;
- održavanje 6 ciklusa sastanaka radnih grupa za nivo Brčko distrikta BiH (ukupno 12 sastanaka);
- održavanje 6 ciklusa sastanaka Upravljačke grupe za nivo Brčko distrikta BiH;
- identifikovanje ključnih izazova i polaznog stanja, određivanje prioriteta, očekivanih ishoda za svaku tematsku oblast, u skladu sa njihovim nadležnostima, kao i mjere sa očekivanim rezultatima, te nadležne institucije i vrijeme realizacije;

- uključivanje pitanja ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i siromaštva u mjere, te rad na jačanju kapaciteta interesnih strana i povećanju nivoa svijesti šire javnosti o ovim pitanjima;
- aktivnosti jačanja kapaciteta interesnih strana, primarno članova radnih grupa;
- rješavanje pitanja međupovezanosti između tematskih oblasti;
- prioritizacija mjera;
- javna rasprava;
- finansijska evaluacija mjera;
- priprema konačne verzije Strategije.

Ključna načela i strateški ciljevi

Kako bi se pružile dodatne smjernice za buduće odluke u zaštiti životne sredine, tokom izrade Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH korišten je skup **ključnih načela**[1]. Kada je riječ o nivou Brčko distrikta BiH, to uključuje načela sadržana u entitetskim zakonima o životnoj sredini, dok su dva dodatna načela (*) predložena u cilju daljnjeg usklađivanja sa principima Strategije održivog razvoja EU i Agende 2030 (inkluzivnost, ne izostavljajući nikoga). Vodeća načela Strategije su sljedeća:

- načelo održivog razvoja;
- načelo opreza i prevencije – mjere predostrožnosti i prevencije u slučajevima kada postoje (naučni) dokazi o opasnosti po životnu sredinu ili zdravlje ljudi, ali su oni neizvjesni i mogu imati znatne uticaje na životnu sredinu;
- načelo zamjene – svaka aktivnost koja može imati štetne uticaje na životnu sredinu treba biti zamijenjena drugom aktivnošću koja predstavlja značajno manji rizik;
- načelo integralnog pristupa – sprečavanje ili svođenje na najmanju moguću mjeru rizika štete po životnu sredinu u cijelosti;
- načelo saradnje i podjele odgovornosti – saradnja i zajedničko djelovanje svih interesnih strana u cilju zaštite životne sredine;
- načelo učešća javnosti i pristup informacijama – učešće svih zainteresovanih građana, svaki pojedinac i organizacija moraju imati adekvatan pristup informacijama o životnoj sredini;
- načelo „zagađivač plaća“ – zagađivač plaća troškove nadzora i prevencije od zagađenja;
- načelo promocije i zaštite osnovnih prava* – kroz perspektivu ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i siromaštva;
- načelo unutrašnje i međugeneracijske jednakosti*.

Pored ključnih načela, razvijen je i skup **strateških ciljeva** koji je obezbijedio platformu za saradnju i dao široki pravac za kreatore i nosioce izrade dokumenta. Strateški ciljevi ove Strategije su kako slijedi:

- zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti;
- smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala;
- očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti;
- ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha;

[1] Ključna načela su primijenjena u Strategiji i za ostale nivoe vlasti u BiH.

- očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve;
- održivo upravljanje prirodnim resursima;
- unapređenje upravljanja životnom sredinom.

Participativni proces izrade Strategije

U okviru procesa izrade Strategije uspostavljeno je po sedam radnih grupa za svaku pojedinačnu tematsku oblast za nivo Brčko distrikta BiH, te formirana upravljačka struktura za izradu ove Strategije koju je činio Upravljački odbor za nivo Brčko distrikta BiH. Osim toga, šira javnost, uključujući i organizacije civilnog društva, imala je mogućnost da bude uključena u proces izrade Strategije i kroz organizovane javne rasprave, uz punu podršku švedskih institucija.

Upravljački odbor – Brčko distrikt BiH

Članovi Upravljačkog odbora Brčko distrikta BiH bili su zvanično imenovani službenici nadležnih odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH, kao i predstavnici NVO-sektora/EKO BiH mreže (formirana mreža nevladinih organizacija u BiH koje djeluju u okviru zaštite životne sredine). Ovaj odbor je razmatrao prijedloge i mišljenja članova radnih grupa, donosio odluke o aktivnostima i rezultatima iz vlastite nadležnosti, te zajednički usaglašavao stavove o otvorenim pitanjima koja su proizašla kao neodgovorena iz diskusije radnih grupa.

Članovi Upravljačkog odbora za nivo Brčko distrikta BiH bili su predstavnici:

- Odjeljenja za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove;
- Odjeljenja za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja;
- Pododjeljenja za izdavanje lokacijskih uslova i zaštitu okoline;
- Odjeljenja za komunalne poslove;
- Odjeljenja za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu;
- Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge;
- Ureda gradonačelnika – Inspektorat;
- Direkcije za EU integracije BiH (posmatrači);
- Agencije za statistiku BiH (posmatrači);
- EKO BiH mreže (predstavnici nevladinog sektora).

Radne grupe

Radne grupe podijeljene su u sedam tematskih oblasti:

- RG1: Upravljanje vodama
- RG2: Upravljanje otpadom
- RG3: Biodiverzitet i zaštita prirode
- RG4: Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija
- RG5: Hemijska bezbjednost i buka
- RG6: Održivo upravljanje resursima
- RG7: Upravljanje životnom sredinom.

U procesu izrade Strategije učestvovalo je 48 članova radnih grupa koje čine predstavnici institucija, naučno-istraživačkih institucija i fakulteta, javnih i privatnih preduzeća, te civilnog sektora. Redovnim održavanjem sastanaka radnih grupa, osigurala se razmjena informacija i podataka, ali i mišljenja o izazovima i načinima njihovog prevazilaženja kroz zajednički rad na mjerama. Radne grupe su koncipirale i odredile strateške ciljeve, prioritete, mjere i očekivane rezultate.

Okolnosti uzete u obzir prilikom izrade Strategije

Transpozicija pravne tekovine EU u oblasti zaštite životne sredine

Zbog važnosti i uloge koju transpozicija pravne tekovine EU ima u pravilnom pristupu izrade strategija, osim što Strategiju zaštite životne sredine čine sedam tematskih cjelina, čine ju i horizontalna pitanja (kao što su Procjena uticaja na životnu sredinu, Strateška procjena životne sredine, odgovornost, pristup informacijama, izvršenje i sl.). Pri izradi Strategije se također oslanjalo na analizu i preporuke Strategije aproksimacije propisa pravne tekovine EU u oblasti zaštite životne sredine BiH (u daljnjem tekstu: EAS BiH) (MVTEO BiH 2017), uzimajući u obzir najnovije stanje pravne tekovine EU u oblasti životne sredine, pogotovo u dijelu koji omogućava javnosti veći uticaj na odluke državnih organa, transparentnost i odgovornost. Korištenjem i uvažavanjem **trenutno važećih/prethodnih strateških dokumenata** i **poštivanjem zakonskih odredbi** iz oblasti životne sredine prilikom izrade Strategije, vođeno je računa o njenoj budućoj provodivosti. Osim toga, **poštivanjem podjele nadležnosti** u oblasti zaštite životne sredine po institucijama na svim nivoima vlasti BiH, omogućena je razmjena mišljenja, zajedničko planiranje aktivnosti i stvaranje uslova za koordinisano sprovođenje strategije u najvećoj mogućoj mjeri.

Jačanje kapaciteta interesnih strana

Uz navedene aktivnosti, u toku razvijanja Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH aktivno se i paralelno radilo na planu razvoja kapaciteta za podršku implementaciji dokumenta. Ove aktivnosti sprovedene su kako bi se šira javnost i interesne grupe upoznale sa različitim modelima unapređenja rada, najbolje prakse i iskustva drugih zemalja. Naučene lekcije o usklađivanju i provedbe zakonodavstva EU, prednostima uspostavljanja ekoloških mreža za životnu sredinu, prednostima javnog učešća i izazovima s kojima su se druge zemlje suočavale predstavljene su kroz niz platformi za izgradnju kapaciteta, pri kojima su učestvovali stručnjaci iz mnogobrojnih zemalja iz sedam oblasti upravljanja životnom sredinom, istovjetnim radnim grupama koje su formirane u procesu izrade Strategije. Cilj radionica bilo je razvijanje dodatnih kapaciteta članova radnih grupa, ali i svih zainteresovanih strana, a u cilju unapređenja kvaliteta izrade Strategije.

Perspektiva ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i siromaštva

Integracija perspektive ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i siromaštva je odgovor na UN 2030 Agendu kojom se ističe važnost uvažavanja svih društvenih jedinica i omogućavanja jednakih prilika za sve. Ove perspektive integrisane su u sklopu rada radnih grupa, a kasnije i kroz aktivnosti jačanja kapaciteta i rezultate projekta. Integracija ovih perspektiva predstavlja način na koji se bolje može razumjeti situacija na terenu i ljudska međupovezanost sa životnom sredinom i njenim problemima, kao i način otvaranja dijaloga o potencijalima njihovog rješavanja.

U Strategiji se stoga posebna pažnja obraćala na izdvojene grupe stanovništva koje su najviše ugrožene problemima nedostatka ravnopravnosti polova (pri čemu muškarci, žene i djeca nemaju jednaka prava i mogućnosti), ograničene društvene jednakosti (koja uključuje nepravedne ishode za osobe iz različitih društvenih grupa), te problem višedimenzionalnog siromaštva (zbog nedostatka sredstava, nedostatka zastupljenosti u procesima planiranja i donošenja odluka i ljudske sigurnosti).

U proces razvijanja Strategije bile su uključene interesne grupe i relevantne institucije, kroz redovnu komunikaciju, razmjenu informacija i održavanje događaja kao što su digitalne radionice (tzv. *webinari*) i okrugli stolovi.

Pandemija COVID-19

Početak projekta obilježila je i pojava pandemije COVID-19 koja je primorala sve učesnike u izradi da se prilagode tzv. digitalnom načinu rada koji je podrazumijevao okupljanje članova radnih grupa i Upravljačkog odbora putem *online* platformi. Ipak, proces se nesmetano nastavio nakon što se uspostavio novi način rada, uz manje iznimke održavanja fizičkih sastanaka kada je to bilo moguće (u slučaju Upravljačkog odbora zbog manjeg broja članova koji je u potpunosti bio prilagođen poštivanju propisanih epidemioloških mjera).

3. STRATEŠKA PLATFORMA

3.1. Analiza situacije

3.1.1. Upravljanje vodama

Polazno stanje u oblasti upravljanja vodama na području Brčko distrikta BiH analizirano je kroz sljedeće tematske oblasti: a) institucionalni i pravni okvir upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH, b) hidrografija i raspoloživi vodni resursi u Brčko distriktu BiH, c) sektor vodnih usluga, d) kvalitet i kvantitet površinskih i podzemnih voda pod rizikom, e) odbrana od ekstremnih hidroloških pojava, f) finansiranje sektora voda. Na osnovu analize polaznog stanja, identifikovani su i odgovarajući ključni izazovi.

Institucionalni i pravni okvir upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH

Sektor voda predstavlja ključnu komponentu kako socijalnog, tako i ekonomskog, ali i ekološkog razvoja koji su međusobno zavisni, iz čega proizilazi neophodnost integralnog upravljanja vodama koje uključuje zaštitu voda, korištenje voda i zaštitu od voda. Budući da se voda koristi ne samo za ljudsku upotrebu, u procesima proizvodnje hrane i električne energije, za navodnjavanje, različite tehnološke procese itd. i da od nje zavisi ekonomski razvoj u cjelini, već uzimajući u obzir i ključnu činjenicu da je neophodna za postojanje života u generalnom smislu, javlja se obaveza zaštite njenog kvaliteta, kao i racionalnog korištenja. U skladu sa članom III, stav 3a Ustava BiH, upravljanje vodnim resursima je u isključivoj nadležnosti entiteta.

U Brčko distriktu BiH nadležna institucija za upravljanje vodama je Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH. Na državnom nivou, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) nadležno je za koordinisanje djelatnosti entiteta i Brčko distrikta BiH u području upravljanja vodama, te ima odgovornost za međunarodne sporazume i konvencije. Navedene aktivnosti obavlja Odsjek za vodne resurse MVTEO-a uz konsultacije sa nadležnim institucijama entiteta i Brčko distrikta BiH. U različitim segmentima upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH učestvuju i druge relevantne institucije iz Brčko distrikta BiH čiji je pregled predstavljen u ***tabeli 1***.

Tabela 1: *Pregled postojećeg institucionalnog okvira za upravljanje vodnim resursima*

Institucija/sektor/odjeljenje	Nadležnosti
Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta (BD) BiH	Upravljanje vodama u Brčko distriktu BiH je u nadležnosti Odjeljenja za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH – Pododjeljenja za šumarstvo i vodoprivredu. Nadležnosti ovog pododjeljenja, između ostalog, uključuju: • Izradu potrebnih studija i tehničkih dokumenata koji se odnose na upravljanje vodama; • Nadzor aktivnosti vezanih za vodni režim, korištenje vode, zaštitu voda, hidromelioraciju i zaštitu od poplava; • Obavljanje aktivnosti upravljanja, održavanja, planiranja, praćenja i prikupljanja vodnih naknada; • Pripremu akcionih planova i planova upravljanja vodnim područjem; • Pripremu planova obrane od poplava. U okviru ovog odjeljenja formiran je Odsjek za vodoprivredu u čijoj nadležnosti je pripremanje strategija i razvojnih politika upravljanja vodama.

Institucija/sektor/odjeljenje	Nadležnosti
Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH	Nadležno za izdavanje lokacijskih uslova, ekoloških dozvola i dozvola za uvoz i izvoz opasnog i neopasnog otpada, kao i izvoda i drugih akata iz nadležnosti Odjeljenja. U okviru ovog odjeljenja formirano je Pododjeljenje za izdavanje lokacijskih uslova i zaštitu životne sredine.
Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH	Nadležnosti ovog odjeljenja propisane su članom 25. Zakona o javnoj upravi Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 36/09, 60/10, 37/14, 13/16 i 14/19). Shodno zakonu, ovo odjeljenje je, između ostalog, nadležno za prevenciju i zaštitu zdravlja stanovništva, rad zdravstvenih ustanova Brčko distrikta BiH, zdravstvenu ispravnost vode, hrane itd.
Odjeljenje za komunalne poslove	Nadležnosti ovog odjeljenja propisane su članom 24. Zakona o javnoj upravi Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 36/09, 60/10, 37/14, 13/16 i 14/19). Shodno zakonu, ovo odjeljenje je, između ostalog, nadležno za razvoj politike, strategije i pravnog okvira za upravljanje snabdijevanjem električnom energijom, vodom i gasom, kao i za za upravljanje zbrinjavanjem čvrstog otpada i otpadnih voda.
Inspektorat Brčko distrikta BiH	Samostalno obavlja zadatke predviđene zakonodavstvom Brčko distrikta BiH. U okviru inspektorata formirana su tri odsjeka od kojih su relevantni: **Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline** unutar kojeg djeluju vodoprivredna inspekcija i inspekcija zaštite životne sredine. *Vodoprivredna inspekcija* je nadležna za inspekcijski nadzor nad provođenjem zakona i propisa koji se odnose na: korištenje i upravljanje vodama i vodoprivrednim objektima; zaštitu od štetnih djelovanja voda; vodoprivredne radove, objekte i postrojenja koji mogu prouzrokovati kvalitativne i kvantitativne promjene u prirodnom i vještački uslovljenom režimu voda; vodoprivredne dozvole; snabdijevanje vodom, zaštitu od erozija i uređenje bujica; hidromelioracije; održavanje riječnih korita i vodnog zemljišta; prikupljanje sredstava vodnog doprinosa i finansiranje vodoprivrednih objekata. *Inspekcija zaštite životne sredine* je, između ostalog, nadležna za inspekcijski nadzor nad provođenjem zakona i propisa koji se odnose na: zaštitu životne sredine zbog zaštite zemljišta, voda, vazduha, biosfere i obezbjeđivanje održivosti ekosistema i zaštitu voda od zagađivanja zbog održivog korištenja voda, biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa koja zavise o vodama. *Opštinska komunalna inspekcija* djeluje unutar **Odsjeka inspekcije djelatnosti**, a nadležna je, između ostalog, za inspekcijski nadzor nad provođenjem zakona i propisa koji se odnose na: vodosnabdijevanje; javnu i priključnu kanalizaciju; odvođenje atmosferskih voda sa javne površine; prikupljanje, transport i tretman čvrstog komunalnog otpada.
JP „Komunalno Brčko" d.o.o.	Javno komunalno preduzeće odgovorno za širok raspon opštinskih usluga koje uključuju proizvodnju i distribuciju vode, prikupljanje i odvodnju otpadnih voda, distribuciju, snabdijevanje i trgovinu električnom energijom, kao i prikupljanje, transport i deponovanje otpada i održavanje higijene javnih površina.

Među brojnim izazovima koji su vezani za upravljanje vodama na području Brčko distrikta BiH posebno se ističe neadekvatan pravni i institucionalni okvir koji je prije svega posljedica nepostojanja usvojenog Zakona o vodama Brčko distrikta BiH usklađenog sa EU legislativom. Osnovni uzrok zbog kojeg nisu doneseni adekvatni strateški i planski dokumenti jeste nepostojanje odgovarajućeg zakonodavnog okvira kojim bi donošenje ovih dokumenata bilo obavezujeće. Unapređenje sistematičnog i strateškog planiranja upravljanja vodama predstavlja neophodnu podlogu za rješavanje svih drugih ključnih problema sa kojima se sektor voda u Brčko distriktu BiH susreće. Brčko distrikt BiH nema izrađene značajne dokumente poput strategija, studija ili elaborata koji sistemski analiziraju stanje vodsnabdijevanja i upravljanja otpadnim vodama Brčko distrikta BiH za duži planski vremenski period, a koji su neophodni za pravilno i sistemsko razvijanje i kanalizacione infrastrukture od koje zavisi daljnji razvoj u Brčko distriktu BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 11/21 2020).

Izrada novih zakonskih i pratećih podzakonskih akata neophodna je i zbog usaglašavanja sa legislativom Evropske unije i ispunjenja međunarodnih obaveza BiH. Prema Strategiji aproksimacije propisa pravnoj tekovini EU oblasti zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH – EAS Brčko distrikta BiH (MVTEO BiH 2017) koja je izrađena 2017. godine, transponovanje EU direktiva u zakonodavstvo Brčko distrikta BiH rađeno je nasumično i u veoma ograničenoj mjeri. Transpozicija relevantnih EU direktiva iz oblasti vodnih resursa u pravni sistem Brčko distrikta BiH je trenutno u ranoj fazi. U skladu sa EAS-om Brčko distrikta BiH potrebno je izraditi i usvojiti od strane nadležnih institucija akcione planove za njihovo provođenje (APID-e).

Najvažniji pravni akt koji uređuje sektor voda u Brčko distriktu BiH je zapravo Zakon o vodama Republike Srpske iz 1998. godine (Sl. glasnik Republike Srpske, br. 10/98 1998), koji će u Brčko distriktu biti na snazi do usvajanja Zakona o vodama Brčko distrikta BiH. Najveći problem u ovom kontekstu predstavlja činjenica da je Zakon o vodama usvojen 1998. godine, što znači prije transpozicije Okvirne direktive o vodama (ODV) i ostalih relevantnih EU direktiva. Samim tim je prenošenje propisa EU u pravni sistem Brčko distrikta BiH u ranoj fazi. Vlada Brčko distrikta BiH usvojila je 03.08.2016. godine Nacrt zakona o vodama i uputila ga u skupštinsku proceduru, ali njegovo usvajanje još uvijek nije realizovano. Od usvajanja 2004. godine na snazi je i cjelokupan set zakona u oblasti zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH koji obuhvata i Zakon o zaštiti životne sredine (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09) i Zakon o zaštiti voda (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 25/04, 1/05 i 19/07), čije odredbe predstavljaju okvir za djelovanje u vodnom sektoru. Postojeća Strategija zaštite životne sredine Brčko distrikta (2016–2026.) ne sadrži Strategiju upravljanja vodama. Usvojen je Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (prvi ciklus)[2], čija je svrha, u skladu sa Okvirnom direktivom o vodama EU, postizanje najmanje dobrog stanja svih vodnih tijela, odnosno dobrog ekološkog potencijala, i očuvanje vrlo dobrog i dobrog stanja vodnih tijela tamo gdje je ono već prisutno, kao i sprečavanje njihove derogacije. Prema ODV-u, Planovi upravljanja vodama ažuriraju se svakih šest godina, ali aktivnosti vezane za izradu drugog ciklusa Plana nisu pokrenute jer ne postoji zakonska obaveza dok se ne usvoji novi Zakon o vodama Brčko distrikta BiH.

U savremenom informacionom društvu, strateško i sistematično planiranje upravljanja vodama je nezamislivo bez postojanja razvijenog adekvatnog informacionog sistema. Brčko distrikt BiH nema razvijen sopstveni informacioni sistem voda.

Da bi se uspjelo odgovoriti na kompleksne i zahtjevne izazove koji stoje pred Odjeljenjem za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH, neophodno je izvršiti jačanje kapaciteta stručnih kadrova, kako u smislu povećanja njihove brojnosti, tako i u smislu njihove edukacije, usavršavanja i tehničke opremljenosti, što zahtijeva dodatna finansijska ulaganja. U nadležnim institucijama karakterističan je nedovoljan broj zaposlenih u odnosu na obim posla, kao i izražen problem odliva kompetentnih radnika. Podkapacitiranost u smislu ljudskih resursa će naročito doći do izražaja nakon usvajanja zakonske regulative i izrade strateških i planskih dokumenata, tj. kada oni uđu u fazu implementacije. Pored jačanja kapaciteta, njihova implementacija će zahtijevati i obezbjeđivanje znatnih finansijskih sredstava.

U skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09), organi uprave su dužni zajedno sa udruženjima za zaštitu životne

[2] (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 35/17)

sredine i stručnim organizacijama jačati svijest građana u vezi pitanja koja se tiču životne sredine, pa samim tim i zaštite voda. Izmijenjena i usvojena zakonska regulativa kojom bi bili osigurani mehanizmi obaveznog javnog uvida i pravovremenog učešća javnosti prilikom izdavanja vodnih akata, kao i provođenje dodatnih aktivnosti na podizanju svijesti i jačanju kapaciteta građana za uključivanje u procese donošenja odluka bi svakako imalo pozitivan uticaj ne samo na zaštitu voda, već i na zaštitu životne sredine u cjelini.

Hidrografija i raspoloživi vodni resursi u Brčko distriktu BiH

U hidrografskom smislu, površinske vode Brčko distrikta BiH pripadaju riječnom bazenu Crnog mora, pri čemu je bazni recipijent rijeka Sava. Od ukupne površine riječnog bazena rijeke Save na području BiH, na teritoriji Brčko distrikta se nalazi 1,3% (487 km^2). Na teritoriji Brčko distrikta BiH se nalaze i dvije veće pritoke rijeke Save: Tinja i Brka, kao i niz manjih rječica (Lukavac, Crni Lukavac, Rašljanska rijeka, Zovičica, Lomnica, Crna rijeka, Guderevica, Tinjica i Stepačka rijeka), kanala i drugih vodotoka čija se izvorišta uglavnom nalaze na području planine Majevice[3].

Slika 1: *Hidrografska mreža Brčko distrikta BiH*
Izvor: Plan upravljanja slivom rijeke Save za sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH

Prema Zakonu o zaštiti voda (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 25/04, 1/05 i 19/07) na teritoriji Brčko distrikta BiH uspostavljena su tri glavna podsliva: neposredni sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH, podsliv rijeke Tinje i podsliv rijeke Brke, koji sadrže ukupno 24 vodotoka. Osnovne karakteristike podslivova date su u ***tabeli 2***.

Tabela 2: *Slivne površine vodotoka savskog riječnog bazena u Brčko distriktu BiH*

Riječni sliv	Površina u km^2	Broj vodotoka čija je slivna površina veća od 4000 km^2	Broj vodotoka čija je slivna površina između 100 i 1000 km^2	Broj vodotoka čija je slivna površina između 10 i 100 km^2	Ukupan broj vodotoka
Neposredni sliv Save	140,30	1	1	5	7
Podsliv Tinje	157,84	0	3	6	9

[3] *Plan upravljanja slivom rijeke Save za sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH* (2016–2021.)

Riječni sliv	Površina u km^2	Broj vodotoka čija je slivna površina veća od 4000 km^2	Broj vodotoka čija je slivna površina između 100 i 1000 km^2	Broj vodotoka čija je slivna površina između 10 i 100 km^2	Ukupan broj vodotoka
Podsliv Brke	188,83	0	1	7	8
Ukupni sliv rijeke Save	486,97	1	5	18	24

Izvor: Plan upravljanja slivom rijeke Save za sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH

Cijelom dužinom svog toka kroz Brčko distrikt BiH, koji iznosi 33 km, rijeka Sava predstavlja granicu između BiH i Hrvatske. Prema unutrašnjim administrativnim granicama u BiH, Brčko distrikt BiH graniči sa više opština Republike Srpske i sa dva od deset kantona Federacije BiH. Pritom tokovi vodotoka Crni Lukavac i Lukavac predstavljaju jednim svojim dijelom međuentitetsku granicu sa Republikom Srpskom, a rijeka Tinja međuentitetsku granicu i sa Republikom Srpskom i sa Federacijom BiH. Zbog ovakvog položaja ukazuje se potreba koordinacije u pogledu monitoringa kvaliteta površinskih i podzemnih voda i kontrolisanja rizika sa Republikom Srpskom i Federacijom BiH, ali i sa susjednom Hrvatskom.

Rijeka Brka prolazi kroz samu urbanu zonu grada, dok rijeka Tinja odvaja područje Trebave od majevičkog područja. Osnovne karakteristike ovih vodotoka predstavljene su u ***tabeli 3***.

Tabela 3: *Osnovne karakteristike vodotoka Tinje i Brke*

Vodotok	Površina sliva (km^2)	Dužina vodotoka (km)	Srednji godišnji proticaj (m^3/s)
Tinja	163	69	1,25
Brka	110	30	2,28

Izvor: Strategija razvoja Brčko distrikta BiH 2021–2027. (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 11/21)

Što se tiče podzemnih voda, na teritoriji Brčko distrikta BiH nalazi se vodeni akvifer površine 305,5 km^2 koji pokriva 62,8% ukupne površine Brčko distrikta BiH (486,3 km^2).

Sektor vodnih usluga

Što se tiče korištenja vodnih resursa u sektoru vodnih usluga, Brčko distrikt BiH raspolaže dovoljnom količinom vode za snabdijevanje stanovništva i privrede i ne iskorištava u potpunosti sve raspoložive kapacitete. Ovaj sektor karakteriše nezadovoljavajući stepen pokrivenosti stanovništva vodnim uslugama, kao i njegova upitna finansijska održivost. Za pružanje vodnih usluga zaduženo je JP „Komunalno Brčko". Radna jedinica navedenog preduzeća „Vodovod i kanalizacija" zadužena je za proizvodnju i distribuciju vode, upravljanje i održavanje glavnog transportnog i ostalih cjevovoda u gradskom i pojedinim lokalnim vodovodnim sistemima, te za održavanje kanalizacione mreže i organizovanje rada na prikupljanju i transportu otpadnih voda (Skupština Brčko distrikta BiH 2019)[4]. Ukupna dužina gradske vodovodne mreže iznosi oko 220 km (bez lokalnih vodovodnih mreža), dok je dužina kanalizacione mreže 179 km. Vodovodnim sistemom pokriveno je oko 70% stanovništva Brčko distrikta BiH. Najveća količina vode za vodosnabdijevanje dobija se iz fabrike vode koja zahvata vodu rijeke Save. Dio vode koja se koristi za vodonabdijevanje urbane zone Brčko distrikta BiH dobija se iz 13 bunara smještenih u prigradskom naselju Plazulje koji se nalaze na dubini od 30–40 metara. Fabrika vode ima kapacitet od 330 l/s, a trenutno radi sa svega jednom trećinom svog kapaciteta u

[4] *Godišnji izvještaj o poslovanju JP „Komunalno Brčko" d.o.o. Brčko distrikta BiH za 2018. godinu*

skladu sa potražnjom. U toku je izrada transportnog cjevovoda Plazulje – Potočari dužine 14 km, po čijem završetku će se riješiti problem vodosnabdijevanja u predgrađu, a proizvodnja vode će se povećati na 50% radnog kapaciteta fabrike. Za razliku od uže gradske zone, ruralne dijelove Brčko distrikta BiH karakteriše nedovoljna pokrivenost stanovništva javnim vodovodnim sistemima, kao i nemogućnost njihove integracije u jedan centralizovani sistem. Manja ruralna naselja se snabdijevaju vodom iz bunara čiji kvalitet zbog visokog sadržaja mangana i željeza ne zadovoljava uslove propisane Pravilnikom o zdravstvenoj ispravnosti vode namijenjene za ljudsku potrošnju. Malim lokalnim vodovodima upravljaju mjesne zajednice koje ne ulažu adekvatno u njihovo održavanje, zbog čega je i zdravstvena bezbjednost vode upitna. Na obroncima Majevice postoje istraženi izvori pitke vode visokog kvaliteta čiji kapacitet iznosi od 185–200 litara u sekundi, ali se sa sigurnošću ne može potvrditi kontinuiranost njihovih kapaciteta. Niti za jedan od ovih izvora nije utvrđena zona sanitarne zaštite (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 11/21). Kontrolu ispravnosti vode za piće u Brčko distriktu BiH provodi Institut za javno zdravstvo Brčko distrikta BiH u skladu sa zahtjevima i standardima kvaliteta vode za piće.

Značajna razlika koja se javlja između zahvaćene i isporučene količne vode ukazuje na visoke gubitke u postojećem sistemu vodosnabdijevanja koji imaju trend rasta, što je u najvećoj mjeri rezultat dotrajalosti distributivne mreže, ali i nelegalne potrošnje. Jedan od izazova jeste smanjiti visok procenat ukupnih gubitaka u sistemu koji iznose i preko 50%, što je znatno više u odnosu na većinu zemalja EU. Smanjenje udjela neprihodovane vode predstavlja značajnu rezervu vode za snabdijevanje naselja.

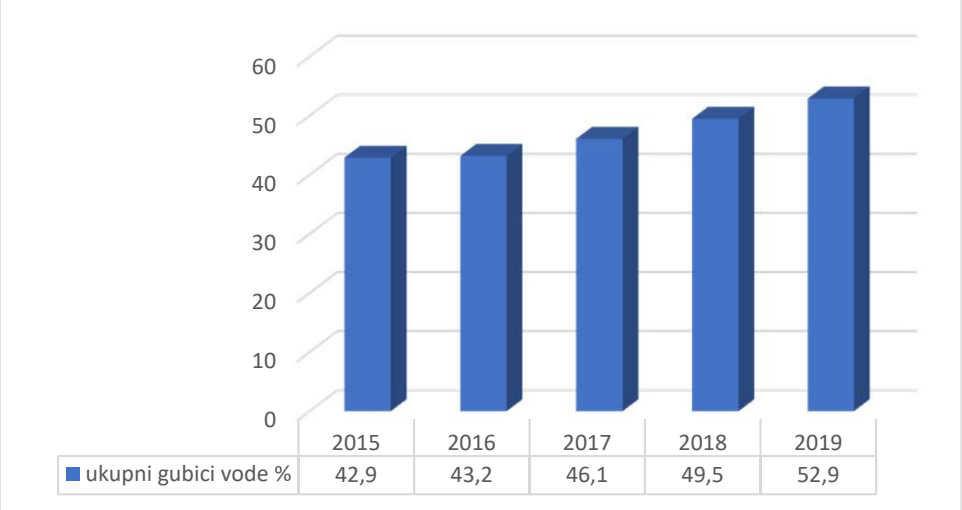

Slika 2: *Ukupni gubici u sistemu vodosnabdijevanja*
Izvor: (JP Komunalno Brčko d.o.o. 2020)

Značajan problem u Brčko distriktu BiH predstavlja odvodnja komunalnih otpadnih voda, koji je naročito izražen u samom centru grada, naročito u periodu kada je nizak vodostaj rijeke Brke. Pojedina naselja u Brčko distriktu BiH imaju samo djelimično izgrađene kanalizacione sisteme mješovitog tipa koji su povezani samo s dijelovima tih naselja. Problem predstavljaju i nesistematska izgradnja bez adekvatne planske dokumentacije, kao i činjenica da postojeći kanalizacioni odvodi nisu odvojeni od odvoda oborinskih voda. Procenat populacije Brčko distrikta BiH koja je povezana na kanalizacioni sistem iznosi svega oko 47%, i to je uglavnom stanovništvo koje naseljava urbani region[6]. Ostatak stanovništva ispušta otpadne vode u septičke jame ili direktno u vodotoke.

Procijenjeno je da ukupna količina otpadnih voda iz domaćinstava koja se ispušta u kanalizacione sisteme na teritoriji Brčko distrikta BiH godišnje iznosi 3558 mil. m^3.

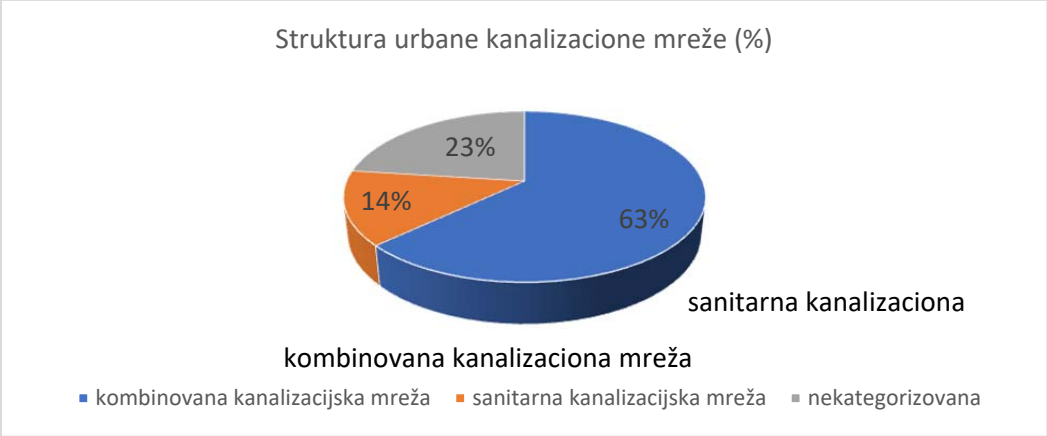

Slika 3: *Struktura urbane kanalizacione mreže*
Izvor: Opštinski projekat Brčko distrikta BiH, Studija izvodljivosti, EBRD, 2017.

Kolektori otpadnih voda na teritoriji Brčko distrikta BiH ne postoje, kao ni postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV). Komunalna otpadna voda uglavnom se direktno izlijeva u vodotoke ili se provodi u septičke jame. Nakon eventualne izgradnje PPOV-a, potrebno je osigurati i adekvatan tretman otpadnog mulja koji nastaje u ovim postrojenjima.

Kvalitet i kvantitet površinskih i podzemnih voda pod rizikom

Strateško planiranje je neophodno i kako bi se smanjili pritisci na kvalitet površinskih i podzemnih voda, odnosno kako bi se obezbijedilo postizanje i održavanje njihovog dobrog statusa. Korištenje vode za snabdijevanje stanovništva, industrije i privrede, procjedne vode iz deponija i difuznih izvora, hidromorfološke promjene izazvane izgradnjom objekata za zaštitu od poplava, kao i nedostatak centralnog postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda mogu dovesti do ozbiljnog narušavanja kvaliteta kako površinskih, tako i podzemnih voda.

Otvoreni vodotoci su ugroženi prvenstveno neprečišćenim komunalnim vodama i otpadom koji se nekotrolisano odlaže u korita, kao i ispuštanjem industrijskih otpadnih voda (Vlada Brčko distrikta BiH, 2020). Dok komunalne otpadne vode uglavnom dovode do opterećenja organskim materijama, industrijske otpadne vode mogu sadržavati različite toksične materije, kao što su teški metali, fenoli, cijanidi, ulja, nutrijenti, baze i kiseline, čije unošenje u vodene ekosisteme dovodi do narušavanja biodiverziteta.

Industrijski zagađivači uglavom su smješteni izvan urbanog područja Brčko distrikta BiH i većina ih ima vlastite izvore snabdijevanja vodom, naročito u slučajevima kada se u procesu proizvodnje ne koristi voda za piće. Neka industrijska postrojenja imaju vlastita postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda[5]. Maksimalna dopuštena koncentracija opasnih i štetnih materija u otpadnim vodama propisana je Pravilnikom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u površinske vode. Odjeljenje za komunalne poslove nema egzaktne podatke o prečišćavanju i obradi vode u industriji. Procjenjuje se da ukupna količina otpadnih voda iz privrede i industrije koja se ispušta u kanalizacione sisteme na

[5] *Plan upravljanja slivom rijeke Save za sliv rijeke Save u Brčko distriktu BiH* (2016–2021.)

teritoriji Brčko distrikta BiH iznosi 292 000 m^3 godišnje (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 11/21 2020).

Pored industrije, značajan zagađivač vodotoka generalno predstavljaju procjedne vode deponija. Međutim, gradska deponija Brčko distrikta BiH smještena je u urbanom regionu u blizini rijeke Save na gusto naslaganim slojevima gline, zbog čega je količina procjednih voda mala i ne vrši značajan pritisak na površinske i podzemne vode. Pored centralne, postoji i dvadesetak nelegalnih deponija.

Poljoprivredna proizvodnja u svijetu predstavlja jedan najznačajnijih pritisaka kako na kvalitet, tako i na kvantitet voda. U Brčko distriktu BiH postoji meliracioni sistem u dužini od 52 km koji služi samo za odvodnju vode, dok organizovan sistem navodnjavanja ne postoji. Na teritoriji Brčko distrikta BiH postoji nekoliko individualnih ribnjaka, ali niti jedan od njih nije registrovan.

Eksploatacija riječnog sedimenta vrši se cijelom dužinom toka Save u Brčko distriktu BiH. Međutim, komercijalna upotreba pijeska često dovodi do nekontrolisane eksploatacije, što dovodi do proširivanja i produbljivanja korita, nanošenja štete biocenozama i uništavanja poljoprivrednog zemljišta.

Na području Brčko distrikta BiH ne postoje, niti je planirana izgradnja hidrocentrala.

Jedan od osnovih izazova upravljanja vodama jeste da se kroz smanjenje ispuštanja zagađujućih materija, smanjenje količine neprihodovane vode, smanjenje potrošnje vode u industriji postepenim prelaskom na tehnologije sa recirkulacijom i kroz uvođenje NRT tehnologija (NRT - najbolje raspoložive tehnike; eng. *best available techniques* – BAT), sačuva i unaprijedi kvalitet i kvantitet površinskih i podzemnih voda, a da se pritom obezbijede dovoljne količine vode za vodosnabdijevanje stanovništva i nesmetano funkcionisanje privrede. Da bi se postiglo racionalno i efikasno korištenje dostupnih vodnih resursa, neophodna je adekvatna horizontalna međusektorska saradnja.

Jedan od prioriteta u svrhu ispunjenja ciljeva životne sredine je provođenje monitoringa površinskih i podzemnih voda. Monitoring se na području Brčko distrikta BiH provodi na svega 16,7% vodnih tijela površinskih voda. Praćenje kvaliteta površinskih voda vrši se kontinuirano sa dva mjerenja godišnje za tri vodotoka: na rijekama Tinji, Brki i Savi (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 11/21 2020). Jedan uzorak se uzima i na potoku Blizna koji protiče kroz urbani dio grada i ulijeva se u rijeku Savu. Prikupljaju se podaci o količini vode, tj. prati se vodostaj, kao i hidrometrijsko mjerenje protoka, fizičko-hemijske karakteristike vode, sadržaj teških metala, kao i mikrobiološki i saprobiološki parametri kvaliteta vode. Budući da Brčko distrikt BiH nema usvojen Zakon o vodama, procjena kvaliteta vode vodotoka vrši se u skladu sa Uredbom o klasifikaciji voda i kategorizaciji vodotoka Republike Srpske (Sl. glasnik Republike Srpske, br. 42/01). Frekvencija provođenja monitoringa je ispod propisane, što značajno smanjuje pozudanost dobijene ocjene statusa površinskih voda. Pored nezadovoljavajuće frekvencije, pouzdanost dobijene ocjene statusa je ograničena i nedovoljnim brojem parametara koji se pritom određuju, budući da se neki od obaveznih elemenata kvaliteta koji se koriste za ocjenu statusa površinskih voda još uvijek ne ispituju. Pritom su i granične vrijednosti hemijskih i bioloških elemenata kvaliteta koji se koriste za ocjenu statusa jednake za sve tipove voda.

Monitoring podzemnih voda se ne provodi niti sa kvalitativnog, niti sa kvantitativnog aspekta.

U cilju ostvarivanja dobrog statusa voda neophodan je i adekvatan inspekcijski nadzor koji će obezbijediti sprovođenje postojećih i budućih zakonskih regulativa. Neophodno je unaprijediti tehničku opremljenost vodoprivredne inspekcije i osigurati transparentnost u radu.

Odbrana od ekstremnih hidroloških pojava

Odbrana od poplava i prilagođavanje klimatskim promjenama predstavljaju značajan izazov za Brčko distrikt BiH. Postojeći sistemi za zaštitu od voda u prethodnom periodu pokazali su se kao nedovoljno efikasni. Naročit problem predstavljaju padavine velikog intenziteta koje zahtijevaju postojanje složenog sistema za odvodnju voda. Vodotoci koji nemaju uređena korita uslijed obilnih padavina prelijevaju i plave okolno zemljište, pri čemu dolazi i do zagađivanja bunara koji se koriste za vodosnabdijevanje.

Do usvajanja Zakona o vodama Brčko distrikta BiH, na teritoriji Brčko distrikta BiH ne postoje zakoni koji se odnose na odbranu od ekstremnih hidroloških događaja. Zaštita od poplava se u Brčko distriktu BiH provodi na osnovu Glavnog operativnog plana za odbranu od poplava koji se usvaja svake godine od strane Vlade Brčko distrikta BiH. Za njegovo izvršavanje odgovorni su Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Štab za zaštitu i spašavanje Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za javnu bezbjednost i JP „Putevi Brčko“.

Nakon katastrofalnih poplava 2014. godine, izvršena je sanacija postojeće i izgradnja nove infrastrukture u svrhu odbrane od poplava. U okviru Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (prvi ciklus), planirana je izgradnja objekata za zaštitu od poplava na dionicama vodotoka u gradskim područjima koja su gusto naseljena, te u industrijskim zonama. Glavni zaštitni vodoprivredni objekti za odbranu od poplava su savski nasip i nasip uz rijeke Tinju i Lomnicu, kanali Tinja – Tolisa i Lukavac – Brka, kao i regulisana korita rijeke Brke i Tinje. U svrhu odbrane od unutrašnjih voda, u prijeratnom periodu izgrađena je kanalska mreža koja je danas u lošem stanju i nije u potpunosti funkcionalna (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 11/21).

U 2020. godini završen je projekat regulacije rijeke Brke – 1. faza, projekat regulacije potoka Blizne – 1. faza je u završnoj fazi, uspostavljen je hidrološki prognozni model rijeke Tinje, a završena je i rekonstrukcija savskog odbrambenog nasipa. Izrađene su Mape opasnosti od poplava i mape poplavnog rizika, dok je Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH, čiji je završetak planiran 2022. godine, u procesu izrade.

Iako je jedan dio projekata u svrhu odbrane od poplava već realizovan ili se nalazi u fazi implementacije, infrastruktura za zaštitu od poplava zahtijeva daljnja unapređenja. U svrhu ranog prognoziranja poplavnih talasa, uspostavljanja hidroloških modela, ali i za planiranje izgradnje objekata, neophodno je kontinuirano praćenje pomoću mreže hidroloških stanica. Postojeća mreža meteoroloških i hidroloških mjernih stanica je nedovoljna i neophodno ju je unaprijediti.

Finansiranje sektora voda

Osnovnu prepreku za rješavanje brojnih izazova sa kojima se sektor voda susreće predstavlja nedostatak finansijskih sredstava. U 2020. godini je za Pododjeljenje za šumarstvo i vodoprivredu iz budžeta Brčko distrikta BiH izdvojeno 1,33 miliiona KM, pri čemu je uočljiva tendencija smanjenja izdvajanja sredstava koja se izdvajaju za rekonstrukciju i investiciono održavanje (Vlada Brčko distrikta BiH 2020). Povrat troškova vodnih usluga je neadekvatan zbog nerealne cijene vode, znatne

količine neobračunate vode, niskog procenta naplate isporučene vode (65%), kao i zbog postojećeg sistema prikupljanja vodnih naknada. Naime, u Brčko distriktu BiH se prikupljaju samo dvije posebne vodne naknade: naknada za eksploataciju materijala iz vodotoka i naknada koja se plaća pri registraciji motornih vozila, pri čemu se one uplaćuju u Trezor na jedinstveni račun Brčko distrikta BiH.

U svrhu povećanja finansijske održivosti vodovodnog preduzeća, od 2018. godine se u Brčko distriktu BiH naplaćuje vodna naknada u iznosu od 2,50 km koja je jedinstvena za sve korisnike.

Lokalni izvori finansiranja su nedovoljni za uspostavljanje finansijske održivosti pružanja vodnih usluga, zbog čega je veoma značajno u što skorijem periodu uspostaviti osiguravanje principa „korisnik plaća i zagađivač plaća“. Brčko distrikt BiH ne posjeduje katastar zagađivača koji je neophodan ne samo zbog očuvanja kvaliteta voda, već i u svrhu održivog finansiranja sektora voda. Među najtežim izazovima sa kojima se suočava finansiranje voda jeste postepeno uspostavljanje ekonomske cijene vode i komunalnih usluga koja će obuhvatiti sve troškove proste reprodukcije, uključujući i zaštitu samih izvorišta. Pri tome se svakako mora voditi računa o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva poštujući principe obezbjeđivanja društvene i socijalne jednakosti i poštujući pravo svakog čovjeka na vodu.

Nedostatak finansijskih sredstava iz lokalnih izvora moguće je kompenzovati i povlačenjem sredstava iz međunarodnih fondova. U tu svrhu je neophodno povećati kapacitete stručnih kadrova za ekonomsko i finansijsko planiranje i programiranje povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova. Ulaganje u izgradnju ovih kapaciteta bi omogućilo znatno efikasnije iskorištavanje dostupnih EU grantova koji su izrazito visoki i čijim neadekvatnim aktiviranjem Brčko distrikt BiH može ostati uskraćen za znatna finansijska sredstva.

3.1.2. Upravljanje otpadom

Brčko distrikt BiH se suočava sa problemom adekvatnog upravljanja otpadom, koji se mora sistematski rješavati. U cilju identifikacije mogućnosti za unapređenje postojećeg sistema upravljanja otpadom u ovom poglavlju naizmjenično je dat pregled postojećeg stanja i ključnih izazova u oblasti upravljanja otpadom u Brčko distriktu BiH (BD BiH).

Budući da je zaštita životne sredine, odnosno upravljanje otpadom u okviru zaštite životne sredine, u nadležnosti dva entiteta BD BiH (Odjeljenje za komunalne poslove je nadležno za strateški i pravni okvir upravljanja otpadom), entitetske vlade i Vlada Brčko distrikta BiH odgovorne su za izradu i usvajanje vlastitih propisa, politika i strategija. Još 2004. godine pokrenut je proces harmonizacije zakonskog okvira sa onim u EU kroz izradu Zakona o upravljanju otpadom, koji je u godinama iza toga nadograđivan dopunama osnovnog zakona i izradom podzakonskih akata, te strateških dokumenata koji su prenijeli ključne EU principe i zahtjeve u oblasti upravljanja otpadom. No, i pored toga nije postignuta harmonizacija sa propisima EU, pri čemu su identifikovani propisi koji su djelimično preuzeti, poput Okvirne direktive o otpadu, kao i oni koji nisu nikako preuzeti, poput Direktive o odlagalištima ili direktiva koje se tiču posebnih kategorija otpada. Najveći izazov za Brčko distrikt BiH u ovom trenutku je uskladiti propise i politike iz oblasti upravljanja otpadom sa obavezama koje proističu iz pravne tekovine Evropske unije. Veliki broj podzakonskih akata kojima bi se trebalo regulisati upravljanje posebnim kategorijama otpada, među kojima su otpadna vozila, otpadne baterije i akumulatori, otpadna ulja, otpadne gume, PCB/PCT, otpad od električnih i elektronskih proizvoda, te ambalažni otpad nisu još doneseni. Njih je potrebno izraditi i donijeti u skladu s pravnom tekovinom EU, kako bi se direktive za posebne kategorije otpada potpuno transponovale.

Kako bi sam proces strateškog planiranja bio pouzdaniji i konkretniji, potrebni su cjeloviti i pouzdani podaci o otpadu čiji nedostatak se trenutno osjeti. Svi strateški dokumenti u sektoru rađeni su na osnovu procjena količine i sastava otpada, što nerijetko donesene odluke čine nerealnim, a investicije neodrživim. Trenutno ne postoji obaveza za komunalno preduzeće da vrši redovne analize količine i sastava prikupljenog komunalnog otpada. Nedostatak kvalitetnih i pouzdanih statističkih podataka otežava i sam proces izvještavanja prema državnoj agenciji za statistiku. Prema Zakonu o upravljanju otpadom Brčko distrikta BiH, subjekti koji imaju dozvolu za upravljanje otpadom dužni su voditi evidenciju podataka o otpadu preuzetom na tretman ili proizvedenom otpadu, te dostavljati jednom godišnje izvještaje ovlaštenom organu za zaštitu životne sredine. Navedeni izvještaji trebaju sadržavati vrstu i sastav otpada u skladu s Katalogom otpada i njegovim sadržajem, količinu otpada, porijeklo ili izvor otpada. Važno je naglasiti da je 2019. godine prvi put jednom subjektu izdata dozvola za upravljanje otpadom.

Neophodno je što prije uspostaviti informacini sistem za upravljanje otpadom u okviru Odjeljenja za komunalne poslove kako bi se u budućnosti imali tačni i pouzdani podaci o otpadu u Brčko distriktu BiH.

U Brčko distriktu BiH ne postoje finansijski mehanizami koji podržavaju tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji. Postojeći finansijski mehanizmi ne smatraju se dovoljnim da utiču na minimiziranje stvaranja otpada, reciklažu i smanjenje odlaganja otpada na deponiju, koje je trenutno najjeftinija opcija. Vlada Brčko distrikta BiH je potpisala Okvirni sporazum sa regionalnom deponijom u Zvorniku za deponovanje otpada iz Brčko distrikta BiH. Očekuje se da će se zbog skupog transporta i u cilju

smanjenja troškova deponovanja u Brčko distriktu BiH početi primjenjivati mjere za smanjenje količina sakupljenog otpada, kao i za njegovu minimizaciju. Cijene usluge sakupljanja otpada su preniske da bi mogle pokriti stvarne troškove. Prihod od drugih usluga koristi se za kompenziranje gubitaka u oblasti sakupljanja otpada iz domaćinstava (Ionkova et al. 2018b). Stoga postoji potreba za revizijom postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i finansijskih instrumenta i mehanizma koji će uticati na smanjenje količine i povećanje stepena iskorištenosti svih kategorija otpada.

Za usluge upravljanja otpadom u Brčko distriktu BiH odgovorno je JP „Komunalno Brčko“ d.o.o., koje je istovremeno odgovorno i za snabdijevanje električnom energijom, proizvodnjom i distribucijom vode, održavanjem javnih površina i čišćenjem ulica.

Stope proizvodnje komunalnog otpada po glavi stanovnika u Brčko distriktu BiH zasnivaju se na podacima iznesenim u Analizi sektora upravljanja čvrtim komunalnim otpadom (Ionkova et al. 2018b) (1,05 kg/stanovnik/dan za urbana područja, odnosno 0,55 kg/stanovnik/dan za ruralna područja). Procijenjeno je da 83.516 stanovnika proizvodi oko 25.073 tona otpada godišnje. Procjenjuje se da se iz domaćinstava prikupi oko 20.000 t otpada godišnje, a iz industrije oko 800 t.

Za potrebe procjene trenutnog sastava čvrstog komunalnog otpada, izvršena je analiza morfološkog sastava otpada u Brčko distriktu BiH u 2021. godini (Odjeljenje za komunalne poslove Vlade Brčko distrikta BiH 2021). Rezultati analize sumarno su prikazani u ***tabeli 4***.

Tabela 4: *Analiza morfološkog sastava otpada u Brčko distriktu BiH*

Vrsta otpada		Šifra otpada	Ukupno, %
Organski otpad	Biorazgradivi otpad iz kuhinja/kantina OR1 01	20 01 08	**11.21%**
	Biorazgradivi otpad iz bašti/parkova OR1 02	02 01 07 20 02 01	**11.52%**
	Ostali biorazgradivi otpad OR1 03	02 01 02 20 03 04 20 03 06	**3.27%**
Drvo	Netretirano drvo W2 01	03 01 01 03 01 99 03 03 01 15 01 03 17 02 01 20 01 38	**8.86%**
	Tretirano drvo W2 02		
Papir i karton	Papir	20 01 01	**7.22%**
		15 01 01	
	Karton	15 01 01	**4.32%**
		20 01 01	
Plastika	Plastične kese	16 01 19	**3.63%**
		20 01 39	
	PET	15 01 02	**2.12%**
	Gusta plastika – ostala ambalaža PL4 04 Gusta plastika – nije ambalaža PL4 05	15 01 06	**2.61%**
		17 02 03	

Vrsta otpada		Šifra otpada	Ukupno, %
Staklo	Ambalažna staklena posuda – prozirna G5 01	15 01 07 17 02 02 20 01 02	**5.85%**
	Ambalažna staklena posuda – smeđa G5 02		
	Ambalažna staklena posuda – ostalo G5 03		
	Razno staklo koje nije ambalaža G5 04		
Tekstil	Odjeća T6 01	04 02 09 20 01 10 20 01 11	**9.28%**
	Neodjevni tekstil T6 02		
Metali	Ambalaža koja sadrži željezo i razni željezni M7 01 Ambalaža koja ne sadrži željezo i razni neželjezni M7 02	15 01 04 16 01 18 17 04 07 20 01 40 15 01 06	**1.73%**
Opasni otpad	Baterije/akumulatori H8 01	08 01 11* 08 04 09* 15 01 10* 15 01 11* 15 02 02* 16 01 07* 16 06 01* 16 06 02*	**0.23%**
	Razni opasni otpad H8 02		
Složeni proizvodni	Složena/kompozitna ambalaža C9 01 – B	15 01 05	**0.48%**
	Složeni/kompozitni otpad koji nije ambalaža C9 02	17 02 03	**4.46%**
	Miješani elektronski i elektronički otpad C9 03	20 01 36	**1.75%**
Inertni	Zemlja i kamenje IN10 01	17 01 07 20 02 02	**3.97%**
	Razni inertni IN10 02		
Ostale kateg.	Pelene	18 01 04	**2.21%**
	Biološki/bolnički otpad	18 01 01 18 01 09 20 01 31* 20 01 32	**0.10%**
Miješani prosijani ostaci	Svi ostaci otpada koji prođu kroz posljednje sito od 20 mm	20 01 41 20 03 99	**15.19%**
			100%

Prema rezultatima provedene analize, može se primijetiti da najveći procentualni udio predstavljaju komponente biorazgradivog otpada i miješanog prosijanog ostatka, dok se najmanji dio odnosi na opasni, medicinski i složeni/kompozitni ambalažni otpad. U ukupnoj količini analiziranog otpada komponenta „organski biorazgradivi otpad“ uzima udio od 26,0%. S obzirom na to da se ovaj podatak odnosi na jesensko-zimski sezonski period kada je slabija vegetacija, tako da se u proljetno-ljetnom sezonskom periodu mogu očekivati čak i veći udjeli ove vrste otpada.

Na ***slici 4*** prikazan je odnos reciklažnog, organskog i ostalog otpada. Sa slike je vidljivo da je udio komponenti koje posjeduju tržišnu vrijednost oko 43%. Ovo je veoma važno za daljnji razvoj reciklaže i ekonomsku opravdanost izgradnje postrojenja za sortiranje otpada.

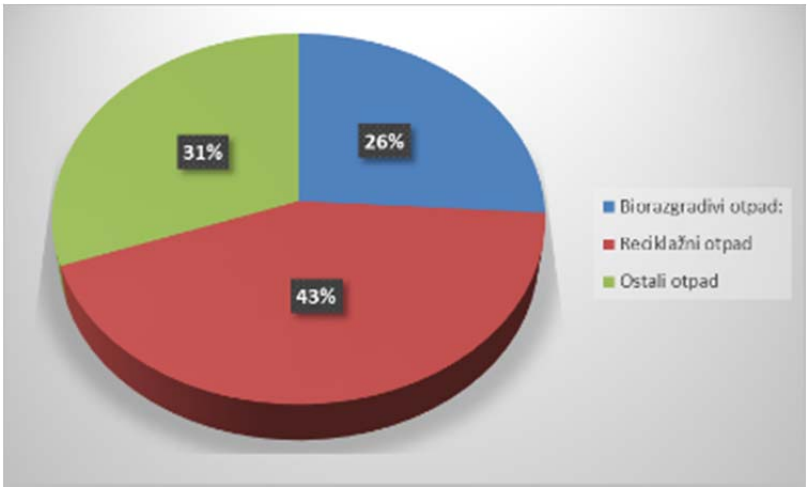

Slika 4: *Dijagram odnosa reciklažnog, biorazgradivog i ostalog otpada*

U okviru JP „Komunalno Brčko“, d.o.o. posluje radna jedinica „Čistoća“ koja se bavi prikupljanjem, transportom i odlaganjem otpada. Također, „Čistoća“ se bavi i čišćenjem ulica, uklanjanjem snijega i održavanjem zelenih površina. Za svoje poslovanje JP „Komunalno Brčko“ direktno odgovara Skupštini Brčko distrikta BiH.

Sistem odvoza otpada iz domaćinstava uključuje kontejnere od 1.100 l i kamionske kontejnere od 5 do 7 m^3. Isti tip kontejnera koristi se i za komercijalne i industrijske klijente. Otpad iz domaćinstava odvozi se dva puta sedmično u urbanim dijelovima i jednom sedmično u ruralnim dijelovima. Odvoz otpada vrši se 6 dana sedmično ili 300 dana godišnje. Nema odvajanja na mjestu nastanka. U ***tabeli 5*** prikazan je obuhvat prikupljanja otpada na području Brčko distrikta BiH za 2018. godinu, koji je relevantan i za 2021. godinu.

Tabela 5: *Prikaz obuhvata sistema za odvoz otpada u 2018. godini (Ionkova et al. 2018b)*

2018. godina		
Urbana područja	**Ruralna područja**	**Prosjek**
100%	90%	95%

Prikupljeni otpad sa područja Brčko distrikta BiH se od februara 2022. godine odvozi na regionalnu deponiju u Zvornik. Principi cirkularne ekonomije još uvijek nisu uvedeni u strateški okvir upravljanja otpadom u Brčko distriktu BiH. Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu nije donesen, tako da nije ni propisan način plaćanja naknade za zbrinjavanje ambalažnog otpada.

Strategija upravljanja otpadom je dio Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH za period 2016–2026. godine (Vlada Brčko distrikta BiH et al. 2016). Strategiju je pripremilo Odjeljenje za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove Vlade Brčko distrikta BiH. Strategija vrši evaluaciju sadašnjeg stanja upravljanja otpadom, navodi dugoročne ciljeve upravljanja otpadom i osigurava uslove za racionalno i održivo upravljanje otpadom. Strategija je usvojena 2017. godine.

Strategija sadrži uglavnom analizu i procjenu sadašnjeg sistema upravljanja otpadom i njegovih nedostataka (zakonski, operativni, finansijski, svijest javnosti). Nema informacija o brojčanim ciljevima obuhvata prikupljanja otpada, odvajanja i recikliranja. Međutim, navedeno je 7 ciljeva za unapređenje stanja.

Ti ciljevi uključuju:

- usklađivanje zakona i podzakonskih akata s propisima EU i međunarodnim konvencijama (donošenje novog Zakona o upravljanju otpadom i odgovarajućih podzakonskih akata u skladu s direktivama EU i međunarodnim konvencijama);
- institucionalno jačanje upravljačke strukture u Brčko distriktu BiH u cilju unapređenja i približavanja upravljanja otpadom najboljim praksama EU (stvaranje efikasnog preduzeća za upravljanje otpadom i uspostavljanje baze podataka o otpadu i efikasnije izvještavanje);
- uspostavljanje sistema integrisanog upravljanja otpadom (promocija praksi čišće proizvodnje i smanjenja stvaranja otpada, uspostavljanje sistema odvojenog prikupljanja otpada i recikliranja otpada, utvrđivanje lokacije i fazna izgradnja centra za upravljanje otpadom sa svim potrebnim postrojenjima za integrisano upravljanje otpadom, određivanje finansijskog modela integrisanog upravljanja otpadom, kao i prevencija stvaranja nelegalnih odlagališta kroz provođenje inspekcijskog nadzora i saradnju sa stanovništvom);
- uspostavljanje sistema upravljanja industrijskim otpadom (definisanje zakonskog okvira za upravljanje opasnim i neopasnim otpadom, donošenje propisa i tehničkih smjernica za donošenje obaveznog plana upravljanja otpadom i poticanje donosilaca odluka za izradu kvalitetnih planova u što skorijem roku, uz prevenciju i smanjenje stvaranja industrijskog otpada korištenjem instrumenta ekološke dozvole i projektovanjem i izgradnjom centra za integrisano upravljanje otpadom, kao i primjenu predtretmana građevinskog otpada);
- uspostavljanje sistema upravljanja otpadom iz medicinskih institucija, priprema tehničkih smjernica za upravljanje medicinskim i veterinarskim otpadom, kao i opasnog otpada, uspostavljanje informacionog sistema za medicinski, farmaceutski, veterinarski i opasni otpad, uz vođenje evidencije o vrsti i količinama otpada, odvajanju otpada i tretmanu opasnog, zaraznog i drugog otpada iz medicinskih i veterinarskih institucija, razmatrajući mogućnost izgradnje postrojenja za termalni tretman medicinskog i veterinarskog otpada, kao i opasnog otpada;
- uspostavljanje sistema upravljanja poljoprivrednim i šumskim otpadom (donošenje podzakonskih akata koji navode posebne zahtjeve za pojedine vrste poljoprivrednog otpada i otpada koji se može koristiti u poljoprivrednoj proizvodnji, donošenje smjernica za upravljanje poljoprivrednim i šumskim otpadom, uspostavljanje registra otpada stvorenog na svim poljoprivrednim i šumskim gazdinstvima, donošenje tehničkih smjernica za tretman životinjskih leševa i otpada životinjskog porijekla, promocija ovih i alternativnih tehnologija korištenja poljoprivrednih i šumarskih nusproizvoda kao sirovina u drugim proizvodnim sektorima);
- postepeno unapređenje i postepeno zatvaranje postojećeg odlagališta u Brčko distriktu BiH (izrada studije za postepeno unapređenje i postepeno zatvaranje postojećih odlagališta).

Odjeljenje za komunalne poslove BD BiH započelo je aktivnosti na unapređenju trenutnog načina upravljanja otpadom. Potpisan je okvirni sporazum za deponovanje otpada na regionalnu deponiju Zvornik, nabavljene su dvije prikolice za prevoz otpada, završeni su radovi na izgradnji privremene

transfer-stanice kapaciteta cca. 20.000 t/godišnje. U februaru 2022. godine počeo je transport otpada iz Brčko distrikta BiH na deponovanje na regionalnu deponiju u Zvorniku. U toku je izrada projekta Centra za upravljanje otpadom (CUO) na lokaciji Kladje i izrada projekta za zatvaranje, sanaciju i rekultivaciju deponije u Brčko distriktu BiH. Idejnim rješenjem planirano je da CUO sadrži sortirnicu, kompostanu, MBT-postrojenje. Također, CUO bi sadržavao i prostor za postrojenja za obradu muljeva, građevinskog otpada i elektronskog otpada.

Uporedo sa aktivnostima na izgradnji CUO-a, provode se i aktivnosti na uvođenju odvojenog sakupljanja otpada. U Brčko distriktu BiH osnovana je komisija koja treba predložiti 30–40 lokacija za reciklažna ostrva za odvojeno sakupljanje otpada.

Sektor upravljanja komunalnim otpadom zahtijeva reformu (Ionkova et al. 2018b). Vlada Brčko distrikta BiH još nije izradila plan upravljanja otpadom. U skladu sa usvojenom Strategijom upravljanja otpadom, potrebno je donijeti plan upravljanja otpadom. Po Zakonu o upravljanju otpadom, plan upravljanja otpadom treba sadržavati:

- Program odvoza čvrstog otpada iz domaćinstava;
- Strateški plan korištenja komponenti komunalnog otpada;
- Program smanjenja procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu;
- Program podizanja svijesti javnosti o upravljanju otpadom, itd.

Ovaj plan upravljanja otpadom treba služiti kao osnova za uspostavljanje integralnog sistema upravljanja otpadom.

Glavni prihodi za prikupljanje, prevoz i odlaganje otpada koje ostvaruje JP „Komunalno Brčko“ su cijene koje plaćaju domaćinstva. Domaćinstva plaćaju mjesečno fiksnu cijenu od 5,64 KM bez PDV-a, odnosno 6,6 KM sa PDV-om (oko 79 KM godišnje sa PDV-om). Trenutni prosječni rashodi domaćinstava iznose približno 1.772 KM/mjesec. Može se zaključiti da cijena koju plaćaju domaćinstva za upravljanje otpadom iznosi 0,4% rashoda, dok je međunarodna norma 1–1,5%, što je slučaj u većini zemalja EU. Prosječna stopa naplate povećana je u periodu od 2013. do 2016. godine sa 65% na 99%, kada je JP „Komunalno Brčko“ postalo sakupljač tarifa. Cijene nisu povećane već godinama i prema informacijama iz JP „Komunalno Brčko“, cijene su preniske za pokrivanje stvarnih troškova.

Cijene usluga za komunalni otpad od komercijalnog i industrijskog sektora računaju se po m² i po djelatnosti. Cijene se kreću od 13,2 KM/m² za kioske do 0,35 KM/m² za budžetske institucije. Komercijalnom i industrijskom sektoru usluge se mogu naplaćivati i po kontejneru, a cijena za kontejner od 5 do 7 m³ kreće se od 61,10 KM do 89 KM bez PDV-a, u zavisnosti od udaljenosti.

Osim kreiranja zakonskih pretpostavki za održivo upravljanje komunalnim otpadom na nivou Brčko distrikta BiH, potrebno je značajno unaprijediti postojeći sistem jačanjem komunalnog preduzeća. Uočen je i problem plaćanja poreza na dodanu vrijednost (PDV) koji je u suprotnosti sa zahtjevima Direktive 2006/112/EZ o PDV-u koji, između ostalog, nalaže ukidanje ili uvođenje niže stope PDV-a za komunalne usluge. Ovakva inicijativa mora se sprovesti na državnom nivou, a njena realizacija bi mogla značajno ojačati poziciju komunalnog preduzeća.

U Brčko distriktu BiH principi cirkularne ekonomije još uvijek nisu uvedeni u strateški okvir upravljanja otpadom. Sistem upravljanja posebnim kategorijama otpada, koji predstavlja jedan od

temelja prelaska sa linearne na cirkularnu ekonomiju, nije uspostavljen. Ne postoje postrojenja za obradu i zbrinjavanje posebnih kategorija otpada, uključujući otpadni mulj, životinjski otpad, medicinski otpad, opasni otpad. S obzirom na veoma malo tržište, implementacija POPR-šema, kao što su uspostavljene u Federaciji BiH i Republici Srpskoj za ove tokove otpada bila bi teško i skupo rješenje. Trenutno se u izmjenama zakona o upravljanju otpadom planiraju i mjere za upravljanje ambalažnim otpadom i EE otpadom, te plasman i korištenje plastičnih kesa tregerica.

Industrijski otpad odlaže se na postojeću deponiju. Ne postoji inventar lokacija sa zaostalim opasnim hemikalijama koje se više ne koriste zbog starosti ili zbog zabrane korištenja. Ranijim studijama (NIP, 2015) ustanovljene su neke lokacije, međutim, taj spisak nije konačan i trenutno nije poznat krajnji status. Osim toga, akcenat je bio na POPs hemikalijama.

Ne postoji inventar kontaminiranih područja i zastarjele opreme koja sadrži opasne hemikalije. Ne postoji inventar građevina koje sadrže azbest. Ovo su neki od izazova za upravljanje industrijskim otpadom.

Nedovoljno je razvijena svijest javnosti o organizovanom upravljanju otpadom, kao i nedovoljno sprovođenje kampanja koje imaju za cilj promociju razdvajanja otpada na mjestu nastanka, prevenciju stvaranja otpada. Građani uglavnom nisu informisani i svjesni šta se dešava sa otpadom nakon što ga odlože u kontejnere. To dijelom dovodi i do toga da stanovništvo nije spremno platiti veću naknadu koja bi omogućila poboljšanje sistema. Također je evidentno da ne postoji razumijevanje veze između lošeg upravljanja otpadom i time prouzrokovane ekološke i ekonomske štete, kako lokalno, tako i na nivou entiteta i BiH. Postoji jasna potreba za boljom i usmjerenijom komunikacijom kako sa stanovništvom, tako i sa privrednicima, posebno onima koji su obavezani na bolje upravljanje otpadom bilo kroz ekološku dozvolu, bilo kroz budući sistem produžene odgovornosti proizvođača. Bez podrške javnosti i privrednika, te volje za pozitivnim djelovanjem, poboljšanje tehničkih i operativnih kapaciteta neće biti dovoljno za potpuni preokret i prelazak sa linerarne na cirkularnu ekonomiju. Potrebno je kontnuirano provoditi edukaciju građana svih uzrasta, polova, obrazovnog i profesionalnog profila, zatim edukaciju u obrazovnim institucijama, institucijama sistema i nevladinom sektoru.

3.1.3. Biodiverzitet i zaštita prirode

Specifičan biogeografski položaj Brčko distrikta BiH uslovio je i razvoj veoma bogatog i raznovrsnog živog svijeta, te geomorfoloških cjelina (Studija „Evaluacija prirodnih vrijednosti životne sredine u Brčko distriktu BiH“, (Redžić 2002).

Specijski diverzitet predstavljen je sa oko 1500 vrsta biljaka, oko 150 vrsta algi i cijanobakterija, te oko 200 vrsta makromiceta. U okviru diverziteta faune, svojim bogatstvom se ističe diverzitet riba, insekata i ptica, a veliku važnost kako na močvarnim, tako i na sušnim staništima imaju vodozemci (više od 10 taksona) i gmizavci. Na prelazu između panonske nizije i brežuljkastog reljefa, u prošlosti je došlo do formiranja pravih refugijuma tercijarne flore, faune i vegetacije, a mnogi su ostali očuvani do danas. Klimatogena vegetacija su šumski ekosistemi, koji su uslijed povoljnih ekoloških prilika veoma bujni i produktivni. Na prostoru Brčko distrikta BiH razlikuju se sljedeći pejzaži: panonski, pripanonski, ravničarsko-brežuljkasti i brežuljkasto-brdoviti. U okviru ovih pejzaža izdvaja se nekoliko tipova dominantnih ekosistema, a to su: ekosistemi higrofilnih šuma vrba i topola, ekosistemi šuma hrasta lužnjaka i poljskog jasena, ekosistemi hrastovo-grabovih šuma na brežuljkastom terenu, ekosistemi bukovih i bukovo-jelovih šuma na padinama Majevice, ekosistemi tamnih četinarskih šuma u uskom pojasu iznad šuma bukve, ekosistemi sladuna i cera, ekosistemi pripanonskih šuma medunca, bjelograbića i crnog graba, te brojni drugi uže rašireni primarni ekosistemi.

Od ukupnog broja ekoloških zajednica, diverzitet primarnih (različite šumske zajednice) zauzima oko 50%, a ostalo su sekundarni oblici kao što su livade (oko 20%). Tercijarnim ekosistemima pripada oko 30% utvrđenih zajednica.

Na području Brčko distrikta BiH danas se često vide progradacijsko-degradacijski stadiji šumske vegetacije, kao što su šibljaci trnjine, lijeske, krušine, gloga, svibovine, kupine, hmelja. Široko su rasprostranjeni sekundarni – livadski ekosistimi, kao ostaci travne stepske vegetacije ili antopogenizirane umjereno vlažne i nitrificirane livade. Skoro najveću površinu zauzimaju tercijarni ekosistemi, tj. obradive površine.

Posebnu važnost za značaj biodiverziteta Brčko distrikta BiH ima raznolikost genetičkih resursa, odnosno raznolikost odomaćenih sorti divljih biljaka i pripitomljenih pasmina divljih životinja, koje se koriste u dobijanju hrane, lijekova i materijala, u hortikulturi, ekološkom i genetičkom inženjeringu i biotehnologiji.

Konzervacioni status vrsta nije poznat, a pretpostavlja se da ugrožene, osjetljive ili rijetke vrste postoje kako među biljkama, tako i među gljivama i životinjama. Naročito treba istaknuti ugroženost pećinskih i polupećinskih sisara (kao što su slijepi miševi), nastanjenih u Crnim pećinama naselja Bijela, te predstavnika drugih skupina organizama. Crvena lista biljnih i životinjskih vrsta nije uspostavljena i proglašena, pa tako ne postoje ni mjere zaštite za ugrožene vrste.

U Brčko distriktu BiH ne postoje formalno proglašena zaštićena područja u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09 2009a). Međutim, Strategija zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH za period 2016–2026 (Vlada Brčko distrikta BiH et al. 2016), izdvaja i navodi 11 područja s prepoznatim visokim prirodnim vrijednostima. To su: Majevica, šuma Šatorović, šuma u Maoči i Rašljanska rijeka, lovište u Međutinjama i Fazanerija, Petkovača, Islamovac – Gornja Skakava – Ražljevo, Zovik i Štrepci, Bjela, Brezovo polje, Dubrave i Rašljani. Za navedena područja treba provesti formalne procedure

proglašenja zaštićenih područja u odgovarajućim kategorijama, što predstavlja jedan od značajnih izazova za Brčko distrikt BiH.

U cilju očuvanja visokih prirodnih vrijednosti i očuvanja izvornih materijalnih, nematerijalnih i regulatornih koristi od prirodno funkcionalnih područja, neophodno je proglasiti zaštićena područja u Brčko distriktu BiH u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti prirode. S druge strane, u cilju prilagođavanja standardima EU u zaštiti prirode, neophodno je uključivanje budućih zaštićenih područja i drugih područja za koja je utvrđeno da ih naseljavaju biljne i životinjske vrste, kao i tipovi staništa navedeni u aneksima ranije spomenutih direktiva, u ekološku mrežu međusobno povezanih područja, čija uspostava treba biti propisana Zakonom o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH.

Realizacijom IPA projekta „Podrška implementaciji Direktiva o pticama i staništima u BiH (2012–2015.)“, za područje BiH urađena je analiza distribucije tipova staništa i vrsta navedenih u datim direktivama. Ukupno je evidentirano 70 različitih tipova staništa i 208 vrsta, od kojih su 109 ptice. U okviru projekta je također izrađena baza podataka u standardnim formatima (*United Nations Economic Commission for Europe* – UNECE 2018). Pripremljen je prijedlog plana ekološke mreže Natura 2000 u BiH. Predložena su ukupno 122 područja koja čine ekološku mrežu ukupne površine 956.776,59 ha (Milanović and Golob 2015), od čega je pet područja na prostoru Brčko distrikta (Vlada Brčko distrikta BiH et al. 2016).

U cilju razvoja ekološke mreže Brčko distrikta BiH, neophodno je u narednom periodu provesti procedure zaštite planirane Prostornim planom Brčko distrikta BiH, terensku provjeru podataka o rasprostranjenju i stanju vrsta i staništa unesenih u spomenutu bazu podataka za područje Brčko distrikta BiH, te konsultativne procese sa lokalnim zajednicama na području buduće ekološke mreže. Saglasnost lokalnih zajednica za uključivanje područja u ekološku mrežu može se postići kroz prethodnu intenzivnu promociju koristi od ekološke mreže.

Analiza postojećeg stanja i izazova

U vezi sa činjenicama o stepenu zaštite prirode u Brčko distriktu BiH, tokom pripreme Akcionog plana urađena je iscrpna analiza uzroka postojećeg stanja, te se identifikovani izazovi mogu grupisati na sljedeći način: (a) stanje pravnog okvira za održivo upravljanje biodiverzitetom i očuvanje prirode, (b) stanje institucionalnog okvira, (c) stanje institucionalnih kapaciteta, d) stanje podataka o biodiverzitetu, e) međusektorska saradnja za očuvanje prirode, f) uloga naučnih znanja u donošenju odluka, g) uloga ekološke svijesti u akcijama očuvanja prirode, h) finansiranje mjera za dostizanje strateškog cilja u oblasti biodiverziteta i očuvanja prirode.

Stanje pravnog okvira za održivo upravljanje biodiverzitetom i očuvanje prirode

Pravni okvir za biodiverzitet i očuvanje prirode Brčko distrikta BiH čini set okolinskih zakona, te različiti sektorski zakoni u oblasti šumarstva, veterinsrstva, lovstva, poljoprivrede, vodoprivrede i drugi. U skladu sa prihvaćenim međunarodnim obavezama (Sl. glasnik BiH, br. 10/08 2008), jedna od nadležnosti Brčko distrikta BiH je prilagođavanje okolinskog zakonodavstva pravnoj tekovini EU, a prije svega Direktivi o staništima (Direktiva 92/43/EZ), Direktivi o zaštiti divljih vrsta ptica (Direktiva 2009/147/EZ), te uredbama koje regulišu materiju međunarodnih sporazuma u kojima je EU član. Osnovni propis iz ove oblasti u Brčko distriktu BiH je Zakon o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09), koji se treba temeljiti na odredbama ratifikovanih međunarodnih ugovora u oblasti zaštite biološke raznolikosti i to: Konvenciji o biološkoj

raznolikosti, Konvenciji o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka, Konvenciji o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa, Konvenciji o migratornim vrstama divljih životinja, te odredbama spomenutih EU direktiva. Analiza stanja pravnog okvira pokazuje da postojeći zakoni iz seta okolinskih zakona, kao i relevantni sektorski zakoni koji regulišu zaštitu biodiverziteta/očuvanje prirode u Brčko distriktu BiH nisu usklađeni sa pravnom tekovinom EU. U setu okolinskih zakona, Zakon o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09) uređuje sistem zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njenih vrijednosti. Trenutno, Zakon nije dovoljno usklađen sa navedenim međunarodnim ugovorima.

Potpuno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH, kao i usklađivanje drugih propisa sa pravnom tekovinom EU predstavlja izuzetno zahtjevan proces, u kojem je bitno razlikovati horizontalni (međusektorski) i vertikalni (koordinisan sa drugim administrativnim nivoima) pravac usklađivanja propisa. U horizontalnom pravcu, usklađivanje legislative za zaštitu/očuvanje prirode sa pravnom tekovinom EU zahtijeva istovremeno usklađivanje propisa u drugim sektorima. U vertikalnom pravcu, usklađivanje propisa Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU u oblasti zaštite/očuvanja prirode zahtijeva:

- razvijene jedinstvene smjernice za usklađivanje i implementaciju međunarodnih sporazuma za biodiverzitet u kojima je BiH zemlja članica;
- razvijenu efikasnu pravnu podlogu za saradnju u oblasti zaštite/očuvanja prirode sa Republikom Srpskom i Federacijom BiH;
- razvijenu efikasnu pravnu podlogu za razvoj i implementaciju sektorskih propisa za očuvanje/zaštitu prirode u Brčko distriktu BiH.

Pored složenosti procesa usklađivanja, kao osnovnog izazova u uspostavi kvalitetnog pravnog okvira, problem za biodiverzitet Brčko distrikta BiH predstavlja i činjenica da BiH nije zemlja članica u određenim protokolima i sporazumima (Nagoja, AEWA), koji su važni za upravljanje biodiverzitetom. To za posljedicu ima da se ni na nivou Brčko distrikta BiH ne mogu donijeti odgovarajući propisi. U cilju prevazilaženja ovih izazova neophodan je, prije svega, sinhronizovani razvoj pravnog okvira Brčko distrikta BiH sa pravnim okvirom na nivou BiH, Republike Srpske i Federacije BiH.

Stanje institucionalnog okvira

Institucionalni okvir zaštite biodiverziteta i očuvanja prirode u Brčko distriktu BiH nije dovoljno razvijen. Institucionlni okvir čine Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu (koje obavlja poslove vezane za održivu upotrebu prirode i prirodnih resursa Brčko distrikta BiH), Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH (koje ima upravnu nadležnost za oblast zaštite životne sredine (Vijeće ministara BiH 2018) i Inspektorat (koji obavlja inspekcijske, upravne, stručne i druge poslove, podstičući društvenu disciplinu u izvršavanju zakona i drugih propisa). Generalno, kako ni u cijeloj BiH, tako ni u Brčko distriktu BiH nisu određene nadležne institucije, tj. institucije odgovorne za određivanje i uspostavljanje Područja pod posebnom zaštitom, te uspostavljanje sistema za monitoring biodiverziteta (MVTEO BiH 2017). Za razliku od drugih komponenti životne sredine (zemljište, vode, otpad itd.), priroda nema razvijenu institucionalnu infrastrukturu. Najveći izazov za zaštitu biodiverziteta i očuvanje prirode u Brčko distriktu BiH predstavlja činjenica da ne postoje posebni instiicionalni kapaciteti za obavljanje upravnih i stručnih poslova u ovoj oblasti, kao ni finansijska institucija, kakve postoje u entitetima Republici Srpskoj i Federaciji BiH.

Navedena Odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH obavljaju upravne, stručne i druge poslove koji se odnose na prirodu, izradu strategije i politike zaštite životne sredine, realizaciju projekata, standarde kvaliteta prirode i ekološko praćenje prirode (Vijeće ministara BiH 2018). U narednom periodu, neophodan je daljnji razvoj institucionalnog okvira za zaštitu biodiverziteta i očuvanje prirode, i to kroz uspostavu zasebnog odsjeka. Također je neophodna uspostava fonda kao institucije za osiguravanje tokova finansijskih sredstava namijenjenih zaštiti prirode.

Stanje institucionalnih kapaciteta

Institucionalni kapaciteti za zaštitu biodiverziteta i očuvanje prirode, uključujući kapacitete za izvještavanje po zahtjevima pravne tekovine EU i međunarodnih sporazuma, nisu razvijeni na nivou Brčko distrikta BiH. Prema EAS-u BiH (MVTEO BiH 2017), u BiH nisu osigurani kapaciteti nadležnih institucija za adekvatno vršenje poslova planiranja, zaštite i upravljanja područjem, što govori o nedostatku institucionalnih kapaciteta za biodiverzitet u cijeloj vertikalnoj strukturi upravljanja, uključujući Brčko distrikt BiH. Ne postoje tehnički i ljudski institucionalni kapaciteti za zaštitu, praćenje stanja, prikupljanje podataka i izvještavanja po zahtjevima pravne tekovine EU i multilateralnih okolinskih sporazuma vezanih za biodiverzitet. Poseban izazov predstavljaju tehnički, ljudski i finansijski kapaciteti za provođenje mjera očuvanja prirode, te provođenje nadzora u posebno prirodno vrijednim dijelovima Brčko distrikta BiH.

Uslijed nedostatka funkcionalnog sistema protoka informacija i podataka sa nivoa entiteta i distrikta, postojeći izvještaji BiH ne temelje se u dovoljnoj mjeri na indikatorima. Također, u Brčko distriktu BiH ne postoje dovoljni kapaciteti za efikasno upravljanje budućom ekološkom mrežom, niti dovoljni kapaciteti za inspekcijski nadzor. Zbog nedostatka kapaciteta za upravljanje, monitoring i nadzor, pažnju u narednom periodu treba posvetiti kako neophodnom razvoju institucija, tako i razvoju institucionalne saradnje sa ekspertima i nevladinim sektorom.

Podaci o biodiverzitetu

Jedan od osnovnih problema u zaštiti biodiverziteta Brčko distrikta BiH je nepostojanje inventurnih podataka o vrstama biljaka, životinja i gljiva, te podataka o tipovima i rasprostranjenosti staništa (ekosistema). S obzirom na činjenicu da su priprema dokumenata (flora, fauna i fungija Brčko distrikta BiH) i priprema karte staništa Brčko distrikta BiH veoma krupni naučno-stručni zadaci za Brčko distrikt BiH, u narednom periodu je neophodno prvo pripremiti adekvatan plan za njihovu realizaciju. Podaci o biološkoj raznolikosti na nivou gena, vrsta i ekosistema trebaju biti javno dostupni za korištenje u pripremi relevantnih planova, donošenju odluka, procesu monitoringa i izvještavanju prema različitim domaćim i međunarodnim institucijama i organizacijama, te je potrebno dati punu podršku razvoju informacionog sistema za zaštitu prirode u Brčko distriktu BiH. Posebno je potrebno istaknuti nedostatak podataka o genetičkom diverzitetu i njihovim srodnicima u divljini, koji se danas nalaze pod različitim stepenom ugroženosti. Tome u značajnoj mjeri doprinosi nekontrolisani priliv raznih invazivnih vrsta biljaka i životinja, unos GMO-a – genetski modifikovanih organizama, kao i nekontrolisan unos sjemenskog i rasadničkog materijala.

Kad se govori o postojećim podacima, neophodno je istaknuti studiju „Evaluacija prirodnih vrijednosti životne sredine u Brčko distriktu“ (Redžić 2002), kao najkompletniji pregled biodiverziteta Brčko distrikta BiH.

S druge strane, rezultati projekta Natura 2000 u BiH daju detaljne podatke o staništima i vrstama od interesa za Zajednicu, na pet lokaliteta u Brčko distriktu BiH, uključujući ranije identifikovane pećine kod Brčkog kao jednog od *Emerald* područja u BiH.

U tom pogledu, nadležno odjeljenje Vlade Brčko distrikta BiH uputilo je saglasnost da se u MVTEO-u uspostavi privremeni besplatni hosting, vezan za pilot-aplikaciju projekta Natura 2000 u BiH, kojom bi se omogućilo prikupljanje podataka koji trebaju služiti interesnim stranama.

Međusektorska saradnja

Stanje biološke raznolikosti i prirode u Brčko distriktu BiH uveliko zavisi od djelovanja drugih sektora kao što su šumarstvo, poljoprivreda, vodoprivreda, energetika, industrija, saobraćaj, turizam i drugi (MVTEO 2019). Zaštita prirode često je prepoznata u sektorskim strateškim dokumentima, ali nije dovoljno i ravnomjerno uključena u sektorske programe, kao ni u propise koji regulišu njihov rad (MVTEO 2019). Zato predstoji obaveza ravnomjene integracije u druge sektorske politike i propise, ističući i poštujući u svim aktivnostima principe ravnopravnosti polova. Posebno treba istaknuti snažan direktan pritisak klimatskih promjena na stanje prirode, što nameće potrebu međusektorske saradnje u cilju mjera prilagođavanja i mjera ublažavanja klimatskih promjena. Važan aspekt međusektorske saradnje predstavlja sistemski osmišljen program ruralnog razvoja i zadržavanja stanovništva u ruralnim područjima, uz očuvanje tradicionalnih praksi i znanja o korištenju biodiverziteta.

Treba istaknuti da pravna tekovina EU potencira zaštitu biodiverziteta upravo kroz djelovanje sektora, što zahtijeva detaljno horizontalno usklađivanje propisa na nivou svake administrativne jedinice i njihovu efikasnu implementaciju. Uzroci slabe integracije biološke raznovrsnosti su raznoliki, od nedovoljno razvijene ekološke svijesti, slabog poznavanja različitih tipova koristi od očuvane prirode, preovladavanja kratkoročnih interesa nad dugoročnim, slabe informisanosti o posljedicama itd., što vodi degradaciji prirodnih staništa i gubitku biodiverziteta. Priprema uputstava za integraciju biodiverziteta u određenu sektorsku politiku može doprinijeti progresu međusektorske saradnje.

Uloga naučnih znanja u donošenju odluka

Naučni rezultati nisu dovoljno iskorišteni, a ni dostupni donosiocima odluka u smislu njihove lake primjene u praksi (PSP 2020). S tim u vezi, odluke o korištenju prostora i koristi iz prirodnih, poljoprivrednih i urbanih ekosistema često nisu naučno bazirane, niti usklađene sa trendovima stanja biodiverziteta. U Brčko distriktu BiH postoji potreba za boljim korištenjem domaćih naučnih i lokalnih znanja o biološkoj raznolikosti.

Slično dostupnosti podataka o biološkoj raznolikosti, znanja o koristima od prirode su također rasuta i teško dostupna donosiocima odluka. Neophodno je unaprijediti razmjenu informacija između naučne zajednice i donosilaca odluka, koja podrazumijeva kako korištenje argumentovanih, ali i lako razumljivih naučnih informacija, tako i postavljanje društveno relevantnih zadataka pred naučnu zajednicu. Jedan od poželjnih vidova stalne razmjene informacija je redovna godišnja aktivnost okupljanja predstavnika naučne zajednice i donosilaca odluka.

Uloga ekološke svijesti u akcijama očuvanja prirode

Stanje ekološke svijesti stanovništva Brčko distrikta BiH je u korelaciji sa kvalitetom obrazovanja, nivoom ulaganja u promotivne aktivnosti, te stepenom primjene participativnog pristupa u odlučivanju. Razvoj ekološke svijesti pojedinca počinje u sistemu obrazovanja. U vezi s tim, neophodno je stalno podizanje kvaliteta obrazovanja i njegovo upotpunjavanje sa najnovijim znanjima o stanju prirode u Brčko distriktu BiH. Razvoj ekološke svijesti kroz školski sistem ne treba biti prepušten isključivo entuzijazmu pojedinaca, nego treba biti sistemski potpomognut koordinisanom i ciljanom podrškom za usavršavanje nastavnog kadra. U razvoju ekološke svijesti nevladin sektor ima ogroman značaj i nezamjenjivu ulogu. Danas, iako opstaje u uslovima nesigurnog finansiranja, nevladin sektor sve snažnije djeluje i po pitanjima promocije, zaštite i monitoringa biološke raznolikosti u Federaciji BiH. U cilju jačanja aktivizma nevladinog sektora, neophodno je umrežavanje organizacija i planski razvoj aktivnosti.

Uz uslov okupljanja stručnog kadra u nevladine organizacije u Brčko distriktu BiH, njima se u narednom desetogodišnjem periodu trebaju povjeriti zadaci vezani za: (a) monitoring specifičnih grupa organizama i tipova staništa, (b) promociju uspostave ekološke mreže u Federaciji BiH, (c) efikasan razvoj participatornog pristupa u donošenju odluka koje utiču na stanje prirode, i (d) saradnju sa lokalnim zajednicama.

Uprkos činjenici da biodiverzitet (posebno u zaštićenim područjima) doprinosi egzistenciji i boljem životu ruralnog stanovništva, još uvijek postoji jak otpor prema uspostavljanju novih zaštićenih područja. Ovaj otpor od strane lokalnih zajednica je u osnovi zbog nedostatka svijesti o vrijednostima zaštićenih područja i uslugama ekosistema koje pružaju. Rad nevladinog sektora u cilju jačanja svijesti o potrebi i koristima od zaštite daje veće šanse za kvalitativni iskorak u očuvanju biodiverziteta Federacije BiH.

Finansiranje mjera za dostizanje strateškog cilja

U Brčko distriktu BiH postojeća sredstva nisu dovoljna za zaštitu prirode i očuvanje prirode. Zaštita biološke raznolikosti, koja primjenjuje pravnu tekovinu EU i teži ispunjenju globalnih ciljeva za biodiverzitet zahtijeva snažan razvoj i usklađivanje pravnog i institucionalnog okvira za uspostavu ekoloških mreža, te snažnu primjenu drugih postojećih i još uvijek nepostojećih alata za zaštitu biodiverziteta i održivu upotrebu svih koristi od prirode. U Brčko distriktu BiH trenutno postoje skromni resursi i kapaciteti za razvoj ekoloških mreža, za generisanje i upotrebu znanja u donošenju održivih odluka, te za povećanje ekološke svijesti kod svih stanovnika BiH. Dostizanje ovog strateškog cilja podrazumijeva jaku mobilizaciju kako domaćiih, tako i inostranih fondova, kako bi sadašnja raspoloživa sredstva bila mnogostruko uvećana. Takva mobilizacija sredstava zahtijeva primjenu inovativnih mehanizama, ali i promjenu fiskalnih politika kojima će se bolje odgovoriti na potrebe zaštite prirode i s tim povezanog kvaliteta življenja u Brčko distriktu BiH.

3.1.4. Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija

Kvalitet vazduha, klimatske promjene i upotreba energije imaju sve veći uticaj na ljudsko zdravlje i razvoj Brčko distrikta BiH. U ovom poglavlju opisano je polazno stanje, podijeljeno prema sljedećim tematskim cjelinama: a) kvalitet vazduha, b) klimatske promjene – emisije GHG-a i prilagođavanje klimatskim promjenama, c) energija. Na kraju poglavlja dat je pregled ključnih izazova u navedenim tematskim cjelinama.

Kvalitet vazduha

Zagađenost vazduha u Brčko distriktu BiH je dosta visoka, naročito u toku zimskih mjeseci. Najveći uzrok zagađenosti je korištenje uglja i ogrjevnog drveta u kućnim ložištima i emisije iz saobraćaja, te manjim dijelom zbog rada industrijskih postrojenja.

U Brčko distriktu BiH praćenje kvaliteta vazduha vrši mobilna stanica koja je postavljena na lokaciji Bescarinska zona – parking prostor JP „Komunalno Brčko“ i započela je sa radom 11. 07. 2008. godine. Mobilna stanica opremljena je analizatorima i meteorološkim analizatorima za mjerenje polutanata u vazduhu (sumpor-dioksida, azotnih oksida, ugljen-monoksida i prašine), kao i meteoroloških parametara (temperatura vazduha, vlažnost vazduha, sunčevo zračenje, pravac i smjer vjetra). Upravljanje mobilnom stanicom vrši Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne odnose u Vladi Brčko distrikta BiH. Rezultati mjerenja u periodu od 01.05. do 31.05.2019. godine pokazuju da je izmjerena najviša satna vrijednost azotnih oksida od 65,95 µg/m^3, dok je prosječna najviša 24-satna vrijednost od 21,47 µg/m^3, što znači da vrijednosti nisu prekoračene u posmatranom periodu mjerenja. Rezultati mjerenja ozona pokazuju da je izmjerena prosječna najviša satna vrijednost od 56,96 µg/m^3, dok prosječna najviša 8-satna vrijednost iznosi 45,40 µg/m^3, stoga granične vrijednosti nisu prekoračene u posmatranom periodu mjerenja. Rezultati dostupnih mjerenja lebdećih čestica PM10 pokazuju da je dva puta došlo do prekoračenja 24-satne granične vrijednosti, kada je izmjerena najviša prosječna 24-satna vrijednost od 55,51 µg/m^3. Rezultati mjerenja ugljen-monoksida pokazuju najvišu prosječnu 8-satnu vrijednost od 510,0 µg/m^3 (Vlada Brčko distrikta BiH 2019). Podaci o mjerenjima koncentracije sumpor-dioksida nisu dostupni iz razloga što analizator za sumpor-dioksid nije bio u funkciji u navedenom periodu mjerenja. Podaci o izmjerenim vrijednostima zagađujućih materija u vazduhu, kao i meteorološki parametri dostupni su javnosti putem ekoportala Vlade Brčko distrikta BiH.

Zakonski okvir u oblasti kvaliteta vazduha u Brčko distriktu BiH (Zakon o zaštiti vazduha Brčko distrikta BiH) (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 25/04, 1/05, 19/07 i 9/09) ne definiše zahtjeve za kvalitetom vazduha u zatvorenom prostoru. Ne postoje dostupni podaci o rezultatima mjerenja kvaliteta vazduha u zatvorenom prostoru. Dakle, ne postoji zakonska osnova za praćenje i mjerenje kvaliteta vazduha u zatvorenom prostoru. Prema Zakonu o zaštiti na radu (Sl. list SRBiH, br. 22/90), poslodavac je dužan obezbijediti ispitivanje fizičkih, hemijskih ili bioloških štetnosti u radnim i pomoćnim prostorijama u kojima se one pojavljuju, te ispitivanje mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama u kojima se obavljaju tehničko-tehnološki procesi rada.

Na području Brčko distrikta BiH, stanovništvo za grijanje uglavnom koristi čvrsta goriva i električnu energiju. Ne postoji sistem daljinskog grijanja na području Brčko distrikta BiH. Gledano sa stanovišta zaštite životne sredine, osnovni izvori grijanja stanovnika na području Brčko distrikta BiH su, u isto vrijeme, najveći antropogeni izvori zagađivanja vazduha. Emisija u vazduh nastala ovim

antropogenim djelovanjem je visoka i u stalnom porastu, a najveća zagađenost se javlja u sezoni grijanja i vlažnom periodu godine u urbanom području Brčko distrikta BiH. Na području Brčko distrikta BiH nije uspostavljen Registar zagađivača vazduha.

Najveće emisije polutanata na području Brčko distrikta BiH javljaju se iz sljedećih izvora: Topionice i rafinacije olova „Tesla“, Brčko, „Bimal“, Šećerana, „Žitopromet“, deponija otpada, asfaltne baze, šoping-centri, škole, bolnice, saobraćaj, individualna ložišta itd. Gorivo koje se najčešće koristi je fosilno (80%) i to uglavnom ugalj iz Banovića i Đurđevika s procentom sumpora (oko 2%) i Ugljevika (oko 5%) te lož-ulje sa 0,2–0,5% sumpora (Vlada Brčko distrikta BiH et al. 2016).

Implementacija Zakona o zaštiti vazduha Brčko distrikta BiH, kao i pripadajućih podzakonskih akata je u nadležnosti Odjeljenja za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove (OPPIPP), a nadzor nad njihovom primjenom vrši Inspektorat Brčko distrikta BiH (inspektor za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH). U skladu sa Pravilnikom o postepenom isključivanju supstanci koje oštećuju ozonski sloj, OPPIPP je nadležan za sljedeće: organizovanje monitoringa kontrolisanih supstanci, učestvovanje u postavljanju dozvoljenih kvota – davanje preliminarnog mišljenja prije postavljanja kvota, davanje preliminarnog mišljenja prije izdavanja licenci od strane MVTEO-a i izvještavanje Jedinice za ozon BiH o izvozu, uvozu i korištenju kontrolisanih supstanci. Za oblast energije nadležnost ima JP „Komunalno Brčko“ d.o.o. Primarna zadaća preduzeća u oblasti energije je distribucija električne energije. Preduzeće predstavlja Brčko distrikt BiH pri izradi strateških dokumenata u oblasti energije u BiH.

Klimatske promjene

Emisije GHG-a

Kao članica UNFCCC-a, BiH ima obavezu da izvještava Sekretarijat UN-ove konvencije o klimatskim promjenama o emisijama gasova sa efektom staklene bašte. Kroz izradu prva tri Nacionalna izvještaja i dva Dvogodišnja izvještaja o emisijama, urađeni su inventari emisija od 1990. godine do 2014. godine. Inventari su urađeni primjenom metodologije IPCC 1996. U toku je finalizacija inventara za 2015. i 2016. godinu prema metodologiji IPCC 2006. Imajući to u vidu, informacije o emisijama gasova sa efektom staklene bašte su znatno pouzdanije u odnosu na period prije desetak godina, a i domaći kapaciteti za njihovo praćenje su poboljšani. Na taj način, omogućeno je i pouzdanije prognoziranje emisija i s tim u vezi definisanje ciljeva koji proizilaze iz međunarodnih ugovora. ***Slika 5*** prikazuje godišnje emisije GHG-a u BiH iz kojih se može vidjeti i trend emisija od 1990. do 2014. godine. Emisije za 2015. i 2016. godinu preuzete su iz Nacrta inventara za te godine. Emisije koje se emituju iz Brčko distrikta BiH su dosta male (Brčko distrikt BiH nema velikih emitera). Ključne emisije GHG-a su iz saobraćaja i individualnih ložišta.

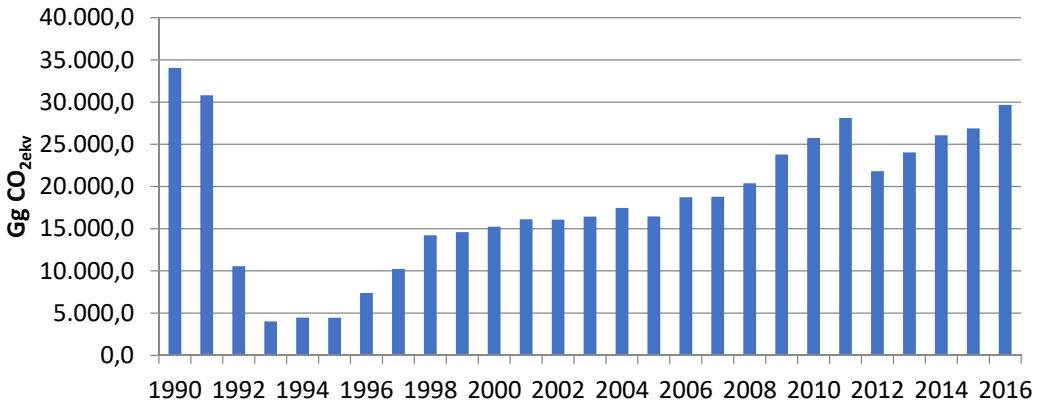

Slika 5: *Godišnje emisije GHG-a u BiH*
Izvor: UNDP BiH, 2020 i Nacrt inventara za 2015. i 2016. godinu

Najveće emisije u BiH bile su 1990. godine i iznosile su 34.040 Gg CO_{2ekv}. Emisije su značajno smanjene tokom perioda 1992–1995, da bi nakon toga počele rasti. U 2001. godini iznosile su manje od polovine u odnosu na 1990. godinu. Nakon toga, prije svega zbog rasta emisije u sektoru energetike, ukupne emisije prešle su 20.000 Gg CO_{2ekv} (u 2008. godini). Emisije drugih sektora bile su više nego prepolovljene u periodu 1990–2001. godine, zbog smanjenja više od 80% u industrijskim emisijama i 50% u sektoru poljoprivrede. U periodu 2007–2016. godine primjetna su dva ciklična trenda. Naime, u periodu 2007–2011, emisije su porasle za skoro 50%, sa 18.788 Gg CO_{2ekv} na 28.108 Gg CO_{2ekv}. U 2012. godini emisije su pale za oko 22% u odnosu na 2011. godinu, a zatim su ponovo u periodu do 2016. godine porasle za oko 36%. Emisije u 2016. godini su iznosile 29.677 Gg CO_{2ekv}[6], što je za oko 12,8% manje u odnosu na 1990. godinu. Dakle, može se zaključiti da se bilježi trend rasta ukupnih emisija GHG-a i da je promjena emisija u kratkom periodu relativno velika. To se može objasniti relativno velikim udjelom emisija GHG-a iz elektroenergetskog sektora u ukupnim emisijama. Udio pojedinih izvora energije u proizvodnji električne energije se mijenja iz godine u godinu, što se reflektuje i na ukupne emisije. U 2016. godini u rad je puštena TE „Stanari“, što je uticalo na rast proizvodnje električne energije iz termoelektrana na ugalj za oko 19% u odnosu na 2014. godinu. Navedeni porast rezultirao je povećanjem emisija za oko 2.000 Gg CO_{2ekv}. Pored elektroenergetike, značajan uticaj na povećanje ukupnih emisija imao je i transport, pri čemu su emisije porasle za oko 22% (u 2016. u odnosu na 2014. godinu).

Analizirajući emisije po stanovniku, emisije u 2011. godini dostigle su nivoe emisija po glavi stanovnika iz 1990. godine (iako su emisije manje, ali se smanjio broj stanovnika), ali su i dalje među najnižim vrijednostima u Evropi. U 2016. godini, emisije po glavi stanovnika iznosile su oko 8,4 tona CO_{2ekv} po glavi stanovnika[7], što je za samo 3,4% manje od prosjeka država EU u toj godini. Međutim, ako se izvrši poređenje u odnosu na bruto domaći proizvod, emisije u BiH su oko pet puta veće nego u EU. Emisije GHG-a po jedinici BDP-a za BiH iznosile su 1,94 kg CO_{2ekv} po jednom evru u 2014. godini, dok je prosjek EU iznosio 0,39 kg CO_{2ekv} po jednom euru. Ovi indikatori ilustruju ekonomsku i socijalnu situaciju BiH, uhvaćenu u zamku siromaštva, sa relativno niskim vrijednostima emisija GHG-a, ali još nižim bruto domaćim proizvodom po glavi stanovnika, što ukazuje na neracionalno korištenje resursa, prije svega, energije.

[6] Inventari za 2015. i 2016. nisu prošli proces verifikacije (do 11.10.2021.).
[7] Korišten broj stanovnika iz popisa 2013. godine.

Na dijagramima (***slika 6***) su prikazani udjeli pojedinih sektora u ukupnim emisijama GHG-a u 1990. i 2014. godini. Sa dijagrama se vidi rast udjela proizvodnje energije u ukupnim emisijama GHG-a sa 61% (u 1990. godini) na 64% (u 2014. godini), iako su emisije (u apsolutnom iznosu) u tom sektoru niže u 2014. godini. Značajan je rast udjela transporta, sa 7% na 12%. Udio poljoprivrede bilježi značajan pad, dok je udio industrijskih procesa ostao približno isti. Udio fugitivnih emisija iz goriva je pao sa 5%, koliko je iznosio 1990. godine, na 2% u 2014. godini, što ukazuje na poboljšanje načina manipulisanja gorivima. Važno je istaknuti da se ovdje radi o udjelu u emisijama svih gasova sa efektom staklene bašte, ne samo u emisijama ugljen-dioksida. U sektoru proizvodnje energije, oko 90% emisije dolazi iz elektroenergetskog sektora, tj. iz termoelektrana na ugalj.

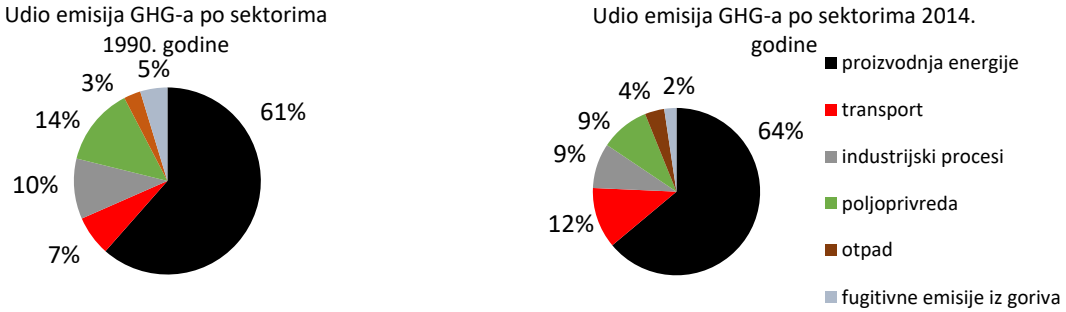

Slika 6: *Udjeli emisija GHG-a po sektorima*
Izvor: UNDP BiH, 2020[8]

Izradom inventara emisija GHG-a podignut je nivo pouzdanosti podataka. Provedena je verifikacija proračuna koja se odnosi na procedure koje je potrebno slijediti tokom prikupljanja podataka i izrade inventara. Količina emisija iz 1990. godine još uvijek nije dostignuta. Evidentno je da iznosi emisija imaju trend rasta, prije svega zbog povećanja udjela termoelektrana u proizvodnji električne energije (što varira iz godine u godinu u zavisnosti od količine padavina) i rasta emisija iz transporta.

Prema nacrtu inventara za 2015. i 2016. godinu koji se radi prema metodologiji IPCC 2006, bilježi se daljnji trend rasta emisija. U 2016. godini u pogon je ušla jedna nova termoelektrana na ugalj. Uzevši u obzir proizvodnju električne energije u termoelektranama u 2017. i 2018. godini, pouzdano se može reći da su i u tim godinama emisije veće u odnosu na 2014. godinu za skoro 2.000 Gg CO_{2ekv} ili za oko 7%. Međutim, treba naglasiti da se tu ne radi o trendu emisija zbog relativno kratkog perioda već uticaju promjenjivosti udjela termoelektrana u proizvodnji električne energije, što u prvom redu zavisi od količine padavina u posmatranoj godini.

S obzirom na to da ne postoji inventar, emisije GHG-a u Brčko distriktu BiH procijenjene su na osnovu broja stanovnika i činjenice da u Brčko distriktu BiH ne postoje veliki pojedinačni izvori emisija GHG-a, kao što su npr. termoelektrane na ugalj. Na taj način procijenjene emisije za 2016. godinu iznose oko 400 Gg CO_{2ekv}, što je oko 1,3% ukupne emisije GHG-a BiH u 2016. godini.

Prilagođavanje klimatskim promjenama

[8] Prema IPCC metodologiji emisije iz energetike i transporta prikazuju se u sektoru energije. Ovdje se daje odvojen prikaz kako bi se prikazali udjeli tih podsektora iz IPCC metodologije u ukupnim emisijama.

Klimatske promjene vrše sve intenzivniji uticaj na mnogobrojne sektore u BiH (Trbić et al. 2018). Procjene su izvršene na bazi dostupnih podataka, naučne i stručne literature, dok su projekcije mogućih uticaja vršene na bazi klimatskih modela i scenarija predstavljenih u Trećem nacionalnom izvještaju BiH o klimatskim promjenama prema Okvirnoj UN-ovoj konvenciji o klimatskim promjenama (UNFCCC). Dosadašnje klimatske promjene u BiH najveći pritisak vrše na poljoprivredu i vodne resurse. Međutim, sve je izraženiji uticaj na sektor energetike, turizma, javnog zdravlja, šumarstva, stanovanja, te osjetljive biljne i životinjske vrste (Cupać, R., Trbić, G. i Zahirović, E., 2020).

Temperatura vazduha znatno je porasla u BiH u posljednjih nekoliko decenija (Trbić et al. 2017); (Popov, T., Gnjato, S., & Trbić, G. 2017); (Cupać et al. 2020). Povećanje temperatura generalno je bilo najveće tokom ljeta, dok su u sezoni jesen temperature u većini područja neznatno porasle. Analize trendova srednjih, maksimalnih i minimalnih temperatura vazduha pokazuju da je na cijeloj teritoriji BiH prisutno zagrijavanje klimatskog sistema. Trendovi godišnje temperature su pozitivni i statistički značajni na cijeloj teritoriji BiH (Trbić et al. 2017). Godišnja srednja temperatura vazduha najviše je porasla u Banjoj Luci (0,47 °C po deceniji), dok je najslabiji trend utvrđen u višim predjelima Hercegovine (0,16 °C po deceniji u Bileći i 0,23 °C po deceniji na Ivan Sedlu). Ipak, najveća je frekvencija stanica na kojima je porast srednje godišnje temperature bio u rasponu 0,3–0,4 °C po deceniji. Pozitivni trendovi srednje temperature vazduha registrovani su na cijeloj teritoriji BiH u svim godišnjim sezonama (osim u Bileći u sezoni jesen); najizraženiji i najznačajniji ljeti, dok je u sezoni jesen primijećen samo blagi porast temperature. U sezoni ljeto temperatura je značajno porasla od 0,3 °C po deceniji na Ivan Sedlu do 0,6 °C po deceniji u Banjoj Luci, Bijeljini, Prijedoru i Bugojnu. Značajni pozitivni trendovi utvrđeni su i u sezonama zima (0,2–0,5 °C po deceniji) i proljeće (0,2–0,4 °C po deceniji) u većini područja BiH, osim u Bileći i na Bjelašnici (i Ivan Sedlu u sezoni proljeće), gdje je zabilježeni neznatni porast temperature bio insignifikantan. U sezoni jesen, temperatura je neznatno porasla širom BiH, a statistički značajni trendovi zabilježeni su u samo nekoliko područja – Banja Luka, Prijedor, Bugojno, Sokolac i Livno. U vegetacionom periodu, statistički značajni pozitivni trendovi, u rasponu od 0,2–0,5 °C po deceniji, utvrđeni su na cijeloj teritoriji.

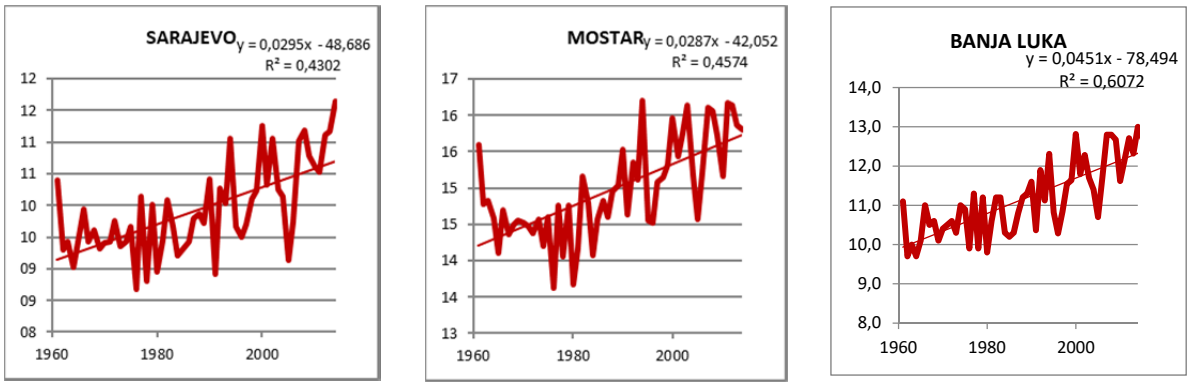

Slika 7: *Trendovi promjena temperature vazduha u BiH, 1961–2016. (Sarajevo, Mostar, Banja Luka)*
Izvor: RHMZ Republike Srpske; Federalni hidrometeorološki zavod FHMZ BiH

U periodu 1961–2016. godine na većem dijelu teritorije BiH prisutno je neznatno povećanje količine padavina na godišnjem nivou. Linearni trendovi za višegodišnji period 1961–2016. godine upućuju na stagnaciju ili neznatan porast količine padavina na prostoru cijele BiH. Promjene u visini padavina izraženije su po sezonama nego na godišnjem nivou. Iako nisu zabilježene signifikantne promjene

količine padavina, u velikoj mjeri je poremećen pluviometrijski režim, odnosno godišnja raspodjela. Ovakva raspodjela padavina uslovila je pojave jakih do ekstremnih suša i poplava.

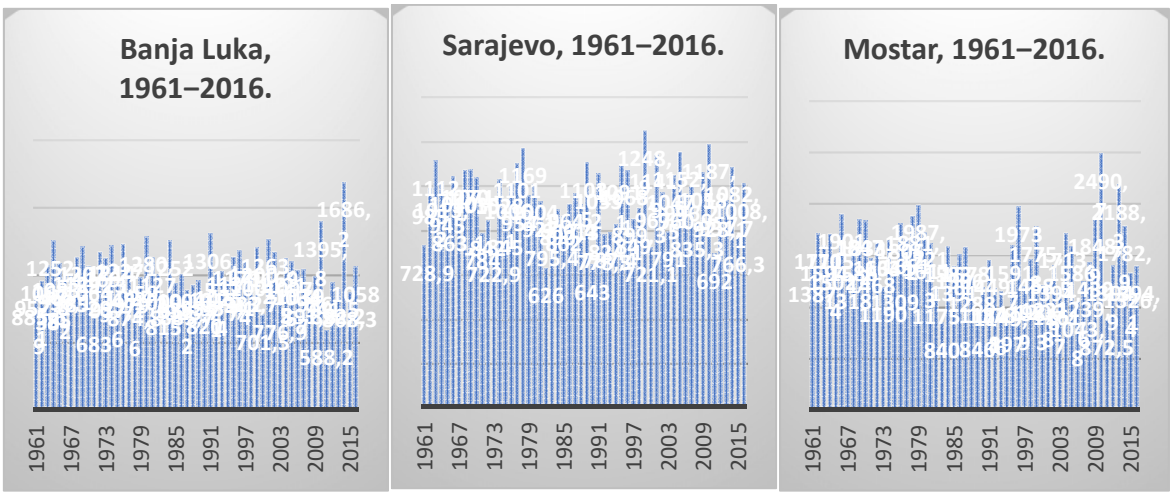

Slika 8: *Trendovi promjena padavina u BiH, 1961–2016. (Sarajevo, Mostar, Banja Luka)*
Izvor: RHMZ Republike Srpske; Federalni hidrometeorološki zavod FHMZ BiH

Zbog povećanog intenziteta padavina i njegove veće promjenjivosti, kao i zbog povećanog udjela jakih kiša u ukupnoj visini kiša, povećan je rizik od poplava, naročito u sjeveroistočnom dijelu BiH, gdje su tokom maja 2014. godine zabilježene katastrofalne poplave.

Prema najekstremnijem scenariju (RCP8.5), do 2035. godine prosječna temperatura na području BiH će biti veća za +0,5 do +1,5 °C. Za period 2036–2065. godine promjene se kreću od 1.5 do 3 °C, dok se za period 2081–2100. godine porast temperature kreće od 2,5 do 5 °C. Ovdje se posebno ističe porast maksimalnih dnevnih temperatura za sezonu juni – juli – avgust, kada je porast temperature u većem dijelu zemlje veći od 5 °C. Promjene temperature veće su u planinskim oblastima, što je jasno uočljivo u slučaju promjena za posljednji analizirani period 2081–2100. Do kraja ovog vijeka, prema svim scenarijima, broj ljetnih dana će se povećati. Za scenarij RCP8.5 promjena broja ljetnih dana se značajno povećava za dalje vremenske horizonte i za period 2036–2065. ona iznosi do 40 dana više, u pojedinim dijelovima do 50 dana više, dok je za posljednji period promjena najizraženija i iznosi do 60 dana, skoro na cijeloj teritoriji zemlje. Ovakav porast se očekuje u slučaju da se emisije gasova sa efektom staklene bašte ne budu smanjivale. Navedene promjene će uzrokovati povećanje rizika od ekstremnih vremenskih pojava, kao što su poplave, suše, požari itd.

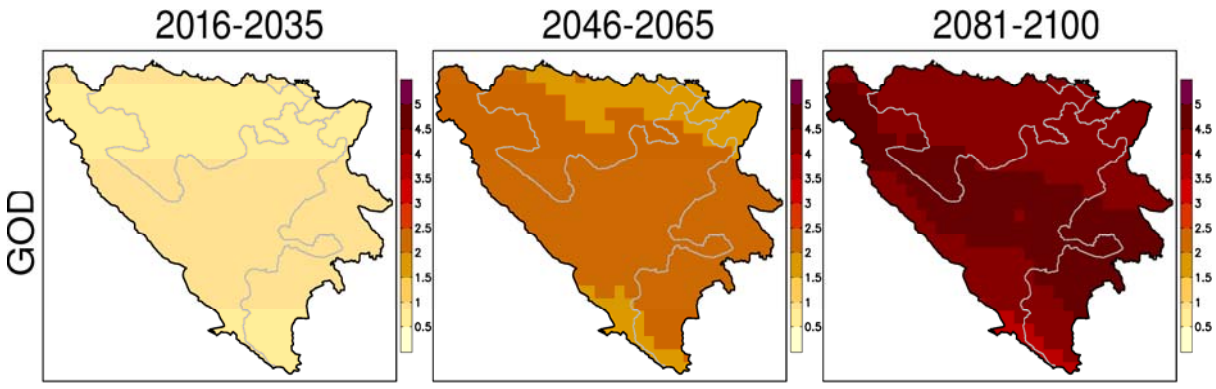

Slika 9: *Očekivane promjene temperature vazduha u BiH prema RCP8.5 scenariju*

Prema klimatskom scenariju RCP8.5, promjena dnevnih akumulisanih padavina na godišnjem nivou se za prva dva perioda kreće u obimu od -5 do 5%, a za posljednji analizirani period (2081–2100.) je negativna i u pojedinim dijelovima zemlje manja i od -10%. Sezona sa najvećim gubitkom padavina je juni – juli – avgust (JJA), što je posebno izraženo za scenarij RCP8.5 za koji je tokom posljednjeg perioda moguće smanjenje padavina manje od -30% na jugu zemlje. Ovaj deficit ljetnih padavina je očigledno i glavni doprinos negativnoj promjeni ukupnih padavina na godišnjem nivou.

Prema kraju XXI vijeka može se očekivati veliki deficit padavina, naročito u ljetnom periodu. Međutim, promjena padavina će se manifestovati i u pojačanju intenziteta padavina koji će usloviti bujične i urbane poplave.

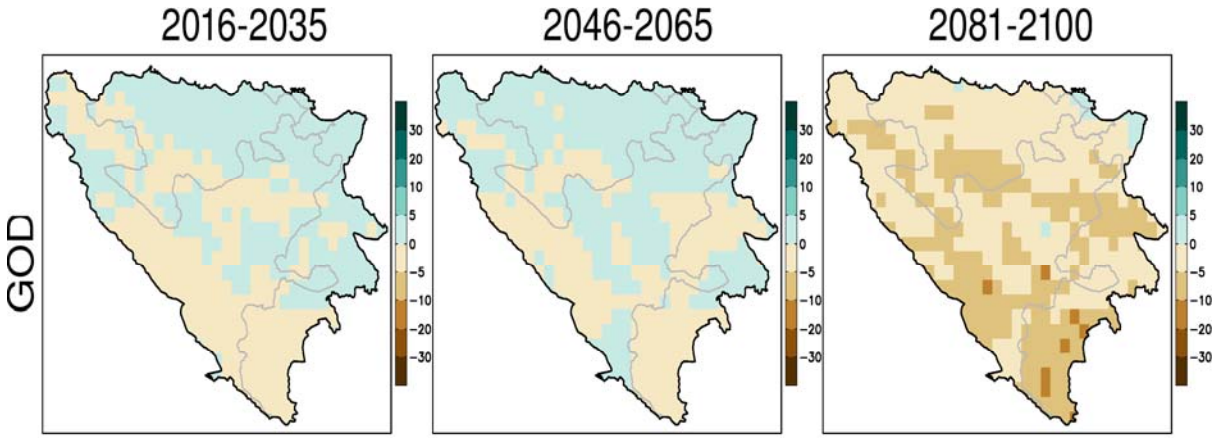

Slika 10: *Očekivane promjene padavina u BiH prema RCP8.5 scenariju*

Navedene promjene će uzrokovati povećanje rizika od ekstremnih vremenskih pojava, kao što su poplave, suše, požari itd. Evidentna je potreba integrisanja klimatskih promjena u strateške i planske dokumente, koje će usloviti i određene izmjene i dopune postojeće zakonske legislative i regulative.

<u>Energija</u>

U 2019. godini, za potrebe potrošača na teritoriji Brčko distrikta BiH nabavljeno je 271.869.917 kWh električne energije, što je za 0,7% više u odnosu na 2018. godinu. Kupcima je isporučeno 242.737.936 kWh, što je za 1,27 % više nego u 2018. godini. U distribuciji električne energije u 2019. godini ostvareni su prosječni gubici od 10,72%, što u odnosu na ostvarene gubitke u 2018. godini predstavlja relativno smanjenje u iznosu od 4,81%. JP „Komunalno Brčko“ d.o.o. je u 2019. godini električnu energiju nabavljalo od Mješovitog holdinga „Elektroprivreda Republike Srpske“, Matično preduzeće a.d. Trebinje (JP Komunalno Brčko d.o.o. 2020).

Na području Brčko distrikta BiH ne postoji infrastruktura prirodnog gasa, kao ni daljinska grijanja. Također, ne postoje postrojenja za proizvodnju električne energije. Ukupna potrošnja toplotne energije u javnim zgradama u 2012. godini je 19.694.391 kWh, a električne 7.698.866 kWh. Ukupna površina javnih zgrada je 142.408 m^2. Najznačajniji energent je lož-ulje sa najvećim udjelom u potrošnji (75,43%), zatim slijede električna energija (20,67%), ugalj (3,17%) i drvo (0,73%) (Interquality d.o.o 2015).

Ukupna površina stambenih zgrada iznosi 2.871.744 m^2. Za grijanje je u 2012. godini potrošeno 552.006.634 kWh. Najveći udio ima ugalj u iznosu od 29,57%, zatim drvo 27,44%. Značajan je i udio električne energije od 27%. Za javnu rasvjetu u 2012. godini potrošeno je 8.959.238 kWh električne energije (*Interquality* d.o.o., 2015).

Brčko distrikt BiH nije usvojio legislativni okvir u oblasti OIE-ova i energetske efikasnosti. Međutim, podaci o potrošnji energije i emisijama GHG-a dostupni su u Akcionom planu za održivu energiju koji je urađen 2013. godine, ali nikad nije formalno usvojen (Nuhanović et al. 2014).

U skladu sa prethodno opisanim polaznim stanjem u oblasti kvaliteta vazduha, klimatskih promjena i energije na području Brčko distrikta BiH, u nastavku su definisani **ključni izazovi** u ovim oblastima.

Najveći izazov u aktivnostima na poboljšanju kvaliteta vazduha u Brčko distriktu BiH je smanjenje emisija, naročito iz kućnih ložišta. Kućna ložišta su identifikovana kao značajan faktor lošeg kvaliteta vazduha. Osnovni uzroci prekomjernog zagađivanja vazduha iz kućnih ložišta su velike toplotne potrebe objekata (niska energetska efikasnost), zbog čega se većina domaćinstava grije na najjeftinija goriva, ugalj i ogrjevno drvo. Uz to, tržište čvrstih goriva je sa aspekta njihovog kvaliteta neregulisano. Tržište peći i kotlova također nije regulisano, pa se na tržištu mogu naći necertifikovane peći i kotlovi. Rezultat svih ovih faktora su prekomjerne emisije čvrstih čestica i sumpor-dioksida iz kućnih ložišta. Kako bi se smanjile emisije iz kućnih ložišta, potrebno je podsticati povećanje energetske efikasnosti u zgradarstvu uz regulisanje kvaliteta čvrstih goriva i peći i kotlova. Posebno je velik izazov regulisanje kvaliteta čvrstih goriva s obzirom na to da to može dovesti do povećanja troškova grijanja (bez mjera energetske efikasnosti). Na ovo su posebno osjetljiva socijalno ugrožena domaćinstva. Nadzor nad provođenjem mjera koje se odnose na čvrsta goriva je također veliki izazov. Povećanje udjela daljinskih grijanja u ukupnoj grijanoj površini je dio rješenja za problem zagađivanja vazduha iz domaćinstava. Međutim, pored obezbjeđivanja finansijskih sredstava, tu se javlja i problem konkurentnosti usluge daljinskog grijanja sa grijanjem na čvrsta goriva čiji jedan dio dolazi sa crnog tržišta.

Sa aspekta smanjenja emisija, u sektoru saobraćaja je glavni izazov smanjenje prosječne starosti vozila i smanjenje korištenja putničkih automobila. Zabrane ili destimulacija korištenja starijih vozila bi najviše pogodila socijalno ugrožene građane koji ne mogu sebi priuštiti novije vozilo. Stoga, reforma sistema oporezivanja i podsticaja nabavke malozagađujućih vozila mora biti vođena na socijalno osjetljiv način. Multidisciplinarni i integralni pristup pitanjima kvaliteta vazduha je veliki izazov prilikom prostornog planiranja, posebno na lokalnom nivou. Posljednjih godina se bilježi određeni napredak u ovoj oblasti. Veliki udio fosilnih goriva u proizvodnji energije (posebno uglja za električnu energiju) predstavlja veliki potencijal za smanjenje emisije GHG-a. Zamjena uglja sa OIE-ovima je ključna za smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte i podrazumijeva nove mogućnosti i izazove. U prvom redu, doći će do značajnog poboljšanja kvaliteta vazduha, što će dovesti do smanjenja troškova zdravstvenih usluga povezanih sa zagađenošću vazduha.

U oblasti korištenja energije najveći izazov je smanjenje potrošnje energije po jedinici BDP-a. U tom smislu je potreban zaokret od podsticanja potrošnje energije ka podsticanju energetske efikasnosti. Neefikasno korištenje energije prisutno je u mnogim industrijskim postrojenjima. Ranije je naglašen problem niske efikasnosti stambenih objekata. Reforma postojećeg sistema podsticaja za OIE-ove, zasnovan na podsticajnim i garantovanim tarifama, je veliki izazov. Za podsticanje projekata

građanske energije, uz veću transparentnost dodjele poticaja, potrebni su znatno veći kapaciteti nadležnih institucija. Poticaje je neophodno proširiti i na grijanje iz OIE-ova.

Potpisivanjem deklaracije o Zelenom programu za Zapadni Balkan, 10. novembra 2020. godine u Sofiji, BiH se obavezala da će sprovoditi mjere u oblasti ublažavanja klimatskih promjena, energetske tranzicije, održive mobilnosti i cirkularne ekonomije, kao i zaštiti biodiverziteta, održive poljoprivrede i proizvodnje hrane. BiH se obavezala na niz konkretnih akcija, uključujući uvođenje takse na emisije ugljen-dioksida i tržišnih modela za podsticanje obnovljivih izvora energije, kao i postepeno ukidanje subvencija za ugalj. Najveći izazov na putu implementacije Zelene agende je izrada programa za međunarodnu pomoć sa ciljem usmjeravanja razvoja energetskog sektora ka klimatskoj neutralnosti do 2050. godine.

Kako bi postigla ciljeve koji su sadržani u Zelenom programu za Zapadni Balkan, BiH mora dodatno unaprijediti pristup strateškom planiranju, pogotovo u oblastima koje se odnose na dekarbonizaciju, tj. postepeno smanjenje korištenja fosilnih goriva sa ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine. Jasno je koliko je to veliki izazov za BiH. Aktuelni ciljevi smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte nisu dovoljni za postizanje klimatske neutralnosti koja se očekuje u skladu sa opredjeljenjem koje je iskazano potpisivanjem Zelenog programa.

Sa aspekta smanjenja emisija u sektoru saobraćaja je glavni izazov, za nivo BiH, osiguravanje kvaliteta tečnih goriva i učešće u međunarodnim programima izgradnje infrastrukture za električna vozila. Ključni mehanizam za dekarbonizaciju je sistem trgovanja emisije čije je uvođenje planirano od 2023. godine. Do tada potrebno je uspostaviti sveobuhvatan sistem prikupljanja podataka relevantnih za emisije gasova sa efektom staklene bašte na nivoima postrojenja obveznika sistema trgovanja emisijama. Za rad sistema trgovanja emisijama potrebno je uspostaviti sistem izvještavanja sa nižih nivoa do izvještavanja međunarodnih institucija. U oblasti korištenja energije, najveći izazov je smanjenje energetske intenzivnosti, tj. potrošnje energije po jedinici BDP-a. Uključenje BiH u međunarodne programe poboljšanja energetske efikasnosti je važno za napredak u ovoj oblasti.

U oblasti prilagođavanja klimatskim promjenama najveći izazovi su uspostavljanje sistema ranog upozoravanja na ekstremne vremenske događaje (intezivne padavine, visoke temperature, olujni vjetrovi..) i uspostavljanje održivih izvora finansiranja mjera prilagođavanja klimatskim promjenama. Postojeći pritisci klimatskih ekstrema imaju sve izraženiji karakter i uslovljavaju češće i intezivnije pojave poplava i suša. Klimatski modeli i klimatski scenariji ukazuju na još intenzivnije ove pojave do kraja XXI vijeka. Uticaji klimatskih promjena prožimaju se kroz nekoliko sektora. Preduslov za napredak u ovoj oblasti je integracija pitanja klimatskih promjena u sektorske politike i izgradnja kapaciteta za koordinaciju i za izradu projektnih prijedloga.

Generalno, može se zaključiti da su brojni izazovi u radnoj grupi za kvalitet vazduha, klimatske promjene i energiju. Prevazilaženje izazova i rješavanje nagomilanih problema u ovaj radnoj grupi moguće je kroz integralan pristup implementacije legislativnih, infrastukturnih, te mjera koje se odnose na jačanje kapaciteta, izradu studija i jačanje svijesti i informisanje javnosti. Sve navedeno zahtijevaće intenzivnije umrežavanje i zajedničko rješavanje problema kreatora politika, akademske zajednice, javnih institucija i nevladinih organizacija. Za adekvatno provođenje svih mjera biće potrebna značajna finansijska sredstva koja se dominantno moraju obezbijediti iz međunarodnih fondova i grantova.

3.1.5. Hemijska bezbjednost i buka

Hemijska bezbjednost

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (SZO), hemijska bezbjednost se postiže preduzimanjem svih aktivnosti koje uključuju hemikalije na način da se zaštiti zdravlje ljudi i životne sredine. Pokriva sve hemikalije, koje mogu biti prirodnog ili vještačkog porijekla (proizvedene) i čitav niz situacija izloženosti od prirodnog prisustva hemikalija u životnoj sredini ili njihovom životnom ciklusu, tj. od proizvodnje, transporta, upotrebe i na kraju do odlaganja (*World Health Organization* 2020). Zakonodavstvo iz oblasti životne sredine u Evropskoj uniji (EU) sadrži 500+ direktiva, uredbi i odluka. Značajan dio toga otpada na oblast hemijske bezbjednosti i buke, a koji prema Evropskoj komisiji (EK) čine dio oblasti životne sredine (*European Commission*).

Pojam „hemijska bezbjednost“ (eng. *Chemical safety*) predstavlja širok pojam i nema strogo definisane okvire. Kao takav, prihvaćen je i od strane SZO-a, a u EU se u smislu zakonske regulative koja uređuje ovu oblast koristi pojam „hemikalije“ (eng. *Chemicals*) (*European Commission*). Kod nas su često u upotrebi i drugi pojmovi kao što je „hemijska sigurnost“ ili „upravljanje hemikalijama“.

Prema navodima SZO-a, dugotrajna, kontinuirana izloženost opasnim hemikalijama u vodi, hrani, zemljištu i vazduhu mogu uzrokovati različite i ozbiljne zdravstvene probleme. Pod različitim uticajem hemikalija (trovanja, samopovrede, urođene anomalije, kardiovaskularne bolesti, hronične bolesti bubrega, karcinomi, pneumokonioza itd.) u 2019. godini u svijetu je umrlo 2 miliona ljudi (*World Health Organization* 2021). Ljudi su svakodnevno izloženi raznim opasnim hemikalijama koje koriste u domaćinstvu, a kojima mogu biti izložene ranjive grupe društva, kao što su djeca i trudnice. Prema tome, određene podgrupe stanovništva (žene, muškarci ili siromašni) mogu u nekim slučajevima (npr. domaćinstvo, kozmetička djelatnost, industrijska djelatnost) biti izloženi većem intenzitetu štetnog djelovanja hemikalija. Neke hemikalije, kao što su dugotrajne organske zagađujuće supstance (eng. *Persistent Organic Pollutants* – POPs) i živa imaju dugoročne negativne uticaje na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

U Brčko distriktu BiH (BD BiH) ne postoji zakonska regulativa u oblasti hemijske bezbjednosti, a trenutno su na snazi Zakon o prevozu opasnih materija (Sl. list SFRJ, br. 27/90) i Zakon o prometu otrova (Sl. list RBIH, br. 2/92; 13/94). Nadležnost u ovoj oblasti imaju Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge i Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH.

Zakonom o prevozu opasnih materija uređuju se uslovi pod kojima se vrši prevoz opasnih materija i radnje koje su u vezi s tim prevozom (pripremanje materije za prevoz, utovar i istovar i usputne manipulacije), kao i nadzor nad izvršavanjem ovog zakona. Zakonom o prometu otrova utvrđuju se uslovi za obavljanje prometa otrova i nadzor nad prometom otrova, a radi zaštite života i zdravlja ljudi, zaštite životne sredine od štetnog djelovanja otrova i sprečavanja zloupotrebe otrova.

Otrovima u smislu ovog zakona smatraju se supstance prirodnog ili sintetičkog porijekla i proizvodi proizvedeni od tih supstanci, koji uneseni u ljudski organizam ili u dodiru sa ljudskim tijelom mogu ugroziti život i zdravlje ljudi, odnosno štetno djeluju na okolinu, te supstance čijom razgradnjom ili uništavanjem nastaju otrovni proizvodi. Prema dostupnim podacima Agencije za statistiku BiH, na

slici 11 je prikazana vrijednost uvoza i izvoza hemikalija i hemijskih proizvoda (prema području 20 KD BiH 2010 – EU NACE Rev. 2) u Brčko distriktu BiH za period od 2017. do 2020. godine izražen u hiljadama KM (Agencija za statistiku BiH 2022).

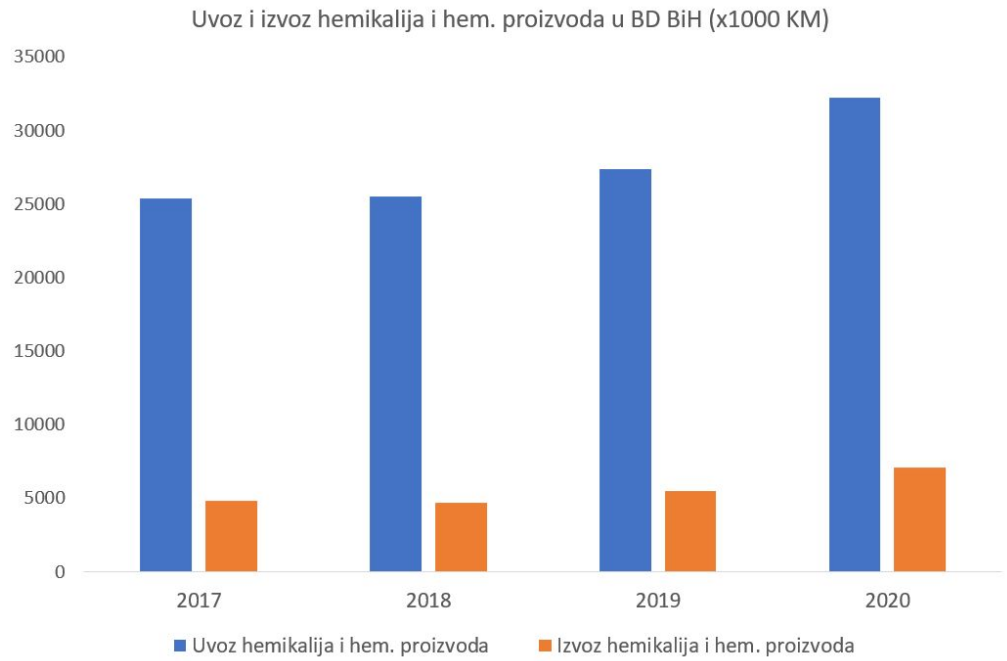

Slika 11: *Grafički prikaz uvoza i izvoza hemikalija i hemijskih proizvoda u Brčko distriktu BiH za period od 2017. do 2020. godine izražen u hiljadama KM*

Uredbe i direktive EU koje regulišu oblast hemijske bezbjednosti kao što su: Uredba o registraciji, evaluaciji, odobravanju i ograničavanju hemikalija – REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), Uredba o klasifikaciji, označavanju i pakovanju supstanci i smjesa – CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), Uredba o stavljanju u promet i upotrebi biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/2012), Uredba o izvozu i uvozu opasnih hemikalija – PIC (Uredba (EU) br. 649/2012), Uredba o živi (Uredba (EU) br. 2017/852), Uredba o postojanim organskim zagađujućim materijama – POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021), Direktiva o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine azbestom (Direktiva 87/217/EEZ) nisu transponovane niti usklađene u zakonodavstvo Brčko distrikta BiH. Time čitav sektor hemijske bezbjednosti nije obrađen u zakonodavstvu Brčko distrikta BiH. Prema raspoloživim informacijama, u toku je izrada Zakona o hemikalijama Brčko distrikta BiH.

Samim tim nije uspostavljen sistem registracije hemikalija i jedan od ključnih izazova je neujednačenost zakonske regulative iz oblasti hemijske bezbjednosti sa Republikom Srpskom i Federacijom BiH i zbog čega nema ravnopravnog prometovanja hemikalija za privrednike.

Pošto Zakon o hemikalijama još nije usvojen, na području Brčko distrikta BiH nije uspostavljen sistem upravljanja hemikalijama, kao što je način obavljanja djelatnosti sa hemikalijama, Integralni inventar hemikalija, klasifikacija, obilježavanje i pakovanje hemikalija, ograničenja i zabrane hemikalija, uslove za uvoz i izvoz hemikalija, uslovi za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije, stavljanje deterdženata na tržište, integrisano upravljanje hemikalijama, nadzor i druga pitanja od značaja za bezbjedno upravljanje hemikalijama. Zbog toga nije ni uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama.

Nije formalno imenovano pravno lice za kontrolu trovanja koje bi bilo nadležno za sprovođenje preventivnih mjera i liječenja naročito u hitnim slučajevima, niti je zvanično uspostavljen *helpdesk* (služba za pomoć). Služba za pomoć treba predstavljati prvu tačku za kontakt kad je riječ o pitanjima u vezi sa registracijom, evaluacijom, autorizacijom i ograničavanju hemikalija (REACH), o razvrstavanju, označavanju i pakovanju (CLP), te o biocidnim proizvodima (BPR).

U Brčko distriktu BiH ne postoji inventar kontaminiranih područja opasnim hemikalijama (opreme, skladišta hemikalija, građevina koje sadrže azbest). Ne postoji regulativa za zbrinjavanje azbestnog otpada, niti zakonodavni okvir upravljanja živom i proizvodima od žive. Traspozicija Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) nije počela. Prema SSP, BiH ima obavezu usklađivanja propisa s pravnom tekovinom EU, te postoji obaveza transponovanja Uredbe o živi nezavisno od ratifikacije, odnosno pristupanja Minamatskoj konvenciji. Također nije počela transpozicija Direktive o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine azbestom (Direktiva 87/217/EEZ 1987).

Postojeći Nacrt zakona o zaštiti vazduha, a za razliku od trenutno važećeg Zakona o zaštiti vazduha (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 25/04, 1/05, 19/07 i 9/09 2009) stvara zakonski osnov za transponovanje Uredbe o supstancama koje oštećuju ozonski omotač (Uredba (EU) br. 1005/2009 2009) i Uredbe o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte (Uredba EZ 517/ 2014), te Montrealskog protokola i Kigali amandmana. Postoje izrađeni i podzakonski akti kao što je Pravilnik o postepenom isključivanju supstanci koje oštećuju ozonski omotač (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 30/06; 2006), te je transpozicija Montrealskog protokola na visokom nivou, dok transpozicija Kigali amandmana nije ni započela. BiH je ratifikovala Kigali amandman u martu 2021. godine.

Ne postoji uspostavljen Registar servisnih radionica i vlasnika (operatera) klima-grijanje-hlađenje (KGH) opreme, niti postoji uspostavljen plan obuke servisera i propisani kriteriji za osnivanje edukacionog centra kako je to zahtijevano pravnom tekovinom EU.

Prilikom izrade Strategije zaključeno je da su jedan od ključnih izazova nedovoljni kapaciteti i obučenost javnih službenika u oblasti hemijske bezbjednosti, što može biti i jedan od uzroka u kašnjenju donošenja zakonske regulative, a što je i potvrđeno najnovijom procjenom nacionalnog kapaciteta i spremnosti za implementaciju i primjenu REACH-a, CLP-a, BPR-a, POPs-a i PIC-a u BiH urađenu za potrebe Evropske agencije za hemikalije (ECHA) *(European Chemicals Agency* 2022).

U Akcionom planu za BiH, uz navedene Procjene (*Assessment of the National Capacity and Readiness to Implement and Enforce REACH, CLP, BPR, POPs and ePIC in Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, North Macedonia and Turkey*), navedene su preporuke koje proizilaze iz rezultata uporedne pravne analize entitetskog i zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom tekovinom EU i rezultata procjene institucionalnog kapaciteta i infrastrukture dostupne u oba entiteta i Brčko distriktu BiH za implementaciju REACH-a, CLP-a, BPR-a, PIC-a i POPs-a. U dijelu zaključaka i preporuka ističe se potreba za harmonizacijom propisa entiteta i Brčko distrikta BiH, tj. donošenje zakonske regulative u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH. Predlaže se usvajanje Memoranduma o razumijevanju sa naučnim institutima ili akademskom zajednicom zbog korištenja dodatnih resursa. Neophodno je jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH, osnivanje službe za pomoć (*helpdesk*), razvoj i implementacija „komunikacionih strategija“, jačanja javne svijesti od strane nadležnih institucija, te veće učešće zainteresovanih strana u javnim konsultacijama i kreiranju odluka *(European Chemicals Agency* 2022).

Ipak se, kao prioritet, navodi usvajanje Zakona o hemikalijama koji bi trebalo u potpunosti uskladiti sa Zakonom o hemikalijama u Republici Srpskoj i Federaciji BiH. Za ovu aktivnost Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge ima dovoljno resursa (dva zaposlena službenika). Međutim, kada se Zakon o hemikalijama usvoji u Brčko distriktu BiH, biće potrebno više resursa za njegovu provedbu i ostale administrativne zadatke. Stoga se, prema navedenoj Procjeni, kao minimum preporučuje da Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge ima jednog dodatnog službenika posvećenog provedbi zakonodavstva o hemijskim i biocidnim proizvodima. Dugoročno gledano, kada se u potpunosti transponuje BPR uredba, a zavisno o broju zahtjeva za stavljanje biocidnih proizvoda na tržište Brčko distrikta BiH, biće potrebni dodatni ljudski resursi (*European Chemicals Agency*, 2022).

Stvoren je zakonski osnov za transpoziciju SEVESO III direktive (Direktiva 2012/18/EU; 2012) u Zakonu o zaštiti životne sredine/okoliša, međutim, potrebno je donijeti i propis kojim su utvrđuje sadržaj i način vođenja Registra nesreća većih razmjera.

Odjeljenje za zdravstvo ne vrši prikupljanje podataka o oboljelim od trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima, niti ih obrađuje statističkom analizom i o tome izvještava javnost. Navedeni podaci su neophodni zbog praćenja i proučavanja nastanka ili okolnosti trovanja sa ciljem njihove prevencije, liječenja, edukacije stručnjaka i informisanja javnosti. Nisu zabilježene kampanje obavještavanja javnosti putem medija o rizicima koji proizilaze iz upotrebe hemikalija, zbog zaštite zdravlja ljudi i životne sredine, a nisu zabilježene ni nevladine organizacije i udruženja potrošača čije su aktivnosti usmjerene na podizanje javne svijesti o hemijskoj bezbjednosti.

Buka

U Brčko distriktu BiH ne postoji adekvatan zakonodavni okvir kojim se reguliše pravna tekovina EU iz oblasti buke u životnoj sredini. Nema zakonskog osnova za transpoziciju Direktive o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na emisiju buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom (Direktiva 2000/14/EZ; 2000), niti Direktive o procjeni i upravljanju bukom u životnoj sredini (Direktiva 2002/49/EZ 2019), tj. ne postoji Zakon o zaštiti od buke.

Zakon o zaštiti životne sredine (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09) sadrži nekoliko odredbi koje se odnose na buku. On, međutim, ne propisuje obavezu donošenja detaljnih podzakonskih akata kojima bi se regulisala buka. Što se tiče emisija buke, Pravilnik o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma BiH iz 1989. godine (Sl. list SRBiH, br. 46/89 1989) više nije na snazi.

Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Vlade Brčko distrikta BiH je nadležno za upravljanje bukom u životnoj sredini, a regulisano je Zakonom o zaštiti životne sredine. Međutim, donošenjem nove zakonske regulative potrebno je uspostaviti jasne instutucionalne nadležnosti u pogledu upravljanja bukom u životnoj sredini, tj. nadležnosti u izradi karata buke i akcionih planova, te emisije buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom.

Institucije Brčko distrikta BiH nemaju nadležnosti u transpoziciji/primjeni i sprovođenju direktiva iz oblasti transporta, kao što su direktive kojima se regulišu nivoi buke za motorna vozila (buka iz drumskog saobraćaja), avione (buka iz vazdušnog saobraćaja) i vozove (buka iz željezničkog saobraćaja), a koje su djelimično transponovane u zakonodavstvo BiH.

Nedostatak strateškog planiranja u oblasti buke u životnoj sredini u Brčko distriktu BiH je sljedeći izazov jer ne postoje izrađene karte buke koje predstavljaju prikaz podataka o postojećem ili predviđenom stanju buke pomoću indikatora buke, na kojemu je naznačeno prekoračenje bilo koje relevantne propisane granične vrijednosti. Nisu izrađeni akcioni planovi koji bi upravljali bukom u životnoj sredini i njezinim štetnim efektima, uključujući smanjenje buke ukoliko je to potrebno. Nisu donesena podzakonska akta koja bi tretirala buku koju emituje oprema koja se upotrebljava na otvorenom prostoru. Ograničavajući faktori za sprovođenje navedenih aktivnosti su i nedovoljni kapaciteti i obučenost javnih službenika u oblasti upravljanja bukom.

Brčko distrikt BiH ne raspolaže informacijama o izloženosti buci prema razredima buke i po dobnim grupama. Ne postoji sistem informisanja javnosti o uticaju i stepenu izloženosti građana buci u životnoj sredini na područjima sa povećanim nivoima buke. Podaci o buci iz životne sredine i njezinim učincima trebaju biti dostupni javnosti.

Prema kriterijima Direktive o procjeni i upravljanju bukom u životnoj sredini (Direktiva 2002/49/EZ; 2002)**,** karte buke trebaju se izraditi za aglomeracije veće od 100.000 stanovnika, pa stoga područje Brčko distrikta BiH ne bi podlijegalo obavezi izrade karte buke, jer Brčko distrikt BiH po posljednjem popisu stanovništa ima 83.516 stanovnika, od čega je 39.893 stanovnika naseljeno u gradu Brčkom (***slika 12***), koji je administrativno sjedište Brčko distrikta BiH (Agencija za statistiku BiH, 2013). Međutim, nadležni organi i pored neispunjavanja navedenog kriterija mogu procijeniti potrebu izrade karte buke za određene dijelove grada/naselja za koje smatraju da su izloženi većem uticaju buke.

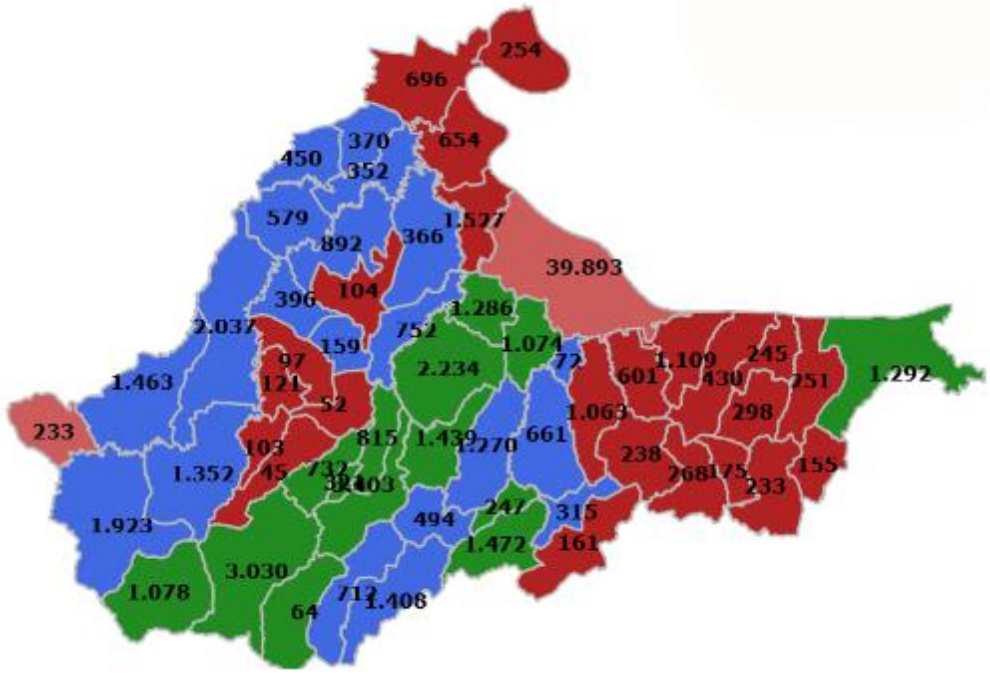

Slika 12: *Raspodjela broja stanovnika za Brčko distrikt BiH (grad Brčko i naseljena mjesta) prema popisu stanovništva iz 2013. godine*
Izvor: Agencija za statistiku BiH, 2013

Prema spomenutim kriterijima, karte buke bi se trebale izraditi i za sve puteve kojima prolazi preko 3 milona vozila godišnje, željezničke pruge sa 30 000 prolaza vozova godišnje, te aerodroma sa više od 50 000 operacija (slijetanja i uzletanja).

Na području Brčko distrikta BiH nalazi se 2 magistralna puta, M1.8 i M 14.1 (ukupna dužina 37.394,00 m), te dva regionalna puta R460 i R 458 (ukupna dužina 36.496,00 m). Prema podacima JP „Ceste Federacije BiH“, preko 8220 vozila dnevno prometovano je na dionici Pelagićevo – Srebrenik, magistralnog puta M1.8 koji dijelom prolazi kroz Brčko distrikt BiH, u kojem je zabilježen prosječan godišnji dnevni saobraćaj (PGDS) od 9980 vozila (3.642.700 vozila godišnje) (JP Ceste Federacije BIH 2021). Nije poznato da li još neka cesta u Brčko distriktu BiH ima preko 3 milona vozila godišnjeg prometa.

Za željeznice se ne raspolaže podacima o broju prolaza. Prema navedenom, može se pretpostaviti da niti jedan od spomenutih izvora buke ne podliježe zahtjevu za izradom karte buke, međutim, za to je potrebno uraditi analizu sa tačnim podacima.

Ukoliko dođe do izrade karata buke, potrebno je izraditi i akcione planove koji bi upravljali bukom u životnoj sredini i njezinim štetnim efektima i obezbijediti način informisanja javnosti o nivoima i štetnostima buke u životnoj sredini. Trenutno ne postoje iskustva u mapiranju buke, te je teško analizirati dostatnost ljudskih i tehničkih kapaciteta za kvalitetno sprovođenje pravne tekovine EU u oblasti buke u životnoj sredini u Brčko distriktu BiH.

Kako do sada nisu izrađivane strateške karte buke, tako javnost nije imala ni priliku učestvovati u tom procesu. Prema Direktivi (EU) 2002/49, strateške karte buke mogu se predstaviti javnosti kao: — grafički prikazi, — brojčani podaci u tabelama, — brojčani podaci u elektronskom obliku. Nedostaju softverska rješenja koja će omogućiti izradu strateških karata buke i njihovu jednostavnu prezentaciju javnosti.

3.1.6. Održivo upravljanje resursima

Kada je riječ o tematskoj oblasti održivog upravljanja resursima na području Brčko distrikta BiH, urađena je iscrpna analiza **postojećeg stanja** prema sljedećim podtematskim oblastima: a) šume i ostali šumski proizvodi, b) lovna divljač, c) riblji fond, d) zemljište, e) mineralni resursi.

Šume i ostali šumski proizvodi

Povoljnost stanišnih prilika (geološke podloge, tipova zemljišta, vodnog režima, reljefa) uslovili su razvoj veoma bujnih šuma, kao klimatogene, odnosno prirodne vegetacije. Danas se na ovom prostoru mogu razlikovati sljedeći pejzaži: panonski, pripanonski, ravničarsko-brežuljkasti i brežuljkasto-brdoviti. U okviru ovih pejzaža izdvajaju se sljedeći biomi (ekološke cjeline koje se sastoje od različitih ekosistema međusobno slične strukture i porijekla). To su: biom higrofilnih šuma vrba i topola, u okviru bioma lišćarsko-listopadnih šuma; biom šuma hrasta lužnjaka i poljskog jasena; biom hrastovo-grabovih šuma, na staništima s nižim nivoom podzemne vode i brežuljkastom terenu; biom bukovih i bukovo-jelovih šuma, koji je prisutan u južnom dijelu Brčko distrikta BiH, na sjevernim ekspozicijama, vrlo često na padinama Majevice; biom tamnih četinarskih šuma, na ovom prostoru razvijen samo u uskom pojasu iznad šuma bukve, diferencira se na sljedeće ekosisteme: ekosistem jele i rebrače, ekosistem smrče, ekosistem jele; biom šuma sladuna i cera, koji uglavnom nastanjuje prostor mezijske provincije Brčko distrikta BiH; biom pripanonskih šuma medunca, bjelograbića i crnog graba (Strategija razvoja Brčko distrikta BiH, 2021–2027, (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 11/21).

Godišnje ulaganje iz budžeta Brčko distrikta BiH za mjere pošumljavanja iznosi oko 30.000,00 KM.

Prema Zakonu o šumama Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za vodoprivredu, poljoprivredu i šumarstvo prati ekonomsko stanje šumarstva na području Brčko distrikta BiH, podnosi izvještaj o cijenama i kvalitetu šumskih drvnih sortimenata i ostalih šumskih proizvoda i prati provođenje primjene jedinstvenih cijena šumskih proizvoda, a također se vode i katastri šuma i šumskog zemljišta. U Brčko distriktu BiH koji je uglavnom ravničarsko i poljoprivredno područje, šumarstvo ima sekundarnu ulogu zbog male površine pod šumama i malog obima sječe. Šume zauzimaju 22,04% teritorije Brčko distrikta BiH. Šume u privatnom vlasništvu su sa drvnom zalihom od 723.209,42 m^3, dok su državne šume sa drvnom zalihom od 373.372,00 m^3 (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 11/21).

Pododjeljenje za šumarstvo i vodoprivredu pri Odjeljenju za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH je korisnik državnih šuma. Dio informacionog sistema o šumama Brčko distrikta BiH je već razvijen, ali još nedovoljno.

Lovna divljač

Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH utvrđuje da se lovištem gazduje na osnovu lovne osnove i godišnjih planova gazdovanja lovištem. Lovna osnova je planski dokument na osnovu kojeg se vrši zaštita i gajenje divljači, uređivanje i održavanje lovišta, lov i korištenje ulovljene divljači i njenih dijelova u lovištu. Za svako lovište donosi se lovna osnova za period od deset godina. Saglasnost na lovnu osnovu daje Lovački savez. Šef Odjeljenja odobrava lovnu osnovu na osnovu saglasnosti Lovačkog saveza i mišljenja stručne komisije. Plan gazdovanja lovištem odobrava se na isti način kao i lovna osnova. Korisnik lovišta dužan je voditi evidenciju o izvršenim radovima i provedenim mjerama predviđenim lovnom osnovom i godišnjim planom gazdovanja lovištem. Izvještaj o izvršenim

radovima i preduzetim mjerama u prethodnoj lovnoj godini dostavlja se Odjeljenju i Lovačkom savezu najkasnije do 15. aprila tekuće godine. Za lovište se ustanovljava i vodi katastar lovišta. Katastar lovišta ustanovljava i vodi korisnik lovišta i podatke dostavlja Odjeljenju i Lovačkom savezu.

Riblji fond

Zakon o slatkovodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 35/05) propisuje pravila oko ribolova u Brčko distriktu BiH. Služba za izdavanje lokacijskih uslova i zaštitu okoline pri Odjeljenju za prostorno planiranje Vlade Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za prostorno planiranje vrši pravni nadzor nad provođenjem odredaba Zakona o slatkovodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH i propisa donesenih na osnovu njega. Šef Odjeljenja predlaže, a gradonačelnik utvrđuje granice ribolovačkih područja i ribolovačkih zona. Odjeljenje vodi katastar ribolovačkih područja i ribolovačkih zona. Odobrenje za privredni ribolov daje Odjeljenje. Odjeljenje vodi Registar o datim odobrenjima za privredni ribolov. Odjeljenje izdaje dozvole za obavljanje rekreativno-sportskog ribolova. Nosilac ribolovačkog prava izrađuje Privrednu osnovu za ribolovačko područje. Godišnji plan izrađuje nosilac ribolovačkog prava. Privrednu osnovu, reviziju privredne osnove i godišnji plan potvrđuje komisija za privredne osnove Odjeljenja. Šef Odjeljenja izdaje odobrenje za akvakulturu. Poljoprivredni inspektor vrši inspekcijski nadzor nad provođenjem Zakona o slatkovodnom ribarstvu i propisa donesenih na osnovu njega.

Zemljište

Od 49.332 ha ukupne površine Brčko distrikta BiH, poljoprivredno zemljište čini 35.282 ha, odnosno 71,52% zemljišta. Na 34.000 ha obradivih površina uzgajaju se kukuruz, pšenica, uljana repica, soja i druge poljoprivredne kulture sa visokim potencijalom usmjerenja primarne poljoprivredne proizvodnje prema prerađivačkim kapacitetima, naročito kod industrijskih kultura suncokreta, soje, uljane repice (Fabrika ulja „Bimal“, d.d.). Najveći dio obradivih površina obrađuju individualni poljoprivredni proizvođači. Pravna lica učestvuju u proizvodnji sljedećih kultura: pšenica, zob, uljana repica, kukuruz i soja. Pravna lica najveće učešće imaju u proizvodnji uljane repice, pri čemu je požnjevena površina pravnih lica iznosila 44,83%. Požnjevene površine pravnih lica kod ostalih kultura je oko 10% ukupnih površina. Najveće površine voća su pod šljivama (450 ha u 2019. godini) i jabukama (58,83 ha) i površine pod ovim voćem su i najviše povećane u 2019. godini u odnosu na prethodnu godinu (šljive 8,4% i jabuke 18,8%). Višnje su obrane sa 50 ha površine koje su u 2019. godini povećane za 2,0%, nakon kojih slijede površine pod kruškama (26,13 ha u 2019. godini). Šume zauzimaju 22,04% teritorije Brčko distrikta BiH (10.873,45 ha). Međutim, većina šuma je u privatnom vlasništvu (8.410,45 ha), dok državne šume zauzimaju svega 2.463,00 ha (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br. 11/21 2020).

Institucije u Brčko distriktu BiH za upravljanje korištenjem zemljišta su: Odjeljenje za urbanizam i imovinsko-pravna pitanja (obavlja poslove zaštite životne sredine, izdavanje ekoloških dozvola u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti životne sredine i drugim propisima koji se odnose na životnu sredinu), nadležno za prostorno i urbanističko planiranje, izdavanje lokacijskih uslova (urbanističkih saglasnosti), te ekoloških dozvola. Prikuplja, evidentira, sistematizuje, obrađuje i distribuira podatke o prostoru Brčko distrikta BiH, koji se odnose na dokumentaciju prostornog planiranja za upravljanje, uređenje i korištenje građevinskog zemljišta, za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, u sklopu GIS podsistema); Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu (nadležno za pitanja u vezi sa vodom – izdavanje dozvola za korištenje vode, ispuštanje vode i infrastruktura za zaštitu od poplava,

informacioni sistem, monitoring površinskih voda, te za pitanja u vezi poljoprivrednog zemljišta. Određuje detaljnije propise o razvrstavanju zemljišta u kategorije i razvrstavanje zemljišta na obradiva zemljišta i druga poljoprivredna zemljišta, donosi Osnovu zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta, uz prethodnu saglasnost Odjeljenja za komunalne poslove, a usvaja Vlada Brčko distrikta BiH, vodi bazu podataka o kategorijama poljoprivrednih zemljišta, obradivih i neobradivih područja sa ograničenim mogućnostima za poljoprivrednu proizvodnju i područja agrarnih operacija poljoprivrednog zemljišta); Odjeljenje za javni registar (dizajnira, kreira i upravlja jedinstvenim geografsko-informacionim sistemom – GIS Vlade Brčko distrikta BiH); Inspekcija (obavlja poslove kontrole i nadzora nad primjenom zakona, propisa opštih akata iz nadležnosti organa i institucija BiH i Brčko distrikta BiH, među kojima je i zaštita životne sredine).

Mineralni resursi

Na prostoru Brčko distrikta BiH nema značajnije eskploatacije mineralnih resursa. Prema statističkim podacima za 2019. godinu, broj registrovanih pravnih lica za vađenje uglja i lignita je 1 (Statistički podaci Brčko distrikta BiH, GODINA XVIII, BROJ: 11). Manji doprinos prerađivačke industrije i eksploatacije ruda i kamena u Brčko distriktu BiH je posljedica deindustrijalizacije uzrokovane ratnim zbivanjima (zastoji u poslovanju i fizičko uništenje postrojenja) i problematične privatizacije društvenog kapitala (Ribić 2015), UDK/UDC: 658.86 (497.6 Brčko distrikt BiH).

U skladu sa opisanim polaznim stanjem u oblasti održivog upravljanja resursima na području Brčko distrikta, identifikovani su **ključni izazovi** prema prethodno navedenim tematskim oblastima.

Šume

Zakonska regulativa Brčko distrikta BiH iz oblasti šumarstva treba biti inovirana i usklađena sa pravnom tekovinom EU, uključujući i novu EU strategiju za šume do 2030. godine. To također podrazumijeva izradu i usvajanje nove strategije kojom bi se šumama upravljalo na održiv način. Šumarski program treba biti izrađen i usvojen.

Za integralnu zaštitu šuma, od ključnog je značaja stalni monitoring vitalnosti šuma, s posebnim osvrtom na prirodne i antropogeno izazvane uticaje. Za zaštitu i poboljšanje zdravstvenog stanja i vitalnosti šuma, neophodan je sistem kooridinisanih mjera zaštite. Međutim, provođenje monitoringa nije na zadovoljavajućem nivou.

Prekomjerna eksploatacija visokokvalitetnih šuma prepoznata je kao važan pokretač degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH. Šume su ugrožene i od klimatskih promjena sa povećanim rizicima od suša, požara i biotskih štetočina, što će se nastaviti i u budućnosti. Za protekli period registrovani su podaci o šumskim požarima, bespravnim sječama i uzurpaciji šuma i šumskih zemljišta, iz kojih se vidi da je za taj period u registrovanom broju od 9 požara opožareno 156,73 ha svih šuma. Svi registrovani požari bili su prizemni i utvrđena je šteta u iznosu od 1.350.230 KM. Ukupna površina izdanačkih šuma za ŠPP „Brčko distrikt BiH“ iznosi 989,42 ha, od toga neminirana površina iznosi 871,67 ha, a minirana 117,75 ha. Goleti zauzimaju 6,41 ha (Šumskoprivredna osnova za šume u vlasništvu Brčko distrikta BiH sa rokom važnosti od 01.01.2021. do 31.12.2030, 2020).

Prisutne su nelegalne aktivnosti u sektoru šumarstva: bespravne (nelegalne) sječe stabala, izazivanje požara, oštećenje šumskih stabala, krađa i nelegalni promet šumsko-drvnih sortimenata (ŠDS) sa stovarišta, uzurpacija šuma i šumskog zemljišta, sječa stabala u privatnim napuštenim šumama,

bespravno korištenje šumskih resursa, izvorišta i vodnih tokova. Zbog nepostojanja javnog šumskog preduzeća sistem monitoringa se ne sprovodi, a informacije o trenutnom stanju kada su u pitanju štete u šumama Brčko distrikta BiH izazvane šumskim požarima, insektima i biljnim bolestima dobijaju se od čuvara šuma sa terena. Utvrđeno je postojanje nepotpunog regulatornog okvira u odnosu na zaštitu požara, gazdovanje šumama na principu kontinuiteta za izdanačke i degradirane visoke šume, niti za ostala šumska zemljišta, obaveza gazdovanja šumama na principu trajnosti, polifunkcionalnosti i ekonomičnosti, te definisanje pojma i principa ustanovljavanja šumsko-privrednog područja, poslove planiranja u oblasti zaštite šuma, zadužene osobe, te vrijeme i kontrolu nad izvođenjem istih itd.

Značaj multifinkcionalne uloge šuma nije dovoljno prepoznat kako od stručne, tako i od šire javnosti. Šumskoprivredne osnove utvrđuju se prema različitoj metodologiji kada su u pitanju državne i privatne šume i šumsko zemljište. Metodologija ne uvažava multifunkcionalni značaj i korištenje šuma.

Ostali šumski proizvodi

U Brčko distriktu BiH postoje značajni potencijali ostalih šumskih proizvoda koji se nedovoljno koriste i ne postižu se zadovoljavajući ekonomski efekti.

Strateški i pravni okvir koji tretira problematiku ostalih proizvoda šuma i šumskih zemljišta u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou, te stoga ne osigurava ekonomsku korist za vlasnika, lokalnu zajednicu i korisnika šuma. Ne postoje planske osnove i kvote za sakupljanje ostalih šumskih proizvoda (ljekovitog bilja i dr.).

Lovna divljač

Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH donesen je 2015. godine, te je dopunjen i izmijenjen 2018. godine, ali nije u potpunosti stupio na snagu. Iz razloga što Lovački savez Brčko distrikta BiH, koji bi obuhvatio svih 17 lovačkih udruženja iz Brčko distrikta BiH, nije registrovan, došlo je do obustave lova i lovnih aktivnosti. Lovostaj u Brčko distriktu BiH traje od 2010. godine zbog nesaglasnosti vlasti vezane za sprovođenje Zakona o lovstvu (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 01/15 i 52/18). Divljač je poslije toliko godina lovostaja porasla u broju, te predstavlja ozbiljnu opasnost po građane i poljoprivrednike Brčko distrikta BiH.

Zakon o lovstvu zahtijeva da svako lovačko udruženje posjeduje najmanje 300 članova. Pored toga što lovački savez nije registrovan, nema saznanja o broju lovišta Brčko distrikta BiH. Nepostojanje saveza kao ni lovišta, znači da lovačka udruženja nisu mogla legalno izlovljavati divljač, što je dovelo do povećanja broja predatora.

Propisi o lovstvu nisu u potpunosti usklađeni sa EU direktivama i sa međunarodnim obavezama, iz oblasti lovstva i i biodiverziteta: Bernskom konvencijom, Cites konvencijom, Direktivom o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore i Direktivom o očuvanju divljih ptica. Nije uspostavljena struktura za provođenje CITES konvencije.

U svrhu smanjenja populacije divljih svinja koje počinjavaju štete na području Brčko distrikta BiH, Vlada je u januaru 2020. godine donijela Odluku o kontrolisanom i organizovanom izlovljavanju predatora. Vlada je odobrila da se izlovljavanje vrši u periodu 19–26. januara 2020. godine, na

osnovu Plana aktivnosti izlovljavanja koji je pripremilo Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu.

Nedovoljna usklađenost i saradnja entiteta i Brčko distrikta BiH između lovačkih udruženja (divljač ne poznaje granice, te se sa njom treba upravljati na nivou populacije), izostaje adekvatan nivo saradnje.

U kontekstu upravljanja populacijama, upravljanje zaštićenim vrstama divljači u Brčko distriktu BiH (vuk, medvjed, ris, tetrijeb i dr.) nije još uvijek na zadovoljavajućem nivou.

Informacioni sistem o divljači ne postoji u Brčko distriktu BiH.

Šumarski inspektor vrši inspekcijski nadzor nad provođenjem Zakona o lovstvu Brčko distrikta BiH (nema uspostavljene lovočuvarske službe).

Riblji fond

Zakonska regulativa iz oblasti ribarstva još uvijek nije usklađena sa pravnom tekovinom EU.

Stanje u ribolovstvu na području Brčko distrikta BiH je dosta neuređeno, i predmet je polemika u javnosti, u kojima su posebno izražena otvorena negodovanja u vezi rada saveza ribolovnih društava.

Kao problem se navodi da, suprotno zakonu, dozvole za sticanje ribolovnih prava izdaju ribolovačka udruženja, umjesto nadležnog Odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH. Udruženja nosiocu ribolovačkog prava uplaćuju dio sredstava od ribolovačke dozvole, odnosno 40%, a ne kako je zakonom propisano 80%.

Poribljavanje vodotokova zakonska je obaveza nosioca ribolovačkog prava, a nije obavljeno od 2013. godine. Rekreativni ribolovci svjedočili su o korištenju ogromnog broja nelegalnih krivolovnih alata (mreže, plin i struja i dr.), kojim se riblji fond masovno istrebljuje iz godine u godinu. Pored navedenih, krivolovu doprinose i nedovoljno stroge kaznene odredbe Zakona, nedostatak kadra po pitanju ribočuvara, kao i ograničenost njihovog djelovanja, s obzirom na to da ribočuvar nema ovlaštenje da legitimiše osobe jer nije službeno lice.

Zemljište

I pored postojanja brojnih zakona koji propisuju zaštitu zemljišta, stvarno stanje na terenu je da zaštita zemljišta u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou.

Nivo harmonizacije i implementacija propisa sa direktivama koje imaju direktan uticaj na očuvanje zemljišnih resursa nije zadovoljavajući. Nije postignuta puna aproksimacija EU direktiva.

Zemljište u Brčko distriktu BiH je ugroženo različitim vidovima degradacije: od infekcije, kontaminacije zemljišta teškim metalima i drugim kontaminantima, degradacije zemljišta u užem smislu do destrukcije ili fizičkog uništenja kao najtežeg vida degradacije zemljišta, uzrokovanog površinskim kopovima (šljunokopi na njivama, kamenolomi), izgradnjom naselja, skladišta različitog materijala, saobraćajnica, fabrika, benzinskih pumpi, nekontrolisanom sječom šume, deponijama industrijskog, medicinskog i komunalnog otpada i dr.

Minirane površine su jedan od značajnih problema degradacije zemljišta, odnosno kontaminacije zemljišta u Brčko distriktu BiH i nemogućnosti njegovog korištenja. Procjenjuje se da u Brčko distriktu

BiH ima oko 13,11 km^2 sumnjivih miniranih površina, što čini 2,66% ukupne teritorije Brčko distrikta BiH (Centar za uklanjanje mina u BiH, 2019). U Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH 2021–2027 (2020) se, na nekim mjestima, navodi taj podatak (od 13,1 km^2) pod minama, ali i drugačiji podatak – površine od oko 502,22 ha ili oko 1,01% teritorije Brčko distrikta BiH koja je kontaminirana sa MES-om i NUS-om, koja površina se treba deminirati.

Rješenje protiv degradacije zemljišta prepoznato je u sprovođenju postupaka i mjera koje će dovesti do neutralnosti degradacije zemljišta (LDN), koja je definisana kao stanje u kojem kvalitet i kvantitet zemljišnih resursa neophodan za održavanje funkcija ekosistema i obezbjeđivanje proizvodnje hrane, treba ostati stabilan ili poboljšan u okviru određenih prostornih i vremenskih uslova.

U Brčko distriktu BiH još uvijek nije uspostavljen zemljišni informacioni sistem (ZIS), u inicijalnoj je fazi, nije uspostavljen sistem trajnog monitoringa zemljišta sa kvalitetnim, operativnim i uređenim bazama podataka, postoji problem nedovoljne implementacije zakonskih odredaba, nije dovoljno razvijena međuinstitucionalna saradnja u razmjeni postojećih baza podataka, ne postoje strateški dokumenti u oblasti održivog upravljanja zemljištem – Strategija održivog upravljanja zemljištem Brčko distrikta BiH. Javna svijest i uloga obrazovanja vezana za degradaciju zemljišta i mjere zaštite zemljišta od degradacije još uvijek nisu na zadovoljavajućem nivou.

Mineralni resursi

Brčko distrikt BiH nema uspostavljenu politiku eksploatacije mineralnih sirovina.

Direktiva o upravljanju otpadom iz eksploatacije sirovina (Direktiva 2006/21/EZ 2021) nije aproksimirana.

Potpuno je odsustvo strategije u odnosu na osiguravanje mineralnih sirovina bitnih za ekonomiju Brčko distrikta BiH.

3.1.7. Upravljanje životnom sredinom

U okviru ovog poglavlja urađena je analiza **polaznog stanja i ključnih izazova** u oblasti upravljanja životnom sredinom na području Brčko distrikta BiH u skladu sa sljedećim tematskim oblastima: a) usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u oblasti životne sredine, b) kapaciteti i koordinacija između institucija, c) učešće javnosti, d) monitoring i izvještavanje, e) integracija zahtjeva životne sredine u sektorske politike, f) ekonomski instrumenti zaštite životne sredine, g) obrazovni sistem, istraživanja i inovacije, h) integracija standarda i principa ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i pitanja siromaštva.

Usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u oblasti životne sredine

Pravni okvir za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH nije potpun, a određeni propisi su zastarjeli. Značajnih promjena u zakonodavstvu nije bilo od 2016. godine. U posljednjim godinama inicirana je izrada novih propisa; na primjer, Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove započelo je izradu Novog zakona o zaštiti životne sredine, Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti vazduha. Zakon o zaštiti voda, za čiju je implementaciju zaduženo Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove, je u koliziji sa Zakonom o vodama Republike Srpske (Sl. glasnik Republike Srpske, br. 10/98), za čiju je implementaciju zaduženo Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i koji je u primjeni u Brčko distriktu BiH po nalogu Supervizora za Brčko. Na osnovu Zakona o vodama Republike Srpske nije donesen nijedan podzakonski akt, te se ne izdaju vodne dozvole, ne određuju se vodozaštitne zone, itd. Nacrt Zakona o vodama Brčko distrikta BiH, urađen u skladu sa EU direktivom o vodama, trenutno je u skupštinskoj proceduri i njegovo usvajanje se očekuje u narednom periodu. Time će se Zakon o zaštiti voda Brčko distrikta BiH staviti van snage.

Važeći propisi u oblasti životne sredine u Brčko distriktu BiH nisu u potpunosti usklađeni sa pravnim aktima entiteta, niti su harmonizovani sa pravnom tekovinom EU. U proteklom periodu u Brčko distriktu BiH postignut je djelimičan – relativno nizak stepen transpozicije četiri direktive u domenu horizontalne legislative EU, dok transpozicija pet direktiva nije ni započela.

Četiri direktive u domenu horizontalne legislative EU, za koje je procijenjen djelimičan stepen transpozicije u Brčko distriktu BiH:

- Direktiva o procjeni uticaja na životnu sredinu (2014/52/EU);
- Direktiva o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (2001/42/EZ);
- Direktiva 2003/4/EZ o javnom pristupu informacijama o životnoj sredini;
- Direktiva 2003/35/EZ o obezbjeđivanju učešća javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na životnu sredinu.

Pet direktiva koje nisu transponovane:

- Direktiva 2004/35/EZ o odgovornosti za životnu sredinu u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u životnoj sredini;
- Direktiva 2007/2/EZ o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Evropskoj zajednici;
- Direktiva 2008/99/EZ o zaštiti životne sredine putem krivičnog prava;
- Direktiva 2010/75/EU o industrijskim emisijama;
- Direktiva 2012/18/EU o kontroli opasnosti od velikih nesreća.

Također, **nedovoljan je stepen provođenja međunarodnih sporazuma** u Brčko distriktu BiH u skladu sa nadležnostima Brčko distrikta BiH. Za nivo Brčko distrikta BiH još uvijek nisu uspostavljeni

efektivni institucionalni mehanizmi za nadzor i koordinaciju provođenja obaveza proizišlih iz međunarodnih sporazuma o životnoj sredini. Trenutno, aranžmani za provedbu međunarodnih sporazuma u državnim i entitetskim institucijama definišu se od slučaja do slučaja, što je omogućilo napredak u provođenju određenog broja međunarodnih sporazuma (ozon, klimatske promjene, bioraznolikost), ali nije uspostavljen sistemski pristup za implementaciju svih sporazuma. Buduće aktivnosti nadležnih institucija Brčko distrikta BiH zavisiće od odluka na državnom nivou u BiH.

Važno je naglasiti da nepotpuni i zastarjeli propisi u Brčko distriktu BiH predstavljaju prepreku za praktičnu primjenu niza postupaka koji su važni za upravljanje životnom sredinom. Naročito je problematično što strateška procjena uticaja na životnu sredinu (SPUŽS) nije detaljno propisana[9], te **u Brčko distriktu BiH do sada nije urađen niti jedan SPUŽS**. **Izdavanje integrisanih dozvola se ne provodi** na način kako je regulisano Direktivom EU 2010/75/EU o industrijskim emisijama (IED direktiva), jer ova direktiva još nije u potpunosti prenesena u zakonodavstvo. **Praktična primjena NRT je ograničena**, iako Zakon o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH nalaže primjenu NRT-ova. Tehnička uputstva o NRT-ovima i referentni dokumenti o najboljim raspoloživim tehnikama (BREFs) nisu prevedeni na službene jezike u BiH.

Ekološke dozvole i dozvole za upravljanje otpadom u Brčko distriktu BiH izdaje Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove, Pododjeljenje za izdavanje lokacijskih uslova i zaštitu okoline. U periodu od 2006. do 2014. godine izdato je oko 120 ekoloških dozvola i 40 dozvola za uvoz-izvoz opasnog i neopasnog otpada. Vodozaštitne saglasnosti se ne izdaju u Brčko distriktu BiH uslijed neadekvatno regulisanih nadležnosti institucija u oblasti upravljanja vodama.

Opis postojećeg stanja ukazuje na potrebu za temeljnim unapređenjima propisa za životnu sredinu u Brčko distriktu BiH i harmonizaciju svih propisa sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima, za koji će se uspostaviti adekvatni mehanizmi implementacije.

Kapaciteti i koordinacija između institucija

Jedan razlog za zastarjele propise i nizak stepen harmonizacije sa pravnom tekovinom EU leži u **nedovoljnim kapacitetima institucija Brčko distrikta BiH**. U Odjeljenju za urbanizam i imovinsko-pravne poslove zaposlena su tri viša stručna saradnika i jedan stručni saradnik za zaštitu okoline. U okviru Odjeljenja za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, u Pododjeljenju za šumarstvo i vodoprivredu, zaposleno je osam izvršilaca za oblast šumarstva, a u Odsjeku vodoprivrede zaposlena su tri viša stručna saradnika, dva referenta i šef Odsjeka za vodoprivredu. Organizacionim planom predviđeno je zapošljavanje još jednog višeg stručnog saradnika. Nedostatak ljudskih resursa u odnosu na obim poslova posebno je izražen u Inspektoratu Brčko distrikta BiH. Inspekcijski nadzor obavlja jedan inspektor za zaštitu životne sredine i četiri komunalna inspektora.

Dodatni izazov je **neadekvatna unutrašnja organizacija za vršenje poslova životne sredine**, jer ne postoji posebna organizaciona jedinica (odjeljenje ili pododjeljenje) isključivo za životnu sredinu, niti postoji fond za životnu sredinu. Poslovi zaštite okoline obavljaju se kao dio poslova u okviru Pododjeljenja za izdavanje lokacijskih uslova i zaštitu okoline[10], pri Odjeljenju za prostorno planiranje

[9] U Brčko distriktu BiH samo jedan član Zakona o zaštiti životne sredine (Sl. glasnik Brčko distrikta, br. 24/04, 01/05, 19/07 i 09/09) propisuje potrebu izrade SPUŽS-a. Ovaj član ne navodi aktivnosti/područja koja mogu biti podložna postupku SPUŽS-a i ne definiše korake i postupke SPUŽS-a.

[10] U Pododjeljenju za izdavanje lokacijskih uslova i zaštitu okoline vrše se poslovi koji se odnose na: izdavanje lokacijskih uslova, izvoda iz prostorno-planske dokumentacije, legalizaciju bespravno izgrađenih građevina, zaštitu kulturno-historijskih objekata i zaštitu okoline na teritoriji Brčko distrikta BiH.

i imovinsko-pravne poslove, i kao dio poslova Pododjeljenja za šumarstvo i vodoprivredu, pri Odjeljenju za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu. Ne postoje planovi za unapređenje funkcionalnosti u vršenju poslova i koordinaciji organizacionih jedinica, kao ni za poboljšanje upravljanja ljudskim resursima. Nova zapošljavanja su usporena, posebno u periodu pandemije, te se u kratkom roku ne očekuju značajna poboljšanja.

Saradnja i koordinacija institucija Brčko distrikta BiH u okvirima zajedničkih ciljeva i interesa zaštite životne sredine sa entitetima provodi se kroz aktivnosti Međuentitetskog tijela za životnu sredinu[11]. Međuentitetsko tijelo se bavi svim pitanjima iz oblasti životne sredine koja zahtijevaju usaglašen pristup entiteta, kao i drugim pitanjima prenesenima na Međuentitetsko tijelo. Zakoni o zaštiti životne sredine Republike Srpske i Brčko distrikta BiH omogućavaju učešće predstavnika Brčko distrikta BiH u radu tijela, dok Zakon o zaštiti okoliša u Federaciji BiH to ne predviđa. Iako predstavnici Brčko distrikta BiH prisustvuju sastancima ovog tijela, njihovo učešće može biti aktivnije.

U datim uslovima, poboljšanje pravnog okvira i efiksnu transpoziciju zakonodavstva moguće je provesti jedino ako se obezbijedi vanjska tehnička podrška. Međutim, **treba uložiti napore u unapređenje kapaciteta i međusobne koordinacije institucija Brčko distrikta BiH u oblasti životne sredine.**

Učešće javnosti

Ključni izazov na polju učešća javnosti predstavlja **nedovoljno razvijena svijest građana o važnosti očuvanja životne sredine** za buduće generacije, odnosno stanovništvo nije dovoljno edukovano o pravima i načinima učešća. Ovaj izazov prepoznat je i kao uzrok za neadekvatan nivo učešća organizacija civilnog društva i javnosti u procesima donošenja odluka, odnosno adresiranje ovog problema je važan početni korak za podsticanje učešća javnosti u odlučivanju o pitanjima životne sredine. U prethodnim godinama implementirani su razni projekti koji su imali za cilj, između ostalog, i podizanje javne svijesti među građanima po pitanju tema iz oblasti zaštite životne sredine, međutim, ovo su aktivnosti koje zahtijevaju sveobuhvatnu i kontinuiranu provedbu.

Uporedo postoji i problem **neadekvatnog informisanja javnosti o pitanjima vezanim za životnu sredinu,** nedostatka mjerenja i dostupnosti podataka o životnoj sredini, koji bi se javno objavljivali u svrhu informisanja građana. S obzirom na to da ne postoji informacioni sistem za životnu sredinu i da se ne rade redovni izvještaji o stanju životne sredine, **kompletni i ažurni podaci o životnoj sredini nisu dostupni javnosti na jednostavan način** (npr. putem *web*-stranice).

S obzirom na to da kapaciteti organizacija civilnog društva za učešće u donošenju odluka nisu dovoljno razvijeni, u konačnici, uslijed svih opisanih problema, **odziv javnosti u procesima odlučivanja o pitanjima životne sredine često nije adekvatan**. Javnost se poziva na konsultacije putem *web*-stranice, ali odziv je slab i komentari često nisu relevantni (posebno u postupku donošenja ekoloških dozvola i procjene uticaja na životnu sredinu). Činjenica je da javnost nema pristup izvještajima sa javnih rasprava, i da nije informisana kako se komentari i prijedlozi rješavaju, te je povjerenje u javne organe vrlo nisko (Numić 2018).

[11] Međuentitetsko tijelo za životnu sredinu (Međuentitetsko tijelo) osnovala je Vlada Federacije BiH, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH.

U skladu sa opisom postojećeg stanja, **u narednom periodu treba preduzeti mjere za povećanje nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine, te obezbijediti veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka.**

Monitoring i izvještavanje

U Brčko distriktu BiH nije uspostavljen cjelovit sistem informisanja o životnoj sredini koji bi omogućio efikasno prikupljanje, razmjenu, validaciju i izvještavanje o podacima životne sredine, iako je Zakonom o zaštiti životne sredine propisana obaveza uspostave takvog sistema. Također, Zakonom o zaštiti voda Brčko distrikta BiH propisana je uspostava informacionog sistema zaštite voda, međutim, ni ovaj informacioni sistem još nije uspostavljen. **Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji** u Brčko distriktu BiH, jer Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača još nije donesen u Brčko distriktu BiH. Upravljanje prostornim podacima također nije zaživjelo, jer INSPIRE direktiva nije transponovana u Brčko distriktu BiH.

U Brčko distriktu BiH propisana je obaveza izrade Izvještaja o stanju životne sredine svake dvije godine, koje Vlada Brčko distrikta BiH podnosi Skupštini Brčko distrikta BiH. Međutim, nema podataka o izradi periodičnih izvještaja o stanju životne sredine.

U domenu statistike o životnoj sredini, u Brčko distriktu BiH **nisu uspostavljene standardizovane metode prikupljanja, prenosa podataka i izvještavanja o statističkim podacima u skladu sa zahtjevima za izvještavanje države BiH prema međunarodnim tijelima**. Postoje pojedinačni sistemi prikupljanja i izvještavanja podataka o životnoj sredini, ali to nije adekvatno u odnosu na međunarodne standarde. Statističke institucije u BiH (Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku i Republički zavod za statistiku Republike Srpske) prikupljaju određene podatke o životnoj sredini kako je definisano Programom statističkih istraživanja. Agencija za statistiku BiH prikuplja i obrađuje podatke Brčko distrikta BiH.

Jedna od prepreka za prikupljanje podataka o životnoj sredini generalno u BiH je nedovoljan broj opremljenih i akreditovanih laboratorija, nedostatak obučenog osoblja i sredstava za mjerenje i praćenje podataka na redovnoj osnovi.

U narednom periodu potrebno je **uspostaviti mehanizme za efikasno prikupljanje, razmjenu, validaciju i transparentno izvještavanje podataka o životnoj sredini, koji su zakonskim okvirom predviđeni, a nisu još dosad uspostavljeni. Među mehanizmima koje je potrebno uspostaviti i unaprijediti nalazi se i izvještavanje prema PRTR-u.** Kao prioritet, potrebno je definisati koordinacione mjere između državnih organa BiH, entiteta Federacije BiH i Republike Srpske i Brčko distrikta BiH kojim bi se ubrzao proces uspostavljanja sistema izvještavanja[12].

Integracija zahtjeva životne sredine u sektorske politike

Uključivanje aspekata životne sredine u sektorske politike i zakonodavstvo je u ranoj fazi u sektorima energetike, rudarstva, saobraćaja, poljoprivrede, šumarstva i zdravstvenog sektora, kao i turizma i obrazovnog sektora, gdje praktično tek počinje. U Brčko distriktu BiH predstoji proces integracije zahtjeva Strategije prilagođavanja klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike. **Nizak nivo integracije zaštite životne sredine u politike ostalih sektora djelimično se može**

[12] Sistem izvještavanja definisan kroz EU CARDS RANSMO projekat (Finalni nacrt Revizije odabranih komponenti okoliša Izvještaja o stanju okoliša BiH, 2019)

objasniti slabim pravnim okvirom za stratešku procjenu uticaja na životnu sredinu, odnosno njenom ograničenom upotrebom (UNECE 2018).

Razvoj i primjena koncepta cirkularne ekonomije u Brčko distriktu BiH je u početnoj fazi. **Za napredak u oblasti cirkularne ekonomije potrebno je ostvariti multisektorsku saradnju** pod rukovodstvom odjeljenja nadležnih za pitanja zaštite životne sredine, da bi se pripremila jasna politika. Osnova za izradu ovog dokumenta je Zeleni dogovor za Zapadni Balkan (eng. *Green Deal for Western Balkan*) koji zahtijeva djelovanje u pogledu uvođenja cirkularne ekonomije (održive proizvodnje i potrošnje).

Opisani izazovi ukazuju na potrebu jačanja međusektorske i intersektorske saradnje i integracije zahtjeva životne sredine u sektorske politike.

Ekonomski instrumenti zaštite životne sredine

U posljednjih nekoliko godina u Brčko distriktu BiH postignut je napredak u pogledu zakona koji se tiču ekonomskih instrumenata za zaštitu životne sredine, ali njihova primjena je ograničena i često nije u skladu s načelima efikasnosti i efektivnosti, dok politike za iskorištavanje potencijala zelene ekonomije BiH u velikoj mjeri nedostaju. **Ekonomski instrumenti za zaštitu životne sredine nisu adekvatno propisani**, odnosno nisu inovativni, niti podsticajni za korisnike. Glavno pitanje s kojim se svi nivoi vlasti u BiH trenutno suočavaju u provođenju ekonomskih instrumenata za zaštitu životne sredine i u usvajanju mjera za podršku razvoju zelene ekonomije je nedostatak raspoloživih finansijskih sredstava i problematika nedostižne cijene (UNECE 2018).

U Brčko distriktu BiH **ne postoji fond za životnu sredinu**. Sva finansijska sredstva prikupljena od naknada slivaju se u Direkciju za finansije, tako da se **svi kapitalni projekti (projekti životne sredine) finansiraju preko jedinstvenog računa** (iz budžeta). **Institucije Brčko distrikta BiH nemaju dovoljno kapaciteta za visok stepen iskorištenja fondova EU i drugih međunarodnih fondova** koji su raspoloživi za projekte zaštite životne sredine i komplementarne sektore.

U narednom periodu potrebno je usaglasiti i staviti u primjenu efikasne ekonomske instrumente vezane za zaštitu životne sredine i razvijati kapacitete za privlačenje eksternih fondova za finansiranje projekata u oblasti životne sredine.

Obrazovni sistem, istraživanja i inovacije

Teme koje se odnose na zaštitu životne sredine uvrštene su u nastavne programe škola, na osnovu zakona u BiH, koji su usklađeni između Federacije BiH, Republike Srpske, Brčko distrikta BiH i kantona (u Federaciji BiH). Na primjer, u Brčko distriktu BiH svake godine se upisuje jedno odjeljenje ekoloških tehničara, tako da je zaštita životne sredine integrisana u nastavni plan srednjoškolskog obrazovanja. Međutim, **analiza zastupljenosti sadržaja iz oblasti životne sredine u školskim nastavnim planovima i programima pokazala je nedovoljnu zastupljenost sadržaja koji tretiraju problem zaštite životne sredine**.

U domenu istraživanja i inovacija **ne postoje strateška razvojna usmjerenja u Brčko distriktu BiH , niti namjenski dio budžeta Brčko distrikta BiH za ulaganja u istraživanje i inovacije u oblasti životne sredine**.

Imajući u vidu važnost unapređenja obrazovnih sistema na svim nivoima, **potrebno je uspostaviti sistem za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini u Brčko distriktu BiH.**

Integracija standarda i principa ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i pitanja siromaštva

U proteklom periodu utvrđen je **nizak nivo uključenosti pitanja ravnopravnosti polova, socijalne jednakosti i pitanja siromaštva u politike zaštite životne sredine**. Organizacione jedinice, odgovorne za ova pitanja, nemaju adekvatne nadležnosti i kapacitet za povezivanje sektorskih politika sa pitanjima životne sredine. Na primjer, u Brčko distriktu BiH ne postoji organ uprave zadužen za ravnopravnost polova, nego se ovim pitanjem bavi Komisija za ravnopravnost polova Skupštine Brčko distrikta BiH, koja razmatra nacrte javnih politika prije usvajanja. Međutim, ova komisija se ne uključuje u ranim fazama izrade javnih politika i propisa i nema veliki uticaj na konačne odluke. Pored Komisije za ravnopravnost polova Skupštine Brčko distrikta BiH, u Brčko distriktu BiH postoji i Radna grupa za ravnopravnost polova na nivou odjeljenja Vlade i institucija Brčko distrikta BiH, koju je 2013. godine imenovao gradonačelnik i čiji zadatak je da se bavi pitanjima polne ravnopravnosti u Vladi i institucijama Brčko distrikta BiH. Radna grupa je u svom mandatu sačinila, a Vlada Brčko distrikta BiH usvojila, tri Akciona plana za poboljšanje položaja žena i unapređenje rodne ravnopravnosti. Niti jednim Akcionim planom zaštita životne sredine nije tretirana, a ključni razlog je podkapaciranost članova Radne grupe koji, pored svojih svakodnevnih obaveza na svojim radnim mjestima, nemaju dovoljno vremena da se bave i pitanjima polne ravnopravnosti. Kao jedan od ciljeva definisanih Akcionim planom je da se u Brčko distriktu BiH uspostavi Centar za ravnopravnost polova po uzoru na Republiku Srpsku i Federaciju BiH, ali to nije realizovano.

Uslijed nedovoljne koordinacije institucija koje se bave ovim pitanjima u Brčko distriktu BiH, ne postoji sistemski uređena razmjena podataka i integrisan pristup sagledavanju svih podataka u kontekstu životne sredine. Kao posljedica navedenih izazova, potrebe različitih polova, ranjivih i siromašnih društvenih grupa se ne uzimaju u obzir prilikom procjena uticaja i kreiranja politika u oblasti životne sredine.

3.2. Strateško fokusiranje

Analiza stanja je pokazala nakritičnije izazove koji zahtijevaju strateške intervencije kako bi se oni riješili u narednom periodu. Ovi izazovi su izuzetno važni za omogućavanje zelenog rasta i dostizanja održvog razvoja, ali i za kvalitet života građana i građanki Brčko distrikta BiH.

Strateški fokus 1: Unapređenje životne sredine, očuvanje zdravlja ljudi i podizanje kvaliteta života za sve

Jedan od najvećih izazova Brčko distrikta BiH u narednom periodu jeste sveobuhvatno unapređenje i zaštita životne sredine, uz minimiziranje štetnih antropogenih uticaja, kao što su buka, otpad, zagađenje, u skladu sa najboljim praksama iz Evropske unije. Sa tim u vezi, potrebno je fokusirati se na unapređenje rješenja upravljanja otpadom, osiguravanje dovoljne količine vode dobrog kvaliteta, za građane i privredu, ubrzanje investicija u razvoj infrastrukture, kao i stvaranje preduslova za razvoj modela cirkularne ekonomije i zelenih biznisa. Naročitu pažnju treba posvetiti poboljšanju kvaliteta vazduha, jer će te aktivnosti posredno doprinijeti ublažavanju uticaja klimatskih promjena.

Strateški fokus 2: Unapređenje upravljanja i korištenja prirodnih resursa

Postoji veliki prostor za poboljšanje korištenja prirordnih resursa i zaštite postojećeg biodiverziteta. Rješavanje ovog pitanja zahtijeva da se pažnja u narednom periodu usmjeri na uspostavljanje balansa između korištenja prirodnih resursa u funkciju razvoja i njegove zaštite, odnosno održivog korištenja. Od posebnog značaja je zaštita i unapređenje biodiverziteta, uključujući raznolikost vrsta, staništa, ekosistema i predjela, sa posebnom pažnjom na ugrožene vrste sa Crvene liste, kroz povećanje naučnog znanja, poboljšanje okvira politika i povećanje dostupnih ljudskih i finansijskih resursa. Dodatno, neophodno je stremiti ka unapređenju korištenja zemljišta, korištenje prirodnih resursa u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, u cilju poboljšanja njihovog kvaliteta, ali i izbjegavanja dramatične degradacije koja prati pretjeranu eksploataciju.

Strateški fokus 3: Unapređenje kvaliteta upravljanja životnom sredinom

Analiza situacije je pokazala da je sistem upravljanja životnom sredinom u stvari ključan faktor koji utiče na to da se prethodne oblasti realizuju na najbolji način. Upravljanje životnom sredinom ima za cilj poboljšanje donošenja odluka i angažmana učesnika u upravljanju, u skladu sa procesom pridruživanja i legislativom Evropske unije. Sa tim u vezi, u narednom periodu je važno unaprijediti principe dobrog upravljanja u oblasti životne sredine, koji će unaprijediti okvir za poboljšanje i sprovođenje relevantnih propisa, unaprijediti učestvovanje javnosti i odgovornost za životnu sredinu.

3.3. Vizija

Vizija predstavlja dugoročno poželjan pravac teritorijalnog razvoja, jasan i privlačan za sve zainteresovane aktere, kako one unutar Brčko distrikta BiH, tako i one vanjske aktere.

Brčko distrikt BiH je područje (ili zajednica) sa visokim kvalitetom životne sredine i očuvanim prirodnim resursima, za generacije koje dolaze, postignutim kroz dobro upravljanje i politike jednakih mogućnosti.

Vizija je razvijena u skladu sa pravcima održivog razvoja za cijelu zemlju, kao i činjenicom da je očuvana životna sredina jedan dio strateške orijentacije integrisanog razvoja Brčko distrikta BiH.

3.4. Strateški ciljevi

Pravna tekovina EU u oblasti životne sredine (politike, direktive i uredbe) je pravni okvir koji sadrži politike i pravne procedure EU za postizanje dobrog stanja životne sredine, posebno u pogledu kvaliteta vazduha i vode, efikasnog upravljanja otpadom, zaštite prirode i kontrole industrijskog zagađenja, hemikalija, buke i ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama, kao i horizontalnih pitanja, kao što su upravljanje životnom sredinom i održivo upravljanje resursima.

Za potrebe izrade ESAP-a BiH 2030+, prepoznato je sedam kategorija pravne tekovine EU u oblasti životne sredine koje obuhvataju najvažnije komponente okvira. Ove kategorije (tematske oblasti) su: 1. upravljanje vodom; 2. upravljanje otpadom; 3. biološka raznolikost i zaštita prirode; 4. kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija; 5. hemijska bezbjednost i buka; 6. održivo upravljanje resursima; 7. upravljanje životnom sredinom. Za svaku kategoriju definisan je strateški cilj za postizanje dobrog stanja životne sredine, usklađenost sa propisima i efikasno upravljanje u datoj tematskoj oblasti. Svaka od ovih tematskih oblasti pravnog okvira obuhvata širok spektar posebnih, ali međusobno povezanih tema.

Tematska oblast	Strateški cilj
Upravljanje vodom	Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti
Upravljanje otpadom	Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala
Biodiverzitet i zaštita prirode	Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti
Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija	Unapređenje ublažavanja i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha
Hemijska bezbjednost i buka	Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve
Održivo upravljanje resursima	Održivo upravljanje prirodnim resursima
Upravljanje životnom sredinom	Unapređenje upravljanja životnom sredinom

Strateški cilj 1: Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti

Strateški cilj obuhvata tematske oblasti kao što su voda za piće, otpadne vode, voda za kupanje, korištenje/potrošnja vode, vodni ekosistem, upravljanje vodnim područjima, odvodnja, upravljanje nutrijentima u poljoprivredi, kao i morska voda.

Tabela 6: *Pokazatelji uticaja za strateški cilj 1*

Strateški cilj 1	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti	Udio vodnih tijela koja imaju vodu odgovarajućeg kvaliteta	Površinske vode: 18,5% VT – nizak rizik, 74% – pod rizikom, 7,5% – visok rizik od nedostizanja ciljeva životne sredine VT podzemnih voda – uslovno pod pritiskom/rizikom od	Postizanje dobrog statusa vodnih tijela površinskih i podzemnih voda u skladu sa dinamikom predviđenom Planom upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (za sva

		nedostizanja ciljeva životne sredine (2016.)	vodna tijela do 2039. godine)

Strateški cilj 2: Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala

Strateški cilj 2 obuhvata tematske oblasti kao što su otpad iz domaćinstava, biootpad, industrijski otpad, elektronski otpad, nuklearni otpad, razdvajanje otpada, prikupljanje otpada, zbrinjavanje otpada, deponije, spaljivanje otpada, te cirkularna ekonomija u kojoj se ostaci proizvoda i proizvodnje ponovno koriste i recikliraju u druge materijale i proizvode.

Tabela 7: *Pokazatelji uticaja za strateški cilj 2*

Strateški cilj 2	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala	Troškovi u zaštitu životne sredine/okoliša – otpad	Iznos investicija u upravljanju otpadom – Ulaganja Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH 1,4 miliona KM (2021.)	Povećane investicije u upravljanje otpadom u odnosu na baznu godinu (2032.)

Strateški cilj 3: Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti

Strateški cilj 3 obuhvata tematske oblasti kao što su uspostavljanje mreže zaštićenih područja Natura 2000 od značaja za Evropu, izrada planova upravljanja ovim područjima i vrstama koje su zaštićene prema Direktivi o pticama i Direktivi o staništima.

Tabela 8: *Pokazatelji uticaja za strateški cilj 3*

Strateški cilj 3	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti	Stepen uspostave zaštićenih područja	Nisu uspostavljena zaštićena područja	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)

Strateški cilj 4: Unapređenje ublažavanja i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha

Strateški cilj 4 obuhvata standarde kvaliteta ambijentalnog vazduha, kao i ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama s tim u vezi. Posljednja oblast, s druge strane, obuhvata ciljeve smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte iz različitih sektora, kao i institucionalna i pravna rješenja koja su neophodna za realizaciju cilja.

Tabela 9: *Pokazatelji uticaja za strateški cilj 4*

Strateški cilj 4	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Unapređenje ublažavanja i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha	Ukupne emisije gasova sa efektom staklene bašte, isključujući ponore (Gg $CO_{2\text{-}eq1}$))	29.634 (2016)	24.448 (2030)
	Emisije gasova sa efektom staklene bašte po USD 1 BDP-a	1,72 kgCO2ekv/1USD BDP*	...

	Zagađenost vazduha: zagađenost vazduha sa PM10, srednja godišnja vrijednost (mikrogrami po kubnom metru)	42	40

Strateški cilj 5: Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve

Strateški cilj 5 obuhvata popis i sigurno korištenje hemikalija, uključujući hemikalije za zaštitu bilja, standarde ambijentalne buke i izlaganje ljudi i životinja buci u urbanim i ruralnim sredinama.

Tabela 10: *Pokazatelji uticaja za strateški cilj 5*

Strateški cilj 5	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve	Nivo učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima	ND	ND
	Procenat stanovnika izloženih buci, prema razredima buke i starosnim grupama	ND	ND

Strateški cilj 6: Osiguravanje održivog korištenja prirodnih resursa

Strateški cilj 6 obuhvata tematske oblasti kao što su korištenje zemljišta i održivo korištenje prirodnih resursa u poljoprivredi (tlo), šumarstvu i ribarstvu, kao i vađenje minerala i bioekonomiju.

Tabela 11: *Pokazatelji uticaja za strateški cilj 6*

Strateški cilj 6	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (odrediti u prvim godinama implementacije)
Održivo korištenje prirodnih resursa	Procenat površine pod šumama posebne namjene	Pod šumama posebne namjene nalazi se mali procenat šuma u vlasništvu Brčko distrikta BiH (2021.)	Povećana površina pod šumama posebne namjene do 5% od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta Brčko distrikta BiH do 2030. godine
	Stepen uspostave sistema za održivo upravljanje zemljištem i dostizanja neutralnosti degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji stepen uspostave sistema za održivo upravljanje zemljištem u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou	Uspostavljen sistem za zaštitu, uređenje, korištenje, monitoring i unapređenje kvaliteta zemljišta do 2030. godine

Strateški cilj 7: Unapređenje upravljanja životnom sredinom

Strateški cilj 7 je horizontalna tema. Aktivnosti u ovoj oblasti usmjerene su na provođenje pravne tekovine EU u oblasti životne sredine. Upravljanje životnom sredinom usmjereno je na unapređenje procesa odlučivanja i jačanje učešća zainteresovanih strana u upravljanju. Najvažniji pravni propisi koji su okosnica upravljanja pitanjima životne sredine u EU su Direktiva o procjeni uticaja na životnu sredinu i Direktiva o strateškoj procjeni uticaja, Direktiva o pristupu informacijama, učešću javnosti i pristupu pravosuđu u pitanjima životne sredine, odgovornost za životnu sredinu i nekoliko pravnih

dokumenata kojima su uređeni registracija, izdavanje dozvola i inspekcijski nadzor poštivanja zahtjeva iz dozvola među nosiocima ekoloških dozvola i drugim akterima.

Tabela 12: *Pokazatelji uticaja za strateški cilj 7*

Strateški cilj 7	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Unapređenje upravljanja životnom sredinom	Troškovi za zaštitu životne sredine (KM)	Ukupno investicije: N/D Ukup. tekući troškovi: N/D (2020.)	

4. PRIORITETI

Prioriteti predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva i kao takvi imaju najveći uticaj na razvoj, odnosno ostvarenje strateških indikatora. Definisani prioriteti grupisani su po relevantnim strateškim ciljevima, odnosno tematskim oblastima životne sredine.

Tabela 13: *Prioriteti grupisani po strateškim ciljevima – tematskim oblastima životne sredine*

Strateški ciljevi	Prioriteti
Strateški cilj 1: Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti	**Prioritet 1.1**. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom **Prioritet 1.2.** Unapređenje strateškog i sistematičnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH **Prioritet 1.3.** Sprečavanje pogoršanja i unapređenje statusa vodnih tijela na teritoriji Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika **Prioritet 1.4.** Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa **Prioritet 1.5**. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava **Prioritet 1.6**. Osiguravanje finansijske održivosti sektora voda
Strateški cilj 2: Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala	**Prioritet 2.1.** Unapređenje pravnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom sa EU principima **Prioritet 2.2.** Uvođenje različitih ekonomskih i finansijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti finansijski održivo i po životnu sredinu prihvatljivo upravljanje otpadom **Prioritet 2.3.** Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom **Prioritet 2.4.** Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada **Prioritet 2.5.** Unapređenje sistema evidencije i izvještavanja o otpadu **Prioritet 2.6**. Uspostavljanje sistema za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom **Prioritet 2.7.** Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada
Strateški cilj 3: Održavanje i unapređivanje biološke raznolikosti i zaštite ekosistema	**Prioritet 3.1.** Unapređivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 3.2.** Jačanje institucija nadležnih za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode **Prioritet 3.3.** Uspostavljanje i unapređivanje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode

Strateški ciljevi	Prioriteti
	Prioritet 3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu **Prioritet 3.5.** Zaštita specifičnog biodiverziteta Brčko distrikta BiH u skladu s globalnim ciljevima i prostornim planskim dokumentima kroz uspostavu zaštićenih područja na 17% teritorije **Prioritet 3.6.** Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo **Prioritet 3.7.** Jačanje procesa naučno-političkog dijaloga i donošenje odluka o biodiverzitetu i zaštiti prirode bazirati na naučno utemeljenim informacijama i činjenicama **Prioritet 3.8**. Prezentovanje i činjenje dostupnim znanja o materijalnim, nematerijalnim i regulirajućim koristima od šumskih, vodenih, visokoplaninskih, reliktnih, kraških, poljoprivrednih i urbanih ekosistema BiH drugim sektorskim politikama **Prioritet 3.9.** Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama **Prioritet 3.10.** Mobilizovanje domaćih i međunarodnih finansijskih sredstava za biodiverzitet
Strateški cilj 4: Unapređenje ublažavanja i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha	**Prioritet 4.1.** Smanjenje zagađivanja vazduha ključnim zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje **Prioritet 4.2.** Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha **Prioritet 4.3.** Smanjenje uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte i povećanjem ponora ugljenika **Prioritet 4.4**. Jačanje otpornosti na uticaje klimatskih promjena **Prioritet 4.5.** Povećanje energetske efikasnosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje podsticajnih mehanizama **Prioritet 4.6**. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sistema podsticaja **Prioritet 4.7.** Smanjenje svjetlosnog zagađenja
Strateški cilj 5: Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve	**Prioritet 5.1.** Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH **Prioritet 5.2.** Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske

Strateški ciljevi	Prioriteti
	bezbjednosti **Prioritet 5.3.** Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u oblasti hemijske bezbjednosti **Prioritet 5.4.** Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama **Prioritet 5.5.** Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasnih institucionalnih nadležnosti kojim se reguliše pravna tekovina EU iz oblasti buke u životnoj sredini **Prioritet 5.6.** Unapređenje strateškog planiranja i monitoringa buke u oblasti životne sredine **Prioritet 5.7.** Unapređenje znanja javnosti o negativnim uticajima buke, upravljanju bukom u životnoj sredini, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja **Prioritet 5.8.** Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u oblasti upravljanja bukom
Strateški cilj 6: Osiguravanje održivog korištenja prirodnih resursa	**Prioritet 6.1.** Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena **Prioritet 6.2.:** Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda **Prioritet 6.3.** Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH **Prioritet 6.4.** Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način **Prioritet 6.5.** Uspostavljanje integralnog i održivog upravljanja zemljišnim resursima **Prioritet 6.6.** Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva, ribolova **Prioritet 6.7.** Uspostavljanje sistema održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama
Strateški cilj 7: Unapređenje upravljanja životnom sredinom	**Prioritet 7.1.** Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 7.2.** Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza **Prioritet 7.3.** Postizanje visokog nivoa kapaciteta i međusobne koordinacije institucija **Prioritet 7.4.** Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces

Strateški ciljevi	Prioriteti
	donošenja odluka **Prioritet 7.5.** Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH **Prioritet 7.6.** Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika **Prioritet 7.7.** Usaglašavanje i stavljanje u primjenu efikasnih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu životne sredine **Prioritet 7.8.** Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini

4.1.1. Prioriteti za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama

U okviru strateškog cilja 1 definisano je šest prioriteta, i to:

Prioritet 1.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom, što će se postići usvajanjem novih i izmjenama i dopunama postojećih propisa iz oblasti vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH, koji će biti usklađeni sa prioritetnim vodnim direktivama EU. Također se planira aktivno učešće u izradi Planova provođenja (DSIP-a) i izrada, usvajanje i realizacija Akcionih planova (APID-a) EU direktiva iz oblasti voda u skladu sa listom prioriteta.

Prioritet 1.2. Unapređenje strateškog i sistematičnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH, što će se postići izradom i usvajanjem ključnih strateških i planskih dokumenata kojima se obezbjeđuje integralno upravljanje vodnim resursima za duži vremenski period. U svrhu sistematičnog i kontinuiranog skladištenja i obrade podataka, kao i njihove prezentacije, planirano je uspostavljanje vodnog informacionog sistema Brčko distrikta BiH. Poseban akcenat biće stavljen na sprovođenje aktivnosti čiji je cilj povećavanje svijesti građana o važnosti očuvanja vodnih resursa, kao i na obezbjeđivanje pravnih mehanizama kojima će se omogućiti njihovo aktivno učešće prilikom izdavanja vodnih akata.

Prioritet 1.3. Sprečavanje pogoršanja i unapređenje statusa vodnih tijela na teritoriji Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika, što će se postići potpunim eliminisanjem ili, u najvećoj mogućoj mjeri, smanjenim unošenjem svih tipova zagađujućih materija u vodene ekosisteme, sa posebnim akcentom na smanjenje ispuštanja neprečišćenih komunalnih i industrijskih otpadnih voda u recipijente, u skladu sa relevantnim direktivama EU. Također, provešće se aktivnosti neophodne za uspostavljanje monitoringa podzemnih voda i unaprijediće se postojeći monitoring površinskih voda. Povećanom efikasnošću rada inspekcijskih organa i osiguravanjem transparentnog izvještavanja obezbijediće se adekvatno ispunjavanje obaveza predviđenih izdatim vodnim dozvolama u cilju osiguravanja ispunjenja uslova vezanih za zaštitu voda i zaštitu životne sredine u cjelini.

Prioritet 1.4. Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa – U svrhu uspostavljanja održivog i efikasnijeg korištenja vode za vodosnabdijevanje stanovništva biće izrađeni i realizovani Plan provođenja (DSIP) i Akcioni plan (APID) EU direktive o vodi za ljudsku upotrebu 2020/2184, što

uključuje i razvoj neophodne infrastukture koja će omogućiti veću pokrivenost stanovništva organizovanim sistemom vodosnabdijevanja, naročito u ruralnim područjima Brčko distrikta BiH. Poseban akcenat će biti stavljen na smanjenje postojećih izrazito visokih gubitaka u vodovodnim sistemima, kao i na uspostavljanje i provođenje adekvatne kontrole i nadzora nad korištenjem voda od strane sektora poljoprivrede, šumarstva, industrije, ribarstva, energetike i drugih sektora.

Prioritet 1.5. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava – Budući da su se postojeći sistemi za zaštitu od ekstremnih hidroloških pojava u prethodnom periodu pokazali kao nedovoljno efikasni, akcenat će se staviti na ulaganje u razvoj neophodne infrastrukture za odbranu od poplava, kao i na razvoj sistema ranog upozoravanja i izradu hidrološkog prognoznog modela za područje Brčko distrikta BiH. Poseban akcenat biće stavljen na realizaciju ciljeva zacrtanih Planom upravljanja poplavnim rizicima u BiH, čija je izrada u toku.

Prioritet 1.6. Osiguravanje finansijske održivosti sektora voda. U svrhu ispunjenja ovog prioriteta neophodno je izvršiti reformu sektora vodnih usluga i uspostaviti realnu ekonomsku cijenu vode za stanovništvo i privredu da bi se obezbijedilo održivo upravljanje i pokrivanje operativnih troškova i troškova održavanja komunalnog preduzeća. Planirano je i provođenje sveobuhvatne analize ekonomskog stanja sektora voda kako bi se utvrdila potreba izmjene visine i raspodjele vodnih naknada koje predstavljaju izvor finansiranja provođenja neophodnih aktivnosti vezanih za sve aspekte integralnog upravljanja vodama. Poseban akcenat će biti stavljen na efikasnije povlačenje sredstava iz različitih međunarodnih fondova, čime je moguće djelimično kompenzovati nedostatak finansijskih sredstava iz lokalnih izvora.

Tabela 14: *Prioriteti sa pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 1.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom	Stepen ažurnosti pravnog okvira iz oblasti vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH	Pravni okvir iz oblasti vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH nije ažuran (2021.): - nije usvojen Nacrt zakona o vodama - nisu izrađena podzakonska akta vazana za sektor voda - Zakon o zaštiti voda (posljednje izmjene 2007. godine)	Doneseni su ključni zakoni i podzakonski akti iz oblasti vodnog zakonodavstva (2025.)
	Stepen harmonizacije pravnog okvira iz oblasti vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa vodnim direktivama EU	Pravni okvir iz oblasti vodnog zakonodavstva nije harmonizovan sa vodnim direktivama EU (2021.)	Pravni okvir iz oblasti vodnog zakonodavstva je djelimično harmonizovan sa 8 direktiva (postignut visok stepen usklađenosti ili potpuna usklađenost Direktiva u oblasti upravljanja vodama) (2031.)
	Status izrade, usvajanja i realizacije Akcionih planova za provođenje EU direktiva	Nisu izrađeni Akcioni planovi za provođenje vodnih direktiva EU (APID-	Izrađeni su i usvojeni Akcioni planovi za provođenje vodnih

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
	(APID-a)	i). APID Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ je izrađen, ali DSIP na nivou MVTEO-a nije prihvaćen, te stoga ni APID nije ozvaničen (2021.)	direktiva EU i kontinuirano se provode (2031.)
Prioritet 1.2. Unapređenje strateškog i sistematičnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH	Status usvajanja strateških i planskih dokumenata Brčko distrikta BiH iz oblasti upravljanja vodnim resursima	- Strategija upravljanja vodama Brčko distrikta BiH nije izrađena (2021.) - Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (prvi ciklus) – usvojen 2016. godine, neophodno ažuriranje	Usvojeni strateški i planski dokumenti iz oblasti upravljanja vodnim resursima u Brčko distriktu BiH (2025.)
	Status uspostavljanja Vodnog informacionog sistema	Vodni informacioni sistem Brčko distrikta BiH ne postoji	Uspostavljen Vodni informacioni sistem (2028.)
	Broj građana i nevladinih organizacija koje učestvuju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima	Mali broj građana i nevladinih organizacija koje učestvuju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima (2021.)	Povećan broj građana i i nevladinih organizacija koje učestvuju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima (2031.)
Prioritet 1.3. Sprečavanje pogoršanja i unapređenje statusa vodnih tijela na teritoriji Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika	Dostizanje ciljeva zaštite životne sredine vezanih za status vodnih tijela	Površinske vode: 18,5 % VT – nizak rizik, 74% – pod rizikom, 7,5% – visok rizik od nedostizanja ciljeva životne sredine VT podzemnih voda – uslovno pod pritiskom/ rizikom od nedostizanja ciljeva životne sredine (2016.)	Postizanje najmanje dobrog statusa vodnih tijela površinskih i podzemnih voda u skladu sa dinamikom predviđenom Planom upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (za sva vodna tijela do 2039. godine)
	Udio vodnih tijela površinskih i podzemnih voda na kojima se provodi monitoring	Monitoring se provodi na 16,7% vodnih tijela površinskih voda – nedovoljna frekvencija, nisu obuhvaćeni svi elementi koji se koriste za ocjenu statusa voda. Ne postoji sistemski monitoring podzemnih voda	Uspostavljen adekvatan monitoring na svim vodnim tijelima površinskih i podzemnih voda (2031.)
	Efikasnost vodoprivredne inspekcije	Vodoprivredna inspekcija je efikasna – postoji prostor za povećanje efikasnosti (2021.)	Visoka efikasnost inspekcijskih nadzora obezbjeđuje: - da svi korisnici voda poštuju i sprovode uslove propisane vodnim aktima - spriječeno nepropisno

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
			zahvatanje i korištenje voda (2031.)
Prioritet 1.4. Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa	Procenat stanovništva koje koristi pitku vodu iz sistema kojima se bezbjedno upravlja	70% (2020.)	90% (2031.)
	Procenat gubitaka vode u okviru sistema javnog vodosnabdijevanja	više od 50% (2020.)	25% (2031.)
	Unapređenje planiranja i upravljanja korištenjem vode u industriji i privredi	Planiranje i upravljanje korištenjem vode u industriji i privredi je u inicijalnoj fazi	Uspostavljeno održivo upravljanje korištenjem vode u industriji i privredi (2025.)
Prioritet 1.5. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava	Stepen zaštite od štetnog djelovanja ekstremnih hidroloških pojava (od prevlaživanja zemljišta i plavljenja unutrašnjim i vanjskim vodama, štetnog djelovanja erozije i bujica, kao i od štetnog djelovanja suše)	- Nedovoljno razvijena infrastruktura - Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH je u procesu izrade (2021.)	Postignut visok stepen zaštite kroz: - unapređenje postojeće i izgradnju nove infrastrukture - realizaciju programa mjera definisanih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava (2031.)
Prioritet 1.6. Osiguravanje finansijske održivosti sektora voda	Stepen unapređenja sistema finansiranja sektora voda	Postojeći sistem finansiranja ne omogućava tekuće niti investiciono održavanje sektora voda (2020.)	Unaprijeđen sistem finansiranja sektora voda uz poštovanje principa „korisnik plaća i zagađivač plaća“ (2026.)
	Efektivnost i efikasnost korištenja dostupnih fondova EU i drugih međunarodnih fondova za zaštitu vodnih resursa	Relativno niska efektivnost i efikasnost uslijed nedovoljnih insitucionalnih kapaciteta u sektoru voda (2021.)	Efektivno i efikasno korištenje dostupnih fondova (2025.)

4.1.2. Prioriteti za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom

U okviru strateškog cilja 2 definisano je 7 prioriteta, i to:

Prioritet 2.1. Unapređenje pravnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom sa EU principima, što će se postići usklađivanjem propisa, politika i planskih/strateških dokumenata sa obavezama koje proističu iz direktiva i smjernica Evropske unije za oblast upravljanja otpadom, kao i iz zahtjeva Bazelske konvencije o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom zbrinjavanju.

Prioritet 2.2. Uvođenje različitih ekonomskih i finansijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti finansijski održivo i po životnu sredinu prihvatljivo upravljanje otpadom, što će se postići kroz analizu mogućnosti i definisanje preporuka za reviziju postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i finansijskih instrumenta i mehanizama koji će uticati na smanjenje količine i povećanje stepena iskorištenosti svih kategorija otpada, te konačno pokretanje inicijative za usvajanje

preporuka i uvođenje novih instrumenata u saradnji sa drugim nadležnim odjeljenjima Brčko distrikta BiH.

Prioritet 2.3. Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom, što će se postići kroz reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom, nabavku opreme i izgradnju infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom, te ulaganja u programe usmjerene na smanjenje količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponije.

Prioritet 2.4. Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada, što će se postići kroz uspostavljanje sheme produžene odgovornosti proizvođača za ambalažni i EE otpad i stvaranje uslova za adekvatno prikupljanje i zbrinjavanje, kako te dvije kategorije, tako i ostalih posebnih kategorija otpada, kao što su otpadne baterije i akumulatori, otpadne gume, otpadna ulja, otpadna vozila, građevinski otpad, nusproizvodi životinjskog porijekla, medicinski otpad, otpad iz poljoprivrede i šumarstva. Pod ovim prioritetom će se raditi i na jačanju tržišta otpada namijenjenog recikliranju i uključivanju neformalnih sakupljača u sistem reciklaže.

Prioritet 2.5. Unapređenje sistema evidencije i izvještavanja o otpadu, što će se postići uvođenjem obaveze određivanja sastava i količina otpada, uspostavljanjem integralnog informacionog sistema upravljanja otpadom, sve sa ciljem dobijanja pouzdanih podataka o otpadu koji će omogućiti i bolje i održivije strateško planiranje i investiranje u oblasti upravljanja otpadom.

Prioritet 2.6. Uspostavljanje sistema za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom, što će se postići izradom studije izvodljivosti koja će analizirati postojeće kapacitete za tretman industrijskog i opasnog otpada i utvrđivanjem potrebnih kapaciteta, davanjem-preporuka za unapređenje sistema, izradu inventara svih lokacija koje predstavljaju prijetnju zdravlju stanovništva i životnoj sredini zbog neadekvatno zbrinutih hemikalija, kontaminiranih područja i infrastrukture sa sadržajem azbesta, iskorištenih hemikalija, proizvoda koji sadrže opasne hemikalije, te usvajanjem desetogodišnjeg operativnog plana za njihovo uklanjanje i sanaciju.

Prioritet 2.7. Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada, što će se postići provođenjem savremenih edukativno-informativnih, rodno osjetljivih kampanja jačanja svijesti o pravilnom upravljanju otpadom, ciljajući najviše na sprečavanje nastanka otpada i reciklažu, ali i razumijevanje funkcionisanja sistema prikupljanja i odlaganja otpada.

Tabela 15: *Prioriteti sa pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 2.1. Unapređenje pravnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom sa EU principima	Ocjena usklađenosti propisa i planova iz oblasti upravljanja otpadom sa obavezama koje proističu iz pravne tekovine Evropske unije i međunarodnih sporazuma	Pravni i strateški okvir za upravljanje otpadom u Brčko distriktu BiH nije usklađen sa pravnom tekovinom EU (2021.)	Pravni i strateški okvir za upravljanje otpadom u Brčko distriktu BiH je potpuno usklađen sa 11 EU direktiva i Bazelskom konvencijom (2026.)

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 2.2. Uvođenje različitih ekonomskih i finansijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti finansijski održivo i po životnu sredinu prihvatljivo upravljanje otpadom	Broj finansijskih instrumenata za održivo upravljanje čvrstim otpadom koji podržavaju tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji	0 (2021.)	Minimalno 3 (2032.)
Prioritet 2.3. Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom	Finansijska i operativna održivost komunalnog sektora	Pretežno mala finansijska i operativna održivost preduzeća u komunalnom sektoru (2021.)	Povećana finansijska i operativna održivosti preduzeća u komunalnom sektoru u odnosu na polazno stanje (2032.)
	Troškovi u zaštitu životne sredine/okoliša – otpad	Iznos investicija u upravljanju otpadom – oko 915.000 KM (2021.)	Povećane investicije u upravljanje otpadom u odnosu na baznu godinu (2032.)
	Prikupljeni i odloženi komunalni otpad	Prikupljeni otpad: 27779 t/g 100% se odlaže	Preusmjeravanje otpada sa deponije na druge vrste obrade sa konačnim ciljem odlaganja manje od 60% mase proizvedenog komunalnog otpada na deponiji u odnosu na baznu godinu (2032.)
Prioritet 2.4. Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada	Količina zbrinutog otpada po postupcima prerade R – posebne kategorije otpada	Podatak je dostupan samo za nivo BiH i iznosi 225.993 t/g (2020.)	Povećanje količine otpada koji se zbrinjava postupcima prerade R za 50% u odnosu na baznu godinu (2032.)
Prioritet 2.5. Unapređenje sistema evidencije i izvještavanja o otpadu	Pouzdanost podataka o otpadu koji se dobijaju iz sistema evidencije i izvještavanja	Sistem evidencije i izvještavanja ne daje pouzdane podatke o otpadu: - Ne postoji obaveza određivanja količine i sastava otpada - Ne postoji informarmacioni sistem upravljanja otpadom	Sistem evidencije i izvještavanja daje pouzdane podatke o otpadu: - Uvedena zakonska obaveza određivanja količine i sastava otpada za komunalna preduzeća (2024.) - Uspostavljen informacioni sistem upravljanja otpadom (do 2028.)
Prioritet 2.6. Uspostavljanje sistema za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom	Raspoloživost potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom	Nedovoljni kapaciteti	Uspostavljeni kapaciteti (2032.)
Prioritet 2.7. Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i	Status provedbe projekata o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju	Provodi se mali broj projekata o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i	Provodi se značajan broj projekata godišnje o podizanju svijesti o

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
odlaganju otpada	otpada	odlaganju otpada (2021.)	pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada (2032.)

4.1.3. Prioriteti za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode

Prioritet 3.1. Unapređenje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima, što će se postići usklađivanjem postojećih i izradom novih zakonskih i podzakonskih propisa u skladu sa EU regulativom i ratifikovanim konvencijama.

Prioritet 3.2. Jačanje institucija nadležnih za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode, što će se postići jačanjem ljudskih i materijalnih kapaciteta institucija u oblasti zaštite prirode.

Prioritet 3.3. Uspostavljanje i unapređivanje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode, što će se postići ljudskim i materijalnim jačanjem institucija i definisanjem institucionalnog protoka podataka o monitoringu biodiverziteta u svrhu razmjene informacija i izvještavanja prema EU institucijama.

Prioritet 3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu, što će se postići postepenom realizacijom Plana za inventarizaciju divljih biljaka, životinja, gljiva, migratornih vrsta ptica i invazivnih vrsta, te identifikacijom i mapiranjem staništa.

Prioritet 3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17% teritorije Brčko distrikta BiH, što će se postići povećanjem površina zaštićenih područja i proglašenjem ekološke mreže uz saglasnost lokalnih zajednica i interesnih grupa kroz promociju značaja zaštićenih područja.

Prioritet 3.6. Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo, što će se postići pripremom jasnih upustava i podsticaja za podršku međusektorskim programima i projektima koji doprinose zaštiti prirode.

Prioritet 3.7. Jačanje naučno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog naučne zajednice i donosilaca odluka, što će se postići uspostavljanjem naučno-političke platforme (eng. *science-policy interface*) i otvorenim pristupom naučnim informacijama o biodiverzitetu.

Prioritet 3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama, što će se postići aktivnostima u nastavnom procesu ističući značaj prirode, sa više dostupnih informacija u sredstvima javnog informisanja i društvenim mrežama, te brojnim promotivnim aktivnostima.

Prioritet 3.9. Mobilizovanje domaćih i međunarodnih finansijskih sredstava za biodiverzitet, što će se postići značajno većom mobilizacijom domaćih sredstava sa ciljem efikasnije zaštite prirode i jačanjem kapaciteta za efikasno sticanje i korištenje međunarodnih sredstava.

Tabela 16: *Prioriteti sa pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 3.1. Unapređenje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima	Stepen usklađenosti zakonskih i podzakonskih propisa sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima	- Nedovoljna usklađenost zakonske i podzakonske regulative	Veći stepen usklađenosti zakonskih i podzakonskih propisa u skladu sa EU regulativom i ratifikovanim konvencijama (do 2025.)
Prioritet 3.2. Jačanje institucija nadležnih za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode	Stepen aktivnosti ka uspostavi Odsjeka za zaštitu prirode	Ne postoji odjeljenje/odjsek u čijoj isključivoj nadležnosti su aktivnosti na očuvanju biodiverziteta i zaštiti prirode	Uspostavljen Odsjek za zaštitu prirode (do 2026.)
Prioritet 3.3. Uspostavljanje i unapređivanje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode	Stepen uspostavljenog sistema redovnog monitoringa biodiverziteta	Ne postoji sistem monitoringa biodiverziteta	Uspostavljen sistem redovnog monitoringa (do 2032.)
	Nivo materijalne podrške nevladinim organizacijama	Podrška nevladinim organizacijama nije adekvatna	Uspostavljena materijalna podrška nevladinim organizacijama (do 2032.)
	Nivo uspostave informacionog sistema za zaštitu prirode u skladu sa INSPIRE direktivnom	Ne postoji jedinstven informacioni sistem	Uspostavljen informacioni sistem za zaštitu prirode u skladu sa INSPIRE direktivnom (do 2027.)
	Stepen uspostavljenih ljudskih i tehničkih kapaciteta u zaštićenim područjima	Nisu izdvojena niti uspostavljena zaštićena područja, a sa njima i kapaciteti	Izgrađeni ljudski i tehnički kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima (do 2032.)
	Stepen unapređenja inspekcijske službe	Nedovoljno aktivnosti na kontroli provođenja Zakona o zaštiti prirode	Unaprijeđena služba za inspekcijski nadzor u provođenju Zakona o zaštiti prirode (do 2032.)
Prioritet 3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu	Stepen inventarizacije biodiverziteta	Nije urađena detaljna inventarizacija biodiverziteta	Izvršena inventarizacija flore, faune, fungije i genetičkog diverziteta i identifikovane ugrožene vrste (do 2032.)
	Nivo podataka potreban za izradu karte staništa	Ne postoji karta staništa	Urađena karta staništa (do 2032.)
	Broj migratornih ptica	Ne postoje podaci o migratornim pticama	Popis vrsta migratornih ptica (do 2029.)
	Broj invazivnih vrsta	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Lista invazivnih vrsta i Akcioni plan (do 2025.)
	Stepen revidiranosti liste invazivnih vrsta	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Revidirana lista invazivnih vrsta (2032.)
Prioritet 3.5. Prostorno	Stepen promocije značaja	Nije uspostavljena ekološka	Provedena javna kampanja

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17% teritorije Brčko distrikta BiH	ekološke mreže	mreža	promocije ekološke mreže (do 2025.)
	Stepen konsultativnog procesa		Proveden konsultativni proces sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu (do 2026.)
	Stepen uspostave ekološke mreže		Uspostavljena ekološka mreža (do 2032.)
	Stepen uspostave zaštićenih područja	Nisu uspostavljena zaštićena područja	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
Prioritet 3.6. Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo	Stepen implementacije post 2020 NBSAP-a	Nije izrađen i implementiran post 2020 NBSAP	Implementiran post 2020 NBSAP (do 2025.)
	Stepen integracije zaštite i održive upotrebe biodiverziteta u sve sektorske politike	Ne postoji integracija aktivnosti među sektorima na zaštiti i održivoj upotrebi biodiverziteta	Integrisana zaštita i održiva upotreba biodiverziteta u sve sektorske politike (do 2027.)
Prioritet 3.7. Jačanje naučno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog naučne zajednice i donosilaca odluka	Nivo odluka baziranih na zaključcima i preporukama multidisciplinarnih analiza o stanju prirode	Proces Procjena stanja prirode (IPBES) u BiH iz kojeg će slijediti zaključci i preporuke za donosioce odluka je u toku	U donošenju odluka koje imaju uticaja na stanje biološke raznolikosti koriste se zaključci, poruke i scenariji multidisciplinarnih analiza o stanju prirode (2032.)
	Broj organizovanih diskusija	Nedovoljno dijaloga među predstavnicima naučne zajednice i donosilaca odluka	Svake godine organizuju se tri okrugla stola za razmjenu informacija (dijalog) između naučne zajednice i donosilaca odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode (do 2025.)
Prioritet 3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama	Stepen efikasnosti nevladinih organizacija	Nedovoljna angažovanost nevladinih organizacija u aktivnostima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode	Razvijena efikasna mreža nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno učestvuju u donošenju odluka i promovišu održivi razvoj (do 2032.)
	Stepen podrške u edukaciji nastavnog kadra	Nedovoljna kompetentnost nastavnog osoblja u promociji značaja biodiverziteta kroz obrazovni ciklus	Uspostavljena materijalna podrška za edukaciju nastavnog kadra na svim nivoima obrazovanja (do 2032.)
	Stepen analize znanja i shvatanja značaja pojma biodiverziteta	Nedovoljna svijest i znanje o značaju biodiverziteta	Urađena analiza javne svijesti o značaju biodiverziteta (do 2032.)
Prioritet 3.9.	Visina (iznos) domaćih i	Postojeća sredstva nisu	Obezbijeđena sredstva u

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Mobilizovanje domaćih i međunarodnih finansijskih sredstava za biodiverzitet	međunarodnih sredstva za očuvanje biodiverziteta i zaštitu prirode	dovoljna za zaštitu prirode i zaštitu koristi od prirode za stanovništvo	punom iznosu za realizaciju ovog Akcionog plana (do 2032.)

4.1.4. Prioriteti za strateški cilj 4 – Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija

U okviru strateškog cilja 4 definisano je sedam prioriteta, i to:

Prioritet 4.1. Smanjenje zagađivanja vazduha zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje, što će se postići smanjenjem emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje, usklađivanjem industrijskih postrojenja sa najbolje raspoloživim tehnikama, smanjenjem emisija iz kućnih ložišta i uslužnih djelatnosti, povećanjem udjela daljinskih grijanja u ukupnom grijanju i smanjenjem emisije zagađujućih materija iz transporta.

Prioritet 4.2. Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha, što će se postići daljnjim razvojem mreže stanica za monitoring, unapređenjem postojećeg sistema informisanja građana u realnom i integrisanom vremenu o kvalitetu vazduha i razvojem sistema izvještavanja prema međunarodnim institucijama o emisijama i kvalitetu vazduha.

Prioritet 4.3. **Smanjen uticaj Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte i povećanjem ponora ugljenika**, što će se postići smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte i povećanjem ponora ugljenika.

Prioritet 4.4. Jačanje otpornosti na uticaje klimatskih promjena, što će se postići povećanjem kapaciteta institucija i infrastrukture, te strateškog i legislativnog okvira.

Prioritet 4.5. Povećanje energetske efikasnosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje podsticajnih mehanizama, što će se postići kreiranjem povoljnog ambijenta unapređenjem zakonodavnog okvira, smanjenje potrošnje energije u stambenim i nestambenim zgradama, povećanjem energetske efikasnosti u industriji i smanjenjem potrošnje primarne energije.

Prioritet 4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sistema podsticaja, što će se postići povećanjem udjela OIE-ova u finalnoj potrošnji energije, u proizvodnji električne energije i u transportu.

Prioritet 4.7. Smanjenje svjetlosnog zagađenja, što će se postići usvajanjem i provedbom zakonodavnog okvira za regulisanje svjetlosnog zagađenja.

Tabela 17: *Prioriteti sa pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
4.1. Smanjenje zagađivanja vazduha zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko	Stepen usklađenosti postrojena sa NRT-ovima	- Nizak stepen usklađenosti postrojenja sa NRT-ovima	Usklađivanje svih industrijskih postrojenja sa najbolje raspoloživim tehnikama do 2032. godine

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
zdravlje	Procenat smanjenja emisija iz kućnih ložišta	- Velike emisije iz kućnih ložišta	Smanjenje emisije iz kućnih ložišta za 20% do 2032. u odnosu na baznu godinu (odrediti u zavisnosti za koju godinu se izradi inventar)
	Procenat smanjenja emisija zagađujućih materija iz transporta	Dopuštene visoke vrijednosti sumpora u tečnim gorivima, prosječna starost vozila preko 15 godina, neznatan udio električnih i hibridnih vozila, nerazvijena infrastruktura za električna vozila	Smanjenje emisije zagađujućih materija iz transporta za 30% do 2030. godine
4.2. Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha	Broj stanica za kvalitet vazduha stavljenih u kontinuirani režim rada	Postoji samo jedna mjerna stanica koja ne radi kontinuirano	Pokrivenost cijele teritorije Brčko distrikta BiH mrežom stanica do 2025. godine
	Stepen informisanosti građana o kvalitetu vazduha	Nedovoljno razvijen sistem informisanja građana o kvalitetu vazduha	Uspostavljen sistem informisanja građana u realnom i integrisanom vremenu o kvalitetu vazduha od 2023.
	Funkcionalnost sistema izvještavanja	Ne postoji cjelovit sistem izvještavanja o emisijama zagađujućih materija i GHG-a prema međunarodnim institucijama	Razvijen sistem izvještavanja prema međunarodnim institucijama o emisijama i kvalitetu vazduha do 2025.
4.3. Smanjenje uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte i povećanjem ponora ugljenika	Procenat smanjenja emisija GHG-a	Ne postoji inventar emisija; ukupne emisije u BiH 2014. 26,062 Gg, procjene za Brčko distrikt BiH su 400 Gg u 2016. godini	Smanjenje ukupne emisije GHG-a za 41,85% do 2030. u odnosu na 2013. godinu (cilj preuzet iz SECAP-a)
	Procenat smanjenja emisija GHG-a iz velikih postrojenja	Ne postoji evidencija emisija iz velikih postrojenja	Smanjenje emisije iz velikih postrojenja (ekvivalent EU ETS) za 28,7% do 2030. u odnosu na 2014. godinu (nivo BiH)
	Procenat povećanja ponora	Iznos ponora u 2014. je 6.398 Gg (nivo BiH), ne postoje procjene za Brčko distrikt BiH	Povećanje ponora GHG-a za 10% do 2030. u odnosu na 2014. godinu
4.4. Jačanje otpornosti na uticaje klimatskih promjena	Uspostavljenost funkcionalnog i cjelovitog sistema evidencija šteta	Ne postoji sistem evidencije šteta	Uspostavljen sistem evidencije šteta do 2025.
	Procenat navodnjavanog poljoprivrednog zemljista	Mali dio poljoprivrednog zemljišta se navodnjava	Navodnjavanje do 30% poljoprivredog zemljišta do 2032.
	Stepen izgrađenosti kapaciteta	Nizak nivo izgrađenosti kapaciteta zaštite od požara	Visok nivo izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od požara

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
	Stepen izgrađenosti kapaciteta	Nizak nivo izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od poplava	Visok nivo izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od poplava
	Uspostavljenost funkcionalnog sistema ranog upozoravanja	Ne postoji sistem koordinacije ranog upozoravanja	Uspostavljen sistem koordinacije ranog upozoravanja do 2025.
	Uspostavljenost funkcionalnog i cjelovitog sistema za koordinaciju i praćenje provođenja mjera prilagođavanja klimatskim promjenama	Ne postoji sistem za koordinaciju i praćenje provođenja mjera	Uspostavljen sistem za koordinaciju i praćenje provođenja mjera do 2025.
4.5. Povećanje energetske efikasnosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje podsticajnih mehanizama	Procenat smanjenja potrošnje finalne energije	U 2019. godini za potrebe potrošača na teritoriji Brčko distrikta BiH nabavljeno je 271.869.917 kWh električne energije (ne postoji adekvatna energetska statistika)	Smanjenje potrošnje finalne energije za 13% do 2030. u odnosu na 2019. godine
	Procenat smanjenja potrošnje finalne energije u zgradarstvu	Niska efikasnost potrošnje energije u zgradarstvu	Smanjenje potrošnje energije u zgradarstvu za 58% do 2030. u odnosu na 2012. godinu
	Procenat smanjenja potrošnje finalne energije u industriji	Udio industrije u FEC-u 21%	Smanjenje potrošnje finalne energije u industriji za 3,3% do 2030. u odnosu na 2018. godine
	Procenat smanjenja potrošnje primarne energije	Ne postoje podaci o potrošnji primarne energije	Smanjenje potrošnje primarne energije za 11% do 2030. godine u odnosu na baznu godinu
4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sistema podsticaja	Procenat udjela OIE-ova u FEC-u	Udio OIE-ova u 2018. 35,97%	Udio OIE-ova u FEC-u 43,75% do 2030. godine
	Procenat udjela OIE-ova u proizvodnji električne energije	Električna energija se uvozi u Brčko distrikt BiH, nema značajne proizvodnje	Udio OIE-ova u proizvodnji električne energije 46% do 2030. godine (proizvodnja u Brčko distriktu BiH i nabavka – uvoz)
	Procenat udjela OIE-ova u transportu	Udio OIE-ova u 2018. ispod 1%	Udio OIE-ova u transportu 9% do 2030. godine
4.7. Smanjenje svjetlosnog zagađenja	Status usvajanja zakonodavnog okvira	Nepostojanje zakonodavnog okvira o svjetlosnom zagađenju	Usvojen zakonodavni okvir

4.1.5. Prioriteti za strateški cilj 5 – Hemijska bezbjednost i buka

U okviru strateškog cilja 5 definisano je 8 prioriteta, i to:

Prioritet 5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH, čime će se stvoriti uslovi za transpoziciju EU

zakonodavstva iz oblasti upravljanja hemikalijama, biocidima, živom i proizvodima od žive, azbesta, supstancama koje oštećuju ozonski omotač i transpoziciju SEVESO III direktive.

Prioritet 5.2. Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske bezbjednosti, a zbog uspostavljanja Registra hemikalija, Registra i inventara većih nesreća i sistema izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja.

Prioritet 5.3. Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u oblasti hemijske bezbjednosti, čime će se postići efikasan sistem prevencije, liječenja i obavještavanja u slučajevima trovanja hemikalijama u cilju očuvanja ljudskog zdravlja i životne sredine.

Prioritet 5.4. Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama u cilju smanjenja nivoa učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima.

Prioritet 5.5. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojim se reguliše pravna tekovina EU iz oblasti buke u životnoj sredini, a čime će se urediti oblast procjene i upravljanja bukom i emisija buke u životnu sredinu uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom.

Prioritet 5.6. Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u oblasti životne sredine, što uključuje analizu cestovnog i željezničkog saobraćaja u cilju postavljanja prioriteta u izradi karata buke, te procjenu broja stanovnika izloženih buci, a u cilju izrade karata buke i akcionih planova upravljanja bukom.

Prioritet 5.7. Unapređenje znanja javnosti o negativnim uticajima buke, upravljanju bukom u životnoj sredini, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja kroz uspostavljanje jedinstvenog informatičkog sistema prikaza karata buke, finansijskih sredstava (grantova) za projekte podizanja svijesti javnosti i kampanjama o štetnosti buke na zdravlje.

Prioritet 5.8. Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u oblasti upravljanja bukom, što će omogućiti institucijama Brčko distrikta BiH usvajanje i efikasno sprovođenje zakonske legislative i uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti buke u životnoj sredini.

Tabela 18: *Prioriteti sa pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH	Stepen transpozicije EU zakonodavstva: REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), PIC (Uredba (EU) br. 649/2012), Uredba o POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021)	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju EU zakonodavstva (2021.)	Djelimična transpozicija EU zakonodavstva i to REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), PIC (Uredba (EU) br. 649/2012) i Uredba o POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021) (2027.)
	Stepen transpozicije Uredbe o stavljanju u	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju Uredbe o	Djelimična transpozicija Uredbe o stavljanju u

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
	promet i upotrebu biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/ 2012)	stavljanju u promet i upotrebi biocidnih proizvoda (2021.)	promet i upotrebi biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/ 2012) (2025.)
	Stepen transpozicije Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852)	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) (2021.)	Djelimična transpozicija Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) (2026.)
	Stepen transpozicije EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine azbestom	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine azbestom (2021.)	Djelimična transpozicija EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine azbestom (2026.)
	Stepen transpozicije Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte (2021.)	Djelimična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte (2025.)
	Stepen transpozicije SEVESO III direktive	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju	Djelimična transpozicija SEVESO III direktive (2028.)
Prioritet 5.2. Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske bezbjednosti	Status registracije hemikalija i prometovanja hemikalijama privrednika Brčko distrikta BiH	Ne postoji sistem registracije hemikalija, čime je onemogućeno ravnopravno prometovanje hemikalijama privrednika Brčko distrikta BiH u odnosu na privrednike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH (2021.)	Uspostavljen sistem registracije hemikalija i ravnopravnog prometovanja hemikalijama privrednika Brčko distrikta BiH u odnosu na privrednike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH (2027.)
	Status Registra i inventara većih nesreća	Nije uspostavljen Registar i inventar većih nesreća (2021.)	Uspostavljen sistem Registra i inventara većih nesreća (2031.)
	Nivo izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu sa pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač	Nije uspostavljeno izvještavanje po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu sa pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2021.)	Uspostavljen sistem izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu sa pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2028.)
Prioritet 5.3. Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u oblasti hemijske bezbjednosti	Status Odsjeka (Pododjeljenja) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge Vlade Brčko distrikta BiH	Nije osnovan Odsjek za hemikalije (2021.)	Osnovan Odsjek (Pododjeljenje) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge sa najmanje jednom zaposlenom osobom

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
			isključivo na provedbi zakonodavstva o hemijskim i biocidnim proizvodima (2023.)
	Nivo sistema prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH	Nije uspostavljen sistem prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH	Uspostavljen sistem prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH (2027.)
Prioritet 5.4. Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i opšte javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama	Učestalost oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima za 20% do 2030.	Nema podataka (2021.)	Smanjen nivo učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima za 20% (2030.)
	Status inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima (2021.)	Uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima (2024.)
	Broj prekršajnih naloga koji uključuju uzrok u oblasti hemikalija i biocida	Nema podataka jer nije uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima (2021.)	Broj prekršajnih naloga, unapređenjem znanja korisnika hemikalija i biocida, svesti na prihvatljiv nivo (u poređenju sa okruženjem) (2032.)
Prioritet 5.5. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojim se reguliše pravna tekovina EU iz oblasti buke u životnoj sredini	Status zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ	Nije uspostavljen zakonodavni okvir i institucionalna nadležnost o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ (2021.)	Uspostavljen zakonodavni okvir i institucionalna nadležnost o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ (2026.)
Prioritet 5.6. Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u oblasti životne sredine	Status strateške karte buke za petogodišnji period	Ne postoji izrađena strateška karta buke za petogodišnji period (2021.)	Izrađena strateška karta buke za petogodišnji period (2027.)
	Status Akcionog plana upravljanja bukom za petogodišnji period	Ne postoji Akcioni plan upravljanja bukom za petogodišnji period (2021.)	Izrađen Akcioni plan upravljanja bukom za petogodišnji period (2029.)
Prioritet 5.7. Unapređenje znanja javnosti o negativnim uticajima buke, upravljanju bukom u	Stepen informisanja javnosti o buci i njenim efektima naročito u zonama sa povećanim	Nema informisanja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama sa povećanim nivoima buke	Uspostavljen mehanizam i način informisanja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama sa

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
životnoj sredini, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja	nivoima buke	(2021.)	povećanim nivoima buke (2030.)
Prioritet 5.8. Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u oblasti upravljanja bukom	Nivo tehničkih kapaciteta i kompetencija nadležnih institucija u oblasti upravljanja bukom	Nedovoljni tehnički kapaciteti i kompetencije nadležnih institucija u oblasti upravljanja bukom (2021.)	Unaprijeđeni tehnički kapaciteti i kompetencije nadležnih institucija u oblasti upravljanja bukom (2030.)

4.1.6. Prioriteti za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima

U okviru strateškog cilja 6 definisano je 7 prioriteta, i to:

Prioritet 6.1. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena

Prioritet podrazumijeva donošenje zakona i podzakonskih akata na nivou Brčko distrikta BiH, usklađenih sa EU direktivama i međunarodnim sporazumima, kao i stvaranje pravnog i institucionalnog okvira za potpunu implementaciju savremenih principa upravljanja šumama, uspostavu indikatora i redovnog praćenja stanja šuma.

Prioritet 6.2. Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda

Prioritet podrazumijeva donošenje zakona i podzakonskih akata na nivou Brčko distrikta BiH, usklađenih sa EU direktivama i međunarodnim sporazumima, kao i stvaranje pravnog i institucionalnog okvira za potpunu implementaciju savremenih principa upravljanja ostalim (nedrvnim) šumskim proizvodima.

Prioritet 6.3. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH

Prioritet podrazumijeva uspostavu regulatornog okvira za upravljanje populacijom i planski uzgoj divljači usklađen sa EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz oblasti biodiverziteta, kao i institucionalno jačanje i uspostavu institucionalnog okvira za upravljanje lovištima i planski uzgoj divljači.

Prioritet 6.4. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način

Prioritet podrazumijeva usaglašavanje regulatornog okvira sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim konvencijama, kao i donošenje zakona za privredno ribarstvo. Planski uzgoj i izlov ribe zahtijevaju postojanje informacionog sistema o ribarstvu, kao i postojanje strateškog okvira za održivi razvoj ribarskog sektora.

Prioritet 6.5. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima

Prioritet podrazumijeva unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za sveobuhvatnu zaštitu zemljišta, kao i metoda zaštite, imenovanje institucije u čijoj nadležnosti će biti održivo upravljanje zemljištem, kao mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa. U sklopu prioriteta planirane su mjere sanacije degradiranih površina i deminiranje preostalog područja Brčko distrikta BiH kontaminiranog minama, MES-om i NUS-om.

Prioritet 6.6. Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva, ribolova

Prioritet podrazumijeva opremanje i obuku čuvarskih službi kako bi bile modernizovane, mobilne i opremljene (moderne tehnologije i ljudstvo) za efikasno vršenje čuvarskog nadzora, tj. za prevenciju i smanjenje nelegalnih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribolova.

Prioritet 6.7. Uspostavljanje sistema održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama

Prioritet podrazumijeva uspostavu strateškog okvira za održivu upotrebu i eksploataciju mineralnih sirovina na principima reciklaže i cirkularne ekonomije, kao i razvoj programa i planova za efikasniju eksploataciju mineralnih sirovina.

Tabela 19: *Prioriteti sa pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 6.1. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena	Stepen ažurnosti zakonskog i strateškog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima	Zakonski i strateški okvir za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima nije u dovoljnoj mjeri ažuriran, kada je u pitanju održivo upravljanje šumama i šumskim resursima	Kreiran unaprijeđen zakonski i strateški okvir za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima do 2025. godine
	Procenat površine pod šumama posebne namjene	Pod šumama posebne namjene nalazi se mali procenat šuma u vlasništvu Brčko distrikta BiH (2021.)	Povećana površina pod šumama posebne namjene do 5% od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta Brčko distrikta BiH do 2030. godine
	Status institucionalnog okvira za održivo gazdovanje šumskim resursima u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji status institucionalnog okvira za održivo gazdovanje šumskim resursima nije na zadovoljavajućem nivou (2021.)	Uspostavljen operativni institucionalni okvir za održivo gazdovanje šumskim resursima u Brčko distriktu BiH do 2031. godine
	Status monitoringa zdravstvenog stanja šuma Brčko distrikta BiH	Na području Brčko distrikta BiH ne postoji sistematsko i funkcionalno praćenje zdravstvenog stanja šuma (2021.)	Uspostavljen funkcionalan redovan monitoring zdravstvenog stanja šuma do 2025. godine
	Površina šuma zahvaćena požarima u Brčko distriktu BiH (ha)	Za protekli period u Brčko distriktu BiH registrovan je broj od 9 požara, opožareno 156,73 ha svih šuma. Svi registrovani požari bili su prizemni i utvrđena je šteta u iznosu od 1.350.230 KM	Obezbijeđena povećana prohodnost šuma, šume Brčko distrikta BiH kapacitirane za rano otkrivanje i sprečavanje požara za najmanje 50% u odnosu na sadašnje stanje

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
			do 2026. godine
	Površina (u procentima i u ha) pod visokim šumama u Brčko distriktu BiH	Ukupna površina izdanačkih šuma za Š.P.P. „Brčko distrikt BiH“ iznosi 989,42 ha, od toga neminirana površina iznosi 871,67 ha, a minirana 117,75 ha. Goleti zauzimaju 6,41 ha	Povećan udio visokih šuma u Brčko distriktu BiH za 20% i pošumljeno 10% sadašnjih goleti Brčko distrikta BiH do 2030. godine
Prioritet 6.2. Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda	Status strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH	Strateški i zakonski okvir koji tretira problematiku ostalih proizvoda šuma u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou, te ne osigurava ekonomsku korist za vlasnike, lokalnu zajednicu i korisnike šume	Uspostavljen sistem kontrole sakupljanja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda do 2026. godine
Prioritet 6.3. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH	Status zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH	Sadašnji status zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou	Uspostavljen i usklađen institucionalni, regulatorni i planski okvir za uspostavu lovišta, upravljanje populacijom i planski uzgoj divljači do 2026. godine
Prioritet 6.4. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način	Status zakonskog okvira i njegova usklađenost sa pravnom tekovinomEU, kada je u pitanju upravljanje ribljim fondom u Brčko distriktu BiH na održiv način	Neusklađeni zakoni i podzakonska akta sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim direktivama u oblasti korištenja i upravljanja ribljim fondom u Brčko distriktu BiH na održiv način	Kreirana zakonska regulativa u oblasti akvakulture u Brčko distriktu BiH, te unaprijeđen sistem planiranja i upravljanja ribljim fondom do 2031. godine
Prioritet 6.5. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima	Stepen uspostave sistema za održivo upravljanje zemljištem i dostizanja neutralnosti degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji stepen uspostave sistema za održivo upravljanje zemljištem u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou	Uspostavljen sistem za zaštitu, uređenje, korištenje, monitoring i unapređenje kvaliteta zemljišta do 2030. godine
	Procenat teritorije zemljišta kontaminiranog minama u Brčko distriktu BiH	U Brčko distriktu BiH ima oko 13,11 km^2 miniranih površina (MES i NUS), što čini 2,66% ukupne teritorije Brčko distrikta BiH	Izvršeno potpuno demineriranje zemljišta na cjelokupnoj (100%) teritoriji Brčko distrikta BiH, do 2030. godine
Prioritet 6.6.: Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva i ribolova	Status opremljenosti čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva i ribolova	Sadašnji status opremljenosti čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva i ribolova nije na zadovoljavajućem nivou	Čuvarske službe modernizovane, mobilne i opremljene (moderne tehnologije i ljudstvo) za efikasno vršenje čuvarskog nadzora. Uspostavljen je efikasan sistem za

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
			prevenciju i smanjenje nelegalnih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribolova za 30% do 2027. godine
Prioritet 6.7. Uspostavljanje sistema održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama	Status okvira za održivu eksploataciju i korištenje mineralnih sirovina u Brčko distriktu BiH	Potpuno odsustvo strategije u odnosu na osiguravanje mineralnih sirovina bitnih za ekonomiju Brčko distrikta BiH	Uspostavljen sveobuhvatan (strateški i zakonski) okvir za održivu eksploataciju i korištenje mineralnih sirovina do 2024. godine

4.1.7. Prioriteti za strateški cilj 7 – Upravljanje životnom sredinom

U okviru strateškog cilja 7 definisano je osam prioriteta, i to:

Prioritet 7.1. Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima, što će se postići usvajanjem novih i izmjenama i dopunama postojećih propisa za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH, koji će se usklađivati sa prioritetnim direktivama EU i međunarodnim sporazumima koje je BiH ratifikovala.

Prioritet 7.2. Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza, prvenstveno kroz pravno uređivanje postupka strateške procjene uticaja na životnu sredinu u Brčko distriktu BiH i redovno provođenje tih postupaka, zatim uspostavu preduslova za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu i primjenu najboljih raspoloživih tehnika (NRT).

Prioritet 7.3. Postizanje visokog nivoa kapaciteta i međusobne koordinacije institucija, pri čemu će u fokusu biti poboljšanje funkcionalnosti Organizacionog plana za zaposlene i organizacione jedinice u Vladi Brčko distrikta BiH u svim resorima koji su relevantni za zaštitu životne sredine. Prvenstveno će se uložiti napori za povećanje broja zaposlenih na poslovima zaštite životne sredine, pri čemu je posebno važno povećati broj inspektora za zaštitu životne sredine.

Prioritet 7.4. Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka, što će se postići obezbjeđivanjem javno dostupnih podataka o životnoj sredini, akcijama za povećanje svijesti građana o važnosti očuvanja životne sredine za buduće generacije i unapređivanjem postupaka učešća javnosti u odlučivanju.

Prioritet 7.5. Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH, pri čemu će se napori fokusirati na uspostavu cjelovitog sistema informisanja o životnoj sredini u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH. Time će se stvoriti pretpostavke za redovno izvještavanje o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH, uspostavu sistema razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu sa INSPIRE direktivom i uspostavu funkcionalnog PRTR registra.

Prioritet 7.6. Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika, što će se realizovati intenziviranjem aktivnosti na uključivanju zahtjeva životne sredine u sektorske politike i zakonodavstvo. Posebna pažnja usmjeriće se na uključivanje zahtjeva Strategije prilagođavanja klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike Brčko distrikta BiH, kao i uključivanje standarda i principa ravnopravnosti polova, socijalne jednakosti i pitanja siromaštva u politike zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH. Također se planira razvijanje modela za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH kroz međusektorski i intersektorski pristup.

Prioritet 7.7. Usaglašavanje i stavljanje u primjenu efikasnih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu životne sredine, što se planira postići unapređenjem mehanizama za finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH – poboljšanjem propisa kojima se definišu naknade i drugi mehanizmi finansiranja zaštite životne sredine, posebno inovativni i podsticajni mehanizmi, kao i unapređenjem kapaciteta za efikasnije korištenje fondova EU i drugih međunarodnih fondova.

Prioritet 7.8. Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini, pri čemu je prioritetno potrebno u budžet Brčko distrikta BiH uvrstiti namjenske stavke za ulaganja u obrazovanje, istraživanje u oblasti životne sredine.

Tabela 20: *Prioriteti sa pripadajućim indikatorima*

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Prioritet 7.1. Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti u potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima	Stepen ažurnosti pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH	Pravni okvir za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH nije ažuran (2021.): - Utvrđen nedostatak određenih pravnih akata; - Značajnih promjena u Zakonu o zaštiti životne sredine nije bilo od 2009. godine	Doneseni su ključni zakoni i podzakonski akti za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH, posebno u domenu horizontalne legislative – novi Zakon o zaštiti životne sredine (2030.)
	Stepen harmonizacije pravnog okvira za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU	Pravni okvir za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH je: - djelimično harmonizovan sa 4 direktive - nije harmonizovan sa 3 direktive (2021.)	Pravni okvir za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH je djelimično harmonizovan sa 7 direktiva (značajno povećan stepen usklađenosti u odnosu na polazno stanje) (2030.)
Prioritet 7.2. Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza	Stepen provođenja međunarodnih sporazuma	Nizak stepen provođenja međunarodnih sporazuma (2021.)	Značajno povećan stepen provođenja međunarodnih sporazuma (2030.)
	Broj provedenih postupaka strateške procjene uticaja na životnu sredinu u Brčko distriktu BiH	0 (2021.)	Strateška procjena uticaja na životnu sredinu provodi se u svim projektima zaštite životne sredine u Brčko

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
			distriktu BiH, za koje je primjenjivo (2027.)
	Uspostava preduslova za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu	Ne postoje preduslovi za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu (2021.)	Osigurani preduslovi za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu (2030.)
	Stepen pripremljenosti uputstava o najboljim raspoloživim tehnikama (NRT) i referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama (BREF)	Tehnička uputstva o NRT-ovima i BREF-ovima nisu pripremljeni (na službenim jezicima u BiH) (2021.)	Pripremljena Tehnička uputstva za NRT-ove i BREF-ove za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi (na službenim jezicima u BiH) (2028.)
Prioritet 7.3. Postizanje visokog nivoa kapaciteta i međusobne koordinacije institucija	Broj inspektora za zaštitu životne sredine	Inspekcijski nadzor obavlja jedan inspektor za zaštitu životne sredine (2021.)	Povećan broj inspektora za zaštitu životne sredine u Inspektoratu Brčko distrikta BiH (2025.)
	Broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom životne sredine u resornim odjeljenjima u Vladi Brčko distrikta BiH	Nedovoljan broj zaposlenih u resornim odjeljenjima, iako je stanje u visokom stepenu usklađeno sa Organizacionim planom (2021.)	Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom životne sredine u resornim odjeljenjima (2028.)
Prioritet 7.4. Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka	Javna dostupnost podataka o životnoj sredini	Kompletni i ažurni podaci o životnoj sredini nisu dostupni javnosti na jednostavan način	Kompletne i ažurne informacije o životnoj sredini dostupne su javnosti na jednostavan način, prvenstveno putem *web*-stranica odgovornih institucija (2030.)
	Stepen svijesti građana o važnosti očuvanja životne sredine za buduće generacije	Nedostatak svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine za buduće generacije (2021.)	Građani pokazuju razvijenu svijesti o važnosti očuvanja životne sredine za buduće generacije (2025.)
	Broj građana i organizacija civilnog društva koji učestvuju u procesima odlučivanja o životnoj sredini i daju relevantne komentare	Mali broj građana i organizacija civilnog društva učestvuje u procesima odlučivanja o životnoj sredini i daje relevantne komentare (2021.)	Povećan broj građana i organizacija civilnog društva učestvuje u procesima odlučivanja o životnoj sredini i daje relevantne komentare (2025.)
Prioritet 7.5. Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH	Stepen uspostave cjelovitog sistema informisanja o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH	Nije uspostavljen cjelovit sistem informisanja o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH (2021.)	Stvorene pretpostavke za uspostavu cjelovitog sistema informisanja o životnoj sredini u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH (2030.)
	Funkcionalnost procesa praćenja, prikupljanja i	Postoje djelimično razvijeni sistemi prikupljanja i	Uspostavljen funkcionalan proces praćenja,

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
	validacije podataka i statistike o životnoj sredini, sa ciljem izvještavanja u skladu sa međunarodnim ugovorima	izvještavanja podataka o životnoj sredini, ali to je nedovoljno za adekvatno izvještavanje prema međunarodnim tijelima (2021.)	prikupljanja i validacije podataka o životnoj sredini, i unaprijeđena statistika o životnoj sredini (u skladu sa zahtjevima EUROSTAT-a, 3 RIO konvencije, UNECE-a, SDG-a) (2026.)
	Funkcionalnost sistema razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu sa INSPIRE direktivom	INSPIRE direktiva nije transponovana u Brčko distriktu BiH (2021.)	Uspostavljen funkcionalni sistem razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu sa Aneksima I, II i III INSPIRE direktive (2030.)
	Funkcionalnost PRTR registra	PRTR registar nije u funkciji u Brčko distriktu BiH (Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača nije donesen u Brčko distriktu BiH) (2021.)	PRTR registar Brčko distrikta BiH funkcionalan i usklađen sa registrima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj (2026.)
	Javna dostupnost izvještaja o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH	Nema podataka o izradi periodičnih izvještaja o stanju životne sredine (2021.)	Izvještaji o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH se redovno rade i objavljuju, u skladu sa propisanom obavezom izrade Izvještaja (2023.)
Prioritet 7.6. Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika	Nivo integracije zahtjeva životne sredine u sektorske politike i zakonodavstvo	Nizak nivo – proces integracije tek predstoji (2021.)	Visok nivo (2030.)
	Nivo integracije zahtjeva Strategije prilagođavanja klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike u Brčko distriktu BiH	Nizak nivo – proces integracije tek predstoji (2021.)	Visok nivo (2028.)
	Nivo integracije standarda i principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i pitanja siromaštva u politike zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH	Nizak nivo (2021.)	Visok nivo (2025.)
	Stepen razvijenosti modela za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH	Razmišljanja o tranziciji ka cirkularnoj ekonomiji su u inicijalnoj fazi u Brčko distriktu BiH (2021.)	Kreiran i usvojen model za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH (2027.)
Prioritet 7.7. Usaglašavanje i stavljanje u primjenu efikasnih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu životne sredine	Funkcionalnost mehanizama za finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH	Ne postoji funkcionalan mehanizam za finansiranje projekata za zaštitu životne sredine (poput namjenskog fonda). Svi projekti finansiraju se preko jedinstvenog računa	Uspostavljen je mehanizam za namjensko finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH (opcija: osnivanje Fonda za zaštitu životne sredine) (2030.)

Prioriteti	Indikator (krajnjeg) rezultata	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
		(2021.)	
	Stepen u kojem su ekonomski instrumenti za zaštitu životne sredine adekvatno i sveobuhvatno propisani	Ekonomski instrumenti za zaštitu životne sredine nisu adekvatno propisani (prvenstveno naknade za zaštitu resursa) (2021.)	Adekvatno su propisani ekonomski instrumenti za zaštitu životne sredine (2028.)
	Zastupljenost inovativnih i poticajnih ekonomskih mehanizama za finansiranje zaštite životne sredine	Nisu zastupljeni inovativni i poticajni ekonomski mehanizmi (2021.)	Uvedeni novi inovativni i poticajni ekonomski mehanizmi (2030.)
	Stepen korištenja fondova EU i drugih međunarodnih fondova dostupnih za zaštitu životne sredine i komplementarne sektore	Nedovoljan – nizak stepen korištenja fondova (2021.)	Značajnije korištenje fondova (2030.)
Prioritet 7.8. Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini	Zastupljenost namjenskih stavki za ulaganja u obrazovanje, istraživanje u oblasti životne sredine u budžetu Brčko distrikta BiH	Ne postoji namjenski dio budžeta Brčko distrikta BiH za ulaganja u obrazovanje, istraživanje i inovacije u oblasti životne sredine (2021.)	U budžetu Brčko distrikta BiH uvedene su namjenske stavke za ulaganja u obrazovanje, istraživanje i inovacije u oblasti životne sredine (2025.)

5. OPIS MJERA

5.1.1. Mjere za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama

U okviru strateškog cilja 1 definisano je ukupno 15 mjera koje su logički povezane sa prioritetima.

Prioritet 1.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom

Mjera 1.1.1. Unapređenje zakonske i podzakonske regulative u Brčko distriktu BiH iz oblasti vodnog zakonodavstva

Cilj ove mjere je usvajanje adekvatne zakonske regulative koja je usklađena sa Okvirnom direktivom o vodama EU, a čije odredbe trebaju predstavljati okvir za djelovanje u vodnom sektoru, a zatim izraditi i usvojiti niz odgovarajućih podzakonskih akata.

Okvirna područja djelovanja odnose se na usvajanje Nacrta zakona o vodama Brčko distrikta BiH, kao i na izradu i usvajanje podzakonskih akata vezanih za sektor voda u skladu sa usvojenim Zakonom o vodama Brčko distrikta BiH.

Mjera 1.1.2. Povećanje stepena usklađenosti zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom tekovinom EU u oblasti vodnih resursa

Cilj ove mjere je da se usvoje instrumenti strateškog planiranja čija je svrha prilagođavanje propisa Republike Srpske sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti vodnih resursa.

Okvirna područja djelovanja definisana u skladu s tim odnose se na definisanje prioriteta vezanih za transponovanje Direktiva o vodama i za institucionalne mjere za oblast upravljanja vodama (za četvorogodišnji period), kao i na izradu Akcionog plana za usklađivanje propisa o vodama u Brčko distriktu BiH sa propisima EU, prema preporukama od strane Evropske komisije (za četvorogodišnji period).

Mjera 1.1.3. Sprovođenje Direktiva EU iz oblasti upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je da se obezbijedi izrada, usvajanje i sprovođenje Akcionih planova za provođenje EU direktiva (APID-a) iz oblasti upravljanja vodama.

Okvirna područja djelovanja definisana u skladu s tim odnose se na učešće u procesu izrade nedostajućih Planova za provođenje EU vodnih direktiva (DSIP-ova), zatim izradu i usvajanje Akcionih planova (APID-a) Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ, Direktive o zaštiti vode od zagađenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora 91/676/EZ, Direktive o upravljanju kvalitetom vode za kupanje 2006/7/EZ, Direktive o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja kvaliteta 2006/118/EZ i Direktive o standardima kvaliteta životne sredine u području vodne politike 2013/39/EZ, na bazi utvrđenih prioriteta, kao i na njihovu realizaciju.

Prioritet 1.2. Unapređenje strateškog i sistematičnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH

Mjera 1.2.1. Usvajanje strateških i planskih dokumenata kojima se osigurava integralno upravljanje vodama u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je izrada i usvajanje nedostajućeg strateškog dokumenta kojim će se osigurati integralno upravljanje vodama u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive o vodama EU, kao i ažuriranje planskih dokumenata čiji je period implementacije istekao.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu i usvajanje Strategije upravljanja vodama Brčko distrikta BiH, izradu i usvajanje Pregleda značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH, kao i na ažuriranje i usvajanje Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (drugi ciklus).

Mjera 1.2.2. Uspostavljanje Vodnog informacionog sistema Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je unaprijediti procese upravljanja vodama uspostavljanjem i razvojem Vodnog informacionog sistema.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu Projekta uspostavljanja Vodnog informacionog sistema Brčko distrikta BiH, uključujući odabir modula VIS-a, softversko rješenje, potrebe hardvera itd., kao i na realizaciju Projekta.

Mjera 1.2.3. Povećanje učešća javnosti u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja u skladu sa zakonskom regulativom

Cilj ove mjere je obezbijediti odgovarajuću zakonsku regulativu koja će omogućiti aktivno učešće javnosti prilikom izdavanja vodnih akata. Također, ova mjera obuhvata organizovanje kontinuiranih aktivnosti na podizanju svijesti o potrebi i značaju zaštite vodnih resursa i značaju uključivanja javnosti u procese donošenja odluka kako bi se postiglo aktivo učešće stručne i šire javnosti u njihovom donošenju.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izmjenu i usvajanje zakonske regulative kojom će biti osigurani mehanizmi obaveznog javnog uvida i pravovremenog učešća javnosti prilikom izdavanja vodnih akata, kao i na podizanje svijesti i jačanje kapaciteta građana za uključivanje u procese donošenja odluka koje se odnose na vode, kroz javne rasprave, debate i medijsku kampanju.

Prioritet 1.3. Sprečavanje pogoršanja i unapređenje statusa vodnih tijela na teritoriji Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika

1.3.1. Unapređenje kvaliteta površinskih i podzemnih voda

Cilj ove mjere je postići najmanje dobar ukupni status vodnih tijela površinskih i podzemnih voda smanjenjem zagađenja i smanjenjem ispuštanja neprečišćenih komunalnih i industrijskih voda.

Okvirna područja djelovanja odnose se na učešće u izradi Plana provođenja (DSIP-a) i izradu, usvajanje i realizaciju Akcionog plana (APID-a) za implementaciju EU direktive o o prečišćavanju

komunalnih otpadnih voda 91/271/EZ; izradu podzakonskog akta i Akcionog plana upravljanja kanalizacionim muljem i na izradu katastra zagađivača površinskih i podzemnih voda na teritoriji Brčko distrikta BiH sa preciznim geografskim koordinatama i količinama zagađenja.

Mjera 1.3.2. Provođenje monitoringa površinskih i podzemnih voda

Cilj ove mjere je osigurati provođenje monitoringa površinskih i podzemnih voda koji će uključivati sve obavezne elemente kvaliteta koji se koriste za ocjenu statusa vodnih tijela.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu analize potrebnih osmatračkih stanica i mreže osmatračkih profila u svrhu uključivanja u program monitoringa, realizaciju monitoringa kvaliteta površinskih vodotoka (na godišnjem nivou), kao i na pripremu i realizaciju Programa monitoringa pozdemnih vodnih tijela na teritoriji Brčko distrikta BiH.

Mjera 1.3.3. Unapređenje efikasnosti vodne inspekcije

Cilj ove mjere je unaprijediti tehničku opremljenost vodoprivredne inspekcije kako bi se povećala efikasnost njenog rada i kroz izmjenu zakonske regulative osigurati poštovanje obaveza predviđenih vodnim dozvolama, a kojima se sprečava derogacija vodenih ekosistema. Poseban akcenat će se staviti na osiguravanje transparentnosti rada vodoprivredne inspekcije.

Okvirna područja djelovanja odnose se na unapređenje tehničke opremljenosti vodoprivredne inspekcije i osiguravanje transparentnosti u radu uspostavljanjem Inspekcijskog informacionog sistema. Pored toga, planirano je osiguravanje transparentnog izvještavanja vodoprivredne inspekcije u pogledu ispunjavanja obaveza predviđenih izdatim vodnim dozvolama u cilju osiguravanja ispunjenja uslova vezanih za zaštitu voda i zaštitu životne sredine u cjelini.

Prioritet 1.4. Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa

Mjera 1.4.1. Povećanje pokrivenosti stanovništva javnim vodosnabdijevanjem

Cilj ove mjere je postići univerzalan i jednak pristup zdravstveno bezbjednoj i ekonomski prihvatljivoj pitkoj vodi za sve.

Okvirna područja djelovanja odnose se na učešće u procesu izrade Plana za provođenje (DSIP-a) EU direktive o vodi za ljudsku upotrebu 2020/2184, te izradu i usvajanje Akcionog plana (APID-a) za njeno sprovođenje, na realizaciju APID-a EU direktive 2020/2184, kao i na izradu i realizaciju Studije o održivim modelima upravljanja lokalnim sistemima vodosnabdijevanja u ruralnim područjima Brčko distrikta BiH.

Mjera 1.4.2. Smanjenje količine neprihodovane vode u vodovodnim sistemima

Cilj ove mjere je smanjiti izrazito visok procenat ukupnih gubitaka u sistemu vodosnabdijevanja koji je u najvećoj mjeri posljedica dotrajalosti distributivne mreže, ali i nelegalne potrošnje vode.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu prijedloga kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sistemima, kao i na njihovu realizaciju koja uključuje izvršenu sanaciju i zamjenu postojeće i izgradnju nove infrastrukture.

Mjera 1.4.3. Uspostavljanje održivog korištenja vode u industriji i privredi

Cilj ove mjere je osigurati adekvatan nadzor nad korištenjem vode od strane sektora poljoprivrede, šumarstva, industrije, ribarstva, energetike i dr.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu Studije koja će biti podloga za uspostavu sistema rezervacije podzemnih i površinskih voda koje se mogu koristiti za javno vodosnabdijevanje.

Prioritet 1.5. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava

Mjera 1.5.1. Unapređenje sistema zaštite od ekstremnih hidroloških pojava

Cilj ove mjere je razvijati nove i unaprijediti postojeće sisteme zaštite od ekstremnih hidroloških pojava. Iako je u tu svrhu nakon katastrofalnih poplava 2014. godine realizovan niz aktivnosti, i dalje postoji potreba za njihovim daljnjim razvijanjem i povećanjem njihove efikasnosti.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica na bazi identifikovanih područja potencijalno značajnog rizika od poplava i njegovu realizaciju, na izradu hidrološkog prognoznog modela za područje Brčko distrikta BiH, kao i na realizaciju mjera predviđenih Planovima upravljanja poplavnim rizicima u svrhu smanjenja broja područja pod rizikom od poplava i štetnog djelovanja erozije i bujica, čija je izrada u toku.

Prioritet 1.6. Osiguravanje finansijske održivosti sektora voda

Mjera 1.6.1. Unapređenje sistema finansiranja sektora voda

Cilj ove mjere je obezbijediti adekvatan povrat troškova uspostavljanjem realne cijene vodnih usluga i visine vodnih naknada kako bi se omogućilo finansiranje operativnih troškova i troškova održavanja, ali i neophodnih ulaganja u sektoru voda. Osiguraće se efikasno provođenje principa „potrošač plaća i zagađivač plaća“, pri čemu se svakako mora voditi računa o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva poštujući principe obezbjeđivanja društvene i socijalne jednakosti i poštujući pravo svakog čovjeka na vodu.

Okvirna područja djelovanja odnose se na analizu postojećeg ekonomskog stanja svih segmentata upravljanja vodama (vodosnabdijevanje, prikupljanje i tretman otpadnih voda, zaštita voda i zaštita od voda), uključujući analizu izvora finansiranja (prihoda) i programiranih troškova svakog segmenta i utvrđivanje potrebe za izmjenom visine vodnih naknada i/ili njihove raspodjele; izmjenu propisa o vodnim naknadama u skladu sa rezultatima analize, i na postepeno uspostavljanje ekonomske cijene vode i komunalnih usluga koja obuhvata sve troškove proste reprodukcije, troškove zaštite izvorišta i dio troškova proširene reprodukcije, za stanovništvo i privredu poštujući principe obezbjeđivanja društvene i socijalne jednakosti.

Mjera 1.6.2. Jačanje kapaciteta za povlačenje sredstava iz međunarodnih fondova

Cilj ove mjere je omogućiti značajnije povlačenje finansijskih sredstava iz dostupnih međunarodnih fondova formiranjem multidisciplinarnog tima koji će biti posebno obučen u tu svrhu.

Okvirna područja djelovanja odnose se na formiranje i osposobljavanje stručnog tima sastavljenog od stručnjaka za vodno pravo, finansijskih i ekonomskih stručnjaka za oblast voda, stučnjaka za

oblast životne sredine, stručnjaka iz nevladinih organizacija i dr. u svrhu ekonomskog i finansijskog planiranja i programiranja, kao i na izradu i realizaciju Programa obuke stručnog tima.

5.1.2. Mjere za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom

U okviru strateškog cilja 2 definisano je ukupno 10 mjera koje su logički povezane sa prioritetima.

Prioritet 2.1. Unapređenje pravnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom sa EU principima

Mjera 2.1.1. Usklađivanje propisa, politika i planskih dokumenata iz oblasti upravljanja otpadom sa obavezama koje proističu iz pravne tekovine Evropske unije i međunarodnih sporazuma

Cilj ove mjere je da se izvrši potpuno usklađivanje propisa Brčko distrikta BiH, politika i planskih dokumenata sa obavezama koje proističu iz direktiva i smjernica Evropske unije za oblast upravljanja otpadom, kao i zahtjeva Bazelske konvencije o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom zbrinjavanju.

Okvirna područja djelovanja odnose se na unapređenje postojećeg Zakona o upravljanju otpadom, unapređenje starih, odnosno donošenje novih podzakonskih akata za upravljanje otpadom i unapređenje procesa strateškog planiranja.

Prioritet 2.2. Uvođenje različitih ekonomskih i finansijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti finansijski održivo i po životnu sredinu prihvatljivo upravljanje otpadom

Mjera 2.2.1. Revizija postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i finansijskih instrumenta i mehanizma u oblasti upravljanja otpadom

Cilj ove mjere je da se kroz finansijske instrumente podrži tranzicija ka cirkularnoj ekonomiji. Okvirno područje djelovanja usmjereno je na uvođenje dodatnih mjera za efikasno funkcionisanje mehanizma produžene odgovornosti proizvođača i upravljanja posebnim kategorijama otpada i razvijanje programa subvencionisanja u cilju primarnog razdvajanja otpada na izvoru.

Prioritet 2.3. Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom

Mjera 2.3.1. Reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom

Cilj ove mjere je da se stvori okruženje u kojem će se podstaknuti reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom, što će poboljšati finansijsku i operativnu održivost komunalnog preduzeća i omogućiti daljnji razvoj sistema i unapređenje komunalne usluge.

Okvirno područje djelovanja fokusirano je na uspostavljanje radne grupe za upravljanje komunalnim otpadom koja će zajednički raditi na prijedlozima i implementaciji reforme sektora upravljanja komunalnim otpadom, pripremu smjernica za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom, podršku u implementaciji reforme sektora u skladu sa smjernicama, te kontinuirano jačanje stručnih kapaciteta organizacija koje se bave upravljanjem otpadom na nivou Brčko distrikta BiH.

Mjera 2.3.2. Nabavka opreme i izgradnja infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom

Cilj ove mjere je da se izgradi nova i unaprijedi postojeća infrastruktura za upravljanje komunalnim otpadom, čime će se unaprijediti usluge prikupljanja, sortiranja, obrade i zbrinjavanja komunalnog otpada.

Okvirna područja djelovanja fokusirana su na nabavku opreme za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada, nabavku opreme za odvojeno prikupljanje i sortiranje otpada, izgradnju kapaciteta za preradu i zbrinjavanje otpada, te izgradnju centara za upravljanje otpadom.

Mjera 2.4.3. Program smanjenja količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju

Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na smanjenje ukupne količine komunalnog otpada koja se odlaže na deponiju.

Okvirna područja djelovanja fokusirana su na smanjenje nastanka otpada u domaćinstvima, promociju odvojenog prikupljanja biorazgradivog otpada koji je sastavni dio komunalnog otpada, te energetsko iskorištavanje otpada.

Prioritet 2.4. Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada

Mjera 2.4.1. Stvaranje uslova za adekvatno prikupljanje i zbrinjavanje posebnih kategorija otpada

Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na unapređenja sistema prikupljanja i zbrinjavanja posebnih kategorija otpada.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Unapređenje sistema produžene odgovornosti proizvođača za ambalažu, ambalažni otpad i EE otpad;
2. Unapređenje sistema prikupljanja baterija i akumulatora, otpadnih guma, otpadnih ulja i otpadnih vozila;
3. Unapređenje sistema prikupljanja i ponovnog korištenja građevinskog otpada;
4. Stvaranje uslova za adekvatno zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog porijekla;
5. Stvaranje uslova za siguran tretman medicinskog otpada;
6. Stvaranje uslova za upravljanje otpadom iz poljoprivrede i šumarstva.

Mjera 2.4.2. Jačanje tržišta otpada namijenjenog recikliranju

Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na jačanje tržišta otpada sa svrhom efikasnog iskorištavanja sekundarnih sirovina, te postizanja optimizacije upravljanja otpadom.

U okviru ove mjere predviđena su tri područja djelovanja, pokretanje berze otpada, pružanje finansijske podrške reciklažnoj industriji i uključivanje neformalnih sakupljača u sistem reciklaže.

Prioritet 2.5. Unapređenje sistema evidencije i izvještavanja o otpadu

Mjera 2.5.1. Jačanje sistema evidencije i izvještavanja o otpadu

Cilj ove mjere je da se poboljša sistem evidencije i izvještavanja o otpadu kako bi se dobili pouzdani podaci, unaprijedilo strateško planiranje, što će ujedno buduće investicije u sistem upravljanja otpadom učiniti održivim.

Okvirna područja djelovanja odnose se na donošenje propisa o obaveznom određivanju količine i sastava otpada, obavezne analize otpada i uspostavljanje informacionog sistema upravljanja otpadom.

Prioritet 2.6. Uspostavljanje sistema za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom

Mjera 2.6.1: Analiza postojećih i potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom

Cilj ove mjere je da se unaprijedi sistem prikupljanja i zbrinjavanja industrijskog i opasnog otpada.

Okvirna područja djelovanja usmjerena su na:

1. izradu studije izvodljivosti koja će analizirati postojeće kapacitete za tretman industrijskog i opasnog otpada i utvrditi potrebne kapacitete, te dati preporuke za unapređenje sistema; i
2. izradu inventara svih lokacija koje predstavljaju prijetnju zdravlju stanovništva i životnoj sredini zbog neadekvatno zbrinutih hemikalija, kontaminiranih područja i infrastrukture sa sadržajem azbesta, iskorištenih hemikalija, proizvoda koji sadrže opasne hemikalije, te usvajanje desetogodišnjeg operativnog plana za sanaciju.

Prioritet 2.7. Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada

Mjera 2.7.1. Provođenje savremenih edukativno-informativnih, rodno osjetljivih kampanja jačanja svijesti

Cilj ove mjere je razviti svijest, ne samo građana već i privrednika o pravilnom upravljanju otpadom, ciljajući najviše na sprečavanje nastanka otpada i reciklažu, ali i razumijevanje funkcionisanja sistema prikupljanja i odlaganja otpada.

U okviru mjere planirano je provođenje različitih programa obuka i podizanja javne svijesti, uključujući programe o održivoj proizvodnji i potrošnji, zabrani korištenja plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu, popravci i reciklaži različitih vrsta proizvoda, kampanje za građane o načinu i značaju pravilnog razvrstavanja otpada, značaju smanjenja, ponovne upotrebe, reciklaže otpada i kompostiranja i sl., programe za privredne subjekte o ispravnom postupanju sa i upravljanju posebnim kategorijama otpada, te uključivanje obuke o upravljanju otpadom u nastavne programe u osnovnim i srednjim školama.

5.1.3. Mjere za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode

U okviru strateškog cilja 3 (na nivou Brčko distrikta BiH) planirano je 10 prioriteta i 26 mjera koje su raspoređene unutar definisanih prioriteta.

Prioritet 3.1. Unapređenje pravnog okvira Brčko distrikta BiH za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima

Mjera 3.1.1. Usklađivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode sa pravnom tekovinom EU, te koordinacije provedbe/primjene međunarodnih sporazuma i konvencija

Cilj mjere su aktivnosti na usklađivanju pravnog okvira sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima kroz izmjene i dopune postojeće zakonske regulative, kao i izradu nove. Mjera će se realizovati kroz:

1. Unapređenje i harmonizaciju Zakona o zaštiti prirode sa pravnom tekovinom EU i zakonodavstvom BiH, Republike Srpske i Federacije BiH;
2. Unapređenje i harmonizaciju drugih zakonskih regulativa sa pravnom tekovinom EU i zakonodavstvom BiH, Republike Srpske i Federacije BiH;
3. Izradu novih zakonskih i podzakonskih akta u cilju: pravičnog pristupa i dijeljenja koristi od korištenja genetičkih resursa; utvrđivanje odgovornosti i šteta u prometu živih modifikovanih organizama i usvajanje NBSAP-a u skladu sa Globalnim okvirom za biodiverzitet post 2020.

Prioritet 3.2. Jačanje institucija Brčko distrikta BiH nadležnih za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode

Mjera 3.2.1. Uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode

Cilj mjere je uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode kroz izradu planske dokumentacije, obezbijeđena sredstva, te materijalno i kadrovsko jačanje.

Prioritet 3.3. Uspostavljanje i unapređivanje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode

Mjera 3.3.1. Izgradnja sistema redovnog monitoringa stanja biodiverziteta i aktivnosti na zaštiti prirode

Mjera podrazumijeva da se pod koordinacijom MVTEO-a vrši stalno izvještavanje o stanju prirode (zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta, vrsta od interesa za Zajednicu, staništa sa Aneksa I Direktive o staništima i specifičnih ekosistema).

Mjera 3.3.2. Obezbjeđivanje materijalne podrške nevladinim organizacijama registrovanim za praćenje stanja biološke raznolikosti

Mjera ima za cilj obezbijediti finansijsku podršku nevladinim organizacijama.

Mjera 3.3.3. Uspostavljanje informacionog sistema za zaštitu prirode

Mjera ima za cilj uspostavljanje informacionog sistema za zaštitu prirode, koji će uključiti informacije o distribuciji i monitoringu zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta i područja, te vrsta i staništa od interesa za Zajednicu.

Mjera 3.3.4. Izgradnja ljudskih i tehničkih kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima i područjima Plana Natura 2000, u skladu sa prioritetnim ciljevima NBSAP-a

Mjera ima za cilj da se kroz stručnu procjenu ljudskih kapaciteta za efikasnu zaštitu prirode kontinuirano provodi program jačanja kapaciteta za upravljanje zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže.

Mjera 3.3.5. Unapređenje službe za inspekcijski nadzor u provođenju Zakona o zaštiti prirode

Cilj mjere predstavlja unapređenje inspekcijskog nadzora u cilju praćenja implementacije zakonske regulative u oblasti zaštite prirode kroz veće kapacitete za inspekcijski nadzor i veći broj ciljanih inspekcijskih nadzora.

Prioritet 3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu

Mjera 3.4.1. Inventarizacija flore, faune, fungije, genetičkog diverziteta i ugroženih vrsta

Mjera ima za cilj da se pod koordinacijom MVTEO-a pripremi plan za inventarizaciju, program finansiranja, a potom i realizuje plan inventarizacije flore, faune i fungije, uključujući identifikaciju ugroženih vrsta (Crvene liste flore, faune i fungije).

Mjera 3.4.2. Priprema karte staništa

Cilj mjere je izrada karte staništa na području Brčko distrikta BiH kroz identifikaciju postojećih kartografskih podataka, naučno usaglašavanje liste staništa sa listama u entitetima (Federacija BiH i Republika Srpska), sve do javno dostupne karte staništa.

Mjera 3.4.3. Popisivanje migratornih afričko-azijskih vrsta ptica na područjima od posebnog značaja na njihovim migratornim putevima

Cilj mjere je identifikacija i popis migratornih vrsta ptica na području Brčko distrikta BiH.

Mjera 3.4.4. Usvajanje Liste invazivnih vrsta sa akcionim planom djelovanja

Mjera ima za cilj pripremiti Crnu, Sivu i Bijelu listu invazivnih vrsta sa akcionim planom za invazivne vrste sa pripadajućih listi.

Mjera 3.4.5. Revizija liste invazivnih vrsta

Mjera ima za cilj da se uz redovan monitoring izvršiti revizija liste invazivnih vrsta.

Prioritet 3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17% teritorije Brčko distrikta BiH

Mjera 3.5.1. Provođenje javne kampanje promocije ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)

Cilj mjere je obezbijediti finansijska sredstva, te putem medija realizovati kampanju u skladu sa osmišljenim ciljevima.

Mjera 3.5.2. Provođenje konsultativnog procesa sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu

Mjera će biti realizovana kroz pripremu plana, obezbijeđene stručne i finansijske kapacitete, konsultativni proces, te ojačanu komunikaciju i saradnju s lokalnom zajednicom u zaštićenim područjima i područjima buduće ekološke mreže, a sve u cilju uspostavljanja ekološke mreže.

Mjera 3.5.3. Uspostavljanje ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)

Cilj mjere je uspostavljena ekološka mreža Brčko distrikta BiH, kao dio jedinstvene ekološke mreže BiH uz usaglašavanje sa drugim razvojnim i prostorno-planskim procesima unutar Brčko distrikta BiH i entitetima u BiH.

Mjera 3.5.4. Uspostavljanje zaštićenih područja

Mjera ima za cilj uspostavljanje zaštićenih područja sa ciljem očuvanja najmanje 50% staništa vrsta sa Crvene liste Brčko distrikta BiH i 25 % staništa i vrsta od interesa za Zajednicu, u skladu sa važećim prostornim planom, pravnom tekovinom EU i Globalnim okvirom za biodiverzitet.

Prioritet 3.6. Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo

Mjera 3.6.1. Obezbjeđivanje političke podrške za implementaciju post 2020 NBSAP-a

Kroz implementaciju post 2020 NBSAP-a, ova mjera ima za cilj identifikovati i podržati projekte koji osiguravaju zaštitu prirode i održivu upotrebu biodiverziteta kroz različite sektorske politike.

Mjera 3.6.2. Integrisanje zaštite i održive upotrebe biodiverziteta u sve sektorske politike

Mjera podrazumijeva podsticanje međusektorske, interdisciplinarne saradnje u očuvanju i zaštiti prirode kroz pripremu upustava za integraciju očuvanja ekosistemskih servisa (koristi od prirode) kroz sektorske politike i identifikovanje područja i pripremu mapa pod drugim efikasnim mjerama očuvanja (OECM).

Prioritet 3.7. Jačanje naučno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog naučne zajednice i donosilaca odluka

Mjera 3.7.1. Primjenjivanje zaključaka, poruka i scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode i najnovijih relevantnih naučnih podataka u donošenju odluka koje imaju uticaja na stanje biološke raznolikosti

Mjera ima za cilj da se značajne odluke donose na osnovu zaključaka, poruka i scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode, odnosno podataka koji su dostupni donosiocima odluka, nevladinom sektoru, te javnim i privatnim privrednim kompanijama.

Mjera 3.7.2. Uspostavljanje dijaloga između naučne zajednice i donosilaca odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode

Cilj mjere podrazumijeva da se:

1. pod koordinacijom MVTEO-a i u saradnji sa naučnom zajednicom osigura finansijska podrška, plan i program za održavanje godišnjih okruglih stolova za razmjenu informacija o stanju prirode BiH i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode (prirodnim resursima);
2. urade izvještaji o realizaciji svakog okruglog stola koji će biti predstavljeni svim relevantnim administracijama Brčko distrikta BiH.

Prioritet 3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama

Mjera 3.8.1. Razvoj efikasne mreže nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno učestvuju u donošenju odluka i promovišu održivi razvoj

Mjera ima za cilj uspostavljanje efikasne mreže nevladinih organizacija koje su aktivne po svim pitanjima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode.

Mjera 3.8.2. Obezbjeđivanje materijalne podrške za edukaciju nastavnog kadra na svim nivoima obrazovanja u oblasti zaštite biološke raznolikosti i održivog upravljanja koristima od prirode

Cilj mjere je da se u saradnji sa sektorom obrazovanja identifikuju potrebe za podršku u edukaciji nastavnog kadra o zaštiti biološke raznolikosti i održivom upravljanju koristima od prirode, na svim nivoima obrazovanja.

Mjera 3.8.3. Unapređenje stanja javne svijesti o biološkoj raznolikosti i ekosistemskim servisma uzimajući u obzir različite starosne, polne, ekonomske i obrazovne grupe

Kroz ovu mjeru se planiraju obezbijediti sredstva i identifikovati institucije koje će raditi na unapređenju stanja javne svijesti o biodiverzitetu i koristima od prirode.

Prioritet 3.9. Mobilizovanje domaćih i međunarodnih finansijskih sredstava za biodiverzitet

Mjera 3.9.1. Obezbjeđivanje fonda za: (a) razvoj kapaciteta institucionalnog okvira, (b) preduzimanje pripreme karte staništa, (c) preduzimanje inventure i praćenje stanja flore, faune, fungije i genetičkih resursa (d) efikasnu implementaciju globalnih ciljeva za biodiverzitet i implementaciju obaveza po međunarodnim sporazumima, uključujući uspostavu ekološke mreže, (e) razvoj naučno-političkog dijaloga, (f) povećanje ekološke svijesti

Mjera ima za cilj da se uradi mobilizacija domaćih sredstava u koordinaciji MVTEO-a, te u saradnji sa Republikom Srpskom i Federacijom BiH pripremaju aplikacije za potraživanje međunarodne finansijske podrške.

5.1.4. Mjere za strateški cilj 4 – Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija

U okviru strateškog cilja 4 (na nivou Brčko distrikta BiH) planirano je 7 prioriteta i 12 mjera koje su raspoređene unutar definisanih prioriteta na način da čine logičke cjeline u funkciji realizacije strateškog cilja u cjelini.

Prioritet 4.1. Smanjenje zagađivanja vazduha zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje

Mjera 4.1.1. Smanjenje emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje i usklađivanje svih industrijskih postrojenja sa najboljim raspoloživim tehnikama

Cilj ove mjere je izrada referentnih dokumenata za najbolje raspoložive tehnike i relevantne industrijske procese, te jačanje kapaciteta institucija Brčko distrikta BiH. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada referentnih dokumenata za najbolje raspoložive tehnike za industrijske procese koji su prisutni u Brčko distriktu BiH;
2. Izdavanje ekoloških dozvola sa definisanim rokovima za usklađivanje sa usvojenim najboljim raspoloživim tehnikama;
3. Jačanje kapaciteta nadležne institucije za izdavanje (Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove) i praćenje provođenja ekoloških dozvola (inspekcija).

Mjera 4.1.2. Smanjenje zagađivanja vazduha iz lokalnih izvora

Cilj ove mjere je smanjenje zagađivanja vazduha iz lokalnih izvora, tj. iz kućnih ložišta, uslužnih djelatnosti i transporta uređenjem tržišta peći/kotlova i energenata, podsticanjem nabavke efikasnih i malozagađujućih peći/kotlova, širenjem daljinskih grijanja, jačanjem infrastrukture za nemotorizovani i malozagađujući saobraćaj i unapređenjem legislativnog okvira s ciljem podsticanja razvoja javnog prevoza i malozagađujućih vozila. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Zakonsko definisanje kvaliteta uglja (udio sumpora), ogrjevnog drveta koje se prodaje (udio vlage) i peleta (u skladu sa važećim bh. standardima) uz zabranu prodaje necetrifikovanih peći/kotlova;
2. Izrada modela podsticanja zamjene peći/kotlova na čvrsta goriva sa certifikovanim uređajima za grijanje (na pelet, toplotne pumpe, kondenzacioni bojleri/kotlovi na prirodni gas);
3. Izgradnja distributivnog sistema za prirodni gas (u Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH predviđeni u periodu 2025–2035.);
4. Izgradnja daljinskog grijanja za područje urbanog centra Brčko distrikta BiH;
5. Uvođenje obaveze izgradnje centralnog sistema grijanja u zgradama kolektivnog stanovanja (uslov za tehnički prijem);
6. Izgradnja infrastrukture i podsticanje nemotorizovanog prevoza (posebno u urbanom dijelu);
7. Usvajanje mehanizama i izvora finansiranja za povećanje udjela javnog prevoza (elektrifikovanog i niskoemisionog) u ukupnim putničkim kilometrima;
8. Reformisanje sistema oporezivanja putničkih automobila s ciljem destimulacije korištenja starih automobila, a podsticanja nabavke automobila sa manjom emisijom (manja potrošnja, električna i hibridna, LPG i CNG).

Prioritet 4.2. Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha

Mjera 4.2.1. Unapređenje sistema monitoringa vazduha

Cilj ove mjere je pokrivanje teritorije Brčko distrikta BiH mrežom mjernih stanica institucija sa aspekta upravljanja mrežom stanica i izvještavanja o izmjerenim vrijednostima kako bi se dobijeni rezultati više koristili za prostorno planiranje i izradu sanacionih planova. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada studije mreže mjernih stanica do 2023. (broj stanica, lokacija, mjereni parametri itd.);
2. Izrada programa nabavke, instaliranja i održavanja mjernih stanica uz osiguravanje pouzdanosti mjerenja u skladu sa studijom;
3. Jačanje kapaciteta za praćenje, održavanje, izvještavanje i osiguravanje kvaliteta.

Mjera 4.2.2. Razvoj sistema izvještavanja prema međunarodnim institucijama i koordinacija unapređenja sistema informisanja građana o kvalitetu vazduha

Cilj ove mjere je uspostavljanje cjelovitog sistema izvještavanja o emisijama zagađujućih materija i gasova sa efektom staklene bašte i kvalitetu vazduha prema međunarodnim institucijama (u saradnji sa državnim institucijama) i unapređenje sistema informisanja građana o kvalitetu vazduha u realnom i integrisanom vremenu. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Unapređenje sistema informisanja građana o kvalitetu vazduha (indeks kvaliteta vazduha u realnom vremenu i izvještaji u integrisanom vremenu);
2. Jačanje kapaciteta za informisanje (ljudskih, softverskih i hardverskih);
3. Izrada plana sanacije kvaliteta vazduha za Brčko distrikt BiH uz integrisanje pitanja kvaliteta vazduha u prostorno planiranje;
4. Unapređenje informacionog sistema za kvalitet vazduha;
5. Imenovanje referentnih laboratorija za mjerenje emisija i kvaliteta vazduha;
6. Propisivanje obaveze operaterima za izvještavanja o emisijama uz uvođenje sankcija za nedostavljanje podataka;
7. Jačanje kapaciteta za provjeru rezultata mjerenja emisija zagađujućih materija (uloga inspektorata);
8. Izrada i redovno ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija;
9. Izrada baznog disperzionog ili nekog drugog modela za potrebe monitoringa vazduha i za potrebe prostornog planiranja i njegova implementacija.

Prioritet 4.3. Djelimična dekarbonizacija na putu postizanja klimatske neutralnosti

Mjera 4.3.1. Smanjenje uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene

Cilj ove mjere je smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) i povećanje ponora ugljenika, što će dovesti do djelimične dekarbonizacije i dugoročno do postizanja klimatske neutralnosti. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada i usvajanje Pravilnika o izradi invenatara GHG-a;
2. Jačanje kapaciteta Brčko distrikta BiH za izradu inventara GHG-a;
3. Usvajanje propisa o mehanizmu monitoringa;
4. Usvajanje zakona o klimatskim promjenama kojim bi se uveli, između ostalog, mehanizmi dekarbonizacije;
5. Provođenje SECAP-a;

6. Izrada prijedloga implementacije EU ETS direktive;
7. Imenovanje institucije za uspostavu sistema trgovanja emisijama;
8. Izrada strategije povećanja ponora GHG-a;
9. Podsticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva na degradiranim zemljištima;
10. Podsticanje i promocija korištenja drveta u građevinarstvu.

Prioritet 4.4. Jačanje otpornosti na uticaje klimatskih promjena

Mjera 4.4.1. Izgradnja institucionalnih kapaciteta i znanja za jačanje otpornosti na klimatske promjene

Cilj ove mjere je izgradnja institucionalnih kapaciteta za prilagođavanje klimatskim promjenama i izgradnju strateškog i legislativnog okvira. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Unapređenje znanja i izrada baza podataka prijetnji, mjera, šteta i gubitaka radi procjene ranjivosti;
2. Imenovanje tijela za uspostavu i vođenje sistema evidencije šteta;
3. Jačanje kapaciteta za prognoziranje opasnih meteoroloških i hidroloških pojava i dostavljanje pravovremenih upozorenja kao podrška smanjenju opasnosti od katastrofa;
4. Unapređenje i koordinacija saradnje među institucijama nadležnim za procjenu, prevenciju i odgovor na katastrofe i velike nesreće povezane s klimatskim promjenama (entitetski HMZ-ovi, civilna zaštita itd.);
5. Kvartalno vršenje procjene rizika od ekstremnih klimatskih promjena;
6. Izrada i usvajanje Akcionog plana za prilagođavanje klimatskim promjenama na bazi Strategije prilagođavanja i ublažavanja klimatskih promjena BiH (i njegovo ažuriranje svakih pet godina);
7. Uspostavljanje sistema koordinacije i praćenja sprovođenja mjera prilagođavanja između nadležnih institucija i stalno jačanje njenih kapaciteta;
8. Definisanje načina prikupljanja i korištenja sredstava za mjere za prilagođavanje klimatskim promjenama u skladu sa Strategijom finansiranja NAP-a koji je u fazi izrade.

Mjera 4.4.2. Izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za jačanje otpornosti na klimatske promjene

Cilj ove mjere je izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za prilagođavanje u sektorima koji su najranjiviji na klimatske promjene. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada programa jačanja infrastrukture za navodnjavanje;
2. Podsticanje nabavke opreme za navodnjavanje i osnivanje savjetovališta za poljoprivrednike;
3. Izrada studije potreba za opremom i ljudstvom za ranu detekciju i gašenje požara;
4. Nabavka opreme i zapošljavanje potrebnog ljudstva za sistem za ranu detekciju i gašenje požara;
5. Izrada studije potrebne infrastrukture za gašenje požara (npr. akumulacije vode, požarni putevi itd.);
6. Jačanje kapaciteta za zaštitu od poplava.

Prioritet 4.5. Povećanje energetske efikasnosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima

Mjera 4.5.1. Kreiranje povoljnog ambijenta za energetsku efikasnost i smanjenje potrošnje finalne energije

Cilj ove mjere je kreiranje povoljnog ambijenta za energetsku efikasnost unapređenjem zakonodavnog i strateškog okvira u ovoj oblasti. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Usvajanje zakona o energetskoj efikasnosti;
2. Osnivanje savjetovališta za energiju;
3. Uvođenje zelenih nabavki – izmjene Zakona o javnim nabavkama;
4. Uvođenje obligacionih shema;
5. Izrada modela povećanja energetske efikasnosti javne rasvjete;
6. Uvođenje *Energy Labelling* standarda za kućanske aparate;
7. Provođenje SECAP-a;
8. Izrada modela podsticanja energetske efikasnosti u zgradarstvu;
9. Uvođenje zahtjeva za energetsku efikasnost novih zgrada i zgrada koje se rekonstruišu (uključiti i potrebe za grijanjem i PTV);
10. Dopune i izmjene Zakona o energetskoj efikasnosti i usvajanje svih podzakonskih akata (ESCO, označavanje* proizvoda, finansijska politika za EE – porezni krediti, fiskalna politika, određivanje praga potrošnje za velike potrošače energije i dr.);
11. Implementacija obaveze provođenja energetskog audita u industrijskim postrojenjima sa značajnom potrošnjom energije uz uvođenje mehanizma sufinansiranja audita i povoljnog finansiranja mjera;
12. Uspostavljanje mreže za energetsku efikasnost industrijskih preduzeća (*benchmarking*) i njeno uključivanje u EU mrežu kroz državnu mrežu.

Mjera 4.5.2. Smanjenje potrošnje primarne energije

Cilj ove mjere je smanjenje potrošnje primarne energije kroz jačanje legislativnog i strateškog okvira usmjerenog na smanjenje gubitaka u proizvodnji energije. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Uvođenje standarda *EcoDesign* za peći/kotlove;
2. Uvođenje podsticaja za nabavku efikasnih uređaja za grijanje i hlađenje;
3. Smanjenje gubitaka u distribuciji toplotne i električne energije;
4. Uvođenje subvencija za energiju iz visokoefikasne kogeneracije.

Prioritet 4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz reformu sistema podsticaja (usmjerenog prema građanskoj energiji)

Mjera 4.6.1. Kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije

Cilj ove mjere je kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije unapređenjem zakonodavnog i strateškog okvira u ovoj oblasti. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Usvajanje legislativnog okvira za OIE-ove i izrada Akcionog plana o obnovljivoj energiji;
2. Uvođenje shema podsticaja za korištenje OIE-ova za grijanje i hlađenje;
3. Uvođenje sistema dokazivanja porijekla energije.

Mjera 4.6.2. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu

Cilj ove mjere je povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu kroz unapređenje strateškog okvira i sistema podsticaja i jačanje infrastrukture za djelimičnu dekarbonizaciju transporta. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Uvođenje shema podsticaja za projekte građanske energije i aukcije;
2. Pojednostavljenje procedura dobijanja dozvola za izgradnju postrojenja na OIE-ove uz veću transparentnost;
3. Usvajanje i redovno ažuriranje kataloga okolinskih kriterija za izgradnju svih obnovljivih izvora energije;
4. Uvođenje podsticaja za izgradnju solarnih elektrana na krovovima novih zgrada;
5. Izrada studije o izgradnji potrebne infrastrukture za električna i *plug-in* hibridna vozila.

Prioritet 4.7. Smanjenje svjetlosnog zagađenja

Mjera 4.7.1. Usvajanje zakonodavnog okvira za regulisanje svjetlosnog zagađenja

Cilj ove mjere je usvajanje zakonodavnog okvira i izgradnja kapaciteta za regulisanje svjetlosnog zagađenja. Cilj će se postići kroz sljedeća područja djelovanja:

1. Izrada i usvajanje Pravilnika o svjetlosnom zagađenju u Brčko distriktu BiH (zone rasvijetljenosti, dopuštene vrijednosti rasvjetljavanja, načini upravljanja rasvjetnim sistemima, inspekcijski nadzor itd.);
2. Jačanje kapaciteta nadležnih institucija (za prostorno planiranje, inspekcije itd.).

5.1.5. Mjere za strateški cilj 5 – Hemijska bezbjednost i buka

U okviru strateškog cilja 5 definisano je ukupno 13 mjera koje su logički povezane sa prioritetima.

Prioritet 5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH

Mjera 5.1.1. Uspostavljanje zakonskog osnova za transpoziciju EU zakonodavstva iz oblasti hemijske bezbjednosti

Cilj ove mjere je uspostaviti zakonski osnov za transpoziciju EU zakonodavstva iz oblasti hemijske bezbjednosti: Uredbe REACH (EU br. 1907/2006), CLP (EU br. 1272/2008), PIC (EU br. 649/2012), Uredbe o POPs (EU br. 2019/1021), Uredbe o stavljanju u promet i upotrebu biocidnih proizvoda (EU br. 528/ 2012), Uredbe o živi (EU br. 2017/852), Direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine azbestom.

Okvirna područja djelovanja podijeljena su u više aktivnosti:

1. Usvajanje Zakona o hemikalijama i podzakonskih akata propisanih Zakonom o hemikalijama;
2. Izrada i usvajanje Zakona o biocidima i podzakonskih akata u oblasti upravljanja biocidima;

3. Usvajanje podzakonskog akta kojim će se osigurati zabrana upotrebe žive i ograničiti stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i jedinjenja žive;
4. Usvajanje podzakonskog akta kojim će se zabraniti proizvodnja, stavljanje na tržište i upotreba proizvoda koji sadrže azbestna vlakna, te osigurati posebni uslovi obilježavanja proizvoda koji sadrže azbest.

Mjera 5.1.2. Djelimična transpozicija SEVESO III direktive u zakonodavstvo Brčko distrikta BiH

Ovom mjerom se postiže usklađivanje legislative Brčko distrikta BiH sa zahtjevima SEVESO III direktive (2012/18/EU) u cilju prevencije nesreća većih razmjera koje uključuju opasne supstance.

Okvirno područje djelovanja je izrada i usvajanje propisa kojim se utvrđuje sadržaj i način vođenja Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance i uredbe/pravilnika koji će urediti popis opasnih supstanci, način utvrđivanja količina, granične količine i kriterije za klasifikaciju supstanci kao opasnih i način podnošenja obavještenja o prisutnosti opasnih supstanci i uslova skladištenja u postrojenjima koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera.

Mjera 5.1.3. Implementacija Montrealskog protokola, Kigali amandmana i djelimična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte

Ovom mjerom se postiže usklađivanje legislative Brčko distrikta BiH sa zahtjevima Montrealskog sporazuma, Kigali amandmana, te EU zakonodavstva kojim su ovi međunarodni ugovori implementirani u članicama EU.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada Pravilnika o upravljanju supstancama koje oštećuju ozonski omotač;
2. Izrada propisa kojim će se omogućiti obrazovanje servisera u skladu sa programima obuke usklađenim s pravnom tekovinom EU i propisivanje kriterija centara za obrazovanje servisera.

Prioritet 5.2. Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske bezbjednosti

Mjera 5.2.1. Uspostava registracije hemikalija i biocida, te definisanje uslova za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije

Cilj ove mjere je uspostaviti sistem registracije hemikalija i biocida koju bi obavljala lica zadužena za pravilno upravljanje hemikalijama (savjetnici za hemikalije), čime će se omogućiti ravnopravno prometovanje hemikalijama i biocidima privrednika Brčko distrikta BiH u odnosu na privrednike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada Inventara hemikalija i Registra proizvođača i uvoznika hemikalija;
2. Izrada Spiska biocida;

3. Izrada plana i programa obuke savjetnika za hemikalije i kontinuirane dodatne edukacije, te uspostavljanje uslova za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije i njegove dužnosti.

Mjera 5.2.2. Uspostavljanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance

Cilj ove mjere je uspostaviti javno dostupan Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance i izvršiti prijavu opasnih supstanci i uslova skladištenja od strane preduzeća koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi (EU br. 2012/18).

Okvirno područje djelovanja je izrada i javno objavljivanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance na području Brčko distrikta BiH.

Mjera 5.2.3. Uspostavljanje sistema izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja

Cilj ove mjere je uspostaviti sistem izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja (klima, grijanje i hlađenje), te organizovati izvođenje obuke servisera po utvrđenom planu i programu, a sve u skladu sa pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Postizanje tehničkih uslova za postojanje i unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja;
2. Izrada plana i programa za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i imenovanje edukacionih centara za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja;
3. Izvršavanje registracije najmanje 30% operatera/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i 100% servisnih radionica.

Prioritet 5.3. Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u oblasti hemijske bezbjednosti

Mjera 5.3.1. Jačanje tehničkih i kadrovskih kapaciteta Vlade Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je omogućiti pravovremeno jačanje ljudskih i tehničkih kapaciteta u Vladi Brčko distrikta BiH kroz osnivanje Odsjeka (Pododjeljenja) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Osnivanje Odsjeka (Pododjeljenja) za hemikalije i izvršavanje analize kapaciteta institucija u nadležnim institucijama nakon usvajanja legislative predviđene ovim planom;
2. Jačanje ljudskih kapaciteta Odsjeka za hemikalije (Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge) i stalna edukacija zaposlenih u oblasti hemikalija i biocida;
3. Jačanje tehničkih kapaciteta Odsjeka za hemikalije (Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge).

Mjera 5.3.2. Uspostavljanje sistema prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama

Cilj ove mjere je uspostavljen sistem prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Izvršavanje imenovanja Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH i obuku lica Centra nadležnog za kontrolu trovanja u slučaju osnivanja vlastitog Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH;
2. Održavanje sastanaka između imenovane osobe MCP-a i predstavnika entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja.

Prioritet 5.4. Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama

Mjera 5.4.1. Smanjenje nivoa učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima

Cilj ove mjere je smanjenje nivoa učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima kroz kampanje koje će upućivati na štetno djelovanje pojedinih hemikalija i hemijskih proizvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Usvajanje nove metodologije izrade statističkog izvještaja koji će uključiti podatke o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima, podijeljeno po rodnim i starosnim grupama;
2. Sprovođenje kampanja koje će upućivati na štetno djelovanje pojedinih hemikalija i hemijskih proizvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva;
3. Donošenje odluke o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione centre kojim bi se podržale aktivnosti u oblasti hemijske bezbjednosti.

Mjera 5.4.2. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima

Cilj ove mjere je uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima, te broj prekršajnih naloga, unapređenjem znanja korisnika hemikalija i biocida, svesti na prihvatljiv nivo (u poređenju sa okruženjem).

Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima;
2. Vršenje kontinuiranih i dodatnih obuka lica zaduženih za pravilno upravljanje hemikalijama (savjetnika za hemikalije) po planu i programu obuke savjetnika za hemikalije i kontinuirane dodatne edukacije.

Prioritet 5.5. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojima se reguliše pravna tekovina EU iz oblasti buke u životnoj sredini

Mjera 5.5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u životnu sredinu uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ

Ovom mjerom se postiže djelimična transpozicija EU direktiva i uspostavljanje institucionalnog okvira u oblasti upravljanja i zaštitom od buke u životnoj sredini, a donošenjem Zakona o zaštiti od buke i podzakonskih akata koji proizilaze iz Zakona o zaštiti od buke.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o „procjeni i upravljanju bukom u životnoj sredini“ prema zahtjevu Direktive 2002/49/EZ i „o emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom“, a prema zahtjevu Direktive 2000/14/EZ;
2. Uspostavljanje podzakonskih akata o „procjeni i upravljanju bukom u životnoj sredini“ prema zahtjevu Direktive 2002/49/EZ i „o emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom“ prema zahtjevu Direktive 2000/14/EZ.

Prioritet 5.6. Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u oblasti životne sredine

Mjera 5.6.1. Izrada karata buke i akcionih planova upravljanja bukom

Cilj ove mjere je izrada karata buke koje predstavljaju prikaz podataka o postojećem ili predviđenom stanju buke pomoću indikatora buke, na kojima je naznačeno prekoračenje bilo koje relevantne propisane granične vrijednosti, te akcionih planova upravljanja bukom u životnoj sredini i njezinim štetnim efektima, uključujući smanjenje buke ukoliko je to potrebno.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada karata buke;
2. Izrada Akcionih planova upravljanja bukom.

Prioritet 5.7. Unapređenje znanja javnosti o negativnim uticajima buke, upravljanju bukom u životnoj sredini, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja

Mjera 5.7.1. Uspostavljanje mehanizama i način informisanja javnosti o buci i njenim efektima naročito u zonama sa povećanim nivoima buke

Cilj ove mjere je jačanje sistema informisanja javnosti kroz kampanje, projekte podizanja svijesti i preko jedinstvenog informatičkog sistema koji će sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim grupama stanovništva.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje jedinstvenog informatičkog sistema koji će pored grafičkog (GIS zasnovanog) prikaza karata buke sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim grupama stanovništva;
2. Provođenje kampanje o štetnosti buke na zdravlje od strane nadležnih institucija;
3. Provođenje kampanja na nivou zdravstvenih institucija o rizicima uticaja buke na zdravlje, kao i preventivnom mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva;
4. Uspostavljanje finansijskih sredstava (grant) za projekte podizanja svijesti javnosti u oblasti buke u životnoj sredini;
5. Postavljanje displeja uz saobraćajnice u gradskom području za trenutno mjerenje i prikazivanje nivoa buke.

Prioritet 5.8. Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u oblasti upravljanja bukom

Mjera 5.8.1. Uspostavljanje mehanizama i način informisanja javnosti o buci i njenim efektima naročito u zonama sa povećanim nivoima buke

Cilj ove mjere je, kroz jačanje tehničkih kapaciteta i kompetencija nadležnih institucija, usvajanje i efikasno sprovođenje zakonske legislative i uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti buke u životnoj sredini.

Okvirna područja djelovanja su:

1. Sprovođenje pilot-projekta strateškog mapiranja buke u dijelovima grada, kao i uz neku od glavnih saobraćajnica radi sticanja stručnih i tehničkih kompetencija i utvrđivanja polaznih parametara;
2. Izrada plana i programa godišnje obuke javnih službenika u oblasti buke u životnoj sredini;
3. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti buke u životnoj sredini.

5.1.6. Mjere za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima

U okviru strateškog cilja 6 definisano je ukupno 13 mjera koje su logički povezane sa prioritetima.

Prioritet 6.1. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena

Mjera 6.1.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama

Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir radi održivog upravljanja šumama i šumskim zemljištem u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Donošenje inoviranih i novih podzakonskih akata kojima se propisuje sadržaj i način izrade šumskoprivrednih osnova (ŠPO) na principima multifunkcionalnosti i zaštite biodiverziteta šumskih ekosistema za privatne i državne šume, obuhvat i metodologija monitoringa zdravstvenog stanja šuma, praćenje indikatora održivog korištenja šuma i izvještavanje, izdavanja licenci za sakupljače ostalih šumskih proizvoda. Donošenje pravilnika kojim se

uvodi obaveza da se prilikom projektovanja vlaka uzima u obzir i erodibilnost zemljišta, karakter terena, kako bi se smanjio uticaj na odnošenje zemljišnog pokrivača tokom i nakon završetka izvlačenja drvne mase. Donošenje pravilnika kojim će se ustanoviti regioni provenijencija, te propisati način, postupak i uslovi vrednovanja i priznavanja polaznog materijala šumskog drveća;

2. Usvajanje Šumarskog programa Brčko distrikta BiH i donošenje Akcionog plana;
3. Utvrđivanje principa i kriterija održivog upravljanja šumama na kojima će se temeljiti strategije i planovi entiteta i Brčko distrikta BiH, a koji će biti osjetljivi na pitanja društvene nejednakosti, slijedom Strategije EU za šume (COM (2013) 659), kao evropskog referentnog okvira za razvoj sektorskih politika koje utiču na šume, te Evropskog zelenog plana, mape puta i nove EU strategije za ovu oblast koja je u izradi;
4. Izrada i usvajanje strategije održivog upravljanja šumskim resursima Brčko distrikta BiH;
5. Unapređenje sistema monitoringa šuma i šumskog zemljišta uključivanjem indikatora za nivo II (drugi nivo);
6. Održavanje obuke zaposlenih u projektantskim kućama za primjenu nove metodologije izrade šumskoprivrednih osnova, te njihovu primjenu i monitoring. Uraditi 1 šumskoprivrednu osnovu po novoj metodologiji u šumarstvu Brčko distrikta BiH, kao (demonstrativni) pilot-projekat;
7. Izvršavanje obuke privatnih vlasnika šuma o izradi ŠPO-a i demonstriranje primjene nove metodologije u šumama Brčko distrikta BiH;
8. Donošenje pravnog akta za proglašenje šuma posebne namjene u Brčko distriktu BiH;
9. Izvršavanje analize i odabir šuma u Brčko distriktu BiH koje će se proglasiti šumama posebne namjene;
10. Izrada metoda i usvajanje Pravilnika za usklađeno uzorkovanje, te procjene i praćenja stanja šuma prema prethodno utvrđenim indikatorima. Utvrditi mrežu monitoring tačaka;
11. Izvršavanje obuke i kapacitiranja u šumarstvu Brčko distrikta BiH za vršenje monitoringa stanja šuma prema utvrđenom programu.

Mjera 6.1.2. Povećanje prohodnosti šuma, kapacitiranje šumarstva Brčko distrikta BiH za rano otkrivanje i sprečavanje požara. Smanjenje broja požara i opožarene površine u šumama za 50% do 2026. u odnosu na sadašnje stanje

Cilj ove mjere je da se smanji broj šumskih požara aktivnostima povećanja prohodnosti šuma i kapacitiranja šumarstva Brčko distrikta BiH za rano otkrivanje i sprečavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada planova izgradnje protivpožarnih prosjeka s elementima šumskih puteva.Usvajanje Šumarskog programa Brčko distrikta BiH i donošenje Akcionog plana;
2. Izgrađivanje prosjeka sa elementima šumskih puteva u šumama Brčko distrikta BiH;
3. Izvršavanje nabavke vozila i odgovarajuće tehnike i alata za sječu stabala i izradu protivpožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH;
4. Postavljanje informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprečavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH.

Mjera 6.1.3. Povećanje površine i produktivnosti visokih šuma

Cilj ove mjere je da se povećaju površine pod visokim šumama, kao i njihova produktivnost, te pošumi dio sadašnjih goleti. Okvirna područja djelovanja su:

1. Povećanje površina visokih šuma prevođenjem minimalno 20% sadašnje površine izdanačkih šuma i šikara Brčko distrikta BiH u viši uzgojni oblik, na površinama na kojima je to moguće;
2. Izrada rodno osjetljivog plana pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH;
3. Realizacija pošumljavanja na 10% sadašnje teritorije goleti.

Mjera 6.1.4. Uspostavljanje informacionog sistema o šumama Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je uspostavljanje informacionog sistema o šumama (ISŠ) Brčko distrikta BiH, koje će stvoriti informacione pretpostavke za održivo upravljanje šumskim resursima. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje svih modula ISŠ-a, te njihovo dopunjavanje sa modulom zaštitnih funkcija šuma prema njihovoj naglašenosti – prioritetu i izrada i uključivanje smjernica za njihovu zaštitu. ISŠ treba sadržavati prioritetne teme za podatke i informacije o šumama kao što su: osnovni podaci o šumama, priroda i biološka raznovrsnost, šume i klimatske promjene (uticaji, prilagođavanje i ublažavanje), zdravlje i otpornost šuma (prirodni poremećaji, požari i štetočine) i (šuma) bioekonomija. Dio informacionog sistema je već razvijen, ali treba nastaviti rad i usklađivanje strukture sa šumarskim informacionim sistemom EU (FISE). Ovoj aktivnosti treba prethoditi hitno usvajanje i stavljanje podataka u javnost druge (II) inventure šuma.

Prioritet 6.2. Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda

Mjera 6.2.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje ostalim šumskim proizvodima

Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir zbog održivog upravljanja ostalim šumskim proizvodima (OŠP) u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje Registra komercijalnih sakupljača ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda;
2. Izrada Akcionog plana sistema certifikacije u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda;
3. Uspostavljanje sistema certifikacije u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH.

Prioritet 6.3. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH

Mjera 6.3.1. Uspostavljanje usklađenog institucionalnog, regulatornog i planskog okvira za uspostavu lovišta, upravljanje populacijom i održivo upravljanje lovnom divljači

Cilj ove mjere je da se uskladi zakon o lovstvu i podzakonska akta Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU i unaprijedi institucionalni okvir zbog održivog upravljanja lovnom divljači u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Priprema revidiranog Zakona o lovstvu Brčko distrikta BiH sa podzakonskim aktima, usklađenog sa pravnom tekovinom EU;
2. Izvršavanje kategorizacije, ustanovljenja i dodjele lovišta na korištenje u skladu sa odredbama Zakona;
3. Uspostavljanje stručne službe za nadzor i provođenje zakonskih i planskih mjera u svim lovištima Brčko distrikta BiH;
4. Izrada planova za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa, usklađene sa istim planovima za Republiku Srpsku i Federaciju BiH;
5. Izrada lovnih osnova za sva lovnoprivredna područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu sa međunarodnim sporazumima.

Mjera 6.3.2. Uspostavljanje informacionog sistema u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je da se uspostavi efikasan informacioni sistem o lovstvu u Brčko distriktu BiH. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje informacionog sistema u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH.

Prioritet 6.4. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način

Mjera 6.4.1. Unapređenje zakonskog okvira za održivi razvoj sektora ribarstva, koji će biti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i omogućavanje održivog korištenja i upravljanja ribljim fondom Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je da se zakonska regulativa o ribarstvu uskladi sa pravnom tekovinom EU, kao i da se unaprijedi sistem korištenja i upravljanja ribljim fondom Brčko distrikta BiH, da on bude održiv. Okvirna područja djelovanja su:

1. Usklađivanje zakonske regulative u oblasti slatkovodnog ribarstva, usaglašene sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima, te izvršavanje njenog usaglašavanja sa zakonom iz oblasti voda;
2. Izrada Strategije održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH, za period 2023–2032;
3. Izrada ribolovne osnove za Brčko distrikt BiH;
4. Izrada Pravilnika o usklađivanju ribolovnih osnova Brčko distrikta BiH sa Zakonom o slatkovodnom ribarstvu;
5. Izrada Registra plovila i dozvola za privredno ribarstvo na rijeci Savi i Pravilnik (sistem) za izdavanje dozvola;
6. Uspostavljanje sistema za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i izvozu ulova riba;
7. Izrada modela statističkog praćenja gazdinstava uzgoja slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH;
8. Agencija za statistiku BiH, Podružnica/Ekspozitura Brčko distrikta BiH treba pratiti i izvještavati indikatore iz oblasti ribarstva.

Mjera 6.4.2. Uspostavljanje informacionog sistema o ribarstvu Brčko distrikta BiH

Cilj mjere je uspostaviti informacioni sistem o ribarstvu Brčko distrikta BiH. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje informacionog sistema u sektoru ribarstva Brčko distrikta BiH.

Prioritet 6.5. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima

Mjera 6.5.1. Unapređenje zakonskog i institucionalnog okvira za integralnu zaštitu zemljišta, usvajanje metoda, mjerenja i indikatora za održivo upravljanje zemljištem, dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta do 2030. godine

Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir za održivo upravljanje zemljištem i dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta do 2030. godine. Okvirna područja djelovanja su:

1. Donošenje zakona o zaštiti zemljišta i podzakonskih akata;
2. Usvajanje plana monitoringa zemljišta;
3. Uspostavljanje mreže monitoring mjesta;
4. Izrada Osnove zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH;
5. Izrada i usvajanje Strategije održivog upravljanja zemljištem;
6. Uspostavljanje katastra degradiranih površina;
7. Izrada Akcionog plana sa procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljavanje kriterija za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih…*gender*);
8. Izvršavanje sanacije degradiranih površina (šljunokopi, kamenolomi, deponije jalovine, erodirane površine), na oko 10 ha;
9. Izrada i usaglašavanje metoda, mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa;
10. Usklađivanje zakonske regulative iz oblasti prostornog planiranja sa zakonom o poljoprivrednom zemljištu, zakonom o šumama i dr., kako bi se spriječilo korištenje najkvalitetnijih bonitetnih kategorija zemljišta za gradnju (da zakonski okvir iz oblasti prostornog uređenja i građenja na svim nivoima podržava efikasnost sprečavanja nelegalne gradnje).

Mjera 6.5.2. Deminiranje zemljišta

Cilj ove mjere je izvršiti deminiranje cjelokupnog zemljišta Brčko distrikta BiH. Okvirno područje djelovanja je deminiranje preostalog miniranog zemljišta, u potpunosti (100% teritorije Brčko distrikta BiH) do 2030. godine. Deminiranje se treba vršiti na osnovi godišnjih planova deminiranja.

Prioritet 6.6. Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva, ribolova

Mjera 6.6.1. Unapređenje čuvarskih službi da budu modernizovane, mobilne i kapacitirane (moderne tehnologije i ljudstvo) za efikasno obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima. Uspostavljanje efikasnog sistema za smanjenje nelegalnih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribarstva za 30%

Cilj ove mjere je da se kroz unapređenje čuvarskih službi putem opremanja, modernizacije i obuke obezbijedi efikasniji sistem nadzora i smanjenje nelegalnih aktivnosti u šumarstvu, lovstvu i ribarstvu do 2030. godine i dalje. Okvirna područja djelovanja su:

1. Nabavka softverskog alata za prostorno osmatranje i izvještavanje, opremanje čuvara sa pametnim uređajima (npr. pametni telefoni) za evidenciju stanja i fotografisanje, kamere za osmatranje, GIS pozicioniranje povezano sa centralnom bazom podataka;
2. Izvršena obuka čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i efikasnom vršenju čuvarskog nadzora;
3. Priprema programa i vršenje kontinuriane obuke čuvara o savremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa.

Prioritet 6.7. Uspostavljanje sistema održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama

Mjera 6.7.1. Uspostavljanje okvira za održivu upotrebu i eksploataciju mineralnih sirovina do 2030. godine

Cilj ove mjere je da se kroz izradu strategije održivog upravljanja mineralnim sirovinama Brčko distrikta BiH i kroz analizu ležišta, te uspostavu katastra rudarskog otpada i katastra napuštenih rudarskoh objekata, osigura održivo korištenje mineralnih sirovina u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Izrada strategije sa akcionim planom za ekonomično, socijalno i, sa aspekta zaštite životne sredine, prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta cirkularne ekonomije;
2. Izrada programa i planova uvođenja savremenih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprečavanja nastanka otpada.

5.1.7. Mjere za strateški cilj 7 – Upravljanje životnom sredinom

U okviru strateškog cilja 7 definisano je ukupno 20 mjera koje su logički povezane sa prioritetima.

Prioritet 7.1. Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti u potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima

Mjera 7.1.1. Donošenje ključnih propisa za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je da se donesu ključni zakoni i podzakonski akti za zaštitu životne sredine, koji nedostaju u Brčko distriktu BiH, i izvrše izmjene i dopune zastarjelih zakona i podzakonskih akata. Fokus je na propisima u domenu horizontalne legislative, posebno na novi Zakon o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH.

Okvirna područja djelovanja odnose se na izradu i usvajanje ključnih zakona i podzakonskih akata za zaštitu životne sredine koji nedostaju u Brčko distriktu BiH, posebno u domenu horizontalne legislative, uz integrisanje rodno osjetljivog pristupa.

Mjera 7.1.2. Unapređenje harmonizacije pravnog okvira za životnu sredinu u Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU

Cilj ove mjere je provesti transpoziciju – značajno povećati stepen usklađenosti pravnog okvira Brčko distrikta BiH sa EU direktivama, za prioritetne direktive u skladu sa kapacitetima institucija u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Provođenje Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH;
2. Izrada i provođenje Programa integrisanja u EU – u skladu sa nadležnostima institucija Brčko distrikta BiH;
3. Usklađivanje zakonodavstva Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU.

Prioritet 7.2. Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza

Mjera 7.2.1. Doprinos provođenju međunarodnih sporazuma u BiH

Cilj ove mjere je intenzivirati aktivnosti Brčko distrikta BiH i saradnju sa nadležnim institucijama BiH, Federacije BiH i Republike Srpske u pravcu konstruktivnije i efektivnije implementacije sporazuma koje je BiH ratifikovala. Okvirna područja djelovanja su:

1. Učešće institucija u provedbi međunarodnih sporazuma;
2. Učešće NVO-sektora u pripremi nacionalnih izvještaja o provedbi međunarodnih sporazuma:
3. Doprinos institucija povećanju efikasnosti i efektivnosti razmjene informacija i usklađivanja strategija, zakonodavstva i aktivnosti u sektoru životne sredine između Brčko distrikta BiH, Federacije BiH i Republike Srpske, posebno kroz rad Međuentitetskog tijela za životnu sredinu, u skladu sa nadležnostima Brčko distrikta BiH.

Mjera 7.2.2. Intenziviranje provođenja strateške procjene uticaja na životnu sredinu (SPUŽS) u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je kreirati adekvatan pravni osnov za provođenje strateške procjene uticaja na životnu sredinu, te obezbijediti dosljedno provođenje strateške procjene za sve slučajeve za koje je strateška procjena obavezna. Okvirna područja djelovanja su:

1. Uređivanje pravnog okvira za provođenje SPUŽS-a;
2. Primjena SPUŽS-a: osigurati da strateška procjena uticaja na životnu sredinu bude urađena za sve dokumente/projekte za koje je SPUŽS obavezan;
3. Promocija primjene SPUŽS-a: raditi na podizanju svijesti resornih institucija/ pododjeljenja o važnosti strateške procjene uticaja na životnu sredinu, te omogućiti njihovu obuku po ovom pitanju.

Mjera 7.2.3. Omogućavanje izdavanja integrisanih dozvola za životnu sredinu

Cilj ove mjere je kreirati organizacione i institucionalne preduslove za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu u Brčko distriktu BiH. Očekuje se da će ovo biti spor proces, jer je osnovna pretpostavka izmjena Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Provođenje analize postojećih upravnih procesa izdavanja dozvola u Brčko distriktu BiH i definisanje koraka za uvođenje integrisanih dozvola za životnu sredinu;

2. Provođenje svih potrebnih radnji i kreiranje preduslova za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu u pravnom i institucionalnom okviru Brčko distrikta BiH (na osnovu izmjene Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH);
3. Otpočinjanje procesa izdavanja integrisanih dozvola za životnu sredinu.

Mjera 7.2.4. Priprema Tehničkih uputstava za najbolje raspoložive tehnike (NRT)

Cilj ove mjere je kreirati pravne i metodološke preduslove za primjenu NRT-ova, te podstaknuti primjenu NRT-ova za sve djelatnosti za koje je to propisano. Okvirna područja djelovanja odnose se na:

1. Kreiranje pravnog okvira za NRT-ove;
2. Pripremu tehničkih uputstava za NRT-ove;
3. Javni pristup tehničkim uputstvima za NRT-ove (putem *web*-stranice).

Prioritet 7.3. Postizanje visokog nivoa kapaciteta i međusobne koordinacije institucija

Mjera 7.3.1. Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom životne sredine u institucijama Brčko distrikta BiH

Cilj ove mjere je provesti analizu postojećih ljudskih resursa i organizacionih kapaciteta institucija koje se bave životnom sredinom, te povećati broj izvršilaca na poslovima životne sredine. Pri tome, poseban fokus će biti na povećanju broja inspektora za zaštitu životne sredine u Inspektoratu Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja podijeljena su u dva pravca:

1. Povećanje broja zaposlenih i unapređenje organizacije posla u institucijama koje se bave poslovima životne sredine;
2. Povećanje broja inspektora za zaštitu životne sredine.

Prioritet 7.4. Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka

Mjera 7.4.1. Osiguravanje javno dostupnih, kompletnih i ažurnih informacija o životnoj sredini

Cilj ove mjere je uspostaviti sisteme za redovno objavljivanje ažurnih informacija o životnoj sredini, tako da su informacije dostupne građanima na jednostavan način, prvenstveno putem *web*-stranica odgovornih institucija. Preduslov za realizaciju ove mjere je uspostava informacionog sistema za životnu sredinu (ref. mjera 7.5.1.). Okvirna područja djelovanja su:

1. Vršenje kontinuirane edukacije zaposlenih u resornim tijelima o primjeni odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama;
2. Omogućavanje javnosti dostupnost svih relevantnih informacija o životnoj sredini na *web*-stranici Vlade Brčko distrikta BiH;
3. Omogućavanje javnosti zvanične komunikacije s nadležnim organima putem elektronske pošte.

Mjera 7.4.2. Razvijanje svijesti građana o važnosti očuvanja životne sredine

Cilj ove mjere je razviti kontinuirane kampanje i druge informativne i edukativne aktivnosti, kako bi građani izgradili svijest o važnosti očuvanja prirode i životne sredine za buduće generacije. Konačni cilj je i da budu spremni da mijenjaju ponašanje. Okvirna područja djelovanja su:

1. Kontinuirano provođenje javnih kampanja za podizanje svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine, značaju i ugroženosti prirodnih resursa;
2. Ostvarivanje kontinuirane saradnje sa medijima sa ciljem provođenja promotivnih aktivnosti, informativnih i kampanja za podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite životne sredine;
3. Radna jačanju svijesti šire javnosti kroz aktiviranje mjesnih zajednica u smislu promocije koncepta zaštite životne sredine i dugoročnih edukativnih programa o pitanjima zaštite životne sredine;
4. Jačanje ljudskih kapaciteta privrede kroz podršku transfera znanja;
5. Uspostavljanje poveznica između životne sredine i rodne dimenzije.

Mjera 7.4.3. Kvalitetnije učešće građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o životnoj sredini

Cilj ove mjere je ojačati mehanizme za učešće građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o životnoj sredini, posebno u procesima procjene uticaja na životnu sredinu i izdavanja ekoloških dozvola. Kroz ovu mjeru realizovaće se aktivnosti sa organizacijama civilnog društva, kako bi se povećala njihova znanja o načinima učešća i dobili relevantni komentari u javnim konsultacijama. Okvirna područja djelovanja su:

1. Provođenje obuka predstavnika relevantnih institucija/tijela u cilju jačanja kapaciteta za organizovanje učinkovitih postupaka učešća javnosti;
2. Ažuriranje baza podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u oblasti životne sredine i drugim oblastima (ravnopravnost polova, društvena jednakost, siromaštvo);
3. Kreiranje podsticajnih aktivnosti za uključivanje mladih u procese donošenja odluka po pitanju životne sredine.

Prioritet 7.5. Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH

Mjera 7.5.1. Uspostava cjelovitog informacionog sistema o životnoj sredini

Cilj ove mjere je kreirati preduslove za uspostavu cjelovitog sistema informisanja o životnoj sredini u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH, koji uključuje i informacioni sistem zaštite voda, u skladu sa Zakonom o vodama Brčko distrikta BiH. S obzirom na to da je uspostava funkcionalnog informacionog sistema dugoročan proces, kroz ovu mjeru će se u tekućem strateškom periodu stvoriti pretpostavke za potpunu uspostavu i funkcionalnost sistema. Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH i određivanje odgovorne institucije, u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti životne sredine;
2. Kreiranje metodološkog i pravnog okvira za razmjenu podataka o životnoj sredini između institucija u Brčko distriktu BiH;

3. Jačanje institucionalnih sistema za prikupljanje i validaciju podataka.

Mjera 7.5.2. Unapređenje statistike o životnoj sredini

Cilj ove mjere je pružiti podršku resornim institucijama da unaprijede statistiku o životnoj sredini, koja je usklađena sa zahtjevima EUROSTAT-a, tri RIO konvencije, UNECE-a i Okvira za realizaciju ciljeva održivog razvoja. Realizacijom ove mjere uspostaviće se funkcionalan proces praćenja, prikupljanja i validacije podataka o životnoj sredini, sa ciljem izvještavanja u skladu sa međunarodnim ugovorima. Okvirna područja djelovanja su:

1. Učešće u izradi studijske analize koja će dati prijedlog proširenog seta indikatora koje treba pratiti po svim oblastima – uključiti zahtjeve za izvještavanjem od strane EEA, EUROSTAT-a, Ciljeva održivog razvoja, tri RIO konvencije, UNECE-a, itd.;
2. Učešće u radu radne grupe koju će koordinisati MSTEO BiH i koju će činiti institucije svih nivoa, a koja će davati stručne prijedloge i koordinisati realizaciju zaključaka i prijedloga studijske analize;
3. Izrada i provođenje Plana obuke i osposobljavanja svih institucija Brčko distrikta BiH uključenih u izvještavanje na osnovu rezultata studijske analize;
4. Učešće u implementaciji Strategije praćenja stanja životne sredine, upravljanja podacima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na nivou BiH;
5. Učešće u implementaciji strateškog dokumenta i Uredbe o EIONET-u, nakon izrade i usvajanja ovih dokumenata na nivou BiH kroz izradu odgovarajućeg strateškog instrumenta Brčko distrikta BiH.

Mjera 7.5.3. Uspostava funkcionalnog sistema razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je pružiti podršku institucijama Brčko distrikta BiH da uspostave funkcionalni sistem razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu sa Aneksima I, II i III INSPIRE direktive. Okvirna područja djelovanja odnose se na:

1. Izradu i usvajanje metodologije razmjene prostornih podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH, kako bi se obezbijedili adekvatni mehanizmi za razmjenu prostornih informacija u skladu sa INSPIRE direktivom;
2. Određivanje institucija zaduženih za pojedine zadatke na osnovu usvojene metodologije;
3. Izrada, uspostavljanje i upravljanje sistemom razmjene prostornih podataka u skladu sa Aneksima I, II i III INSPIRE direktive i uslugama između institucija.

Mjera 7.5.4. Uspostava funkcionalnog PRTR registra u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je pružiti podršku institucijama u Brčko distriktu BiH da uspostave funkcionalan PRTR registar koji je usklađen sa registrima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj. Proces izvještavanja podataka iz PRTR registara treba biti regulisan prema institucijama BiH. U skladu sa nadležnostima Brčko distrikta BiH, okvirna područja djelovanja su:

1. Ažuriranje pravnog okvira i institucionalnih aranžmana za uspostavu efikasnog PRTR registra u Brčko distriktu BiH;

2. Uspostavljanje funkcionalne i održive PRTR baze podataka, po metodologiji koja je usaglašena sa Federacijom BiH i Republikom Srpskom;
3. Obezbjeđivanje javnog pristupa podacima iz PRTR registra putem *web*-portala.

Mjera 7.5.5. Redovno izvještavanje o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH

Cilj ove mjere je pružiti podršku institucijama u Brčko distriktu BiH da redovno rade i objavljuju izvještaje o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH, u skladu sa propisanom obavezom izrade Izvještaja. Okvirna područja djelovanja odnose se na:

1. Redovno praćenje izvještaja o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH i njihovo objavljivanje, u skladu sa propisanom zakonskom obavezom o izradi i objavljivanju izvještaja svake dvije godine;
2. Organizovanje edukacije kadrova za upravljanje centralnim sistemom prikupljanja i obrade podataka, te uspostavljanje kapaciteta za analiziranje prikupljenih i validiranih podataka;
3. Izradu i usvajanje Akcionog plana za provođenje direktive standardizovanom izvještavanju (SRDSIP) na teritoriji Brčko distrikta BiH;
4. Unapređenje sistema praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja koji se odnose na tematsko područje životne sredine.

Prioritet 7.6. Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika

Mjera 7.6.1. Integracija zahtjeva životne sredine u sektorske politike i propise

Cilj ove mjere je inicirati institucionalne i pravne promjene radi integracije zahtjeva zaštite životne sredine u sektore koji su usko povezani sa životnom sredinom, kao što su energetika, transport, rudarstvo, poljoprivreda, šumarstvo, zdravstveni sektor, turizam, obrazovni sektor, ravnopravnost polova, socijalna zaštita. Okvirna područja djelovanja su:

1. Integracija zahtjeva životne sredine u politike i zakonodavstvo u drugim sektorima (resorima);
2. Integracija zahtjeva Strategije prilagođavanja klimaskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike u Brčko distriktu BiH.

Mjera 7.6.2. Integracija principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike zaštite životne sredine

Cilj ove mjere je osigurati institucionalne mehanizme i kapacitete za potpunu integraciju standarda i principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:

1. Institucionalizovanje procedura za integrisanje standarda ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i siromaštva u sve faze upravljanja životnom sredinom;
2. Unapređenje nivoa znanja i svijesti o povezanosti životne sredine i rodne dimenzije;
3. Unapređenje kapaciteta institucija za korištenje alata poput rodne analize, procjene *gender* uticaja, rodno odgovornog budžetiranja, *gender* indeksa u oblasti životne sredine.

Mjera 7.6.3. Kreiranje modela za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji

Cilj ove mjere je stvaranje pretpostavki u pravnom i institucionalnom okviru za primjenu koncepta cirkularne ekonomije u Brčko distriktu BiH.

Okvirno područje djelovanja odnosi se na definisanje i usvajanje modela za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji za Brčko distrikt BiH.

Prioritet 7.7. Usaglašavanje i stavljanje u primjenu efikasnih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu životne sredine

Mjera 7.7.1. Poboljšanje institucionalnog i pravnog okvira za finansiranje projekata zaštite životne sredine

Cilj ove mjere je poboljšati kapacitete institucija za namjensko finansiranje projekata u oblasti životne sredine i unaprijediti legislativu, čime će se stvoriti osnov za prikupljanje sredstava putem naknada i drugih vrsta ekonomskih instrumenata za zaštitu životne sredine. Okvirna područja djelovanja su:

1. Uspostava mehanizma za namjensko finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH, prvenstveno razmatranjem opcija za osnivanje Fonda za zaštitu životne sredine;
2. Poboljšanje propisa za definisanje ekonomskih instrumenata za zaštitu životne sredine;
3. Uvođenje novih inovativnih i podsticajnih ekonomskih mehanizama;
4. Značajnije korištenje fondova EU i drugih međunarodnih fondova.

Prioritet 7.8. Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini

Mjera 7.8.1. Unapređenje obrazovnih programa, istraživanja i inovacija u oblasti životne sredine

Cilj ove mjere je pružiti podršku obrazovnim, naučnim i istraživačkim institucijama da poboljšaju obrazovne programe, kvalitet istraživanja i uvođenje inovacija u oblasti životne sredine. Osnovna pretpostavka za ova poboljšanja je sistemsko finansiranje navedenih oblasti. Okvirna područja djelovanja su:

1. Periodično inoviranje planova za integrisanje problematike zaštite životne sredine u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH;
2. Uspostavljanje namjenskih budžeta u Brčko distriktu BiH za ulaganje u inovacije i razvoj, te primjenu novih tehnologija sa ciljem smanjenja zagađenja;
3. Uspostavljanje namjenskih budžeta u Brčko distriktu BiH za podršku neformalnom obrazovanju u oblasti životne sredine;
4. Unapređenje kapaciteta za istraživanja u oblasti životne sredine apliciranjem na međunarodne projekte;
5. Ostvarivanje saradnje sa privredom – uključivanje privrede u finansiranje istraživanja u oblasti životne sredine (saradnja fakulteta i privrede).

6. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR

Ukupna finansijska procjena ESAP 2030+ za nivo Brčko distrikta BiH je 387 miliona BAM. Proces izrade procjene obuhvata finansijsku analizu koja uključuje sedam tematskih oblasti koje se sastoje od 52 prioriteta sačinjena od 107 mjera. Najmanji broj prioriteta (ukupno šest) imala je tematska oblast Upravljanje vodama, dok je najveći broj prioriteta (ukupno devet) imala tematska oblast Biodiverzitet i zaštita prirode. Najmanji broj mjera imala je tematska oblast Upravljanje otpadom (ukupno deset), dok je najveći broj mjera (ukupno 24) imala tematska oblast Biodiverzitet i zaštita prirode. Kada su u pitanju ukupne procjene troška, tematska oblast Upravljanje vodama predstavlja oko 50% ili 193 miliona BAM strukture finansiranja. Tematska oblast Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija je na drugom mjestu sa 25% ili 97 miliona BAM. Treći najveći trošak je 19% ili 72 miliona BAM koji otpada na tematsku oblast Upravljanje otpadom. Tematske oblasti Održivo upravljanje resursima (nešto više od 11 miliona BAM), Biodiverzitet i zaštita prirode (5.8 miliona BAM), i Upravljanje životnom sredinom (5 miliona BAM), ukupno iznose oko 6% procjene. Hemijska bezbjednost i buka je tematska oblast sa najmanjom alokacijom, 0.5% ili od 1.9 miliona BAM.

Proces izrade indikativnog finansijskog okvira obuhvatio je kvantifikaciju 105 od ukupno 107 ili 98% mjera u ESAP 2030+ za nivo Brčko distrikta BiH. Mjera 2.4.2. (Jačanje tržišta otpada namijenjenog recikliranju) i mjera 5.1.3. (Implementacija Montrealskog protokola, Kigali amandmana i djelimična transpozicija Uredbe EU br. 1005/2009) nisu dobile finansijsku procjenu. U trenutku izrade procjene bilo je jako teško uraditi metodološki konzistentnu procjenu troška za ove dvije mjere prvenstveno zato što je metodološki bilo izuzetno kompleksno kvantifikovati njihov sadržaj, što je na kraju onemogućilo da se precizno izračuna procjena troškova.

U tematskoj oblasti Upravljanje vodama, prioriteti 1.1. (Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom) i 1.3. (Sprečavanje pogoršanja i unapređenje statusa vodnih tijela) predstavljaju skupa 77% ili oko od 149 miliona BAM troškova te oblasti. Prioritet 1.3. je i ujedno najveći prioritet indikativnog finansijskog okvira Brčko distrikta BiH, jer čini oko 25% od ukupne procjene. Kada je u pitanju tematska oblast Upravljanje otpadom, prioritet 2.3. (Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom) obuhvata preko pola vrijednosti, preciznije 66% ili oko 47 miliona BAM troškova te oblasti. U okviru tematske oblasti Biodiverzitet i zaštita prirode prioriteti 3.2. (Jačanje institucije nadležne za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode) i 3.4. (Izvršenje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu) predstavljaju skupa 60% ili skoro 3.5 miliona BAM.

Kada je u pitanju tematska oblast Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija, prioritet 4.1. (Smanjene zagađivanja vazduha ključnim zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje) obuhvata 44% ili 43 miliona BAM ove tematske oblasti. Prioriteti 5.2. (Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske bezbjednosti) i 5.3. (Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u oblasti hemijske bezbjednosti) iznose 48% ili 927 hiljada BAM vrijednosti tematske oblasti Hemijska bezbjednost i buka.

Prioritet 6.5. (Integralno i održivo upravljanje zemljišnim resursima) obuhvata 60% ili 6.8 miliona BAM tematske oblasti Održivo upravljanje prirodnim resursima. Prioriteti 7.3. (Postizanje visokog nivoa kapaciteta i međusobne koordinacije institucija) i 7.5. (Uspostavljanje efikasnog i

trenasparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini) iznose 42% ili 2 miliona BAM.

Detaljan prikaz podataka procjene indikativnog finansijskog okvira za nivo Brčko distrikta BiH nalazi se u Aneksu, 3. poglavlju i djelimično na ***slici 13*** (tortni grafikon) u nastavku ovog poglavlja.

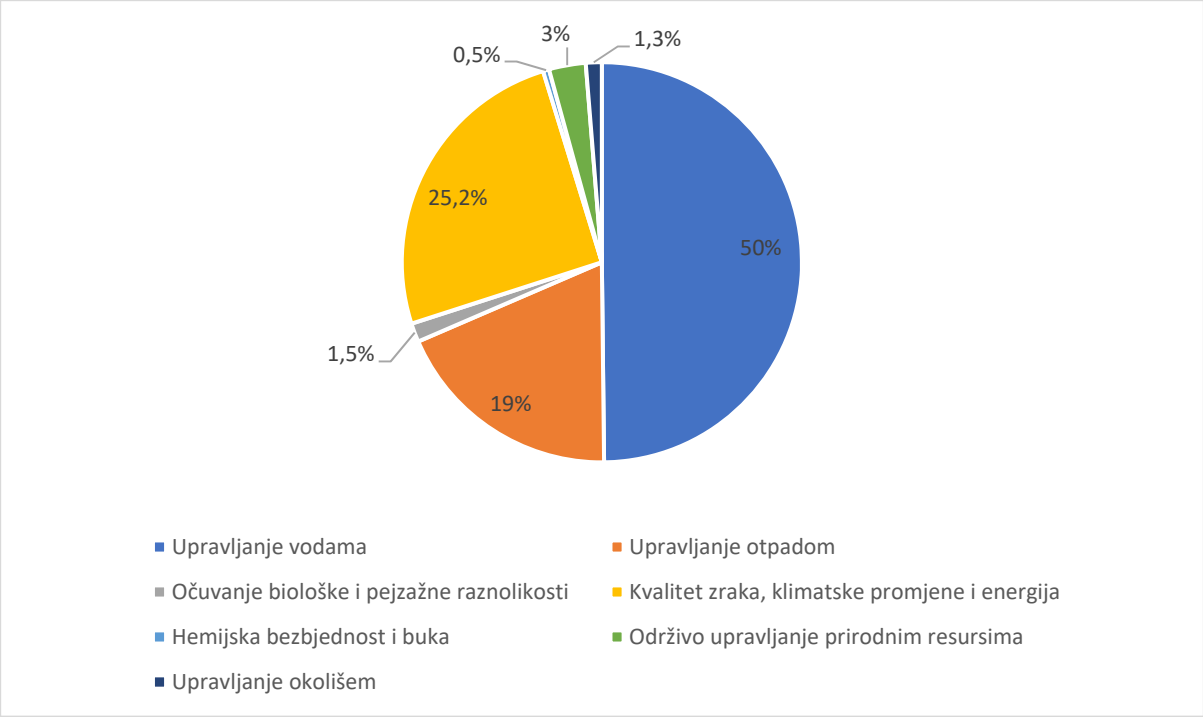

Slika 13: *Struktura finansiranja (u %) Brčko distrikta BiH*

7. USKLAĐENOST STRATEGIJE SA DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Strategija zaštite životne sredine identifikuje sedam strateških ciljeva (po jedan za svaku tematsku oblast), kako je i navedeno u poglavlju 3.4, Strateški ciljevi.

Analiza međusobne usklađenosti ovog dokumenta sa drugim relevantnim strateškim dokumentima izvršena je komparacijom strateških ciljeva (i prioriteta) Strategije sa ciljevima drugih strateških dokumenata proizašlih iz procesa evropskih integracija i međunarodno priznatim ciljevima održivog razvoja. U procesu izrade Strategije Brčko distrikta BiH, razmatrani su sljedeći strateški, planski i razvojni dokumenti:

- Zelena agenda za Zapadni Balkan;
- Strategija aproksimacije propisa pravnoj tekovini EU u oblasti zaštite životne sredine Bosne i Hercegovine (EAS BiH);
- Program ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine (PER BiH 2021–2023.);
- Strategija prilagođavanja klimatskim promjenama i niskoemisionog razvoja BiH (2020–2030.);
- Utvrđeni doprinos Bosne i Hercegovine (NDC 2020–2030.);
- Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH (Agenda 2030);
- Strategija zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH (2016–2026.).

Zelena agenda za Zapadni Balkan

Zelena agenda za Zapadni Balkan (EU 2020) podrazumijeva prelazak zemlje na sistem održive ekonomije, a u skladu sa Evropskim zelenim planom. S tim u vezi, daje konkretne preporuke za pet oblasti razvoja u kojima će EU nastaviti podržavati zemlje u regionu:

- klima, energija i mobilnost – postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine kao najvažniji prioritet;
- cirkularna ekonomija – uvođenje cirkularne ekonomije u sve lance proizvodnje i povezivanje zemalja regiona sa industrijskim lancima u EU;
- uklanjanje onečišćenja vazduha, vode i tla – usklađivanje sa standardima EU o kvalitetu vazduha, vode i upravljanja otpadnim vodama, modernizacija monitoringa, upravljanje njihovim kvalitetom, te promovisanje ponovne upotrebe vode u poljoprivredi;
- održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane – kroz izgradnju održivih sistema, smanjenje otpada, poboljšanje usklađenosti sa EU standardima o ispravnosti hrane i dobrobiti životinja, te promovisanja okolišno prihvatljivog organskog uzgoja;
- biodiverzitet – zaštita, razvoj i provođenje Akcionog plana za biodiverzitet za Zapadni Balkan do 2030. godine i Plana za obnavljanje šumskog potencijala.

Strategija aproksimacije propisa pravnoj tekovini EU u oblasti zaštite životne sredine BiH (EAS BiH)

Zemlje koje pretenduju da se pridruže EU trebaju usvojiti realne i dugoročne državne strategije za postepeno usklađivanje svog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU. Jedan od ključnih ciljeva jeste ispunjavanje ciljeva SSP-a, što uključuje aproksimaciju propisa iz oblasti zaštite životne sredine

u BiH (MVTEO BiH 2017). Pristup aproksimaciji propisa u ovoj oblasti napravljen je na način da su izrađena četiri dokumenta (za svaki nivo vlasti u BiH).

EAS BiH obuhvata osam podsektora pravne tekovine EU koji se odnose na zaštitu životne sredine, a to su:

- horizontalna (zajednička) problematika;
- vodoprivreda;
- upravljanje otpadom;
- kvalitet vazduha i klimatske promjene;
- industrijsko zagađenje;
- hemikalije;
- zaštita prirode;
- buka u životnoj sredini.

Program ekonomskih reformi BiH (PER BiH 2021–2023.)

Plan aktivnosti za izradu Programa ekonomskih reformi (Vijeće ministara BiH 2021) osnovni je dokument koji reguliše proces izrade Programa ekonomskih reformi i saradnju između različitih nivoa vlasti, Vijeća ministara BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade Republike Srpske i Brčko distrikta BiH. Program ekonomskih reformi 2019–2021. izrađen je na osnovu priloga koje su dostavile nadležne institucije prema usvojenom Planu aktivnosti po rokovima i nosiocima aktivnosti.

Uticaj reformskih mjera će se ogledati u povećanju udjela energije iz obnovljivih izvora energije, povećanju energetske efikasnosti i doprinošenju uštedama energije (a samim time i smanjenjem negativnih uticaja na životnu sredinu).

Strategija prilagođavanja klimatskim promjenama i niskoemisionog razvoja BiH (2020–2030.)

Ova strategija (UNDP 2013) za cilj ima povećanje otpornosti na klimatsku varijabilnost i klimatske promjene pri čemu će osigurati razvojne dobiti, te dostizanje najviše vrijednosti i prestanak rasta nivoa emisija gasova sa efektom staklene bašte do 2025. godine na nivou koji je ispod prosjeka emisija EU27 (trenutnih zemalja članica EU) po glavi stanovnika. Mjere za ublažavanje klimatskih promjena neophodne su kako bi se smanjili uticaji klimatskih promjena, te osiguralo da se tim promjenama može upravljati. Također, ova strategija uključuje i komponente smanjenja rizika po društveno-osjetljive skupine, što je u skladu sa perspektivom pitanja ravnopravnosti solova, društvene jednakosti i siromaštva, koja je bila uzeta u obzir tokom procesa izrade Strategije. Strategijom prilagođavanja klimatskim promjenama definisano je sedam prioritetnih sektora, a to su: poljoprivreda, biodiverzitet i osjetljivi ekosistemi, energija (hidroenergija), šumarstvo, zdravlje ljudi, turizam i vodni resursi/vodoprivreda. Također, identifikovana su četiri sektora koja su prioritetna za Strategiju niskoemisionog razvoja – proizvodnja električne energije, energetska efikasnost u zgradarstvu, sistem daljinskog grijanja, te prevoz/saobraćaj.

Utvrđeni doprinos BiH (NDC 2020–2030.)

BiH je 2015. godine podnijela prvi Izvještaj o namjeravanom nacionalnom utvrđenom doprinosu (eng. *Intended Nationally Determined Contribution* – INDC) (UNDP BiH 2020b), te ratifikovala Pariški sporazum Odlukom o ratifikaciji Pariškog sporazuma u skladu sa UNFCCC-om. Prema odredbama

Sporazuma, države imaju obavezu dostavljanja ažuriranih dokumenata o aktivnostima ublažavanja klimatskih promjena svakih pet godina. Zbog toga, BiH je pripremila Utvrđeni doprinos BiH za period 2020–2030. godine (eng. *Nationally Determined Contribution* – NDC).

Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH (Agenda 2030)

BiH se 2015. godine obavezala da će provesti Agendu 2030, s ciljevima održivog razvoja koji predstavljaju plan za stvaranje bolje i održive budućnosti za cijeli svijet. Agenda 2030 (Vlada Švedske i UNDP 2020) se sastoji od tri održiva razvojna pravca koji odražavaju razvojnu situaciju i prioritete BiH:

- dobra uprava i upravljanje javnim sektorom;
- pametni rast;
- društvo jednakih mogućnosti.

Svaki razvojni pravac sastoji se od tzv. „akceleratora" koji jasno propisuju koji su to prioriteti kojima bi se omogućilo ispunjavanje ciljeva pojedinačnog razvojnog pravca. Ovaj dokument služi za usmjeravanje procesa strateškog planiranja za sve nivoe vlasti u BiH, što podrazumijeva i nivo Brčko distrikta BiH.

Strategija zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH (2016–2026.)

Strategija zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH (Vlada Brčko distrikta BiH et al. 2016) predstavlja temeljni planski dokument koji za cilj ima osiguravanje uravnoteženosti društveno-ekonomskih razvoja i održivi razvoj Brčko distrikta BiH. Dokument daje detaljan pregled postojećeg stanja, što uključuje zakonodavni okvir, način upravljanja životnom sredinom, socioekonomske i razvoje karakteristike, prostorno planiranje i zaštitu životne sredine, kao i pregled stanja životne sredine po sektorima, te sadrži i jasan pregled sporazuma kojima je pristupila BiH. Nadalje, dokument daje osvrt na institucionalni okvir za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu. Sastavni dijelovi strategije su i Strategija zaštite prirode Brčko distrikta BiH, Strategija zaštite vazduha Brčko distrikta BiH i Strategija upravljanja otpadom Brčko distrikta BiH.

Tokom procesa izrade ove Strategije, u obzir su uzeti i relevantni strateški dokumenti na nivou entiteta i Brčko distrikta BiH. Kako bi se omogućila olakšana transpozicija pravne tekovine EU u oblasti životne sredine, korištene su *Smjernice za usklađivanje zakonodavstva BiH sa pravnom tekovinom EU*. Uz to, razmotrene su i preporuke EU iz Pododbora SSP-a za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu i regionalni razvoj. Nadalje, izvršena je koordinacija sa implementacijskim timom za izradu Nacionalnog energetskog i klimatskog plana BiH (2021–2030.).

Tabela 21: *Prikaz relevantnih strateških dokumenata za nivo Brčko distrikta BiH*

**Razvojni pravci/ciljevi/mjere iz strateških dokumenata uzeti su u obzir samo ukoliko se odnose na životnu sredinu*

Razvojni pravac/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za nivo Brčko distrikta BiH *	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
Zelena agenda za Zapadni Balkan	
Cilj: Postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine (dekarbonizacija kao prioritet)	**Prioritet 4.1**. - Smanjenje zagađivanja vazduha ključnim zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje **Prioritet 4.3**. - Smanjenje uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte i povećanjem ponora ugljenika **Prioritet 4.5**. - Povećanje energetske efikasnosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje podsticajnih mehanizama **Prioritet 7.1**. - Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima
Cilj: Uvođenje cirkularne ekonomije	**Prioritet 2.4**. - Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada **Prioritet 7.6**. - Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika
Cilj: Borba protiv zagađenja vazduha, vode i tla	**Prioritet 1.1**. - Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom **Prioritet 1.4**. - Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa **Prioritet 1.6**. - Osiguravanje finansijske održivosti sektora voda **Prioritet 4.2.** - Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha
Cilj: Održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane	**Prioritet 6.1.** - Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena
Cilj: Biodiverzitet – Zaštita i obnavljanje ekosistema	**Prioritet 3.7.** - Jačanje procesa naučno-političkog dijaloga i donošenje odluka o biodiverzitetu i zaštiti prirode bazirati na naučno utemeljenim informacijama i činjenicama
Strategija aproksimacije propisa pravnoj tekovini EU u oblasti zaštite životne sredine BiH (EAS BiH)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
Horizontalna pitanja (3.1.)	**Prioritet 7.4**. - Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka **Prioritet 7.5.** - Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH
Upravljanje vodama (3.2.)	**Prioritet 1.1**. - Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom **Prioritet 1.2**. - Unapređenje strateškog i sistematičnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH
Upravljanje otpadom (3.3.)	**Prioritet 2.1.** - Unapređenje pravnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom sa EU principima
Zaštita vazduha i klimatske promjene (3.4.)	**Prioritet 4.6.** - Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sistema podsticaja
Industrijsko zagađenje (3.5.)	**Prioritet 7.4. -** Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u

Razvojni pravac/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za nivo Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH
	proces donošenja odluka
Hemikalije (3.6.)	**Prioritet 5.1.** - Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH
Zaštita prirode (3.7.)	**Prioritet 3.1.** - Unapređivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima
Buka u životnoj sredini (3.8.)	**Prioritet 5.5**. - Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasnih institucionalnih nadležnosti kojim se reguliše pravna tekovina EU iz oblasti buke u životnoj sredini
Program ekonomskih reformi BiH (PER BiH 2021–2023.)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
Mjera 5.3.1.1. Razvoj tržišta energije i gasa	**Prioritet 7.1**. - Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima
Mjera 5.3.1.2. Unapređenje energetske efikasnosti i korištenja obnovljivih izvora energije	**Prioritet 7.1**. - Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima
Mjera 5.3.2.3. Unapređenje integralnog upravljanja otpadom i sistemom cirkularne ekonomije	**Prioritet 2.3** - Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom **Prioritet 2.4.** - Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada
Strategija i akcioni plan za zaštitu biološke raznolikosti BiH (2015–2020.)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
Globalni strateški pravac A – Uticanje na skrivene uzroke gubitka biološke raznolikosti pozicioniranjem biološke raznolikosti u vladi i društvu	**Prioritet 3.9**. - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama **Prioritet 7.4.** - Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka
Globalni strateški pravac B – Smanjenje direktnih pritisaka na biološku raznolikost i promovisanje njegove održive upotrebe	**Prioritet 3.9**. - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama **Prioritet 6.4**. - Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način
Globalni strateški pravac C – Poboljšanje statusa biološke raznolikosti očuvanjem ekosistema, vrsta i genetičke biološke raznolikosti	**Prioritet 3.6.** - Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo
Globalni strateški pravac D – Jačanje opšte koristi od biološke raznolikosti i ekosistemskih usluga	**Prioritet 3.6. -** Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo

Razvojni pravac/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za nivo Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH
Globalni strateški pravac E – Jačanje implementacije CBD-a integralnim planiranjem, upravljanjem znanjima i izgradnjom kapaciteta	**Prioritet 3.9.** - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama **Prioritet 7.4**. - Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka
Strategija prilagođavanja klimatskim promjenama i niskoemisionog razvoja BiH (2020–2030.)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
Generisanje i širenje znanja i informacija zasnovanih na činjenicama (3.1.)	**Prioritet 4.2**. - Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha **Prioritet 7.4**. - Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka
Efektivni institucionalni i regulatorni okviri (3.2.)	**Prioritet 4.2.** - Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha **Prioritet 4.3**. - Smanjenje uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte i povećanjem ponora ugljenika
Efektivni pristupi prilagođavanja klimatskim promjenama (3.3.)	**Prioritet 7.2.** - Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza
Utvrđeni doprinos BiH (NDC 2020–2030)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
Ublažavanje klimatskih promjena/smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte (3.)	**Prioritet 4.1**. - Smanjenje zagađivanja vazduha ključnim zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje
Prilagođavanje klimatskim promjenama (4.)	**Prioritet 4.3.** - Smanjen uticaj Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte i povećanjem ponora ugljenika
Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
7. Razvojni pravac: Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom	**Prioritet 3.2.** - Jačanje institucija nadležnih za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode **Prioritet 4.1.** - Smanjenje zagađivanja vazduha ključnim zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje **Prioritet 7.1.** - Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 7.2.** - Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza **Prioritet 7.4.** - Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka **Prioritet 7.6.** - Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika **Prioritet 7.8.** - Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini
8. Razvojni pravac: Pametni rast	**Prioritet 3.9** - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama

Razvojni pravac/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za nivo Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH
	Prioritet 5.4. - Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama **Prioritet 5.7.** - Unapređenje znanja javnosti o negativnim uticajima buke, upravljanju bukom u životnoj sredini, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja **Prioritet 6.1.** - Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena **Prioritet 6.2.** - Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda **Prioritet 6.3.** - Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH **Prioritet 6.4.** - Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način **Prioritet 6.5.** - Uspostavljanje integralnog i održivog upravljanja zemljišnim resursima **Prioritet 6.7.** - Uspostavljanje sistema održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama **Prioritet 7.4.** - Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka **Prioritet 7.7.** - Usaglašavanje i stavljanje u primjenu efikasnih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu životne sredine **Prioritet 7.8.** - Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini
9. Razvojni pravac: Društvo jednakih mogućnosti	**Prioritet 7.1.** - Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 7.4.** - Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka
Strategija zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH (2016–2026.)	**Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH**
Cilj 1: Evropske integracije i implementacija direktiva EU	**Prioritet 1.1**. - Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom **Prioritet 2.1.** - Unapređenje pravnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom sa EU principima **Prioritet 3.1.** - Unapređivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima **Prioritet 4.1.** - Smanjenje zagađivanja vazduha ključnim zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje **Prioritet 5.1**. - Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH **Prioritet 5.5**. - Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasnih institucionalnih nadležnosti kojim se reguliše pravna tekovina EU iz oblasti buke u životnoj sredini

Razvojni pravac/cilj/mjera iz strateškog dokumenta za nivo Brčko distrikta BiH *	Vezani prioritet iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH
	Prioritet 6.1. - Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena **Prioritet 7.1.** - Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima
Cilj 2: Institucionalno jačanje i reforma institucija Brčko distrikta BiH u vezi s višedisciplinskim pristupom zaštiti životne sredine i promocijom koncepta održivog razvoja u svim segmentima života	**Prioritet 1.4.** - Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa **Prioritet 2.3**. - Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom **Prioritet 3.6**. - Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo **Prioritet 5.2**. - Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske bezbjednosti **Prioritet 6.1** - Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integraciju rodno osjetljive problematike klimatskih promjena
Cilj 3: Jačanje kadrovskih kapaciteta i ljudskih potencijala u oblasti zaštite životne sredine u svim sektorima	**Prioritet 1.6**. - Osiguravanje finansijske održivosti sektora voda **Prioritet 2.4.** - Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada **Prioritet 4.3.** - Smanjenje uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte i povećanjem ponora ugljenika **Prioritet 5.3.** - Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u oblasti hemijske bezbjednosti **Prioritet 5.8**. - Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u oblasti upravljanja bukom **Prioritet 6.6**. - Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva, ribolova **Prioritet 7.6.** - Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika
Cilj 4: Podizanje svijesti o zaštiti životne sredine, stvaranje i povećanje stručnih kapaciteta	**Prioritet 1.2.** - Unaprijeđeno strateško i sistematično planiranje upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH **Prioritet 2.7.** - Jačanje svijesti javnosti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada **Prioritet 3.9**. - Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama **Prioritet 4.2**. - Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha **Prioritet 5.4**. - Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama **Prioritet 5.7.** - Unapređenje znanja javnosti o negativnim uticajima buke, upravljanju bukom u životnoj sredini, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja **Prioritet 7.6**. - Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika
Cilj 5: Uspostavljanje međusektorske saradnje i koordinacije uz integrisanje principa zaštite životne sredine u druge sektore	**Prioritet 7.6.** - Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika

8. OKVIR ZA IMPLEMENTACIJU, MONITORING, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU STRATEGIJE

U ovom dijelu opisan je okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i vrednovanje Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH 2022–2032. koji obuhvata instrumente i procese za praćenje i vrednovanje planiranih programa (mjera).

Okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i vrednovanje sprovođenja Strategije u Brčko distriktu BiH treba biti zasnovan na sljedećim ključnim načelima:

- usklađen pristup planiranju, praćenju, i izvještavanju svim nivoima vlasti u Brčko distriktu BiH;
- ravnopravnost polova i jednake mogućnosti za sve građane;
- horizontalna i vertikalna koordinacija među svim nivoima vlasti;
- komplementarnost;
- partnerstvo, saradnja, javnost i transparentnost;
- odgovornost, efektivnost i efikasnost institucija na svim nivoima vlasti u Brčko distriktu BiH.

Okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i vrednovanje Strategije će uključiti dionike na dva različita nivoa:

- Nosioci mjera, prema Aneksu 1;
- Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjera, prema Aneksu 1.

Prije faktičkog provođenja mjera, trebaju se pripremiti trogodišnji i godišnji planovi rada u Brčko distriktu BiH. Konkretno, relevantne mjere iz strateških dokumenata će zajedno s pokazateljima, polaznim i ciljnim vrijednostima biti prenesene u sprovedbene dokumente (trogodišnji i godišnji planovi rada). Trogodišnji i godišnji plan rada će obuhvatiti naziv glavnog programa, šifru glavnog programa, izvore i iznose planiranih sredstava izražene u milionima KM, kao i polazne i ciljne vrijednosti programa (mjera) sa opisom aktivnosti/projekata, rokom za realizaciju, očekivanim rezultatima, nadležnim tijelima i sl. Sve relevantne procedure vezane za izradu trogodišnjeg i godišnjeg plana rada u Brčko distriktu BiH biće u skladu sa relevantnom/relevantnim uredbom/ama (usvajanje, rokovi za dostavljanje i sl.).

8.1. Praćenje i izvještavanje

U dijelu praćenja i izvještavanja implementacije strateškog dokumenta izrađuju se dva izvještaja: godišnji izvještaji o radu i godišnji izvještaj o sprovođenju strateškog dokumenta u skladu sa relevantnom/relevantnim uredbom/ama u Brčko distriktu BiH. Ove izveštajte priprema Vlada Brčko distrikta BiH. Tabela ispod rezimira predloženi plan praćenja i izvještavanja zajedno s ulogom dionika u Brčko distriktu BiH.

Tabela 22: *Plan praćenja i izvještavanja Brčko distrikta BiH*

Vrsta izvještaja	Sadržaj	Ko dostavlja informacije	Ko će izrađivati	Učestalost	Svrha

Godišnji izvještaji o radu	Pregled i analiza sprovođenja programa (mjera) i aktivnosti/projekata iz godišnjeg plana rada	Nosioci mjera, prema Aneksu 1	Vlada Brčko distrikta BiH	Godišnje	Zbog vođenja evidencije o napretku planiranih aktivnosti u svakom periodu i praćenja napretka u sprovođenju
Godišnji izvještaj o sprovođenju strateškog dokumenta	Pregled opšteg sprovođenja strateškog dokumenta i ocjena napretka	Nosioci mjera, prema Aneksu 1	Vlada Brčko distrikta BiH	Godišnje	Zbog analize sprovođenja strateškog dokumenta

8.2. Vrednovanje

Vrednovanje strateških dokumenata može se provesti vlastitim kapacitetima ili angažovanjem vanjskih stručnjaka. Vrednovanje u toku će omogućiti utvrđivanje ostvarenog, efektivnost i efikasnost programa (mjera). Vrednovanje u toku se treba sprovesti u pretposljednjoj godini sprovođenja strateškog dokumenta.

Sve procedure koje se tiču vrednovanja u toku trebaju biti u skladu sa relevantnim procedurama i obrascima u Brčko distriktu BiH. Vrednovanje treba biti nezavisno, transparentno, nepristrasno i blagovremeno. Treba se provoditi u skladu sa sljedećim kriterijima: relevantnost, efikasnost (efektivnost), uspješnost, učinak i održivost. U opisu zadatka projekta može se dodati više kriterija. Relevantne institucije u Brčko distriktu BiH u skladu sa relevantnim procedurama i obrascima u Brčko distriktu BiH trebaju koordinisati proces vrednovanja, pripreme plana vrednovanja (uključujući, između ostalog, posebne ciljeve vrednovanja, planirane metode, kriterije, raspoložive izvore podataka, vremenski okvir i indikativni budžet i sl.), uspostaviti blisku komunikaciju sa evaluatorom, pružiti potrebnu podršku procesu vrednovanja, te osigurati poštovanje preporuka za vrednovanje.

Izvještaj o vrednovanju u toku treba obuhvatiti najmanje sljedeće dijelove: uvod, izvršni sažetak, kontekst vrednovanja, vrednovanje napretka realizacije strateških ciljeva, nalaze, zaključak i preporuke.

Svi izvještaji o vrednovanju trebaju se redovno objavljivati na službenoj/im stranici/ama organa Brčko distrikta BiH u cilju obezbjeđivanja javnosti rada i transparentnosti.

9. ANEKSI

9.1. Aneks 1. Detaljan pregled mjera po strateškim ciljevima

9.1.1. Mjere za strateški cilj 1 – Upravljanje vodama

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom**		
Naziv mjere	**1.1.1. Unapređenje zakonske i podzakonske regulative u Brčko distriktu BiH iz oblasti vodnog zakonodavstva**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je usvajanje adekvatne zakonske regulative koja je usklađena sa Okvirnom direktivom o vodama EU, a čije odredbe trebaju predstavljati okvir za djelovanje u vodnom sektoru, a zatim izraditi i usvojiti niz odgovarajućih podzakonskih akata. Okvirna područja djelovanja su: 1. Usvajanje Zakona o vodama Brčko distrikta BiH 2. Izrada i usvajanje podzakonskih akata vezanih za sektor voda u skladu sa usvojenim Zakonom o vodama Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status usvajanja Nacrta zakona o vodama	Na snazi Zakon o vodama Republike Srpske iz 1998. godine koji nije u skladu sa ODV-om EU. 2016. godine izrađen Nacrt zakona o vodama Brčko distrikta BiH koji nije usvojen	Usvojen Nacrt zakona o vodama (2022.)
	2. Status usvajanja podzakonskih akata vezanih za sektor voda	U upotrebi su podzakonski akti iz Republike Srpske	Izrađeni i usvojeni podzakonski akti vezani za sektor voda (2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima	Iznos: 50 452 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		

finansiranja	
Period implementacije mjere	2022–2025.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nosioci mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Ciljne grupe	Institucije odgovorne za provođenje propisa u oblasti upravljanja vodama

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom**		
Naziv mjere	**1.1.2. Povećanje stepena usklađenosti zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom tekovinom EU u oblasti vodnih resursa**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se usvoje instrumenti strateškog planiranja čija je svrha usklađivanje propisa Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti vodnih resursa. Okvirna područja djelovanja su: 1. Definisanje prioriteta vezanih za transponovanje Direktiva o vodama, prema preporukama od strane Evropske komisije (EK) (za četvorogodišnji period) 2. Izrada Akcionog plana za usklađivanje propisa o vodama u Brčko distriktu BiH s propisima EU, prema preporukama EK za oblast upravljanja vodama (za četvorogodišnji period)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade liste prioriteta za transpoziciju Direktiva o vodama (za četvorogodišnje periode)	U procesu izrade (2021.)	Izrađena i usvojena lista prioriteta (2022.)
	2. Status usvajanja Akcionog plana transpozicije EU propisa o vodama u Brčko distriktu BiH (za četvorogodišnje periode)	Ne postoji Akcioni plan (2021.)	Izrađen i usvojen Akcioni plan (2023.)

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja vodama i napredak u procesu evropskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Iznos: 4.938 KM Izvor:100% budžetska sredstva
Period implementacije mjere	2022–2023.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za evropske integracije i međunarodnu saradnju
Nosioci mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u saradnji s DEI i MVTEO
Ciljne grupe	Institucije odgovorne za sprovođenje EU direktiva u oblasti upravljanja vodama, stanovništvo

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom**		
Naziv mjere	**1.1.3. Sprovođenje Direktiva EU iz oblasti upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se obezbijedi izrada, usvajanje i provođenje Akcionih planova za provođenje EU direktiva (APID-a) iz oblasti upravljanja vodama. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada i usvajanje Akcionog plana (APID) Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ 2. Učešće u izradi Plana provođenja (DSIP) i Izrada i usvajanje Akcionog plana (APID) Direktive o zaštiti vode od zagađenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora 91/676/EZ 3. Učešće u izradi Plana provođenja (DSIP) i Izrada i usvajanje Akcionog plana (APID) Direktive o upravljanju kvalitetom vode za kupanje 2006/7/EZ 4. Učešće u izradi Plana provođenja (DSIP) i Izrada i usvajanje Akcionog plana (APID) Direktive o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja kvaliteta 2006/118/EZ 5. Učešće u izradi Plana provođenja (DSIP) i Izrada i usvajanje Akcionog plana (APID) Direktive o standardima kvaliteta životne sredine u području vodne politike 2013/39/EZ 6. Realizacija Akcionih planova za implementaciju EU direktiva		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	1. Status usvajanja APID-a Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ	APID EU direktive 2007/60/EZ nije izrađen	Usvojen APID EU direktive 22007/60/EZ
	2. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o zaštiti vode od zagađenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora 91/676/EZ	DSIP i APID EU direktive 91/676/EZ nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 91/676/EZ
	3. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o upravljanju kvalitetom vode za kupanje 2006/7/EZ	DSIP i APID EU direktive 2006/7/EZ nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2006/7/EZ
	4. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja kvaliteta 2006/118/EZ	DSIP i APID EU direktive 2006/118/EZ nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2006/118/EZ
	5. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o standardima kvaliteta životne sredine u području vodne politike 2013/39/EZ	DSIP i APID EU direktive 2013/39/EZ nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2013/39/EZ
	6. Stepen realizacije APID-a vodnih Direktiva	-	Visok stepen realizacije APID-a (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja vodama kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 52 656 954 KM Izvor: 5% budžetska sredstva, 95% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Nosioci mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u saradnji sa DEI-om, MVTEO-om, Odjeljenjem za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove, Odjeljenjem za zdravstvo i ostale usluge		
Ciljne grupe	Institucije odgovorne za sprovođenje EU direktiva u oblasti upravljanja vodama, stanovništvo		

<table>
<tr><td>Veza sa strateškim ciljem</td><td colspan="3">1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti</td></tr>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">1.2. Unapređenje strateškog i sistematičnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">1.2.1. Usvajanje strateških i planskih dokumenata kojima se osigurava integralno upravljanje vodama u Brčko distriktu BiH</td></tr>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je izrada i usvajanje nedostajućeg strateškog dokumenta kojim će se osigurati integralno upravljanje vodama u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive o vodama EU, kao i ažuriranje planskih dokumenata, čiji je period implementacije istekao.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Izrada i usvajanje Strategije upravljanja vodama Brčko distritka BiH
2. Izrada i usvajanje Pregleda značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH
3. Ažuriranje i usvajanje Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (drugi ciklus)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status usvajanja Strategije upravljanja vodama Brčko distrikta BiH</td><td>Strategija upravljanja vodama Brčko distrikta BiH nije izrađena (2021.)</td><td>Izrađena i usvojena Strategija upravljanja vodama Brčko distrikta BiH (2023.)</td></tr>
<tr><td>2. Status usvajanja Pregleda značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH</td><td>Pregled značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH nije izrađen (2021.)</td><td>Izrađen i usvojen Pregled značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (2024.)</td></tr>
<tr><td>3. Status ažuriranja Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (drugi ciklus)</td><td>Nisu pokrenute aktivnosti na ažuriranju Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (2021.)</td><td>Ažuriran i usvojen Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (drugi ciklus) (2025.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Dodatno ojačani sistemi strateškog planiranja i upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 1.305.108 KM
Izvor: 10% budžetska sredstva, 95% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Period implementacije mjere</td><td colspan="3">2022–2025.</td></tr>
<tr><td>Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere</td><td colspan="3">Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu</td></tr>
</table>

Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove, Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Ciljne grupe	Institucije odgovorne za upravljanje vodama

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.2. Unapređenje strateškog i sistematičnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**1.2.2. Uspostavljanje vodnog informacionog sistema Brčko distrikta BiH**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je unaprijediti procese upravljanja vodama uspostavljanjem i razvojem Vodnog informacionog sistema. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada Projekta uspostavljanja Vodnog informacionog sistema Brčko distrikta BiH, uključujući odabir modula VIS-a, softversko rješenje, potrebe hardvera itd. 2. Realizacija Projekta uspostavljanja Vodnog informacionog sistema Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade Projekta uspostavljanja Vodnog informacionog sistema	Projekat nije izrađen	Izrađen Projekat (2026.)
	2. Funkcionalnost Vodnog informacionog sistema Brčko distrikta BiH	Vodni informacioni sistem nije uspostavljen (2021.)	Uspostavljen i funkcionalan Vodni informacioni sistem (2028.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje upravljanja vodama kroz nova tehnička rešenja koja doprinose dostupnosti i boljem kvalitetu podataka koji omogućavaju da se buduće politike kreiraju na osnovu činjenica i odgovarajućih analiza		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 291 300 KM Izvor: 100% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2026–2028.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		

mjere	
Nosioci mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Ciljne grupe	Institucije odgovorne za upravljanje vodama, lokalna zajednica, privredni subjekti, stanovništvo Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.2. Unapređenje strateškog i sistematičnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**1.2.3. Povećavanje učešća javnosti u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja u skladu sa zakonskom regulativom**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je obezbijediti odgovarajuću zakonsku regulativu koja će omogućiti aktivno učešće javnosti prilikom izdavanja vodnih akata. Također, ova mjera obuhvata organizovanje kontinuiranih aktivnosti na podizanju svijesti o potrebi i značaju zaštite vodnih resursa i značaju uključivanja javnosti u procese donošenja odluka kako bi se postiglo aktivo učešće stručne i šire javnosti u njihovom donošenju. Okvirna područja djelovanja su: 1. izmjena i usvajanje zakonske regulative kojom će biti osigurani mehanizmi obaveznog javnog uvida i pravovremenog učešća javnosti prilikom izdavanja vodnih akata 2. Podizanje svijesti i jačanje kapaciteta građana za uključivanje u procese donošenja odluka koje se odnose na vode, kroz javne rasprave, debate i medijsku kampanju		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status usvajanja zakonske regulative	Pitanja učešća javnosti i jačanja svijesti građana definisana Zakonom o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH (2004.) i Zakonom o zaštiti voda Brčko distrikta BiH (2004.) – potrebno izraditi podzakonske akte (2021.)	Usvojena zakonska regulativa (2022.)
	2. Aktivnost stručne javnosti i šire javnosti u procesima donošenja odluka koje se odnose na vode	Stručna i šira javnost nisu dovoljno aktivni (2021.)	Aktivno učešće javnosti u procesima donošenja odluka u sektoru voda (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Primjene principa dobrog upravljanja kroz povećanje svijesti i unapređenje mehanizama učešća građana		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima	Iznos: 690 277 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		

finansiranja	
Period implementacije mjere	2022–2031.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Nosioci mjere	Sve institucije odgovorne za upravljanje vodnim resursima, organizacije civilnog društva, mediji
Ciljne grupe	Stručna javnost, šira javnost

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.3. Sprečavanje pogoršanja i unapređenje statusa vodnih tijela na teritoriji Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika**		
Naziv mjere	**1.3.1. Unapređenje kvaliteta površinskih i podzemnih voda**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je postići najmanje dobar ukupni status vodnih tijela površinskih i podzemnih voda smanjenjem zagađenja i smanjenjem ispuštanja neprečišćenih komunalnih i industrijskih voda. Okvirna područja djelovanja su: 1. Učešće u izradi Plana provođenja (DSIP-a) i izrada i usvajanje Akcionog plana (APID-a) za implementaciju EU direktive o prečišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271/EZ 2. Realizacija APID-a EU direktive 91/271/EZ 3. Izrada podzakonskog akta i Akcionog plana upravljanja kanalizacionim muljem 4. Izrada katastra zagađivača površinskih i podzemnih voda na teritoriji Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271/EZ	DSIP i APID EU direktive 91/271/EZ su izrađeni 2014. godine i neophodno ih je revidirati	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 91/271/EZ (2024.)
	2. Stepen realizacije APID-a Direktive 91/271/EZ	-	Visok stepen realizacije APID-a (2031.)

	3. Status usvajanja podzakonskog akta i Akcionog plana upravljanja kanalizacionim muljem	Nisu izrađeni (2021.)	Izrađen i usvojen podzakonski akt i Akcioni plan upravljanja kanalizacionim muljem (2027.)
	Status uspostavljanja katastra zagađivača	Ne postoji katastar zagađivača	Uspostavljen katastar zagađivača (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje stanja životne sredine i zdravlja kroz smanjenje zagađenja, veći obuhvat prečišćavanja voda, kao i poboljšanje sanitarnih uslova u domaćinstvima		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 94 658 444 KM Izvor: 5% budžetska sredstva, 95% kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2024–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove, Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Ciljne grupe	Komunalno preduzeće, privredni subjekti, lokalna zajednica, stanovništvo Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.3. Sprečavanje pogoršanja i unapređenje statusa vodnih tijela na teritoriji Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika**		
Naziv mjere	**1.3.2. Provođenje monitoringa površinskih i podzemnih voda**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je osigurati provođenje monitoringa površinskih i podzemnih voda koji će uključivati sve obavezne elemente kvaliteta koji se koriste za ocjenu statusa vodnih tijela. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada analize potrebnih osmatračkih stanica i mreže osmatračkih profila u svrhu uključivanja u program monitoringa 2. Realizacija monitoringa kvaliteta površinskih vodotoka u Brčko distriktu BiH (na godišnjem nivou) 3. Priprema i realizacija Programa monitoringa pozdemnih vodnih tijela		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	Broj osmatračkih stanica i osmatračkih profila uključenih u program monitoringa	Monitoring se provodi sa dva mjerenja godišnje na rijekama Tinji, Brki i Savi i na potoku Blizna	Povećan broj osmatračkih stanica i osmatračkih profila (2026.)
	Broj urađenih izvještaja monitoringa površinskih voda	Monitoring kvaliteta i kvantiteta površinskih voda provodi se u skladu sa godišnjim planom i izvještaji se izrađuju na godišnjem nivou – postoji prostor za daljnje unapređenje u pogledu frekvencije i broja parametara koji se određuju (2021.)	Redovno izvještavanje na godišnjem nivou. Monitoringom obuhvaćeni svi elementi kvaliteta predviđeni ODV-om (2031.)
	Broj urađenih izvještaja monitoringa podzemnih voda	Sistemski monitoring kvaliteta i kvantiteta podzemnih vodnih tijela nije uspostavljen (2021.)	Uspostavljen i funkcionalan sistemski monitoring kvaliteta i kvantiteta podzemnih vodnih tijela. Redovno izvještavanje na godišnjem nivou. (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje stanja životne sredine i zdravlja kroz smanjenje zagađenja, veći obuhvat prečišćavanja voda, kao i poboljšanje sanitarnih uslova u domaćinstvima		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1 491 305 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Nosioci mjere	Akreditovana vodoprivredna laboratorija		
Ciljne grupe	Sve institucije odgovorne za upravljanje vodnim resursima, organizacije civilnog društva, šira javnost		

Veza sa strateškim ciljem	**1.Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**
Prioritet	**1.3. Sprečavanje pogoršanja i unapređenje statusa vodnih tijela na teritoriji Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika**
Naziv mjere	**1.3.3. Unapređenje efikasnosti vodne inspekcije**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je unaprijediti tehničku opremljenost vodoprivredne inspekcije kako bi se povećala efikasnost njenog rada i kroz izmjenu zakonske regulative osigurati poštovanje obaveza predviđenih vodnim dozvolama, a kojima se sprečava derogacija vodenih ekosistema. Poseban akcenat

	će se staviti na osiguravanje transparentnosti rada vodoprivredne inspekcije. Okvirna područja djelovanja su: 1. Unapređenje tehničke opremljenosti vodoprivredne inspekcije i osiguravanje transparentnosti u radu uspostavljanjem inspekcijskog informacionog sistema 2. Osiguravanje transparentnog izvještavanja vodoprivredne inspekcije u pogledu ispunjavanja obaveza predviđenih izdatim vodnim dozvolama u cilju osiguravanja ispunjenja ciljeva vezanih za zaštitu voda i zaštitu životne sredine u cjelini		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Funkcionalnost rada vodoprivredne inspekcije	Postoji prostor za poboljšanje rada vodoprivredne inspekcije (2021.)	Povećana funkcionalnost rada kroz unaprijeđenu tehničku opremljenost i uspostavljen inspekcijski informacioni sistem (2023.)
	Transparentnost izvještavanja vodoprivredne inspekcije o ispunjavanju obaveza predviđenih izdatim vodnim dozvolama kojima se osigurava ispunjavanje ciljeva životne sredine vezanih za zaštitu voda	Ne izrađuju se izvještaji o ispunjavanju obaveza iz vodnih dozvola budući da nije izrađena odgovarajuća zakonska regulativa (2021.)	Uspostavljeno transparetno izvještavanje kroz: a) Usvojen odgovarajući zakonski propis (2023.); b) Izrađene i objavljene izvještaje na godišnjem nivou (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđena zaštita kvaliteta i raspoloživosti voda kroz unaprjeđenje poštovanja principa odgovornosti i jačanje vodoprivrednog inspekcijskog nadzora		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 372 918 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2024–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, Vodoprivredna inspekcija		
Nosioci mjere	Vodoprivredna inspekcija		
Ciljne grupe	Privredni subjekti, šira javnost		

Veza sa strateškim ciljem	**1.Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.4. Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa**		
Naziv mjere	**1.4.1. Povećanje pokrivenosti stanovništva javnim vodosnabdijevanjem**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je postići univerzalan i jednak pristup bezbjednoj i ekonomski prihvatljivoj pitkoj vodi za sve. Okvirna područja djelovanja su: 1. Učešće u izradi Plana provođenja (DSIP) i izrada i usvajanje Akcionog plana (APID) Direktive o vodi za ljudsku upotrebu 2020/2184 2. Implementacija APID-a Direktive 2020/2184 3. Izrada i realizacija Studije o održivim modelima upravljanja lokalnim sistemima vodosnabdijevanja u ruralnim područjima Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o vodi za ljudsku upotrebu 2020/2184	DSIP i APID EU direktive 2020/2184 nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2020/2184 (2023.)
	2. Stepen realizacije APID-a Direktive 2020/2184	-	Visok stepen realizacije APID-a Direktive 2020/2184 (2031.)
	3. Funkcionalnost sistema vodosnabdijevanja u ruralnim područjima	Malim lokalnim vodovodima upravljaju mjesne zajednice koje ne ulažu adekvatno u njihovo održavanje, zbog čega se javljaju veliki gubici u sistemu i upitna je zdravstvena bezbjednost vode (2021.)	Povećana funkcionalnost malih lokalnih vodovoda realizacijom Studije o održivim modelima upravljanja lokalnim sistemima vodosnabdijevanja u ruralnim područjima Brčko distrikta BiH (2028.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje obuhvata i unaprijeđeno pružanje usluga građanima i privredi. Poboljšanje kvaliteta života građana ruralnih područja		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 105.520 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2023–2031.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, JP „Komunalno Brčko“		
Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove, Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge, JP „Komunalno Brčko“		

Ciljne grupe	Stanovništvo Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.4. Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa**		
Naziv mjere	**1.4.2. Smanjenje količine neprihodovane vode u vodovodnim sistemima**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je smanjiti izrazito visok procenat ukupnih gubitaka u sistemu vodosnabdijevanja koji je u najvećoj mjeri posljedica dotrajalosti distributivne mreže, ali i nelegalne potrošnje vode. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada prijedloga mjera (kratkoročne, srednjoročne, dugoročne) za smanjenje gubitaka u vodovodnim sistemima 2. Realizacija prijedloga mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sistemima (uključujući sanaciju i zamjenu postojeće i izgradnju nove infrastrukture)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status donošenja Prijedloga kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sistemima	Nije izrađen prijedlog mjera	Izrađen prijedlog mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sistemima (2024.)
	2. Stepen realizacije prijedloga mjera	-	Visok stepen (izvršena sanacija i zamjena postojeće i izgradnja nove infrastrukture u skladu sa utvrđenim prioritetima) (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje efikasnosti korištenja voda, bolja finansijska održivost sistema vodosnabdijevanja, pružanje boljih usluga građanima i privredi		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10 994 805 KM Izvor: 100% kombinacija – kreditna sredstva i sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2024–2031.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH /Odjeljenje za komunalne poslove i JP „Komunalno Brčko“		
Nosilac mjere	JP „Komunalno Brčko“		

Ciljne grupe	Stanovištvo Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1.Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.4. Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa**		
Naziv mjere	**1.4.3. Uspostavljanje održivog korištenja vode u industriji i privredi**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je osigurati adekvatan nadzor nad korištenjem vode od strane sektora poljoprivrede, šumarstva, industrije, ribarstva, energetike i dr. Okvirno područje djelovanja je izrada Studije koja će biti podloga za uspostavu sistema rezervacije podzemnih i površinskih voda koje se mogu koristiti za javno vodosnabdijevanje		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Status izrade Studije za uspostavu sistema rezervacije podzemnih i površinskih voda koje se mogu koristiti za javno vodosnabdijevanje	Nije izrađena	Izrađena i objavljena Studija (2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Veća dostupnost vode dobrog kvaliteta za javno vodosnabdijevanje		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 125.781 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Nosioci mjere			
Ciljne grupe	Privredni subjekti, stanovništvo		

<table>
<tr><td>Veza sa strateškim ciljem</td><td colspan="3">1.Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti</td></tr>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">1.5. Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">1.5.1. Unapređenje sistema zaštite od ekstremnih hidroloških pojava</td></tr>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je razvijati nove i unaprijediti postojeće sisteme zaštite od ekstremnih hidroloških pojava. Iako je u tu svrhu nakon katastrofalnih poplava 2014. godine realizovan niz aktivnosti, i dalje postoji potreba za njihovim daljnjim razvijanjem i povećanjem njihove efikasnosti.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Izrada Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica na bazi identifikovanih područja potencijalno značajnog rizika od poplava – AFAS-a (engl. Areas for Further Assessment), uključujući institucije nadležne za održavanje stanica, te procjenu troškova izgradnje i održavanja implementacije APID-a Direktive 2020/2184
2. Realizacija Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica na bazi identifikovanih AFAS-a
3. Izrada hidrološkog prognoznog modela za područje Brčko distrikta BiH
4. Dostizanje ciljeva definisanih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava vodnih područja rijeke Save (I, II i III ciklus)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status izrade Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica</td><td>Ne postoji Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica</td><td>Izrađen Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica (2024.)</td></tr>
<tr><td>2. Stepen realizacije Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica</td><td>-</td><td>U potpunosti realizovan Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica (2025.)</td></tr>
<tr><td>3. Status izrade hidrološkog prognoznog modela</td><td>Uspostavljen je hidrološki prognozni modeli rijeke Tinje (2021.)</td><td>Uspostavljen je hidrološki prognozni model za cijelo područje Brčko distrikta BiH (2023.)</td></tr>
<tr><td>4. Stepen realizacije mjera definisanih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava (I, II i III ciklus)</td><td>Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH – u procesu izrade (2021.)</td><td>Izrađeni i objavljeni dvogodišnji Izvještaji o realizaciji planiranih programa mjera (2030.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Ublažavanje posljedica klimatskih promjena, poboljšanje hidrologije vodotokova i smanjenje rizika od poplava i klizišta</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 19 912 085 KM
Izvor: 5% budžetska sredstva, 95% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Period implementacije mjere</td><td colspan="3">2023–2030.</td></tr>
</table>

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu
Ciljne grupe	Institucije koje provode aktivnosti na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara, stanovništvo Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**1.Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**		
Prioritet	**1.6. Osiguravanje finansijske održivosti sektora voda**		
Naziv mjere	**1.6.1. Unapređenje sistema finansiranja sektora voda**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je obezbijediti adekvatan povrat troškova uspostavljanjem realne cijene vodnih usluga i visine vodnih naknada kako bi se omogućilo finansiranje operativnih troškova i troškova održavanja, ali i neophodnih ulaganja u sektoru voda. Osiguraće se efikasno provođenje principa „potrošač plaća i zagađivač plaća“, pri čemu se svakako mora voditi računa o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva poštujući principe obezbjeđivanja društvene i socijalne jednakosti i poštujući pravo svakog čovjeka na vodu. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izvršavanje analize postojećeg ekonomskog stanja svih segmentata upravljanja vodama (vodosnabdijevanje, prikupljanje i tretman otpadnih voda, zaštita voda i zaštita od voda), uključujući analize izvora finansiranja (prihoda) i programiranih troškova svakog segmenta i utvrđivanje potrebe za izmjenom visine vodnih naknada i/ili njihove raspodjele 2. Izvršavanje izmjena propisa o vodnim naknadama u skladu sa rezultatima analize 3. Postepeno uspostavljanje ekonomske cijene vode i komunalnih usluga koja obuhvata sve troškove proste reprodukcije, troškove zaštite izvorišta i dio troškova proširene reprodukcije, za stanovništvo i privredu poštujući principe obezbjeđivanja društvene i socijalne jednakosti		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status provođenja analize ekonomskog stanja svih segmentata upravljanja vodama	-	Provedena analiza (2024.)
	2. Ažurnost propisa o vodnim naknadama	Pravilnik o posebnoj vodoprivrednoj naknadi za izvađeni materijal iz vodotoka u Brčko distriktu BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 23/13). Zakonom o zaštiti voda propisana Posebna	Ažurirani propisi o vodnim naknadama (2026.)

		vodoprivredna naknada za registraciju motornih vozila („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 5/04, 01/05 i 19/07)	
	3. Cijena vodnih usluga	Približno 60% realne cijene (2020.)	Uspostavljena realna ekonomska cijena vodnih usluga kroz revidiranje metodologije utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga i usvojen odgovarajući propis (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje finansijske održivosti sektora vodosnabdijevanja, pružanje bolje usluge građanima i privredi		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10 464 586 KM Izvor: 5% budžetska sredstva, 95% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2023–2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove, JP „Komunalno Brčko“		
Ciljne grupe	Sve institucije odgovorne za upravljanje vodnim resursima, privredni subjekti, stanovništvo Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**1. Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**
Prioritet	**1.6. Osiguravanje finansijske održivosti sektora voda**
Naziv mjere	**1.6.2. Jačanje kapaciteta za povlačenje sredstava iz međunarodnih fondova**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je omogućiti značajnije povlačenje finansijskih sredstava iz dostupnih međunarodnih fondova formiranjem multidisciplinarnog tima koji će biti posebno obučen u tu svrhu. Okvirna područja djelovanja su: 1. Formiranje i osposobljavanje stručnog tima sastavljenog od stručnjaka za vodno pravo, finansijskih i ekonomskih stručnjaka za oblast voda, stučnjaka za oblast životne sredine, stručnjaka iz nevladinih organizacija i dr. u svrhu ekonomskog i finansijskog planiranja i programiranja 2. Izrada i provođenje Programa obuke stručnog tima
Strateški projekti	/

	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost
Indikatori za praćenje rezultata mjere	1. Formiranje stručnog tima za ekonomsko i finansijsko planiranje i programiranje povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova	Nije formiran stručni tim	Formiran stručni tim (2023.)
	2. Stepen realizacije mjera predviđenih Programom obuke	Program obuke nije izrađen (2021.)	Izrađen i objavljen izvještaj o potpunoj realizaciji mjera iz Programa obuke (2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje dostupnih finansijskih resursa za realizaciju aktivnosti u sektoru voda, kroz jačanje institucionalnih kapaciteta i ljudskih resursa za koordinisano i strateško upravljanje projektima		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 34.681 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2023–2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada BD Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu		
Ciljne grupe	Sve institucije odgovorne za upravljanje vodnim resursima		

9.1.2. Mjere za strateški cilj 2 – Upravljanje otpadom

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.1. Unapređenje pravnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom sa EU principima**
Naziv mjere	**2.1.1. Usklađivanje propisa, politika i planskih dokumenata iz oblasti upravljanja otpadom sa obavezama koje proističu iz pravne tekovine Evropske unije i međunarodnih sporazuma**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se izvrši potpuno usklađivanje propisa, politika i planskih dokumenata sa obavezama koje proističu iz Direktiva i smjernica Evropske unije za oblast upravljanja otpadom, kao i zahtjeva Bazelske konvencije o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom zbrinjavanju. Okvirno područje djelovanja je podijeljeno u četiri pravca: 1. Izrada i usvajanje Akcionih planova za Direktivu 2008/98/EZ o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva, kako je izmijenjena

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">Direktivom (EU) 2018/851 i Direktivom 1999/31/EZ o odlagalištima otpada, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/850
2. Usklađivanje Zakona o upravljanju otpadom i pripadajućih podzakonskih akata sa:
- Direktivom 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/852
- Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektronskoj opremi, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/849
- Direktivom 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/849
- Direktivom 2000/53/EZ o otpadnim vozilima, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/849
- Direktivom 96/59/EZ o odlaganju polihlorovanih bifenila i polihlorovanih terfenila (PCB/PCT)
- Direktivom 86/278/EEZ o zaštiti životne sredine, posebno tla, kod upotrebe mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u poljoprivredi
- Direktivom (EU) 2015/720 Evropskog parlamenta i Savjeta od 29. aprila 2015. o izmjeni Direktive 94/62/EZ u pogledu smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica za nošenje
- Direktivom 2006/21/EZ o upravljanju otpadom od industrija vađenja minerala i o izmjeni Direktive 2004/35/EZ
- Direktivom (EU) 2019/904 Evropskog parlamenta i vijeća od 5. juna 2019. o smanjenju uticaja određenih plastičnih proizvoda na životnu sredinu (SUP direktiva)
- Direktivom 78/176/EEZ o otpadu iz industrije titan-dioksida
- Dopuna i izmjena Pravilnika o prekograničnom transportu otpada („Službene novine Federacije BiH“, br. 07/11) u skladu sa izmijenjenom i dopunjenom Odlukom o uslovima prekograničnog prometa opasnog otpada u skladu sa Konvencijom o kontroli prekograničnog kretanja opasnog otpada i njegovom zbrinjavanju („Službeni glasnik BiH“, br. 86/16) (nakon izmjene Odluke na nivou BiH)
3. Unapređenje planiranja u oblasti upravljanja otpadom usklađeno sa ovom Strategijom i principima koji transponuju EU zahtjeve u oblasti upravljanja otpadom i to kroz:
- donošenje smjernica za strateško planiranje u oblasti otpada za niže nivoe vlasti
- izradu plana upravljanja otpadom
4. Izrada referentnog dokumenta za najbolje raspoložive tehnike za upravljanje otpadom</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status izrade i usvajanja Akcionih planova za implementaciju Direktive o otpadu i Direktive o odlagalištima</td><td>Nisu izrađeni i usvojeni Akcioni planovi</td><td>Izrađena i usvojena 2 Akciona plana. (2026.)</td></tr>
</table>

	2. Usklađenost propisa sa direktivama i smjernicama Evropske unije za oblast upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije	Propisi nisu usklađeni sa direktivama i smjernicama Evropske unije za oblast upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije	Ostvarena potpuna usklađenost propisa sa direktivama i smjernicama Evropske unije za oblast upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije (2026.)
	3. Broj izrađenih planova upravljanja otpadom	Plan upravljanja otpadom (PUO) nije izrađen	Izrađen i usvojen novi plan upravljanja otpadom (2026.)
	4. Broj referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama iz oblasti upravljanja otpadom	0	2 (2029.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja otpadom i napredak u procesu evropskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 861 339 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2023–2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH /Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH, u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama, Skupština Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.2. Uvođenje različitih ekonomskih i finansijskih instrumenata i mehanizama koji će omogućiti finansijski održivo i po životnu sredinu prihvatljivo upravljanje otpadom**
Naziv mjere	**2.2.1. Revizija postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i finansijskih instrumenta i mehanizama u oblasti upravljanja otpadom**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se kroz finansijske instrumente podrži tranzicija ka cirkularnoj ekonomiji. Okvirno područje djelovanja usmjereno je na analizu mogućnosti i definisanje preporuka za reviziju postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i finansijskih instrumenata i mehanizama koji će uticati na smanjenje količine i povećanje stepena iskorištenosti svih kategorija otpada uključujući, ali ne limitirano, na: - reviziju krivične politike i reviziju postojećih i uvođenje novih naknada kao što su: naknade za plastične kese tregerice, naknade za posebne kategorije otpada, naknade koja se plaća pri registraciji motornih vozila itd.

	- uvođenje diferencijalnih stopa naknade za različite materijale i vrste ambalaže, - ukidanje/smanjenje poreza na komunalne usluge, itd.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Status prijedloga za nove ekonomske i finansijske instrumente	Prijedlog nije izrađen.	Prijedlog izrađen i pokrenute aktivnosti na uvođenju novih finansijskih instrumenata (2027.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Osiguravanje finansijske održivosti i pružanje boljih usluga građanima i privredi		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 9 501 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2023–2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama, Skupština Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.3. Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom**
Naziv mjere	**2.3.1. Reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se stvori okruženje u kojem će se podstaknuti reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom, što će poboljšati finansijsku i operativnu održivost komunalnih preduzeća i omogućiti daljnji razvoj sistema i unapređenje komunalne usluge. Okvirno područje djelovanja je fokusirano na: **1. Uspostavljanje radne grupe za upravljanje komunalnim otpadom** koja će zajednički raditi na prijedlozima i implementaciji reforme sektora upravljanja komunalnim otpadom **2. Pripremu Smjernica za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom** na osnovu studije Analiza sektora upravljanja čvrstim

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">komunalnim otpadom: Strateški pravci i planiranje investicija do 2025. g. (Svjetska banka, 2018.) uključujući:
- smjernice za izmjenu sistematizacije službi kako bi se uspostavilo posebno odjeljenje za usluge upravljanja otpadom unutar Službe za komunalne poslove
- smjernice za restrukturisanje (i regionalizaciju) komunalnog preduzeća u svim segmentima kako bi osigurali održivost i dostupnost kvalitetne usluge upravljanja otpadom
- smjernice za prebacivanje naplate računa od domaćinstava sa komunalnog preduzeća na Brčko distrikt BiH
- smjernice za novi tarifni model za usluge upravljanja otpadom koji je ekonomski opravdan i priuštiv za sve kategorije stanovništva, uključujući ugrožene kategorije, te specifikuje potrebne pravne i tehničke promjene i investicije koje omogućavaju provedbu modela u praksi
- smjernice za razmještaj komunalne infrastrukture za odvojeno prikupljanje otpada na nivou Brčko distrikta BiH
- smjernice za kadrovsko jačanje i provođenje programa obuke osoblja u institucijama i komunalnim preduzećima na operativnom nivou (unapređenje računovodstvenih procedura, kalkulacije tarifa, kontrole troškova, planiranja održavanja, nabavke opreme, prikupljanja podataka i izvještavanja, itd.)
- smjernice za kreiranje i implementaciju programa komunikacije sa javnošću
3. Podršku u implementaciji reforme sektora u skladu sa Smjernicama i preporukama radne grupe
4. Kontinuirano jačanje stručnih kapaciteta organizacija koje se bave upravljanjem otpadom na nivou Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status formiranja Radne grupe za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom</td><td>Nije formirana Radna grupa za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom</td><td>Formirana Radna grupa za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom
(2025.)</td></tr>
<tr><td>2. Status izrade Smjernica za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom</td><td>Ne postoje Smjernice za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom</td><td>Izrađene Smjernice za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom
(2027.)</td></tr>
<tr><td>3. Efikasnost i efektivnost rada komunalnog preduzeća</td><td>Nizak nivo efikasnosti i efektivnosti rada komunalnog preduzeća</td><td>Povećan nivo efikasnosti i efektivnosti rada komunalnog preduzeća u odnosu na polazno stanje
(2032.)</td></tr>
</table>

	4. Broj stručnih skupova (radionice, savjetovanja, obuke)	1 (godišnje)	4 (godišnje)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Reforma rezultuje povećanjem odgovornosti, transparentnosti i efikasnosti sektora upravljanja komunalnim otpadom		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1 545 591 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2023–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama		
Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom, komunalno preduzeće, pravni subjekti		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.3. Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom**
Naziv mjere	**2.3.2. Nabavka opreme i izgradnja infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se izgradi nova i unaprijedi postojeća infrastruktura za upravljanje komunalnim otpadom, čime će se unaprijediti usluge prikupljanja, sortiranja, obrade i zbrinjavanja komunalnog otpada. Okvirno područje djelovanja je fokusirano na: 1. Nabavku opreme za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada (kontejnera, kamiona i ostale opreme) u skladu sa potrebama iskazanim u kantonalnim/opštinskim planovima upravljanja otpadom 2. Nabavku opreme za odvojeno prikupljanje i sortiranje otpada nabavkom kontejnera/kanti, vozila i ostale opreme za odvojeno prikupljanje sekundarnih sirovina 3. Izgradnju kapaciteta za preradu i zbrinjavanje otpada uključujući sljedeću infrastrukturu: - zelena ostrva i reciklažna dvorišta u skladu potrebama - pretovarne stanice - unapređenje i postepena sanacija postojeće deponije - izgradnja centara za upravljanje otpadom sa pratećom infrastrukturom za tretman komunalnog i ostalog otpada (posebne kategorije, industrijski, opasni)

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Količina otpada iz domaćinstava prikupljenog javnim odvozom 1.2. Procenat stanovnika obuhvaćenih javnim odvozom otpada	27779 t/g 80% (2018.)	1.1. Povećana količina otpada iz domaćinstva prikupljena javnim odvozom tako da se prikupi najmanje 95% generisanog komunalnog otpada 1.2. Povećan broj stanovnika obuhvaćen organizovanim prikupljanjem komunalnog otpada na 100% u urbanim područjima i 90% u ruralnim područjima
	2. Količina odvojeno sakupljenog otpada	0% od količine prikupljenog otpada (2020.)	Min. 35% od količine prikupljenog otpada (2032.)
	3. Kapaciteti za preradu i zbrinjavanje otpada (građevine)	3.1. Broj reciklažnih dvorišta za odvojeno sakupljanje vrsta iz komunalnog otpada: 0 3.2. Broj deponija – po vrstama: 5 regionalnih i 31 opštinska deponija 3.3. Broj postrojenja za preradu otpada u okviru centara za upravljanje otpadom: 0	Povećan broj kapaciteta za preradu i zbrinjavanje otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Minimiziranje negativnih uticaja na životnu sredinu i poboljšano pružanje usluga građanima i privredi		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 44 215 047 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2023–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama		

Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom, komunalno preduzeće, pravni subjekti

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**		
Prioritet	**2.3. Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom**		
Naziv mjere	**2.3.3. Program smanjenja količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na smanjenje ukupne količine komunalnog otpada koja se odlaže na deponiju. To će se postići kroz sljedeća tri okvirna područja djelovanja: 1. Smanjenje nastanka otpada u domaćinstvima kroz aktivnosti kao što su: - implementacija programa/projekata fokusiranih na smanjenje upotrebe proizvoda od plastike za jednokratnu upotrebu - implementacija programa/projekata promocije i širenja ponovne upotrebe materijala (npr. servisa za popravku) - implementacija programa/projekata prevencije nastanka otpada od hrane - implementacija programa/projekata promocije i širenja kućnog kompostiranja 2. Promocija odvojenog prikupljanja biorazgradivog otpada koji je sastavni dio komunalnog otpada kroz aktivnosti kao što su: - izrada koncepta smanjenja biorazgradivog otpada koji se odlaže na deponiju u okviru plana upravljanja otpadom - priprema tehničkih i savjetodavnih smjernica za opštine - implementacija programa/projekata za smanjenje biorazgradivog otpada 3. Energetsko iskorištavanje otpada kroz aktivnosti kao što je ispitivanje mogućnosti energetskog iskorištavanja otpada u postojećim kroz proizvodnju RDF-a		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Količina proizvedenog otpada u godini po stanovniku (kg/stan/dan)	1,1 kg/stan/dan (2020.)	Manje od 0,9 kg/stan/dan (2032.)
	2. Količina odloženog biorazgradivog otpada na deponiju	100%	Stvoriti pretpostavke za odvojeno prikupljanje 10% mase proizvedenog biorazgradivog otpada koji je sastavni dio komunalnog otpada (2032.)

	3. Količina prerađenog otpada po postupcima prerade R, po vrsti postupka, posebno za komunalni otpad	0%	Povećanje količine prerađenog otpada po postupcima prerade u odnosu na baznu godinu (2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje količina otpada, minimiziranje negativnih uticaja na životnu sredinu i poboljšano pružanje usluga građanima i privredi		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1 772 262 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2023–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama		
Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom, komunalno preduzeće, pravni subjekti		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.4. Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada**
Naziv mjere	**2.4.1. Stvaranje uslova za adekvatno prikupljanje i zbrinjavanje posebnih kategorija otpada**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na unapređenja sistema prikupljanja i zbrinjavanja posebnih kategorija otpada. Okvirna područja djelovanja su: 1. Unapređenje sistema produžene odgovornosti proizvođača implementacijom preporuka iz izvještaja Analiza sistema produžene odgovornosti proizvođača u BiH za ambalažu, ambalažni otpad i EE otpad (Svjetska banka, 2018), koje podrazumijevaju, između ostalog, analizu opcija uvođenja revizije godišnjih izvještaja operatera sistema i provjere količina koje prijavljuju pojedinačni poslovni subjekti 2. Unapređenje sistema prikupljanja baterija i akumulatora, otpadnih guma i otpadnih ulja i otpadnih vozila kroz aktivnosti poput: - podizanja svijesti malih i srednjih preduzeća po pitanju usklađenosti poslovanja sa zakonskim propisima o upravljanju otpadom i postizanju zacrtanih ciljeva ove kategorije otpada - uvođenja koordinisanog inspekcijskog nadzora nad obveznicima implementacije Pravilnika o posebnim kategorijama otpada 3. Unapređenje sistema prikupljanja i ponovnog korištenja građevinskog otpada kroz aktivnosti poput: - planiranja i izgradnje reciklažnih dvorišta - donošenja standarda i propisa o građevinskim materijalima kojima se ukida status otpada

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">- pripreme smjernica za zelenu/održivu gradnju u kojim bi se nalazile informacije o metodama i tehnikama smanjenja nastanka građevinskog otpada (ponovno korištenje materijala, prilagodljivost, razmjena materijala, korištenje manje toksičnih materijala)
4. Stvaranje uslova za adekvatno zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog porijekla
- usvajanjem Strategije i akcionog plana zbrinjavanja nusproizvoda životinjskog porijekla i životinjskog otpada za BiH (2019–2024.) izrađenih u okviru EU projekta „Tehnička pomoć u oblasti upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla i životinjskim otpadom u BiH“
- izgradnjom centralnog postrojenja kafilerije u okviru centra za upravljanje otpadom
5. Stvaranje uslova za siguran tretman svih vrsta medicinskog otpada kroz:
- izradu plana nabavke opreme za tretman infektivnog i patološkog medicinskog otpada iz zdravstvenih ustanova
- nabavku opreme za neškodljivo uništavanje infektivnog medicinskog otpada
- revidiranje i aktueliziranje Vodiča za upravljanje medicinskim otpadom za zdravstvene ustanove
- uvođenje obavezne godišnje obuke za radnike zdravstvenih ustanova za provođenje Planova upravljanja medicinskim otpadom
6. Stvaranje uslova za upravljanje otpadom iz poljoprivrede i šumarstva kroz:
- planiranje i izgradnju reciklažnih dvorišta
- donošenje podzakonskih akata o posebnim zahtjevima vezanim za različite vrste otpada iz poljoprivrede, te otpada koji se može koristiti u poljoprivrednoj proizvodnji
- izradu uputstva za upravljanje otpadom iz poljoprivrede i šumarstva
- uspostavljanje Registra proizvodnje otpada na svim registrovanim farmama i šumskim gazdinstvima
- promociju novih i alternativnih tehnologija korištenja nusprodukata iz poljoprivrede i šumarstva kao sirovina u drugim privrednim sektorima</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1.1. Stopa recikliranja ambalažnog otpada (%)
1.2. Stopa recikliranja EE otpada (%)</td><td>Polazni cilji ne postoji

Polazni cilji ne postoji</td><td>1.1. Ciljevi za ambalažni otpad:
- 40% (po težini ambalažnog otpada) će se reciklirati

1.2. Ciljevi za EE otpad:
- prikupiti 45% od količine opreme stavljene na tržište
(2032.)</td></tr>
</table>

	2.1. Stopa recikliranja baterija i akumulatora (%) 2.2. Stopa recikliranja otpadnih guma (%) 2.3. Stopa recikliranja otpadnih ulja (%) 2.4. Stopa recikliranja otpadnih vozila (%)	Polazni ciljevi nisu postavljeni	- odvojeno prikupljanje, ponovna upotreba i reciklaža 45% (po prosječnoj težini) baterija i akumulatora u odnosu na količinu stavljenu na tržište u 2021. - potpuna zabrana odlaganja otpadnih guma i recikliranje ili ponovno iskorištavanje najmanje 70% prikupljenih otpadnih guma (s obzirom na to da je omogućeno suspaljivanje u cementarama) - na godišnjem nivou, počevši od 2025. godine prikupljanje i propisno zbrinjavanje 40% prodate količine ulja (mineralnih i sintetičkih) koje je postalo rabljeno ulje - reciklaža 85% otpadnih vozila (po prosječnoj težini po otpadnom vozilu)
	3. Količina proizvedenog građevinskog i ruševnog otpada u godini – ukupno (t/god.)	Nije poznato (definisati studijom)	Minimalno 30% povećanje registrovanih količina proizvedenog građevinskog i ruševnog otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)
	4. Količina proizvedenih nusproizvoda životinjskog porijekla u godini – ukupno (t/god.)	Podaci nisu dostupni	Za ovaj indikator se ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
	5. Količina proizvedenog medicinskog otpada u godini – ukupno (t/god.)	Podaci nisu dostupni	Za ovaj indikator se ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
	6. Otpad iz poljoprivrede i šumarstva	Podaci nisu dostupni	Za ovaj indikator se ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Minimiziranje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima	Iznos: 21 822 227 KM Izvor: 5% budžetska sredstva, 95% kombinacija – kreditna sredstva i sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		

finansiranja	
Period implementacije mjere	2023–2032.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama
Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, komunalno preduzeće, pravni subjekti, reciklažna industrija, neformalni sakupljači

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**		
Prioritet	**2.4. Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada**		
Naziv mjere	**2.4.2. Jačanje tržišta otpada namijenjenog recikliranju**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se usmjerenim akcijama djeluje na jačanje tržišta sa svrhom efikasnog iskorištavanja sekundarnih sirovina, te postizanja optimizacije upravljanja otpadom. U okviru ove mjere predviđena su dva područja djelovanja: **1. Pokretanje berze otpada** - Osnivanje višeinteresne platforme za saradnju koja će okupiti institucije vlasti, udruženja privrednika/privredne komore, privatni sektor, operatere sistema, fondove i donatore sa ciljem saradnje na jačanju tržišta otpada namijenjenog recikliranju - Izrada tehnoloških zahtjeva kojima mora udovoljavati određena vrsta otpada da bi bila prihvatljiva za recikliranje - Uspostavljanje berze otpada i kreiranje IT-platforme sistema ponude i potražnje otpada **2. Pružanje finansijske podrške reciklažnoj industriji** - Kreiranje finansijskih programa podrške razvoju reciklažne industrije **3. Uključivanje neformalnih sakupljača u sistem upravljanja otpadom** - Uključivanje neformalnih sakupljača, uključujući romsku populaciju, u višeinteresnu platformu za saradnju radi istraživanja mogućnosti legalizacije i formalizacije uključenja neformalnih sakupljača u sistem upravljanja otpadom - Izrada mape puta i preporuka za opštine za uključivanje neformalnih sakupljača u sistem upravljanja otpadom		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status formiranja berze otpada	Berza otpada nije formirana	Formirana i funkcionalna berza otpada (2030.)

	2. Ulaganja u reciklažnu industriju	0	Kontinuirani rast godišnjih sredstava uloženih u reciklažnu industriju (2032.)
	3. Status neformalnih sakupljača u sistemu reciklaže	Neformalni sakupljači nisu formalno prepoznati kao dio sistema reciklaže	Neformalni sakupljači su formalno prepoznati kao dio sistema reciklaže (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje količine otpada, unapređenje zaštite životne sredine i mogućnost za rast kroz pojačanu aktivnost privatnog sektora		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 0 KM		
Period implementacije mjere	2023–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama		
Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH , komunalno preduzeće, pravni subjekti, reciklažna industrija, neformalni sakupljači		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećnje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.5. Unapređenje sistema evidencije i izvještavanja o otpadu**
Naziv mjere	**2.5.1. Jačanje sistema evidencije i izvještavanja o otpadu**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se poboljša sistem evidencije i izvještavanja o otpadu kako bi se dobili pouzdani podaci, unaprijedilo strateško planiranje, što će ujedno buduće investicije u sistem upravljanja otpadom učiniti održivim. Okvirno područje djelovanja podijeljeno je u dva pravca: 1. Donošenje podzakonskog akta o obaveznom određivanju količine i sastava otpada, a koji će propisati metodologiju za uzorkovanje i standarde za analizu otpada 2. Uspostavljanje integralnog informacionog sistema upravljanja otpadom kroz: - Izradu informacionog sistema upravljanja otpadom i daljnju nadogradnju sistema po potrebi kroz različite aplikacije - Identifikaciju i registraciju svih obveznika plaćanja naknade - Jačanje ljudskih kapaciteta za upravljanje informacionim sistemom upravljanja otpadom - Provođenje godišnjih programa edukacije za sve obveznike izvještavanja o otpadu

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status donošenja podzakonskog akta o obaveznom određivanju količine i sastava otpada	Nije donesen podzakonski akt	Podzakonski akt o obaveznom određivanju količine i sastava otpada objavljen u „Službenim glasniku Brčko distrikta BiH“ (2024.)
	2. Status informacionog sistema	Informacioni sistem nije uspostavljen	Uspostavljen informacioni sistem, u sistem se registruju novi korisnici, obuka se redovno provodi (2028.) (2024–2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja otpadom		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 215 626 KM Izvor: 30% budžetska sredstva, 70% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2024–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama		
Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom		

Veza sa strateškim ciljem	**2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**
Prioritet	**2.6. Uspostavljanje sistema za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom**
Naziv mjere	**2.6.1. Analiza postojećih i potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom**

<table>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je da se unaprijedi sistem prikupljanja i zbrinjavanja industrijskog i opasnog otpada.
Okvirno područje djelovanja je usmjereno na:
1. Izradu studije izvdljivosti koja će analizirati postojeće kapacitete za tretman industrijskog i opasnog otpada i utvrditi potrebne kapacitete, te dati preporuke za unapređenje sistema i
2. izradu inventara svih lokacija koje predstavljaju prijetnju zdravlju stanovništva i životnoj sredini zbog neadekvatno zbrinutih hemikalija, kontaminiranih područja i infrastrukture sa sadržajem azbesta, iskorištenih hemikalija, proizvoda koji sadrže opasne hemikalije, te usvajanje desetogodišnjeg operativnog plana za sanaciju</td></tr>
<tr><td>Ključni strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost
(godina)</td></tr>
<tr><td>1. Količina proizvedenog industrijskog otpada u godini</td><td>Nije poznata (odredićе se kroz analizu stanja)</td><td>Minimalno 20% povećanje količina proizvedenog industrijskog otpada u odnosu na baznu godinu
(2032.)</td></tr>
<tr><td>2. Količina proizvedenog opasnog otpada u godini</td><td>Nije poznata (odredićе se kroz analizu stanja)</td><td>Minimalno 30% povećanje registrovanih količina proizvedenog opasnog otpada u odnosu na baznu godinu
(2032.)</td></tr>
<tr><td>3. Broj kontaminiranih lokacija</td><td>Nije poznat (odredićе se kroz analizu stanja)</td><td>Smanjen broj za 50%
(2032.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unapređenje upravljanja kroz jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 1 814 020 KM
Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Period sprovođenja mjere</td><td colspan="3">2024–2032.</td></tr>
<tr><td>Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere</td><td colspan="3">Vlada Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Nosioci mjere</td><td colspan="3">Odjeljenje za komunalne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama</td></tr>
<tr><td>Ciljne grupe</td><td colspan="3">Građani Brčko distrikta BiH, komunalno preduzeće, pravni subjekti, reciklažna industrija</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Veza sa strateškim ciljem</td><td colspan="3">2. Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala</td></tr>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">2.7. Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">2.7.1. Provođenje savremenih edukativno-informativnih, rodno osjetljivih i kampanja jačanja svijesti</td></tr>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je razviti svijest, ne samo građana već i privrednika o pravilnom upravljanju otpadom, ciljajući najviše na sprečavanje nastanka otpada i reciklažu, ali i razumijevanje funkcionisanja sistema prikupljanja i odlaganja otpada. U okviru mjere planirano je provođenje različitih programa obuka i podizanja javne svijesti kako slijedi:
- Implementacija programa podizanja javne svijest o održivoj proizvodnji i potrošnji
- Podizanje javne svijesti i provođenje pilot-projekata koji imaju za cilj implementaciju odredbi iz propisa o zabrani korištenja plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu
- Provođenje kontinuiranih kampanja i edukacija putem medija i direktnog kontakta sa stanovništvom o načinu i značaju pravilnog razvrstavanja otpada, značaju smanjenja, ponovne upotrebe, reciklaže otpada, kompostiranja i sl.
- Podizanje javne svijesti i svijesti privrednih subjekata o ispravnom postupanju sa i upravljanju posebnim kategorijama otpada
- Integrisanje programa obuke o upravljanju otpadom u nastavne programe u osnovnim i srednjim školama</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>Generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti</td><td>Niska generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti</td><td>Visoka generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti
(2032.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Povećana svijest stanovništva o pravilnom upravljanju otpadom, uz jednake mogućnosti učešća žena i muškaraca, posebno pripadnika i pripadnica ranjivih grupa</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 193 672 KM
Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Period implementacije mjere</td><td colspan="3">2023–2030.</td></tr>
<tr><td>Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere</td><td colspan="3">Vlada Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Nosioci mjere</td><td colspan="3">Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za komunalne poslove u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama</td></tr>
</table>

Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za upravljanje otpadom

9.1.3. Mjere za strateški cilj 3 – Biodiverzitet i zaštita prirode

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**
Prioritet	**3.1. Unapređenje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima**
Naziv mjere	**3.1.1. Usklađivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode sa pravnom tekovinom EU, te koordinacije provedbe/primjene međunarodnih sporazuma i konvencija**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere su aktivnosti na usklađivanju pravnog okvira sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima kroz izmjene i dopune postojeće zakonske regulative, kao i ratifikaciju važnih sporazuma na sljedeće načine: **1. Unapređenje i harmonizacija Zakona o zaštiti prirode s pravnom tekovinom EU i zakonodavstvom BiH, Republike Srpske i Federacije BiH** a) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode sa Direktivom Savjeta 92/43/EEZ od 21. maja 1992. godine o konzervaciji prirodnih staništa i divlje faune i flore b) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH sa Direktivom 2009/147/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 30. novembra 2009. godine o očuvanju divljih ptica (kodifikovana verzija Direktive 79/406/EZ i njenih izmjena) c) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH sa Uredbom Savjeta (EZ) br. 338/97 od 9. decembra 1996. godine o zaštiti vrsta divlje faune i flore putem regulacije trgovine istima i odredbama CITES konvencije d) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH sa Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životina (CMS) i AEWA sporazumom e) Dodatno usklađivanje Zakona o zaštiti prirode Brčko distrikta BiH sa Konvencijom o močvarama od međunarodnog značaja **2. Unapređenje i harmonizacija druge zakonske regulative s pravnom tekovinom EU i zakonodavstvom BiH, Republike Srpske i Federacije BiH** a) Harmonizacija provedbe svih zakona u skladu sa pravnom tekovinom EU, uključujući usklađivanje sa INSPIRE direktivom u cilju formiranja informacionog sistema za zaštitu prirode Brčko distrikta BiH b) Priprema i usvajanje pravnog propisa o zaštićenim i strogo zaštićenim vrstama flore, faune i fungije Brčko distrikta BiH c) Priprema i usvajanje pravnog propisa za usklađivanje Zakona o lovstvu Brčko distrikta BiH sa Uredbom Savjeta (EEZ) br. 3254/91 od 4. novembra 1991. godine o zabrani klopki za noge, te sa relevantnim zakonima BiH d) Priprema i usvajanje pravnog propisa za usklađivanje zakona Brčko distrikta BiH sa Direktivom Savjeta 1999/22/EZ od 29. marta 1999. godine o držanju divljih životinja u zoološkim vrtovima, te sa relevantnim zakonima BiH e) Priprema i usvajanje pravnog propisa za usklađivanje zakona Brčko distrikta BiH sa Uredbom (EZ) br. 1007/2009 Evropskog parlamenta i Vijeća od 16. septembra 2009. o trgovini proizvodima od tuljana **3. Izrada novih zakonskih i podzakonskih akata u cilju:** a) Pristupa genetičkim resursima i poštenoj podjeli dobiti od njihovog korištenja (u cilju ratifikacije Nagoja protokola)

	b) Utvrđivanja odgovornosti i štete u prometu živih modifikovanih organizama c) Usvajanja NBSAP-a u skladu sa Globalnim okvirom za biodiverzitet		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	1. Stepen usaglašenosti Zakona o zaštiti prirode sa pravnom tekovinom EU	Zakon o zaštiti prirode nije u potpunosti usaglašen sa pravnom tekovinom EU	Veći stepen usaglašenosti Zakona o zaštiti prirode sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim konvencijama (do 2025.)
	2. Stepen usaglašenosti ostalih zakona i podzakonskih akata sa pravnom tekovinom EU	Brojni zakoni (npr. Zakon o lovstvu) nisu usaglašeni sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim regulativama, a tiču se zaštite prirode	Veći stepen usaglašenosti svih zakona i podzakonskih akata (do 2025.)
	3. Broj novih zakona i propisa	Neophodno je više zakona, propisa i strategija za punu implementaciju međunarodnih sporazuma	Usvojeni novi zakoni i podzakonski akti (do 2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanjem i zaštitom biodiverziteta, očuvanjem prirode i napredak u procesu evropskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 386 182 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2025.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH (Odjeljenje poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u Vladi Brčko distrikta BiH), MVTEO (Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u BiH)		
Nosioci sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Sve institucije Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.2. Jačanje institucija nadležnih za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode**		
Naziv mjere	**3.2.1. Uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode kroz izradu planske dokumentacije, obezbijeđena sredstva, te materijalno i kadrovsko jačanje		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje	**Indikatori**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**

rezultata mjere	**(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**		
	Stepen uspostave Odsjeka za zaštitu prirode	Ne postoji stručna institucija za zaštitu prirode i implementaciju pravne tekovine EU	Uspostavljen Odsjek za zaštitu prirode (do 2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje zaštite prirode kroz jačanje institucionalnih i ljudskih kapaciteta		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 2 024 616 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH		
Nosioci sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Sve institucije Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unapređenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.1. Izgradnja sistema redovnog monitoringa stanja biodiverziteta i aktivnosti na zaštiti prirode**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera podrazumijeva da se pod koordinacijom MVTEO-a vrši stalno izvještavanje o stanju prirode (zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta, vrsta od interesa za Zajednicu, staništa iz Aneksa I Direktive o staništima i specifičnih ekosistema)		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stepen razmijenjenih podataka o stanju biodiverziteta i aktivnostima na zaštiti prirode	Trenutno ne postoji prikupljanje podataka i izvještavanja po zahtjevima pravne tekovine EU	Unaprijeđen sistem redovnog praćenja stanja prirode (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje zaštite prirode, biološke raznolikosti i zaštite ekosistema		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 112 094 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucije odgovorne za	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, MVTEO		

koordinaciju sprovođenja mjere	
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Nevladine organizacije, akademske insitucije

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unapređenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.2. Obezbjeđivanje materijalne podrške nevladinim organizacijama registrovanim za praćenje stanja biološke raznolikosti**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj obezbijediti finansijsku podršku nevladinim organizacijama		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Nivo obezbijeđenih sredstava za praćenje stanja biološke raznolikosti	Nisu planirana sredstva za praćenje stanja biološke raznolikosti	Obezbijeđena materijalna podrška za praćenje stanja biološke raznolikosti (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje primjene principa dobrog upravljanja kroz veću transparentnost i učešće građana. Unapređenje dostupnosti podataka monitoringa kroz partnerstvo sa civilnim sektorom		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 68 454 KM Izvor: 100% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unapređenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.3. Uspostavljanje informacionog sistema za zaštitu prirode**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj uspostavljanje informacionog sistema za zaštitu prirode koji će uključiti informacije o distribuciji i monitoringu zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta i područja, te vrsta i staništa od interesa za Zajednicu		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje	**Indikatori**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**

rezultata mjere	**(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**		
	Stepen uspostave informacionog sistema	Ne postoji jedinstven informacioni sistem o stanju prirode	Uspostavljen informacioni sistem za zaštitu prirode (do 2027.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	-		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 9 953 KM Izvor: 100% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2027.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unapređenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.4. Izgradnja ljudskih i tehničkih kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima i područjima Plana Natura 2000, u skladu sa prioritetnim ciljevima NBSAP-a**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se kroz stručnu procjenu ljudskih kapaciteta za efikasnu zaštitu prirode kontinuirano provodi program jačanja kapaciteta za upravljanje zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stepen kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima	Ne postoje u dovoljnoj mjeri razvijeni kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima	Izgrađeni ljudski i tehnički kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta za zaštitu prirode		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 104 959 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za	Vlada Brčko distrikta BiH		

koordinaciju sprovođenja mjere	
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.3. Uspostavljanje i unapređenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**		
Naziv mjere	**3.3.5. Unapređenje službe za inspekcijski nadzor u provođenju Zakona o zaštiti prirode**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere predstavlja unapređenje inspekcijskog nadzora u cilju praćenja implementacije zakonske regulative u oblasti zaštite prirode kroz veće kapacitete za inspekcijski nadzor i veći broj ciljanih inspekcijskih nadzora		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stepen razvoja inspekcijskih kapaciteta i inspekcijskih nadzora	Nedovoljno razvijeni inspekcijski kapaciteti u cilju provođenja Zakona o zaštiti prirode	Unaprijeđeni inspekcijski kapaciteti u cilju praćenja implementacije zakonske regulative (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta za zaštitu prirode		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 430 842 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline		
Nosioci sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Inspektorat, Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline		
Ciljne grupe	Inspektorat, Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline, Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**
Naziv mjere	**3.4.1. Inventarizacija flore, faune, fungije, genetičkog diverziteta i ugroženih vrsta**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se pod koordinacijom MVTEO-a pripremi plan za inventarizaciju, program finansiranja, a potom i realizuje plan inventarizacije flore, faune i fungije, uključujući identifikaciju ugroženih vrsta (Crvene liste flore, faune i fungije)
Ključni strateški projekti	-

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Stepen urađene inventure biološke raznolikosti	Ne postoji popis biološke raznolikosti	Urađena inventarizacija biološke raznolikosti (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje zaštite i unapređenja svih nivoa biološke raznolikosti		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1 321 265 KM Izvor: 30% budžetska sredstva, 70% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**		
Naziv mjere	**3.4.2. Priprema karte staništa**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je izrada karte staništa na području Brčko distrikta BiH kroz identifikaciju postojećih kartografskih podataka, naučno usaglašavanje liste staništa sa listama u entitetima (Federacija BiH i Republika Srpska), sve do javno dostupne karte staništa		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stepen realizacije u izradi karte staništa	Ne postoji karta staništa	Karta staništa (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje zaštite prirode		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 29 987 KM Izvor: 30% budžetska sredstva, 70% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		

mjere	
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**		
Naziv mjere	**3.4.3. Popisivanje migratornih afričko-azijskih vrsta ptica na područjima od posebnog značaja na njihovim migratornim putevima**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je identifikacija i popis migratornih vrsta ptica na području Brčko distrikta BiH		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Nivo popisanih vrsta migratornih ptica	Ne postoji popis migratornih ptica	Popis vrsta migratornih ptica (do 2029.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Doprinos međunarodnim naporima zaštite vrsta		
Indikativna finansijska projekcija s izvorima finansiranja	Iznos: 12 321 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period sprovođenja mjere	2022–2029.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**		
Naziv mjere	**3.4.4. Usvajanje Liste invazivnih vrsta sa akcionim planom djelovanja**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj pripremiti Crnu, Sivu i Bijelu listu invazivnih vrsta sa akcionim planom za invazivne vrste sa pripadajućih listi		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje	**Indikatori**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**

rezultata mjere	**(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**		
	Nivo popisa invazivnih vrsta sa definisanim mjerama kroz akcioni plan	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Usvojena lista invazivnih vrsta sa akcionim planom (do 2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje zaštite i unapređenja biodiverziteta i minimiziranje negativnih uticaja invazivnih vrsta u Brčko distriktu BiH		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 29 782 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period sprovođenja mjere	2022–2025.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.4. Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**		
Naziv mjere	**3.4.5. Revizija liste invazivnih vrsta**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se uz redovan monitoring izvrši revizija liste invazivnih vrsta		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Nivo revidiranja liste invazivnih vrsta sa akcionim planom	Po usvajanju liste invazivnih vrsta nameće se potreba njene revizije	Revidirana lista invazivnih vrsta (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	- Poboljšanje zaštite i unapređenja biodiverziteta i minimiziranje negativnih uticaja invazivnih vrsta u Brčko distriktu BiH		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 75 163 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja	Vlada Brčko distrikta BiH , MVTEO		

mjere	
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, Vlada Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17% teritorije Brčko distrikta BiH**		
Naziv mjere	**3.5.1. Provođenje javne kampanje promocije ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je obezbijediti finansijska sredstva, te putem medija realizovati kampanju u skladu sa osmišljenim ciljevima		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Nivo javne kampanje	Nije uspostavljena kampanja o potrebi uspostavljanja ekološke mreže	Provedena javna kampanja promocije ekološke mreže (do 2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana svijest stanovništva o značaju ekoloških mreža		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 49 593 KM Izvor: 30% budžetska sredstva, 70% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Medijske kuće, akademske institucije, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17% teritorije Brčko distrikta BiH**		
Naziv mjere	**3.5.2. Provođenje konsultativnog procesa sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera će biti realizovana kroz pripremu plana, obezbijeđene stručne i finansijske kapacitete, konsultativni proces, te ojačanu komunikaciju i saradnju s lokalnom zajednicom u zaštićenim područjima i područjima buduće ekološke mreže, a sve u cilju uspostavljanja ekološke mreže		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje	**Indikatori**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**

rezultata mjere	**(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**		
	Stepen realizacije aktivnosti na uspostavljanju ekološke mreže	Nisu izvšene pripreme u cilju uspostavljanja ekološke mreže	Urađen plan, obezbijeđena sredstva i postignuta saglasnost u lokalnim zajednicama na području ekološke mreže (do 2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Efikasnije upravljanje kroz redovno učešće zainteresovanih strana i transparentnost. Povećana svijest stanovništva i aktivno uključivanje u zaštitu prirode		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 84 277 KM Izvor: 70% budžetska sredstva, 30% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, lokalna zajednica, upravljači zaštićenih područja		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17% teritorije Brčko distrikta BiH**		
Naziv mjere	**3.5.3 Uspostavljanje ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je uspostavljena ekološka mreža Brčko distrikta BiH, kao dio jedinstvene ekološke mreže BiH uz usaglašavanje sa drugim razvojnim i prostorno-planskim procesima unutar Brčko distrikta BiH i entitetima u BiH		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stepen uspostave ekološke mreže	Nije uspostavljena ekološka mreža	Uspostavljena ekološka mreža (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđena zaštita i očuvanje biološke raznolikosti i njegovo održivo korištenje		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 108 753 KM Izvor: 30% budžetska sredstva, 70% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		

Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, lokalna zajednica

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.5. Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17% teritorije Brčko distrikta BiH**		
Naziv mjere	**3.5.4. Uspostavljanje zaštićenih područja**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj uspostavljanje zaštićenih područja, sa ciljem očuvanja najmanje 50% staništa vrsta sa Crvene liste Brčko distrikta BiH i 25% staništa i vrsta od interesa za Zajednicu, u skladu sa važećim prostornim planom, pravnom tekovinom EU i Globalnim okvirom za biodiverzitet		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stepen uspostave i broj zaštićenih područja ili procenat teritorije	Identifikovano je 11 područja – parkova prirode	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđena zaštita i očuvanje biološke raznolikosti i njegovo održivo korištenje		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 571 235 KM Izvor: 30% budžetska sredstva, 70% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, lokalna zajednica		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.6. Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo**		
Naziv mjere	**3.6.1. Obezbjeđivanje političke podrške za implementaciju post 2020 NBSAP-a**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Kroz implementaciju post 2020 NBSAP-a ova mjera ima za cilj identifikovati i podržati projekte koji osiguravaju zaštitu prirode i održivu upotrebu biodiverziteta kroz različite sektorske politike		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**

	Nivo podrške za implementaciju post 2020 NBSAP-a	Po usvajanju NBSAP-a do 2020, potrebno je uraditi novi	Obezbijeđena podrška za implementaciju post 2020 NBSAP-a (do 2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja kroz jaču međusektorsku saradnju i koordinaciju. Jačanje opšte koristi od biološke raznolikosti i ekosistemskih servisa		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10 124 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period sprovođenja mjere	2022–2025.		
Institucije odgovorne za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, MVTEO		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.6. Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo**		
Naziv mjere	**3.6.2. Integrisanje zaštite i održive upotrebe biodiverziteta u sve sektorske politike**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera podrazumijeva podsticanje međusektorske, interdisciplinarne saradnje u očuvanju i zaštiti prirode kroz: 1. Pripremu upustava za integraciju očuvanja ekosistemskih servisa (koristi od prirode) kroz sektorske politike 2. Identifikovanje područja i pripremu mapa pod drugim efikasnim mjerama očuvanja (OECM)		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	1. Stepen izrade i usaglašenih upustava	Nedovoljna multisektorska aktivnost na očuvanju i zaštiti prirode	Upustva za međusektorsku saradnju (do 2025.)
	2. Broj (površina) područja koja su prepoznata kao zaštićena područja pod drugim efikasnim mjerama očuvanja	Nisu identifikovana područja pod drugim efikasnim mjerama očuvanja (OECM)	Identifikovana područja pod drugim efikasnim mjerama očuvanja (OECM) (do 2027.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja kroz jaču međusektorsku saradnju i koordinaciju. Jačanje opšte koristi od biološke raznolikosti i ekosistemskih servisa		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 53 916 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		

Period sprovođenja mjere	2022–2027.
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Vlada Brčko distrikta BiH, akademske institucije, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.7. Jačanje naučno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog naučne zajednice i donosilaca odluka**		
Naziv mjere	**3.7.1. Primjenjivanje zaključaka, poruka i scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode i najnovijih relevantnih naučnih podataka u donošenju odluka koje imaju uticaja na stanje biološke raznolikosti**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se značajne odluke donose na osnovu zaključaka, poruka i scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode, odnosno podataka koji su dostupni donosiocima odluka, nevladinom sektoru, te javnim i privatnim privrednim kompanijama		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stepen odluka baziranih na naučno utemeljenim zaključcima	Odluke u segmentu zaštite prirode ne donose se uvijek na bazi naučno baziranih rezultata	Odluke bazirane na naučno utemeljenim i usaglašenim zaključcima su dostupne javnosti (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Veća transparentnost i dostupnost naučnih znanja o unapređenju i zaštiti biološke raznolikosti koja se mogu koristiti za unapređenje donošenja odluka		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 83 017 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**
Prioritet	**3.7. Jačanje naučno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog naučne zajednice i donosilaca odluka**
Naziv mjere	**3.7.2. Uspostavljanje dijaloga između naučne zajednice i donosilaca odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i**

	koristima od prirode		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere podrazumijeva da se: 1. Pod koordinacijom MVTEO-a i u saradnji sa naučnom zajednicom osigura finansijska podrška, plan i program za održavanje godišnjih okruglih stolova za razmjenu informacija o stanju prirode BiH i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode (prirodnim resursima) 2. Urade izvještaji o realizaciji svakog okruglog stola koji će biti predstavljeni svim relevantnim administracijama Brčko distrikta BiH		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	1. Visina finansijskih sredstava i stepen usaglašenog Plana i programa za realizaciju rasprava	Odluke se donose često bez prethodno provjerenih činjenica i naučno dokazanih postavki	Obezbijeđena finansijska sredstva i usaglašen Plan i program održavanja rasprava o stanju biodiverziteta i prirodnih resursa (do 2025.)
	2. Stepen informisanosti građanstva i broj odluka baziranih na naučno utemeljenim činjenicama		Veća informisanost javnosti i veći broj odluka utemeljenih na naučnim činjenicama (do 2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana naučna baza znanja o zaštiti i unapređenju biološke raznolikosti, u cilju unapređenja donošenja odluka		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 70 887 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period sprovođenja mjere	2022–2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH, nevladine organizacije, medijske kuće		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama**		
Naziv mjere	**3.8.1. Razvoj efikasne mreže nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno učestvuju u donošenju odluka i promovišu održivi razvoj**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj uspostavljanje efikasne mreže nevladinih organizacija koje su aktivne po svim pitanjima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje	**Indikatori**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**

	(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)		
	Broj projekata NVO-sektora za zaštitu i očuvanje prirode	Nedovoljna zastupljenost i angažovanost NVO-a	Aktivno učešće nevladinih organizacija po svim pitanjima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje učešća građana kroz partnerstvo sa civilnim sektorom		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 157 765 KM Izvor: 100% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	MVTEO		
Nosioci sprovođenja mjere	Nevladine organizacije		
Ciljne grupe	Akademske institucije, nevladine organizacije, medijske kuće		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama**		
Naziv mjere	**3.8.2. Obezbjeđivanje materijalne podrške za edukaciju nastavnog kadra na svim nivoima obrazovanja u oblasti zaštite biološke raznolikosti i održivog upravljanja koristima od prirode**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je da se u saradnji sa sektorom obrazovanja identifikuju potrebe za podršku u edukaciji nastavnog kadra o zaštiti biološke raznolikosti i održivom upravljanju koristima od prirode, na svim nivoima obrazovanja		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stepen zastupljenosti značaja biodiverziteta u nastavnom procesu	Nedovoljno znanja o značaju biodiverziteta kroz osnove obrazovanja	Unaprijediti nastavni proces na svim nivoima sa aspekta veće zastupljenosti značaja biodiverziteta (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećano znanje, kompetencije i svijest nastavnog kadra o zaštiti i unapređenju biološke raznolikosti		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 9 779 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		

Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nosioci sprovođenja mjere	Odjeljenje za obrazovanje, Vlada Brčko distrikta BiH, akademske institucije
Ciljne grupe	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH, nevladine organizacije, medijske kuće

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**		
Prioritet	**3.8. Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama**		
Naziv mjere	**3.8.3. Unapređenje stanja javne svijesti o biološkoj raznolikosti i ekosistemskim servisma uzimajući u obzir različite starosne, polne, ekonomske i obrazovne grupe**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Kroz ovu mjeru se planiraju obezbijediti sredstva i identifikovati institucije koje će raditi na unapređenju stanja javne svijesti o biodiverzitetu i koristima od prirode		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Stepen razvoja javne svijesti o značaju biodiverziteta	Nizak stepen javne svijesti o značaju biodiverziteta	Unaprijeđeno stanje javne svijesti o biodiverzitetu (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana svijest stanovništva o održivom korištenju biodiverziteta, uz jednake mogućnosti učešća žena i muškaraca, posebno pripadnika i pripadnica ranjivih grupa		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 19 558 KM Izvor: 100% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, akademske institucije		
Ciljne grupe	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH, nevladine organizacije, medijske kuće		

Veza sa strateškim ciljem	**3. Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**
Prioritet	**3.9. Mobilizovanje domaćih i međunarodnih finansijskih sredstava za biodiverzitet**
Naziv mjere	**3.9.1. Obezbjeđivanje fonda za: (a) razvoj kapaciteta institucionalnog okvira, (b) poduzimanje pripreme karte staništa, (c) preduzimanje inventure i praćenja stanja flore, faune, fungije i genetičkih resursa, (d) efikasnu implementaciju globalnih ciljeva za biodiverzitet i implementaciju obaveza po međunarodnim sporazumima, uključujući uspostavu ekološke mreže, (e) razvoj naučno-političkog dijaloga, (f)**

	povećanje ekološke svijesti		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj da se uradi mobilizacija domaćih sredstava u koordinaciji MVTEO-a, te u saradnji sa Republikom Srpskom i Federacijom BiH pripremaju aplikacije za potraživanje međunarodne finansijske podrške		
Ključni strateški projekti	-		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazne vrijednosti**	**Ciljne vrijednosti**
	Visina (iznos) domaćih sredstava i broj međunarodnih projekata	Nedovoljno sredstava za aktivnosti na očuvanju biodiverziteta i zaštiti prirode	Više domaćih sredstava i međunarodnih projekata u oblasti očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode (do 2032.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje biološke raznolikosti kroz jačanje ljudskih, institucionalnih i finansijskih kapaciteta		
Indikativna finansijska projekcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 40 009 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period sprovođenja mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci sprovođenja mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odjeljenje PŠV-a Brčko distrikta BiH, akademske institucije		
Ciljne grupe	Akademske institucije, Vlada Brčko distrikta BiH, nevladine organizacije		

9.1.4. Mjere za strateški cilj 4 – Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**
Prioritet	**4.1. Smanjenje zagađivanja vazduha zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje**
Naziv mjere	**4.1.1. Smanjenje emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje i usklađivanje svih industrijskih postrojenja sa najboljim raspoloživim tehnikama**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izrada referentnih dokumenata za najbolje raspoložive tehnike I relevantne industrijske procese, te jačanje kapaciteta institucija Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada referentnih dokumenata za najbolje raspoložive tehnike za industrijske procese koji su prisutni u Brčko distriktu BiH 2. Izdavanje ekoloških dozvola sa definisanim rokovima za usklađivanje sa usvojenim najboljim raspoloživim tehnikama 3. Jačanje kapaciteta nadležne institucije za izdavanje (Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove) i praćenje provođenja ekoloških dozvola (inspekcija)

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Broj usvojenih BREF-ova za NRT-ove	Nepostojanje urađenih ni usvojenih BREF-ova za Brčko distrikt BiH	Izrađeni i usvojeni referentni dokumenti u saradnji sa entitetima
	2. Broj ekoloških dozvola koje traže usaglašavanje industrijskih procesa sa usvojenim NRT-ovima	Nepoznat broj ekoloških dozvola koje su u saglasnosti sa BREF-ovima EU	Izdate/obnovljene ekološke dozvole za sva industrijska postrojenja
	3. Stepen realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za uvođenje i nadzor nad provođenjem zahtjeva iz ekoloških dozvola	Urađen i proveden program jačanja kapaciteta
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje zagađenja i poboljšanje kvaliteta vazduha u Brčko distriktu BiH		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 254 837 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nosilac mjere	OPPIPP		
Ciljne grupe	Industrijska preduzeća, univerziteti, nevladine organizacije, građani		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**
Prioritet	**4.1. Smanjenje zagađivanja vazduha ključnim zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje**
Naziv mjere	**4.1.2. Smanjenje zagađivanja vazduha iz lokalnih izvora**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je smanjenje zagađivanja vazduha iz lokalnih izvora, tj. iz kućnih ložišta, uslužnih djelatnosti i transporta uređenjem tržišta peći/kotlova i energenata, podsticanjem nabavke efikasnih i malozagađujućih peći/kotlova, širenjem daljinskih grijanja, jačanjem infrastrukture za nemotorizovani i malozagađujući saobraćaj i unapređenjem legislativnog okvira s ciljem podsticanja razvoja javnog prevoza i malozagađujućih vozila. Okvirna područja djelovanja su:

	1. Zakonsko definisanje kvaliteta uglja (udio sumpora), ogrjevnog drveta koje se prodaje (udio vlage) i peleta (u skladu sa važećim bh. standardima) uz zabranu prodaje necertifikovanih peći/kotlova 2. Izrada modela podsticanja zamjene peći/kotlova na čvrsta goriva sa certifikovanim uređajima za grijanje (na pelet, toplotne pumpe, kondenzacioni bojleri/kotlovi na prirodni gas) 3. Izgradnja distributivnog sistema za prirodni gas (u Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH predviđeni u periodu 2025–2035.) 4. Izgradnja daljinskog grijanja za područje urbanog centra Brčko distrikta BiH 5. Uvođenje obaveze izgradnje centralnog sistema grijanja u zgradama kolektivnog stanovanja (uslov za tehnički prijem) 6. Izgradnja infrastrukture i podsticanje nemotorizovanog prevoza (posebno u urbanom dijelu) 7. Usvajanje mehanizama i izvora finansiranja za povećanje udjela javnog prevoza (elektrifikovanog i niskoemisionog) u ukupnim putničkim kilometrima 8. Reformisanje sistema oporezivanja putničkih automobila s ciljem destimulacije korištenja starih automobila, a podsticanja nabavke automobila sa manjom emisijom (manja potrošnja, električna i hibridna, LPG i CNG)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status usvajanja zakona	Postojeći zakon ne reguliše kvalitet čvrstih goriva i peći i kotlova	Usvojen Zakon o zaštiti vazduha koji definiše kvalitet (čvrstih) goriva i zabranjuje prodaju necertifikovanih peći i kotlova
	2. Status usvajanja modela podsticaja	Ne postoji model podsticaja	Usvojeni model podsticaja
	3. Stepen izgrađenosti sistema	Ne postoji sistem	Izgrađen sistem u skladu sa SECAP-om
	4. Stepen izgrađenosti sistema	Ne postoji sistem	Izgrađen sistem daljinskog grijanja (u skladu sa SECAP-om)
	5. Status usvajanja propisa	Postojeći propis je potrebno mijenjati	Usvojen propis o tehničkom prijemu zgrada
	6. Stepen izgrađenosti infrastrukture	Ne postoje modeli za podsticanje nemotorizovanog prevoza, infrastruktura nerazvijena	Usvojen model i izgrađena minimalna infrastruktura
	7. Status usvojenosti mehanizama	Ne postoje podsticaji za razvoj javnog prevoza	Usvojeni mehanizmi
	8. Status izmjene sistema oporezivanja vozila	Postojeći sistem oporezivanja obeshrabruje nabavku i korištenje malozagađujućih vozila	Usvojen unaprijeđeni sistem oporezivanja (u koordinaciji sa državnim i entitetskim nivoom)

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje zagađenja i poboljšanje kvaliteta vazduha u Brčko distriktu BiH
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Iznos: 43 193 879 KM Izvor: 5% budžetska sredstva, 95% kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije
Period implementacije mjere	2022–2032.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP
Nosilac mjere	OPPIPP
Ciljne grupe	Institucije za prostorno planiranje, preduzeća za daljinska grijanja, uvoznici i prodavači kućnih peći/kotlova, inspekcije, prodavači i distributeri uglja i ogrjevnog drveta, uvoznici novih i polovnih automobila, institucije Brčko distrikta BiH

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**		
Prioritet	**4.2. Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha**		
Naziv mjere	**4.2.1. Unapređenje sistema monitoringa vazduha**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pokrivanje teritorije Brčko distrikta BiH mrežom mjernih stanica institucija sa aspekta upravljanja mrežom stanica i izvještavanja o izmjerenim vrijednostima kako bi se dobijeni rezultati više koristili za prostorno planiranje i izradu sanacionih planova. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada studije mreže mjernih stanica do 2023. (broj stanica, lokacija, mjereni parametri itd.) 2. Izrada programa nabavke, instaliranja i održavanja mjernih stanica uz osiguravanje pouzdanosti mjerenja u skladu sa studijom 3. Jačanje kapaciteta za praćenje, održavanje, izvještavanje i osiguravanje kvaliteta		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Циљна вриједност**
	1. Status izrade i usvajanja studije	Ne postoji studija	Urađena i usvojena studija (plan) sa definisanim svim elementima iz mjere
	2. Broj mjernih stanica stavljenih u funkciju	Postoji jedna mjerna stanica	Nabavljena i instalirana oprema – mjerne stanice

	3. Stepen provedenosti programa jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta u institucijama Brčko distrikta BiH	Ljudski i materijalni kapaciteti institucija Brčko distrikta BiHnedovoljni	Proveden program jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđen sistem upravljanja, veća dostupnost informacija, kao i povećani ljudski i institucionalni kapaciteti za upravljanje kvalitetom vazduha		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 988 146 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Građani, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**
Prioritet	**4.2. Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji će biti u funkciji podrške donošenju strateških odluka i informisanju građana o kvalitetu vazduha**
Naziv mjere	**4.2.2. Razvoj sistema izvještavanja prema međunarodnim institucijama i koordinacija unapređenja sistema informisanja građana o kvalitetu vazduha**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostavljanje cjelovitog sistema izvještavanja o emisijama zagađujućih materija i gasova sa efektom staklene bašte i kvalitetu vazduha prema međunarodnim institucijama (u saradnji sa državnim institucijama) i unapređenje sistema informisanja građana o kvalitetu vazduha u realnom i integrisanom vremenu. Okvirna područja djelovanja su: 1. Unapređenje sistema informisanja građana o kvalitetu vazduha (indeks kvaliteta vazduha u realnom vremenu i izvještaji u integrisanom vremenu) 2. Jačanje kapaciteta za informisanje (ljudskih, softverskih i hardverskih) 3. Izrada plana sanacije kvaliteta vazduha za Brčko distrikt BiH uz integrisanje pitanja kvaliteta vazduha u prostorno planiranje 4. Unapređenje informacionog sistema za kvalitet vazduha 5. Imenovanje referentnih laboratorija za mjerenje emisija i kvaliteta vazduha 6. Propisivanje obaveze operaterima za izvještavanje o emisijama uz uvođenje sankcija za nedostavljanje podataka 7. Jačanje kapaciteta za provjeru rezultata mjerenja emisija zagađujućih materija (uloga inspektorata) 8. Izrada i redovno ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija 9. Izrada baznog disperzionog ili nekog drugog modela za potrebe monitoringa vazduha i za potrebe prostornog planiranja i njegova implementacija

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade programa	Nedovoljno razvijen sistem informisanja građana o kvalitetu vazduha	Usvojen program informisanja
	2. Stepen realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti nadležnih institucija	Proveden program jačanja kapaciteta
	3. Status izrade plana	Ne postoji plan sanacije	Urađen i usvojen plan sanacije kvaliteta vazduha
	4. Status uspostavljanja informacionog sistema	Ne postoji informacioni sistem	Uspostavljen informacioni sistem za kvalitet vazduha
	5. Broj polutanata za koji je imenovana referentna laboratorija	Ne postoje referentne laboratorije	Imenovane referentne laboratorije
	6. Status izrade i usvajanja Zakona o zaštiti vazduha	Postojeći Zakon je potrebno dopuniti	Usvojene dopune Zakona o zaštiti vazduha
	7. Status usvajanja propisa	Ne postoji poseban propis koji na jasan način definiše način dostavljanja podataka o emisijama	Usvojen propis o načinu dostavljanja podataka o emisijama
	8. Broj izvještaja o emisijama	Ne postoji izvještavanje o mjerenjima emisija	Urađeni inventari zagađivanja
	9. Status izrade baznog modela	Ne postoji bazni model za monitoring kvaliteta vazduha	Urađen bazni model za monitoring kvaliteta vazduha za potrebe prostornog planiranja
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Pravovremena dostupnost informacija i povećana svijest stanovništva o kvalitetu vazduha, uz povećanje povjerenja u nadležne institucije		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 597 935 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2032.		

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP
Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, univerziteti
Ciljne grupe	Građani, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**		
Prioritet	**4.3. Djelimična dekarbonizacija na putu postizanja klimatske neutralnosti**		
Naziv mjere	**4.3.1. Smanjenje uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je smanjenje emisija stakleničkih gasova (GHG) i povećanje ponora ugljenika, što će dovesti do djelimične dekarbonizacije i dugoročno do postizanja klimatske neutralnosti. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada i usvajanje Pravilnika o izradi invenatara GHG-a 2. Jačanje kapaciteta Brčko distrikta BiH za izradu inventara GHG-a 3. Usvajanje propisa o mehanizmu monitoringa 4. Usvajanje zakona o klimatskim promjenama kojim bi se uveli, između ostalog, mehanizmi dekarbonizacije 5. Provođenje SECAP-a 6. Izrada prijedloga implementacije EU ETS direktive 7. Imenovanje institucije za uspostavu sistema trgovanja emisijama 8. Izrada strategije povećanja ponora GHG-a 9. Podsticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva na degradiranim zemljištima 10. Podsticanje i promocija korištenja drveta u građevinarstvu		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade i usvajanja Strategije	Nepostojanje integralne Strategije klimatskih promjena	Usvojen Pravilnik
	2. Stepen realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti Brčko distrikta BiH	Proveden program jačanja kapaciteta

	3. Status usvajanja uredbe	Ne postoji uredba o mehanizmu monitoringa i izvještavanja	Usvojena uredba o mehanizmu monitoringa i izvještavanja
	4. Status izrade i usvajanja Zakona o klimatskim promjenama	Ne postoji Zakon o klimatskim promjenama	Usvojen Zakon o klimatskim promjenama
	5. Status izrade i usvajanja SECAP-a	Ne postoji SECAP	Urađeni i usvojeni SECAP-i
	6. Status izrade prijedloga	Direktiva o ETS-u nije transponovana	Urađen prijedlog u saradnji sa MVTEO-om
	7. Status imenovanja institucije	Ne postoji imenovano tijelo za uspostavljanje i rad ETS-a	Imenovana institucija Brčko distrikta BiH
	8. Status izrade i usvajanja strategije	Nepostojanje strategije povećanja ponora ugljenika	Urađena i usvojena strategija povećanja ponora GHG-a
	9. Status usvajanja modela	Nepostojanje modela za podsticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva	Usvojen model za podsticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva na degradiranim zemljištima
	10. Status usvajanja mehanizama	Nepostojanje mehanizma i izvora finansiranja	Usvojen mehanizam i izvori finansiranja
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte i smanjenje globalnog uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene. Pozitivan uticaj na kvalitet vazduha i zdravlje građana		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 14 907 631 KM Izvor: 5% budžetska sredstva, 95% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, univerziteti		
Ciljne grupe	Građani, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**
Prioritet	**4.4. Jačanje otpornosti na uticaje klimatskih promjena**

<table>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">4.4.1. Izgradnja institucionalnih kapaciteta i znanja za jačanje otpornosti na klimatske promjene</td></tr>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je izgradnja institucionalnih kapaciteta za prilagođavanje klimatskim promjenama i izgradnju strateškog i legislativnog okvira.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Unapređenje znanja i izrada baza podataka prijetnji, mjera, šteta i gubitaka radi procjene ranjivosti
2. Imenovanje tijela za uspostavu i vođenje sistema evidencije šteta
3. Jačanje kapaciteta za prognoziranje opasnih meteoroloških i hidroloških pojava i dostavljanje pravovremenih upozorenja kao podrška smanjenju opasnosti od katastrofa
4. Unapređenje i koordinacija saradnje među institucijama nadležnim za procjenu, prevenciju i odgovor na katastrofe i velike nesreće povezanih s klimatskim promjenama (entitetski HMZ-ovi, civilna zaštita itd.)
5. Kvartalno vršenje procjene rizika od ekstremnih klimatskih promjena
6. Izrada i usvajanje Akcionog plana za prilagođavanje klimatskim promjenama na bazi Strategije prilagođavanja i ublažavanja klimatskih promjena BiH (i njegovo ažuriranje svakih pet godina)
7. Uspostavljanje sistema koordinacije i praćenja sprovođenja mjera prilagođavanja između nadležnih institucija i stalno jačanje njenih kapaciteta
8. Definisanje načina prikupljanja i korištenja sredstava za mjere za prilagođavanje klimatskim promjenama u skladu sa Strategijom finansiranja NAP-a koji je u fazi izrade</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="7">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status realizacije programa jačanja kapaciteta i unapređenje znanja</td><td>Nedovoljno znanje i kapaciteti</td><td>Unaprijeđeno znanje i povećan kapacitet kroz provodene programe jačanja kapaciteta</td></tr>
<tr><td>2. Status imenovanja tijela</td><td>Nepostojanje tijela za vođenje evidencije šteta od klimatskih promjena</td><td>Imenovano tijelo za uspostavu sistema i vođenje evidencije šteta</td></tr>
<tr><td>3. Status realizacije programa jačanja kapaciteta</td><td>Nedovoljni kapaciteti za prognoziranje opasnih meteoroloških i hidroloških pojava</td><td>Proveden program jačanja kapaciteta</td></tr>
<tr><td>4. Status uspostavljanja sistema za koordinaciju</td><td>Nepostojanje koordinacije</td><td>Definisan način koordinacije</td></tr>
<tr><td>5. Status izrade i usvajanja izvještaja o procjeni rizika</td><td>Nepostojanje kvartalnih izvještaja</td><td>Usvojeni kvartalni izvještaji o procjeni rizika od ekstremnih klimatskih promjena</td></tr>
<tr><td>6. Status izrade i usvajanja Akcionog plana</td><td>Nepostojanje Akcionog plana</td><td>Urađen i usvojen Akcioni plan</td></tr>
</table>

	7. Status uspostavljanja sistema za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Nepostojanje sistema za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Uspostavljen sistem za koordinaciju i praćenje provedbe mjera adaptacije na klimatske promjene
	8. Status definisanja načina prikupljanja sredstava	Nepostojanje sistema prikupljanja i korištenja sredstava za realizaciju mjera za prilagođavanje klimatskim promjenama	Definisan način prikupljanja i korištenja sredstava za mjere za prilagođavanje klimatskim promjenama
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja i jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta za jačanje otpornosti na klimatske promjene		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 417 624 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, univerziteti		
Ciljne grupe	Civilna zaštita, nevladine organizacije, građani, mediji		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**
Prioritet	**4.4. Jačanje otpornosti na uticaje klimatskih promjena**
Naziv mjere	**4.4.2. Izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za jačanje otpornosti na klimatske promjene**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za prilagođavanje u sektorima koji su najranjiviji na klimatske promjene. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada programa jačanja infrastrukture za navodnjavanje 2. Podsticanje nabavke opreme za navodnjavanje i osnivanje savjetovališta za poljoprivrednike 3. Izrada studije potreba za opremom i ljudstvom za ranu detekciju i gašenje požara 4. Nabavka opreme i zapošljavanje potrebnog ljudstva za sistem za ranu detekciju i gašenje požara 5. Izrada studije potrebne infrastrukture za gašenje požara (npr. akumulacije vode, požarni putevi itd.) 6. Jačanje kapaciteta za zaštitu od poplava
Strateški projekti	/

Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade programa	Nepostojanje programa	Urađen i usvojen program
	2. Status izrade načina podsticanja	Nedovoljno podsticanje nabavke opreme za navodnjavanje	Definisan način podsticanja
	3. Status izrade studije	Nepostojanje studije	Izrađene studije
	4. Status nabavke opreme i broj zaposlenih osoba	Nedovoljan broj zaposlenih i neadekvatna oprema	Nabavljena oprema i zaposlen potreban broj osoba
	5. Status izrade studije	Ne postoji procjena potreba	Urađena i usvojena studija
	6. Status izgrađenosti kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti	Ojačani institucionalni i infrastrukturni kapaciteti
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ublažavanje posljedica klimatskih promjena u Brčko distriktu BiH		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 15 201 978 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, univerziteti		
Ciljne grupe	OPPIPP, civilna zaštita, institucije Brčko distrikta BiH, poljoprivrednici, nevladine organizacije, građani, mediji		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**
Prioritet	**4.5. Povećanje energetske efikasnosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima**
Naziv mjere	**4.5.1. Kreiranje povoljnog ambijenta za energetsku efikasnost i smanjenje potrošnje finalne energije**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreiranje povoljnog ambijenta za energetsku efikasnost unapređenjem zakonodavnog i strateškog okvira u ovoj oblasti. Okvirna područja djelovanja su:

	1. Usvajanje zakona o energetskoj efikasnosti 2. Osnivanje savjetovališta za energiju 3. Uvođenje zelenih nabavki – izmjene Zakona o javnim nabavkama 4. Uvođenje obligacionih shema 5. Izrada modela povećanja energetske efikasnosti javne rasvjete 6. Uvođenje *Energy Labelling* standarda za kućanske aparate 7. Provođenje SECAP-a 8. Izrada modela podsticanja energetske efikasnosti u zgradarstvu 9. Uvođenje zahtjeva za energetsku efikasnost novih zgrada i zgrada koje se rekonstruišu (uključiti i potrebe za grijanjem i PTV) 10. Dopune i izmjene Zakona o energetskoj efikasnosti i usvajanje svih podzakonskih akata (ESCO, označavanje proizvoda, finansijska politika za EE – porezni krediti, fiskalna politika, određivanja praga potrošnje za velike potrošače energije i dr.) 11. Implementacija obaveze provođenja energetskog audita u industrijskim postrojenjima sa značajnom potrošnjom energije uz uvođenje mehanizma sufinansiranja audita i povoljnog finansiranja mjera 12. Uspostavljanje mreže za energetsku efikasnost industrijskih preduzeća (*benchmarking*) i njeno uključivanje u EU mrežu kroz državnu mrežu 13. Uvođenje obaveze imenovanja energetskog menadžera u postrojenjima koja troše preko definisane količine energije		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade i usvajanja zakona	Nepostojanje zakona	Usvojen zakon
	2. Nivo provođenja kampanje i broj osnovanih savjetodavnih centara	Nizak nivo svijesti o energetskoj efikasnosti, nepostojanje savjetodavnih centara	Osnovana savjetovališta
	3. Status usvajanja izmjene Zakona o javnim nabavkama	Postojeći Zakon o javnim nabavkama ne omogućava zelene nabavke	Izmijenjen Zakon o javnim nabavkama
	4. Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o obligacionim shemama	Usvojen propis o obligacionim shemama Brčko distrikta BiH
	5. Status izrade i usvajanja modela	Ne postoji sistemski model za EE javne rasvjete	Urađen i usvojen model
	6. Procenat kućanskih aparata na tržištu koji imaju E*nergy Labelling*	Ne postoji zvaničan sistem označavanja energetske efikasnosti na uređajima	Usvojen Pravilnik na Zakon o EE
	7. Stepen izrade SECAPA-a	Nepostojanje SECAP-a	Urađen i usvojen model

	8. Stepen izrade modela	Nepostojanje modela	Usvojen model
	9. Status usvajanja unaprijeđenog zakona i broj usvojenih pravilnika	Postojeći Zakon o EE nije definisao neke aspekte EE i nedostaju neki pravilnici	Usvojene izmjene i dopune Zakona, usvojeni nedostajući pravilnici
	10. Status usvajanja i pocenat provedbe strategije	Strategija urađena, ali nije usvojena	Usvojena i provedena strategija obnove zgrada
	11. Stepen provođenja energetskog audita	Nepostojanje eneregetskog audita	Proveden energetski audit
	12. Stepen uspostavljanja mreže	Nepostojanje mreže	Uspostavljena mreža
	13. Status imenovanja	Nepostojanje energetskog menadžera	Imenovan energetski menadžer
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjena emisija gasova sa efektom staklene bašte i globalnog uticaja BiH na klimatske promjene. Povećanje konkurentnosti privrede i poboljšanje uslova života i rada		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 729 576 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, univerziteti		
Ciljne grupe	OPPIPP, civilna zaštita, institucije Brčko distrikta BiH, poljoprivrednici, nevladine organizacije, građani, mediji		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**
Prioritet	**4.5. Povećanje energetske efikasnosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima**
Naziv mjere	**4.5.2. Smanjenje potrošnje primarne energije**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je smanjenje potrošnje primarne energije kroz jačanje legislativnog i strateškog okvira usmjerenog na smanjenje gubitaka u proizvodnji energije. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uvođenje standarda *EcoDesign* za peći/kotlove 2. Uvođenje podsticaja za nabavku efikasnih uređaja za grijanje i hlađenje 3. Smanjenje gubitaka u distribuciji toplotne i električne energije 4. Uvođenje subvencija za energiju iz visokoefikasne kogeneracije

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o obaveznoj usaglašenosti sa *EcoDesignom*	Usvojen propis (Pravilnik na Zakon o EE)
	2. Status usvajanja sistema podsticaja	Ne postoji sveobuhvatan sistem u cijeloj Federaciji BiH	Uveden sistem podsticaja
	a) 3. Procenat smanjenja gubitaka energije u distribuciji toplotne i električne energije	Postojeći gubici, pogotovo u distribuciji toplote, relativno veliki	Smanjeni gubici energije
	4. Status usvajanja unaprijeđenog sistema subvencionisanja kogeneracije	Ne postoje kvote za podsticanje kogeneracije	Unaprijeđen postojeći sistem subvencionisanja kogeneracije
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjena emisija gasova sa efektom staklene bašte i globalnog uticaja BiH na klimatske promjene. Povećanje konkurentnosti privrede i poboljšanje uslova života i rada		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10 884 717 KM Izvor: 5% budžetska sredstva, 95% kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, univerziteti, preduzeća za distribuciju električne i toplotne energije, inspekcije		
Ciljne grupe	Trgovački lanci, zastupnici i proizvođači peći i kotlova, građani, preduzeća za distribuciju električne i toplotne energije		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**
Prioritet	**4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz reformu sistema podsticaja (usmjerenog prema građanskoj energiji)**
Naziv mjere	**4.6.1. Kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije unapređenjem zakonodavnog i strateškog okvira u ovoj oblasti. Okvirna područja djelovanja su: 1. Usvajanje legislativnog okvira za OIE-ove i izrada Akcionog plana o obnovljivoj energiji 2. Uvođenje shema podsticaja za korištenje OIE-ova za grijanje i hlađenje

	3. Uvođenje sistema dokazivanja porijekla energije		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade i usvajanja Zakona	Postojeći Zakon je potrebno ažurirati	Usvojen Zakon o OIE-ovima
	2. Status usvajanja dopunjenog zakona	Postojeći Zakon o OIE ne predviđa podsticaje za korištenje OIE-a za grijanje i hlađenje	Usvojen dopunjen Zakon o OIE-ovima koji će podsticati korištenje OIE-ova za grijanje i hlađenje
	3. Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o dokazivanju porijekla energije	Usvojen propis o dokazivanju porijekla energije
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje udjela OIE-ova u ukupnoj proizvodnji električne energije u Brčko distriktu BiH		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 44 668 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2032.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		
Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, univerziteti, preduzeća za distribuciju električne i toplotne energije, inspekcije		
Ciljne grupe	Građani, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**
Prioritet	**4.6. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz reformu sistema podsticaja (usmjerenog prema građanskoj energiji)**
Naziv mjere	**4.6.2. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu**
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu kroz unapređenje strateškog okvira i sistema podsticaja i jačanje infrastrukture za djelimičnu dekarbonizaciju transporta. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uvođenje shema podsticaja za projekte građanske energije i aukcije

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">2. Pojednostavljenje procedura dobijanja dozvola za izgradnju postrojenja na OIE-ove uz veću transparentnost
3. Usvajanje i redovno ažuriranje kataloga okolinskih kriterija za izgradnju svih obnovljivih izvora energije
4. Uvođenje podsticaja za izgradnju solarnih elektrana na krovovima novih zgrada
5. Izrada studije o izgradnji potrebne infrastrukture za električna i plug-in hibridna vozila
6. Podsticanje nabavke i korištenja hibridnih, električnih i plug-in putničkih vozila (subvencije za nabavku, pravo ulaska u „zelena“ gradska područja, jeftiniji/besplatni parking itd.), javna vozila
7. Provođenje odluke o minimalnom udjelu tečnih biogoriva na tržištu u maloprodaji (Odluka predložena za Akcioni plan za nivo BiH)
8. Izgradnja infrastrukture za hibridna, električna i plug-in putnička vozila (punjači, zbrinjavanje potrošenih dijelova i sl.)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="9">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status usvajanja Zakona</td><td>Postojeći Zakon ne predviđa podsticaje za građansku energiju</td><td>Usvojen dopunjen Zakon o OIE-ovima</td></tr>
<tr><td>2. Status izrade i usvajanja procedura</td><td>Postojeće procedure treba ažurirati</td><td>Reformisane procedure izdavanja dozvola</td></tr>
<tr><td>3. Broj kataloga</td><td>Ne postoje katalozi kriterija</td><td>Usvojeni katalozi kriterija za sve OIE-ove</td></tr>
<tr><td>4. Status usvajanja zakona</td><td>Postojeći zakon ne predviđa podsticaje za korištenje solarne energije u novim zgradama</td><td>Usvojen dopunjen Zakon o OIE-ovima</td></tr>
<tr><td>5. Status izrade i usvajanja studije</td><td>Ne postoji sveobuhvatna analiza</td><td>Urađena i usvojena studija</td></tr>
<tr><td>6. Status usvajanja modela podsticaja</td><td>Ne postoji bilo kakav način podsticaja za hibridna, električna i plug-in putnička vozila</td><td>Usvojen model podsticaja</td></tr>
<tr><td>7. Stepen izrade i usvajanja propisa</td><td>Postojeću Odluku treba ažurirati</td><td>Usvajanje propisa – dopune Zakona o OIE-ovima (kvalitet tečnih goriva – državni nivo)</td></tr>
<tr><td>8. Broj kilometara izgrađenih biciklističkih i pješačkih staza</td><td>Nedovoljno razvijena infrastruktura</td><td>Izgrađena minimalna infrastruktura</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Povećanje udjela OIE-ova u ukupnoj proizvodnji električne energije u Brčko distriktu BiH</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima</td><td colspan="3">Iznos: 10 383 328 KM
Izvor: 5% budžetska sredstva, 95% kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije</td></tr>
</table>

finansiranja	
Period implementacije mjere	2022–2032.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP
Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, univerziteti, preduzeća za distribuciju električne i toplotne energije, inspekcije
Ciljne grupe	Građani, nevladine organizacije, uvoznici automobila

Veza sa strateškim ciljem	**4. Ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**		
Prioritet	**4.7. Smanjenje svjetlosnog zagađenja**		
Naziv mjere	**4.7.1. Usvajanje zakonodavnog okvira za regulisanje svjetlosnog zagađenja**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je usvajanje zakonodavnog okvira i izgradnja kapaciteta za regulisanje svjetlosnog zagađenja. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada i usvajanje Pravilnika o svjetlosnom zagađenju u Brčko distriktu BiH (zone rasvijetljenosti, dopuštene vrijednosti rasvjetljavanja, načini upravljanja rasvjetnim sistemima, inspekcijski nadzor itd.) 2. Jačanje kapaciteta nadležnih institucija (za prostorno planiranje, inspekcije itd.)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade i usvajanja Pravilnika	Pravilnik predviđen Zakonom o zaštiti životne sredine	Urađen i usvojen Pravilnik
	2. Stepen realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za regulisanje svjetlosnog zagađenja	Proveden program jačanja kapaciteta
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Bolji uslovi života u sredinama sa izraženim svjetlosnim zagađenjem i doprinos zaštiti životinja koje su osjetljive na njega		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 137 427 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2025.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPPIPP		

Nosioci mjere	OPPIPP, institucije Brčko distrikta BiH, univerziteti, preduzeća za distribuciju električne i toplotne energije, inspekcije
Ciljne grupe	Inspekcije, službe Brčko distrikta BiH za izdavanje urbanističkih i građevinskih dozvola, građani

9.1.5. Mjere za strateški cilj 5 – Hemijska bezbjednost i buka

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**		
Prioritet	**5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH**		
Naziv mjere	**5.1.1. Uspostavljanje zakonskog osnova za transpoziciju EU zakonodavstva iz oblasti hemijske bezbjednosti**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti zakonski osnov za transpoziciju EU zakonodavstva iz oblasti hemijske bezbjednosti: Uredbi REACH (EU br. 1907/2006), CLP (EU br. 1272/2008), PIC (EU br. 649/2012), Uredbe o POPs (EU br. 2019/1021), Uredbe o stavljanju u promet i upotrebu biocidnih proizvoda (EU br. 528/ 2012), Uredbe o živi (EU br. 2017/852) i Direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine azbestom, čime će se usvojiti neophodni zakoni i podzakonski akti, te omogućiti uslovi za izvještavanje u okviru međunarodnih ugovora i protokola. Okvirna područja djelovanja podijeljena su u više aktivnosti: 1. Usvajanje Zakona o hemikalijama - Izvršavanje izrade i usvajanja svih podzakonskih akata propisanih Zakonom o hemikalijama 2. Izrada i usvajanje Zakona o biocidima - Izrada i usvajanje podzakonskih akata u oblasti upravljanja biocidima 3. Usvajanje podzakonskog akta kojim će se osigurati zabrana upotrebe žive i ograničiti stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i jedinjenja žive 4. Usvajanje podzakonskog akta kojim će se zabraniti proizvodnja, stavljanje na tržište i upotreba proizvoda koji sadrže azbestna vlakna, te osigurati posebni uslovi obilježavanja proizvoda koji sadrže azbest		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Status Zakona o hemikalijama	Ne postoji Zakon o hemikalijama	Usvojen Zakon o hemikalijama (2023.)

	1.2. Status podzakonskih akata propisanih Zakonom o hemikalijama (17 pravilnika iz oblasti hemijske bezbjednosti, 2 pravilnika iz oblasti zaštite na radu pri rukovanju sa hemikalijama, Spisak klasifikovanih supstanci i Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci)	Ne postoje podzakonski akti propisani Zakonom o hemikalijama	Usvojeni podzakonski akti propisani Zakonom o hemikalijama (17 pravilnika iz oblasti hemijske bezbjednosti, 2 pravilnika iz oblasti zaštite na radu pri rukovanju sa hemikalijama, Spisak klasifikovanih supstanci i Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci) (2026.)
	2.1. Status zakona o biocidima	Ne postoji zakon o biocidima	Usvojen Zakon o biocidima (2024.)
	2.2. Status podzakonskih akata propisanih Zakonom o biocidima (14 pravilnika)	Ne postoje podzakonski akti propisani Zakonom o biocidima	Usvojeni podzakonski akti propisani Zakonom o biocidima (14 pravilnika)(2026.)
	3. Status podzakonskih akata o zabrani upotrebe žive i ograničenju stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i jedinjenja žive	Ne postoji podzakonski akt kojim se osigurava zabrana upotrebe žive i ograničava stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i jedinjenja žive	Usvojen podzakonski akt kojim će se osigurati zabrana upotrebe žive i ograničiti stavljanje na tržište proizvoda koje sadrže živu i jedinjenja žive (2025.)
	4. Status podzakonskih akata o zabrani proizvodnje, stavljanja na tržište i upotrebe proizvoda koji sadrže azbestna vlakna	Ne postoji podzakonski akt o zabrani proizvodnje, stavljanja na tržište i upotrebe proizvoda koji sadrže azbestna vlakna	Usvojen podzakonski akt kojim će se zabraniti proizvodnja, stavljanje na tržište i upotreba proizvoda koji sadrže azbestna vlakna (2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja hemikalijama i napredak u procesu evropskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom EU		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 208 418 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2027.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Privredni sektor (uvoz/izvoz, promet, upotreba hemikalija), predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**		
Prioritet	**5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH**		
Naziv mjere	**5.1.2. Djelimična transpozicija SEVESO III direktive u zakonodavstvo Brčko distrikta BIH**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Ovom mjerom postiže se usklađivanje legislative Brčko distrikta BiH sa zahtjevima SEVESO III direktive (2012/18/EU), u cilju prevencije nesreća većih razmjera i planova intervencija od neadekvatnog rukovanja hemikalijama. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada i usvajanje propisa kojim se utvrđuje sadržaj i način vođenja Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance - Izrada uredbe/pravilnika koji će urediti popis opasnih supstanci, način utvrđivanja količina, granične količine i kriterije za klasifikaciju supstanci kao opasnih i način podnošenja obavještenja o prisutnosti opasnih supstanci i uslova skladištenja u postrojenjima koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Status zakonskog osnova i Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Postoji zakonski osnov (Zakon o zaštiti životne sredine) za transpoziciju SEVESO III direktive, ali ne postoji Pravilnik o registru postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Izrađen i objavljen Pravilnik o registru postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance kojim je propisan sadržaj i način vođenja Registra (2027.)
	1.2. Status Uredbe/Pravilnika o sprečavanju velikih nesreća koje uključuju opasne supstance	Ne postoji Uredba/Pravilnik, te nije uspostavljen sistem prijave opasnih supstanci i uslova skladištenja SEVESO postrojenja	Usvojena Uredba/Pravilnik o sprečavanju velikih nesreća koje uključuju opasne supstance (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja hemikalijama i napredak u procesu evropskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 9 983 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		

Nosilac mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Ciljne grupe	Privredni sektor (industrije koje spadaju u kategoriju onih koje mogu prouzrokovati nesreće većih razmjera, tzv. SEVESO postrojenja) i građani

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**		
Prioritet	**5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH**		
Naziv mjere	**5.1.3. Implementacija Montrealskog protokola, Kigali amandmana i djelimična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Ovom mjerom se postiže usklađivanje legislative Brčko distrikta BiH sa zahtjevima Montrealskog sporazuma, Kigali amandmana, te EU zakonodavstva kojim su ovi međunarodni ugovori implementirani u članicama EU Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada Pravilnika o upravljanju supstancama koje oštećuju ozonski omotač 2. Izrada propisa kojim će se omogućiti obrazovanje servisera u skladu sa programima obuke usklađenim sa pravnom tekovinom EU i propisivanje kriterija centara za obrazovanje servisera		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Kompletnost pravnog okvira za implementaciju zahtjeva Kigali amandmana Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte u smislu upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač	Na snazi je Pravilnik o postepenom isključivanju supstanci koje oštećuju ozonski omotač (30/06), te je transpozicija Montrealskog protokola na visokom nivou, dok transpozicija Kigali amandmana nije ni započela	Usvojen Pravilnik o upravljanju supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2024.)
	2. Status podzakonskih akata o obrazovanju servisera (u smislu uspostavljanja certifikovanja i programa osposobljavanja za poslove i osobe uključene u ugrađivanje, servisiranje, održavanje, popravljanje ili stavljanje izvan pogona opreme F-gasova) i kriterijima za imenovanje centra za obrazovanje servisera	Ne postoji podzakonski akt o obrazovanju servisera i kriterijima za imenovanje centra za obrazovanje servisera	Usvojen propis kojim će se omogućiti obrazovanje servisera i propis kojim će se propisati kriteriji za imenovanje centra za obrazovanje servisera (2024.)

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđeno upravljanje hemikalijama, smanjenje emisije supstanci koje oštećuju ozonski omotač i smanjen doprinos Brčko distrikta BiH klimatskim promjenama
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	0 KM
Period implementacije mjere	2022–2024.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Nosilac mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Ciljne grupe	Privredni sektor (operateri sistema za klimatizaciju, hlađenje i grijanje (KGH), serviseri KGH-opreme, centri za edukaciju KGH-servisera) i građani

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**		
Prioritet	**5.2. Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske bezbjednosti**		
Naziv mjere	**5.2.1. Uspostava registracije hemikalija i biocida, te definisanje uslova za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti sistem registracije hemikalija i biocida koju bi obavljali savjetnici za hemikalije, čime će se omogućiti ravnopravno prometovanje hemikalijama i biocidima privrednika Brčko distrikta BiH u odnosu na privrednike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada Inventara hemikalija - Izvršavanje izrade Registra proizvođača i uvoznika hemikalija 2. Izrada Spiska biocida 3. Izrada plana i programa obuke lica zaduženog za pravilno upravljanje hemikalijama (savjetnika za hemikalije) i kontinuirane dodatne edukacije - Uspostavljanje uslova za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije i njihove dužnosti		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Status Inventara hemikalija	Ne postoji Inventar hemikalija	Objavljen i redovno ažuriran Inventar hemikalija (2026.)
	1.2. Registar proizvođača i uvoznika hemikalija	Ne postoji Registar proizvođača i uvoznika hemikalija	Formiran Registar proizvođača i uvoznika hemikalija (2026.)

	2. Status Spiska biocida	Ne postoji Spisak biocida	Objavljen i redovno ažuriran Spisak biocida (2028.)
	3.1. Plan i program obuke savjetnika za hemikalije i kontinuirane dodatne edukacije	Ne postoji Plan i program obuke savjetnika za hemikalije i kontinuirane dodatne edukacije	Izrađen Plan i program obuke savjetnika za hemikalije i kontinuirane dodatne edukacije (2025.)
	3.2. Status definisanih uslova za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije i njihove dužnosti	Ne postoje definisani uslovi za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije i njihove dužnosti	Propisani uslovi za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije i njihove dužnosti (2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Bezbjednije korištenje hemikalija i zaštita zdravlja ljudi i životne sredine		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 5 476 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2028.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nosilac mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Privredni sektor (uvoz/izvoz, promet, upotreba hemikalija), lica zadužena za pravilno upravljanje hemikalijama (savjetnici za hemikalije), predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**
Prioritet	**5.2. Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske bezbjednosti**
Naziv mjere	**5.2.2. Uspostavljanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti javno dostupan Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance i izvršiti prijavu opasnih supstanci i uslova skladištenja od strane preduzeća koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi. Okvirno područje djelovanja je Izrada i javno objavljivanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance - Izvršavanje prijave opasnih supstanci (popis opasnih supstanci) sa količinama i uslovima skladištenja od strane preduzeća koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi.
Strateški projekti	/

	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Status Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Ne postoji Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Izrađen i objavljen Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance (2030.)
	Status prijave opasnih supstanci i uslova skladištenja SEVESO postrojenja	Nije uspostavljen sistem prijave opasnih supstanci, njihovih količina i uslova skladištenja SEVESO postrojenja	Dostupni podaci o vrsti opasnih supstanci, njihovih količina i prijavljeni rizici po stanje sigurnosti SEVESO postrojenja (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja hemikalijama kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 16 428 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Ciljne grupe	Preduzeća koja predstavljaju rizik po izazivanje nesreće većih razmjera po SEVESO direktivi, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**
Prioritet	**5.2. Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske bezbjednosti**
Naziv mjere	**5.2.3. Uspostavljanje sistema izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti sistem izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja (klima, grijanje i hlađenje), te organizovati izvođenje obuke servisera po utvrđenom planu i programu, a sve u skladu sa pravnom tekovinomEU u oblasti upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač. Okvirna područja djelovanja su: 1. Postizanje tehničkih uslova za postojanje i unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja 2. Izrada plana i programa za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i imenovanje edukacionih centara za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja - Organizacija i izvođenje obuke servisera i uručenje uvjerenja/certifikata

	3. Izvršenje registracije najmanje 30% operatera/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i 100% servisnih radionica		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Nivo tehničkih uslova za unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja	Ne postoje tehnički uslovi za unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja	Formirana baza podataka/registar uređaja koji sadrži SOOO-e i zamjenske supstance (2031.)
	2.1. Status plana i programa za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i edukacionih centara za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja	Ne postoji plan i program za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i nisu imenovani edukacioni centri za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja	Izrađen plan i program i imenovani edukacioni centri za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja (2025.)
	2.2. Stepen obučenosti servisera	Nije uspostavljena obuka servisera	Obučeni serviseri sa certifikatima/uvjerenjima (2031.)
	3. Broj registrovanih operatera/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i servisnih radionica	Nema registrovanih operatera/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i servisnih radionica	Registrovano 60% operatera i KGH-uređaja u bazi podataka i 100% servisnih radionica (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje bezbjednosti rukovanja hemikalijama iz rashladne opreme i KGH		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 290 533 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1, 2.1. – Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Aktivnosti pod područjem djelovanja 2.2. – Operateri/vlasnici rashladnih i KGH-uređaja, servisne radionice rashladnih i KGH-uređaja Aktivnosti pod područjem djelovanja 3. – Centar za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja		
Ciljne grupe	Privredni sektor, operateri/vlasnici rashladnih i KGH-uređaja, servisne radionice rashladnih i KGH-uređaja, Centar za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja, predstavnici institucija i građani		

<table>
<tr><td>Veza sa strateškim ciljem</td><td colspan="3">5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve</td></tr>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">5.3. Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službi u oblasti hemijske bezbjednosti</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">5.3.1. Jačanje tehničkih i kadrovskih kapaciteta Vlade Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je omogućiti pravovremeno jačanje ljudskih i tehničkih kapaciteta u Vladi Brčko distrikta BiH kroz osnivanje Odsjeka (Pododjeljenja) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge. Stupanjem na snagu Zakona o hemikalijama, a kasnije i Zakona o biocidima biće potrebno više resursa za njihovu provedbu i ostale administrativne zadatke. Daljnjom transpozicijom EU zakonodavstva će se ukazati potreba za dodatnim angažovanjem kadra, a pogotovo kada se u potpunosti implementira Uredba o stavljanju u promet i upotrebu biocidnih proizvoda (EU br. 528/ 2012), a kao što je i navedeno u Akcionom planu studije „Procjena nacionalnog kapaciteta i spremnosti za provedbu i provedbu REACH, CLP, BPR, POPs i PIC u Albaniji, BiH, Kosovu, Sjevernoj Makedoniji i Turskoj“ (Assessment of the National Capacity and Readiness to Implement and Enforce REACH, CLP, BPR, POPs and ePIC in Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, North Macedonia and Turkey), koju je naručila Evropska agencija za hemikalije (ECHA) u ime Evropske komisije. Neophodna je i stalna edukacija zaposlenih zbog dinamične zakonske regulative, te znatno jačanje tehničkih kapaciteta, a naročito neposredno po prijemu BiH u Evropsku uniju.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Osnivanje Odsjeka (Pododjeljenja) za hemikalije i izvršavanje analize kapaciteta institucija u nadležnim institucijama nakon usvajanja legislative predviđene ovim planom
2- Jačanje ljudskih kapaciteta Odsjeka za hemikalije (Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge) i stalna edukacija zaposlenih u oblasti hemikalija i biocida 3. Jačanje tehničkih kapaciteta Odsjeka za hemikalije (Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status Odsjeka (Pododjeljenja) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge</td><td>Nije osnovan Odsjek za hemikalije</td><td>Osnovan Odsjek (Pododjeljenje) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge (2023.)</td></tr>
<tr><td>2. Nivo ljudskih kapaciteta na poslovima hemijske bezbjednosti</td><td>Nedovoljan broj raspoloživog osoblja na poslovima primjene budućeg Zakona o hemikalijama i Zakona o biocidima</td><td>Najmanje jedna osoba zaposlena isključivo na provedbi zakonodavstva o hemijskim i biocidnim proizvodima (2023.)</td></tr>
<tr><td>3. Nivo tehničkih kapaciteta na poslovima hemijske bezbjednosti</td><td>Nije uspostavljen informacioni alat za vođenje integralnog inventara hemikalija</td><td>Uspostavljen efikasan i siguran informacioni alat za efikasno vođenje Integralnog inventara hemikalija i obezbijeđena IT-podrška koja će bazu održavati i nadograđivati (2024.)</td></tr>
</table>

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Bezbjednije korištenje hemikalija, zaštita zdravlja ljudi i životne sredine
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 615 412 KM Izvor: 30% budžetska sredstva, 70% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Period implementacije mjere	2022–2024.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH
Nosilac mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Privredni sektor, zdravstveni sektor, predstavnici institucija i građani

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**		
Prioritet	**5.3. Unapređenje kapaciteta i kompetencije javnih službi u oblasti hemijske bezbjednosti**		
Naziv mjere	**5.3.2. Uspostavljanje sistema prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostavljen sistem prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Imenovanje Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH ili izrada sporazuma sa nekim od budućih Centara za kontrolu trovanja u Republici Srpskoj, Federaciji BiH ili u regionu (npr. VMA – Beograd, Srbija ili Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, Zagreb) - Stručna obuka lica Centra nadležnog za kontrolu trovanja u slučaju osnivanja vlastitog Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH 2. Održavanje sastanaka između imenovane osobe MCP-a i predstavnika entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja u cilju razmjene iskustava i planiranja budućih aktivnosti u cilju prevencije, suzbijanja, liječenja i izvještavanja na temu trovanja prema institucijama u BiH i Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	1. Status Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH	Nije formalno imenovano pravno lice za kontrolu trovanja (CKT)	Izvršeno imenovanje Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH (2027.)
	1.1. Stepen obučenosti lica Centra nadležnog za kontrolu trovanja u slučaju osnivanja vlastitog Centra za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH	Nizak stepen obučenosti – nije formalno imenovano pravno lice za kontrolu trovanja (CKT)	Visok stepen obučenosti lica Centra za kontrolu trovanja (2026.)
	2. Broj sastanaka između imenovane osobe MCP-a i predstavnika entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja	Nema sastanaka – nije formalno imenovano pravno lice za kontrolu trovanja (CKT)	Održan najmanje jedan sastanak na godišnjem nivou od 2027. godine između entitetskih/distriktskih centara za kontrolu trovanja uz prisustvo predstavnika MCP-a (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Bezbjednije korištenje hemikalija, zaštita zdravlja ljudi i životne sredine		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	13.980 KM		
Period implementacije mjere	2022–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH, Centar za kontrolu trovanja za Brčko distrikt BiH		
Ciljne grupe	Privredni sektor, zdravstveni sektor, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**
Prioritet	**5.4. Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama**
Naziv mjere	**5.4.1. Smanjenje nivoa učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je smanjenje nivoa učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima kroz kampanje koje će upućivati na štetno djelovanje pojedinih hemikalija i hemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva kroz uključivanje organizacija civilnog društva, istraživačkih i edukacionih centara. Okvirna područja djelovanja su: 1. Usvajanje nove metodologije izrade statističkog izvještaja koji će uključiti podatke o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima, podijeljeno po rodnim i starosnim grupama2. Sprovođenje kampanje nadležne institucije koja će upućivati na

	štetno djelovanje pojedinih hemikalija i hemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva - Sprovođenje zajedničke kampanje nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata o rizicima koji proizilaze iz upotrebe hemikalija, radi zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva 3. Donošenje odluke o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione centre kojim bi se podržale aktrivnosti u oblasti hemijske bezbjednosti - Raspisivanje javnog poziva za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione centre na temu podizanja svijesti stanovništva o hemijskoj bezbjednosti		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status prikupljanja podataka o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima, podjeljeno po rodnim i starosnim grupama	Ne prikupljaju se podaci o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima, podjeljeno po rodnim i starosnim grupama	Uspostavljena nova metodologija izrade statističkog izvještaja objavljenog u Statističkom godišnjaku koji će uključiti podatke o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima, podjeljeno po rodnim i starosnim grupama (2024.)
	2.1. Broj kampanja nadležne institucije koja će upućivati na štetno djelovanje pojedinih hemikalija i hemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Ne postoje kampanje niti zakonski okvir	Jedna kampanja u toku kalendarske godine (počev od 2022. godine) Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH koja će upućivati na štetno djelovanje pojedinih hemikalija i hemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)
	2.2. Broj zajedničkih kampanja nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata (Republike Srpske, Federacije BiH i Brčko distrikta BiH) o rizicima koji proizilaze iz upotrebe hemikalija, zbog zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Ne postoje kampanje niti zakonski okvir	Jedna zajednička kampanja u toku tri kalendarske godine nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata (počev od 2023. godine) o rizicima koji proizilaze iz upotrebe hemikalija, zbog zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i

			siromaštva (2031.)
	3.1. Status odluke o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione centre kojim bi se podržale aktivnosti u oblasti hemijske bezbjednosti	Ne postoji odluka	Donesena odluka o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione centre kojim bi se podržale aktivnosti u oblasti hemijske bezbjednosti (2023.)
	3.2. Status javnog poziva za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione centre na temu podizanja svijesti stanovništva o hemijskoj bezbjednosti	Nije raspisan javni poziv	Raspisan javni poziv na godišnjem nivou (počev od 2024. godine) za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione centre na temu podizanja svijesti stanovništva o hemijskoj bezbjednosti(2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđeno upravljanje hemikalijama, minimiziranje štetnih efekata, zaštita zdravlja ljudi i životne sredine		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 107 217 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1, 2.1. – Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH Aktivnosti pod područjem djelovanja 2.2. – Inspektorat Brčko distrikta BiH Aktivnosti pod područjima djelovanja 3.1., 3.2. – Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Privredni sektor (uvoz/izvoz, promet, upotreba hemikalija), zdravstveni sektor, organizacije civilnog društva, istraživački i edukacioni centri, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**
Prioritet	**5.4. Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama**
Naziv mjere	**5.4.2. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima, te broj prekršajnih naloga, unapređenjem znanja korisnika hemikalija i biocida, svesti na prihvatljiv nivo (u poređenju sa okruženjem).

	Okvirna područja djelovanja su: 1. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima - Uspostavljanje sistema praćenja broja i uzroka prekršajnih naloga u oblasti hemikalija i biocida 2. Vršenje kontinuiranih i dodatnih obuka lica zaduženih za pravilno upravljanje hemikalijama (savjetnika za hemikalije) po planu i programu obuke savjetnika za hemikalije i kontinuirane dodatne edukacije)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Status inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima	Uspostavljan inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima (2024.)
	1.2. Sistem praćenja broja prekršajnih naloga u oblasti hemikalija i biocida	Nema prekršajnih naloga u oblasti hemikalija i biocida jer nije uspostavljen inspekcijski nadzor	Uspostavljen Registar prekršajnih naloga u oblasti upravljanja hemikalijama zbog praćenja broja i uzroka prekršajnih naloga (2031.)
	2. Status održavanja dodatnih obuka lica zaduženih za pravilno upravljanje hemikalijama	Ne postoje obuke	Izvršene kontinuirane i dodatne obuke lica zaduženih za pravilno upravljanje hemikalijama (savjetnika za hemikalije) po planu i programu obuke savjetnika za hemikalije (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje odgovornosti upravljanja hemikalijama kroz jačanje ljudskih kapaciteta, inspekcijski nadzor i adekvatnu krivičnu politiku		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 3 665 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1.1.i 1.2. – Inspektorat Brčko distrikta BiH Aktivnosti pod područjem djelovanja 2. – Naučno-istraživačke institucije/edukacioni centri u saradnji s Vladom Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH i Inspektorat Brčko distrikta BiH		

Ciljne grupe	Privredni sektor (uvoz/izvoz, promet, upotreba hemikalija), savjetnici za hemikalije, predstavnici institucija i građani

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**		
Prioritet	**5.5. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojim se reguliše pravna tekovina EU iz oblasti buke u životnoj sredini**		
Naziv mjere	**5.5.1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u životnu sredinu uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Ovom mjerom se postiže djelimična transpozicija EU direktiva i uspostavljanje institucionalnog okvira u oblasti upravljanja i zaštitom od buke u životnoj sredini, a donošenjem Zakona o zaštiti od buke i podzakonskih akata koji proizilaze iz Zakona o zaštiti od buke. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o „procjeni i upravljanju bukom u životnoj sredini“ prema zahtjevu Direktive 2002/49/EZ i „o emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom“ prema zahtjevu Direktive 2000/14/EZ 2. Uspostavljanje podzakonskih akata o „procjeni i upravljanju bukom u životnoj sredini“ prema zahtjevu Direktive 2002/49/EZ i „o emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom“ prema zahtjevu Direktive 2000/14/EZ		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status Zakona o zaštiti od buke	Ne postoji Zakon o zaštiti od buke	Usvojen Zakon o zaštiti od buke sa jasnim institucionalnim nadležnostima, a u skladu sa zahtjevima Direktive 2002/49/EZ (2024.)
	2. Status podzakonskih akata koji proizilaze iz Zakona o zaštiti od buke	Ne postoje podzakonski akti	Usvojeni podzakonski akti koji proizilaze iz Zakona o zaštiti od buke (2026.)
	3. Status podzakonskih akata vezanih za emisiju buke u životnu sredinu uzrokovanu opremom za upotrebu na otvorenom	Ne postoje podzakonski akti	Usvojeni podzakonski akti vezani za emisiju buke u životnu sredinu uzrokovanu opremom za upotrebu na otvorenom (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja bukom i napredak u procesu evropskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU		

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 25 784 KM Izvor: 100% budžetska sredstva
Period implementacije mjere	2022–2031.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Nosioci mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove u saradnji sa Odjeljenjem za zdravstvo i ostale usluge i Odjeljenjem za javnu sigurnost
Ciljne grupe	Privredni sektor, saobraćajni sektor, predstavnici institucija i građani

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**		
Prioritet	**5.6. Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u oblasti životne sredine**		
Naziv mjere	**5.6.1. Izrada karata buke i akcionih planova upravljanja bukom**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izrada karata buke koje predstavljaju prikaz podataka o postojećem ili predviđenom stanju buke pomoću indikatora buke, na kojima je naznačeno prekoračenje bilo koje relevantne propisane granične vrijednosti, te akcionih planova upravljanja bukom u životnoj sredini i njezinim štetnim efektima, uključujući smanjenje buke ukoliko je to potrebno. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada karata buke 2. Izrada Akcionih planova upravljanja bukom		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Broj i dužina cestovnih dionica sa više od 3 miliona prelaza godišnje	Nije poznat zvaničan broj i dužina cestovnih dionica sa više od 3 miliona prelaza godišnje	Analizom cestovnog saobraćaja utvrđen zvaničan broj i dužina cestovnih dionica sa više od 3 miliona prelaza godišnje u cilju postavljanja prioriteta u izradi karata buke (2025.)

	1.2. Broj stanovnika izloženih većim nivoima buke	Ne postoje zvanični podaci; Brčko distrikt BiH po posljednjem popisu stanovništa ima 83.516 stanovnika, te ne podliježe obavezi izrade karte buke na osnovu broja stanovnika u aglomeraciji (> 100000)	Izvršena i javno objavljena procjena broja stanovnika izloženih većim nivoima buke, prema razredima buke i starosnim grupama (2026.)
	1.3. Karta buke za naseljena područja grada Brčkog	Ne postoji karta buke	Izrađena karta buke sa analizom odabranih urbanih područja Brčkog (2026.)
	1.4. Karte buke za dionice cestovnog saobraćaja	Ne postoje karte buke za dionice cestovnog saobraćaja	Izrađene karte buke za analizom odabrane dionice cestovnog i željezničkog saobraćaja (2027.)
	2. Akcioni planovi upravljanja bukom za petogodišnji period	Ne postoje Akcioni planovi upravljanja bukom	Izrađeni Akcioni planovi upravljanja bukom za petogodišnji period, a koji će se zasnivati na ulaznim podacima i rezultatima strateških karata buke (2029.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjen nivo buke kojem je izloženo stanovništvo		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 265 135 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2029.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove u saradnji sa Odjeljenjem za zdravstvo i ostale usluge i Odjeljenjem za javnu sigurnost		
Ciljne grupe	Privredni sektor, saobraćajni sektor, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**
Prioritet	**5.7. Unapređenje znanja javnosti o negativnim uticajima buke, upravljanju bukom u životnoj sredini, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja**
Naziv mjere	**5.7.1. Uspostavljanje mehanizama i načina informisanja javnosti o buci i njenim efektima naročito u zonama sa povećanim nivoima buke**

<table>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je jačanje sistema informisanja javnosti kroz kampanje, projekte podizanja svijesti i preko jedinstvenog informatičkog sistema koji će sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim grupama stanovništva.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Uspostavljanje jedinstvenog informatičkog sistema koji će pored grafičkog (GIS zasnovanog) prikaza karata buke sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim grupama stanovništva
2. Provođenje kampanje o štetnosti buke na zdravlje od strane nadležnih institucija
- Provođenje kampanja na nivou zdravstvenih institucija o rizicima uticaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva
3. Uspostavljanje finansijskih sredstava (grant) za projekte podizanja svijesti javnosti u oblasti buke u životnoj sredini
4. Postavljanje displeja uz saobraćajnice u gradskom području za trenutno mjerenje i prikazivanje nivoa buke</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status informacionog sistema koji će pored grafičkog (GIS zasnovanog) prikaza karata buke sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim grupama stanovništva</td><td>Nije uspostavljen informacioni sistem</td><td>Izrađen jedinstveni informatički sistem prezentacije karte buke (GIS zasnovanog) koji će sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim grupama stanovništva (2027.)</td></tr>
<tr><td>2.1. Broj sprovedenih kampanja o štetnosti buke na zdravlje od strane nadležnih institucija</td><td>Kampanje se ne sprovode</td><td>Organizovana kampanja o štetnosti buke, minimalno jedna u periodu od pet godina, od strane nadležnih institucija (2031.)</td></tr>
<tr><td>2.2. Broj kampanja na nivou zdravstvenih institucija o rizicima uticaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva</td><td>Kampanje se ne sprovode</td><td>Provedene najmanje dvije kampanje na nivou zdravstvenih institucija o rizicima uticaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)</td></tr>
<tr><td>3. Status odluke o dodjeljivanju granta za projekte podizanja svijesti javnosti u oblasti buke u životnoj sredini</td><td>Ne postoji odluka</td><td>Usvojena odluka o dodjeljivanju granta za projekte podizanja svijesti javnosti u oblasti buke u životnoj sredini namijenjenog za nevladine organizacije,</td></tr>
</table>

			udruženja građana i sl. (2031.)
	4. Broj displeja uz saobraćajnice u gradskom području za trenutno mjerenje i prikazivanje nivoa buke	Ne postoje postavljeni displeji	Postavljeni displeji za prikaz izmjerene trenutne buke na najprometnijim saobraćajnicama i u blizini vrtića, škola i bolnice (2027.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Svijest građana o štetnom uticaju buke je na višem nivou		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 203 827 KM Izvor: 100% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1, 2.1., 4. – Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Aktivnosti pod područjem djelovanja 2.2. – JZU „Zdravstveni centar Brčko“ Aktivnosti pod područjem djelovanja 3. – Vlada Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Privredni sektor, saobraćajni sektor, predstavnici institucija i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**5. Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**
Prioritet	**5.8. Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u oblasti upravljanja bukom**
Naziv mjere	**5.8.1. Uspostavljanje mehanizama i načina informisanja javnosti o buci i njenim efektima naročito u zonama sa povećanim nivoima buke**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kroz jačanje tehničkih kapaciteta i kompetencija nadležnih institucija usvajanje i efikasno sprovođenje zakonske legislative i uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti buke u životnoj sredini. Okvirna područja djelovanja su: 1. Sprovođenje pilot-projekta strateškog mapiranja buke u dijelovima grada, kao i uz neku od glavnih saobraćajnica zbog sticanja stručnih i tehničkih kompetencija i utvrđivanja polaznih parametara 2. Izrada plana i programa godišnje obuke javnih službenika u oblasti buke u životnoj sredini 3. Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti buke u životnoj sredini
Strateški projekti	/

	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost
Indikatori za praćenje rezultata mjere	1. Nivo stečenog iskustva i znanja u strateškom mapiranju buke u dijelovima grada ili uz neku od saobraćajnica	Nedostaje iskustvo i znanje u strateškom mapiranju buke u dijelovima grada ili uz neku od saobraćajnica	Sproveden pilot-projekat strateškog mapiranja buke u dijelovima grada, kao i uz neku od glavnih saobraćajnica zbog sticanja stručnih i tehničkih kompetencija (2026.)
	2. Status plana i programa obuke javnih službenika u oblasti buke u životnoj sredini	Ne postoji plan i program obuke javnih službenika u oblasti buke u životnoj sredini	Organizovana i izvršena obuka po usvojenom planu i programu obuke javnih službenika u oblasti buke u životnoj sredini (2024.)
	3. Status inspekcijskog nadzora u oblasti buke u životnoj sredini	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti buke u životnoj sredini	Uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti buke u životnoj sredini (2024.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje mehanizama i stepena informisanja stanovništva		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 163 729 KM Izvor: 100% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Aktivnosti pod područjima djelovanja 1. i 2. – Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove u saradnji sa Odjeljenjem za zdravstvo i ostale usluge i Odjeljenjem za javnu sigurnost Aktivnosti pod područjem djelovanja 3. – Inspektorat Vlade Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Privredni sektor, saobraćajni sektor, predstavnici institucija i građani		

9.1.6. Mjere za strateški cilj 6 – Održivo upravljanje resursima

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.1. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH,**

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">6.1.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama</td></tr>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir zbog održivog upravljanja šumama i šumskim zemljištem u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su:
1. Donošenje inoviranih i novih podzakonskih akata kojima se propisuje sadržaj i način izrade šumskoprivrednih osnova (ŠPO) na principima multifunkcionalnosti i zaštite biodiverziteta šumskih ekosistema za privatne i državne šume, obuhvat i metodologija monitoringa zdravstvenog stanja šuma, praćenje indikatora održivog korištenja šuma i izvještavanje, izdavanja licenci za sakupljače ostalih šumskih proizvoda. Donošenje pravilnika kojim se u ŠPO-u uvodi obaveza da se prilikom projektovanja vlaka uzima u obzir i erodibilnost zemljišta, karakter terena, kako bi se smanjio uticaj na odnošenje zemljišnog pokrivača tokom i nakon završetka izvlačenja drvne mase. Donošenje pravilnika kojim će se ustanoviti regioni provenijencija, te propisati način, postupak i uslovi vrednovanja i priznavanja polaznog materijala šumskog drveća
2. Usvajanje Šumarskog programa Brčko distrikta BiH i donošenje Akcionog plana
3. Utvrđivanje principa i kriterija održivog upravljanja šumama na kojima će se temeljiti strategije i planovi entiteta i Brčko distrikta BiH, a koji će biti osjetljivi na pitanja društvene nejednakosti, slijedom Strategije EU za šume (COM(2013)659), kao evropskog referentnog okvira za razvoj sektorskih politika koje utiču na šume, te Evropskog zelenog plana, mape puta i nove EU strategije za ovu oblast koja je u izradi
4. Izrada i usvajanje strategije održivog upravljanja šumskim resursima Brčko distrikta BiH
5. Unapređenje sistema monitoringa šuma i šumskog zemljišta uključivanjem indikatora za nivo II (drugi nivo)
a) 6. Održavanje obuke zaposlenih u projektantskim kućama za primjenu nove metodologije izrade šumsko-privrednih osnova, te njihovu primjenu i monitoring. Uraditi 1 šumskoprivrednu osnovu po novoj metodologiji u šumama Brčko distrikta BiH, kao (demonstrativni) pilot-projekat
7. Izvršavanje obuke privatnih vlasnika šuma o izradi ŠPO-a i demonstiranje primjene nove metodologije u državnim šumama Brčko distrikta BiH
8. Donošenje pravnog akta za proglašenje šuma posebne namjene u Brčko distriktu BiH
9. Izvršavanje analize i odabiranje šuma u Brčko distriktu BiH koje će se proglasiti šumama posebne namjene
10. Izrada metoda i usvajanje Pravilnika za usklađeno uzorkovanje, te procjenu i praćenje stanja šuma prema prethodno utvrđenim indikatorima. Utvrđivanje mreže monitoring tačaka
11. Izvršavanje obuke i kapacitiranja u šumarstvu Brčko distrikta BiH za vršenje monitoringa stanja šuma prema utvrđenom programu</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status podzakonskih akata</td><td>Brčko distrikt BiH nema podzakonske akte kojima se propisuje sadržaj i način izrade šumskoprivrednih osnova za privatne i državne šume na principima multifunkcionalnosti i zaštite</td><td>Usvojeni inovirani i novi podzakonski akti (2025.)</td></tr>
</table>

		biodiverziteta, obuhvat i metodologija monitoringa zdravstvenog stanja šuma, praćenje indikatora održivog korištenja šuma i izvještavanje, izdavanje licenci za sakupljače nedrvnih šumskih proizvoda	
	2. Status izrade Šumarskog programa i Akcionog plana	Brčko distrikt BiH nema izrađen Šumarski program i Akcioni plan	Usvojen Šumarski program i usvojen Akcioni plan (2023.)
	3. Status postojanja principa i kriterija održivog upravljanja šumama	Brčko distrikt BiH nije utvrdio principe i kriterije održivog upravljanja, osjetljive na pitanja društvene nejednakosti, slijedom EU strategije za šume, Evropskog zelenog plana i mape puta	Principi i kriteriji usvojeni i provedena obuka osoblja Odjeljenja za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, te šumskih uprava za primjenu principa u strateško-planski okvir (2023.)
	4. Status izrade strategije održivog upravljanja šumskim resursima Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema strategiju održivog upravljanja šumskim resursima	Usvojena strategija održivog upravljanja šumskim resursima (2025.)
	5. Status sistema monitoringa u šumarstvu Brčko distrikta BiH	Provođenje monitoringa u šumarstvu Brčko distrikta BiH nije na zadovoljavajućem nivou. Za sada se provodi monitoring samo za prvi nivo.	Unaprijeđen sistem monitoringa šuma i šumskog zemljišta sa obuhvaćenim indikatorima za drugi nivo (2030.)
	6. Status nove metodologije izrade šumskoprivrednih osnova	Sadašnja metodologija izrade šumskoprivrednih osnova nije zadovoljavajuća, sa aspekta znanja i vještina za planiranje po ostalim šumskim funkcijama, planiranje korištenja biomase i ostalih šumskih proizvoda, kao i zaštitne uloge šuma	Provedena obuka osoblja nadležnog za upravljanje šumskim resursima u Odjeljenju za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, te u projektantskim kućama za primjenu metodologije. Urađena 1 šumskoprivredna osnova, po novoj metodologiji, u državnim šumama Brčko distrikta BiH kao (demonstrativni) pilot-projekat (2025.)
	7 Status primjene nove metodologije i površina šuma Brčko distrikta BiH u kojim je primijenjena	U šumama Brčko distrikta BiH nije primijenjena nova metodologija (0)	Izvršena obuka vlasnika privatnih šuma i demonstrirana primjena nove metodologije u državnim šumama Brčko distrikta BiH

	8. Status postojanja pravnog akta za proglašenje šuma posebne namjene	Brčko distrikt BiH još uvijek nema usvojen pravni akt o proglašenju šuma za šume posebne namjene	Usvojen pravni akt (2026.)
	9. Status proglašenja šuma za šume posebne namjene	U Brčko distriktu BiH još uvijek nema izdvojene šume posebne namjene	5% šuma Brčko distrikta BiH proglašeno šumama posebne namjene (2030.)
	10. Status postojanja Pravilnika za monitoring zdravstvenog stanja šuma	Nije još uvijek izrađen Pravilnik o metodologiji uzorkovanja za monitoring zdravstvenog stanja šuma u Brčko distriktu BiH	Donesen (usvojen) metodološki Pravilnik i utvrđena mreža monitoring tačaka (2023.)
	11. Status obuke za vršenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma	Osoblje zaposleno, a nadležno za vršenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma Brčko distrikta BiH nema još uvijek dovoljno znanja	Izvršena obuka u šumarstvu Brčko distrikta BiH o vršenju monitoringa u skladu sa usvojenom metodologijom (2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje sistema strateškog planiranja prirodnih resursa. Poboljšanje koordinacije između različitih nivoa vlasti kroz stvaranje koherentnog sistema, uz čvrste međusektorske veze i koordinaciju, koji su od suštinskog značaja za efikasno upravljanje prirodnim resursima		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 946 231 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Osoblje nadležnog Odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.1. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena**
Naziv mjere	**6.1.2. Povećanje prohodnosti šuma, kapacitiranje šumskih gazdinstava za rano oktrivanje i sprečavanje požara. Smanjenje broja požara i opožarene površine u šumama za 50% do 2026. godine u odnosu na sadašnje stanje**

<table>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je da se smanji broj šumskih požara aktivnostima povećanja prohodnosti šuma i kapacitiranja šumskih gazdinstava za rano otkrivanje i sprečavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su:
1. Izrada planova izgradnje protivpožarnih prosjeka s elementima šumskih puteva. Usvajanje Šumarskog programa Brčko distrikta BiH i donošenje Akcionog plana
2. Izgradnja prosjeka sa elementima šumskih puteva u šumama Brčko distrikta BiH
3. Izvršavanje nabavke vozila i odgovarajuće tehnike i alata za sječu stabala i izradu protivpožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH
4. Postavljanje informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprečavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status izrade planova izgradnje protivpožarnih prosjeka</td><td>Nema izrađenih i usvojenih planova izgradnje protivpožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH</td><td>Urađeni i usvojeni planovi izgradnje protivpožarnih prosjeka s elementima šumskih puteva u šumama Brčko distrikta BiH (2023.)</td></tr>
<tr><td>2. Status postojanja protivpožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH</td><td>Brčko distrikt BiH nema zadovoljavajući nivo izgradnje protivpožarnih prosjeka u šumama</td><td>U šumama Brčko distrikta BiH izgrađeni prosjeci sa elementima šumskih puteva (2026.)</td></tr>
<tr><td>3. Status opremljenosti šuma Brčko distrikta BiH za izradu protivpožarnih prosjeka</td><td>Šume Brčko distrikta BiH nisu dovoljno opremljene za izradu protivpožarnih prosjeka</td><td>Šume Brčko distrikta BiH opremljene vozilima i alatima za sječu stabala i izradu protivpožarnih prosjeka (2025.)</td></tr>
<tr><td>4. Status postojanja informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprečavanje požara u šumama Brčko distrikta BiH</td><td>Sadašnji status postavljenih informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprečavanje požara, u svim šumama, nije na zadovoljavajućem nivou</td><td>Na području šuma Brčko distrikta BiH postavljeni informativni panoi i oznake upozorenja za sprečavanje požara (2025.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unaprijeđena bezbjednost od požara</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 1 303 072 KM
Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Period implementacije mjere</td><td colspan="3">2022–2026.</td></tr>
<tr><td>Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije</td><td colspan="3">Vlada Brčko distrikta BiH</td></tr>
</table>

mjere	
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Osoblje nadležnog odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.1. Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike klimatskih promjena**		
Naziv mjere	**6.1.3. Povećanje površine i produktivnosti visokih šuma**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se povećaju površine pod visokim šumama, kao i njihova produktivnost, te pošumi dio sadašnjih goleti. Okvirna područja djelovanja su: 1. Povećanje površinaina visokih šuma prevođenjem minimalno 20% sadašnje površine izdanačkih šuma i šikara Brčko distrikta BiH u viši uzgojni oblik, na površinama na kojima je to moguće 2. Izrada rodno osjetljivog plana pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH 3. Realizacija pošumljavanja na 10% sadašnje teritorije goleti		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status postojanja plana pošumljavanja izdanačkih šuma	Ne postoji izrađen i usvojen plan pošumljavanja u cilju povećanja učešća visokih šuma u Brčko distriktu BiH. Izdanačke šume zauzimaju oko 982,42 ha šuma Brčko distrikta BiH, dok visoke šume zauzimaju tek nešto veću površinu (1149,03 ha)	Usvojen Akcioni plan pošumljavanja u Brčko distriktu BiH (2022–2030.), povećana površina visokih šuma za 20% do 2030. godine (2030.)
	2. Status postojanja rodno osjetljivog plana pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađen rodno osjetljiv plan pošumljavanja goleti	Usvojen rodno osjetljiv plan pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH (2024.)

	3. Status opremljenosti šuma Brčko distrikta BiH za izradu protivpožarnih prosjeka	U Brčko distriktu BiH ima 78,19 ha goleti unutar pojasa šuma. Nedovoljno se radi na pošumljavanju postojećih goleti u Brčko distriktu BiH	Pošumljeno 10% sadašnjih goleti u Brčko distriktu BiH do 2030. godine (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje sistema upravljanja šumama i povećana otpornost Brčko distrikta BiH na klimatske promjene		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 459 266 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Osoblje nadležnog odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, stanovništvo, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.1. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena**
Naziv mjere	**6.1.4 Uspostavljanje informacionog sistema o šumama Brčko distrikta BiH**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostavljanje informacionog sistem o šumama (ISŠ) Brčko distrikta BiH, koje će stvoriti informacione pretpostavke za održivo upravljanje šumskim resursima. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje svih modula ISŠ-a, te njihovo dopunjavanje sa modulom zaštitnih funkcija šuma prema njihovoj naglašenosti – prioritetu i izrada i uključivanje smjernica za njihovu zaštitu. ISŠ treba sadržavati prioritetne teme za podatke i informacije o šumama, kao što su: osnovni podaci o šumama, priroda i biološka raznolikost, šume i klimatske promjene (uticaji, prilagođavanje i ublažavanje), zdravlje i otpornost šuma (prirodni poremećaji, požari i štetočine) i (šuma) bioekonomija. Dio informacionog sistema je već razvijen, ali treba nastaviti rad i usklađivanje strukture sa šumarskim informacionim sistemom EU (FISE). Ovoj aktivnosti treba prethoditi hitno usvajanje i stavljanje podataka u javnost druge (II) inventure šuma.
Strateški projekti	/

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost
	Status informacionog sistema o šumama (ISŠ), usklađenog sa Šumarskim informacionim sistemom EU (FISE)	Dio informacionog sistema je već razvijen, ali treba nastaviti rad i usklađivanje strukture sa Šumarskim informacionim sistemom EU (FISE)	Uspostavljen usklađeni informacioni sistem o šumama (ISŠ) Brčko distrikta BiH (2024.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja šumama kroz primjenu novih informacionih rješenja		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 78 233 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2023–2024.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Osoblje nadležnog odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, stanovništvo, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.2. Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda**
Naziv mjere	**6.2.1. Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje ostalim šumskim proizvodima**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir zbog održivog upravljanja ostalim šumskim proizvodima (OŠP) u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uspostavljanje Registra komercijalnih sakupljača ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda 2. Izrada Akcionog plana sistema certifikacije u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda 3. Uspostavljanje sistema certifikacije u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH
Strateški projekti	/

	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2021.)	Ciljna vrijednost
Indikatori za praćenje rezultata mjere	1. Status Registra sakupljača OŠP-a	Ljekovito, jestivo i aromatično bilje i drugi ostali šumski proizvodi se eksploatišu bez dovoljnih saznanja o njihovom stanju, raspoloživosti, ugroženosti i statusu zaštićenosti vrsta (ključnih strana u lancu branja, otkupa i prodaje)	Uspostavljen Registar (2025.)
	2. Status izrade plana certifikacije korištenja ostalih šumskih proizvoda (OŠP)	Plan certifikacije ostalih šumskih proizvoda nije izrađen	Usvojen Akcioni plan (2025.)
	3. Status uspostave sistema certifikacije ostalih šumskih proizvoda	Još uvijek ne postoji sistem certifikacije sakupljača i izvoznika u sektoru korištenja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda	Uspostavljen funkcionalan sistem certifikacije branja i sakupljanja ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH. Potencijalni korisnici sistema upoznati sa pravilima, kriterijima i postupcima certifikacije. Od 2026. godine berba (sakupljanje) ostalih šumskih proizvoda se sprovodi na održiv način. Uključene i žene u ove aktivnosti (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i ostalih šumskih proizvoda kao potencijala za diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti, naročito u ruralnom području		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 210 513 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2023–2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Osoblje nadležnog odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, stanovništvo, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.3. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**6.3.1. Uspostavljanje usklađenog institucionalnog, regulatornog i planskog okvira za uspostavu lovišta, upravljanje populacijom i održivo upravljanje lovnom divljači**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se uskladi zakon o lovstvu i podzakonska akta Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU i unaprijedi institucionalni okvir zbog održivog upravljanja lovnom divljači u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su: a) 1. Priprema revidiranog Zakona o lovstvu Brčko distrikta BiH sa podzakonskim aktima, usklađenog sa pravnom tekovinomEU 2. Izvršavanje kategorizacije, ustanovljenja i dodjele lovišta na korištenje u skladu sa odredbama Zakona 3. Uspostavljanje stručne službe za nadzor i provođenje zakonskih i planskih mjera u svim lovištima Brčko distrikta BiH 4. Izrada planova za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa, usklađene sa istim planovima za Republiku Srpsku i Federaciju BiH. 5. Izrada lovnih osnova za sva lovnoprivredna područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu sa međunarodnim sporazumima		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status zakonskih propisa o lovstvu usklađenih sa EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz oblasti biodiverziteta	Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH nije usklađen sa EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz oblasti biodiverziteta	Usvojen revidirani Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH, sa podzakonskim aktima (2023.)
	2. Status kategorizacije, ustanovljenja i dodjele lovišta na korištenje	Kategorizacija, ustanovljenje i dodjela lovišta na korištenje u Brčko distriktu BiH nisu izvršeni	Ustanovljena lovišta u Brčko distriktu BiH i dodijeljena na korištenje u skladu sa Zakonom (2024.)
	3. Status postojanja stručne službe za nadzor i provođenje zakonskih i planskih mjera	Stručna služba za nadzor i provođenje zakonskih i planskih mjera nije uspostavljena u lovištima Brčko distrikta BiH	Uspostavljena stručna služba u svim lovištima, za nadzor nad provođenjem zakonskih mjera (2025.)
	4. Status postojanja planova za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa	U Brčko distriktu BiH nije uspostavljen planski pristup za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa	Usvojeni planovi za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa, usklađeni sa istim planovima za Republiku Srpsku i Federaciju BiH (2025.)

	5. Status postojanja lovnih osnova lovnih područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu sa konvencijama i EU direktivama	U Brčko distriktu BiH lovne osnove za privredno-lovna područja nisu izrađene tako da uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu sa konvencijama i EU direktivama iz oblasti biodiverziteta	Urađene i donesene lovne osnove za sva privredno-lovna područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu sa međunarodnim sporazumima (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja lovnom divljači		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 224 920 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2026.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Osoblje nadležnog odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, stanovništvo, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.3. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**6.3.2. Uspostavljanje informacionog sistema u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se uspostavi efikasan informacioni sistem o lovstvu u Brčko distriktu BiH. Okvirno područje djelovanja je: uspostavljanje informacionog sistema u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Status uspostave informacionog sistema u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH	Informacioni sistem o lovstvu Brčko distrikta BiH nije uspostavljen	Uspostavljen informacioni sistem u sektoru lovstva u Brčko distriktu BiH (2026.)

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje upravljanja u sektoru lovstva
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 400 000 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Period implementacije mjere	2023–2026.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Osoblje nadležnog odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, vlasnici privatnih šuma, privredno-lovna društva, lovačka udruženja, stanovništvo, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.4. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način**		
Naziv mjere	**6.4.1. Unapređenje zakonskog okvira za održivi razvoj sektora ribarstva, koji će biti harmonizovan s pravnom tekovinom EU i omogućavanje održivog korištenja i upravljanja ribljim fondom Brčko distrikta BiH**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se zakonska regulativa o ribarstvu uskladi sa pravnom tekovinom EU, kao i da se unaprijedi sistem korištenja i upravljanja ribljim fondom Brčko distrikta BiH, da on bude održiv. Okvirna područja djelovanja su: 1. Usklađivanje zakonske regulative u oblasti slatkovodnog ribarstva, usaglašene sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima, te izvršavanje njenog usaglašavanja sa zakonom iz oblasti voda 2. Izrada Strategije održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH za period 2023–2032. 3. Izrada ribolovne osnove za Brčko distrikt BiH 4. Izrada Pravilnika o usklađivanju ribolovnih osnova Brčko distrikta BiH sa Zakonom o slatkovodnom ribarstvu 5. Izrada Registra plovila i dozvola za privredno ribarstvo na rijeci Savi i Pravilnik (sistem) za izdavanje dozvola 6. Uspostava sistema za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i izvozu ulova riba 7. Izrada modela statističkog praćenja gazdinstava uzgoja slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH 8. Praćenje i izvještavanje indikatora iz oblasti ribarstva od Agencije za statistiku BiH, Podružnica/Ekspozitura Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	1. Status postojanja zakona o slatkovodnom ribarstvu usaglašenog sa pravnom tekovinom EU i sa zakonom iz oblasti voda i zahtjevima iz međunarodnih konvencija i EU direktiva iz oblasti ribarstva i biodiverziteta	Postojeći Zakon o slatkovodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH nije usklađen sa pravnom tekovinom EU, te sa zakonom iz oblasti voda i zahtjevima iz međunarodnih konvencija i EU direktiva iz oblasti biodiverziteta	Usvojena zakonska regulativa o slatkvodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH usaglašena sa pravnom tekovinomEU, te sa zakonom iz oblasti voda (2024.)
	2. Status postojanja Strategije održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađenu Strategiju održivog razvoja ribarstva	Usvojena Strategija održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH (2023.)
	3. Status postojanja ribolovne osnove	Brčko distrikt BiH nema izrađenu ribolovnu osnovu	Usvojena osnova (2024.)
	4. Status postojanja Pravilnika	Brčko distrikt BiH nema izrađen Pravilnik i ribolovne osnove se izrađuju usklađeno s novim Zakonom o slatkovodnom ribarstvu	Usvojen Pravilnik i ribolovne osnove se izrađuju usklađeno sa novim Zakonom o slatkovodnom ribarstvu (2024.)
	5. Status postojanja Registra plovila rijekom Savom	Brčko distrikt BiH nema izrađen Registar plovila rijekom Savom	Izrađen Registar plovila rijekom Savom (2025.)
	6. Status postojanja sistema za za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba	Brčko distrikt BiH nema uspostavljen sistem za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba	Uspostavljen sistem za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba (2025.)
	7. Status modela statističkog praćenja gazdinstava sa uzgojem slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH	Brčko distrikt BiH ima određena statistička praćenja i izvještavanja, ali još nema izrađen i usvojen model statističkog praćenja gazdinstava sa uzgojem slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH	Usvojen model statističkog praćenja gazdinstava sa uzgojem slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH (2025.)
	8. Status izvještavanja indikatora iz oblasti ribarstva Brčko distrikta BiH shodno SDG-u	Brčko distrikt BiH ima Agenciju za statistiku BiH, Podružnica/Ekspozitura Brčko distrikta BiH koja izvodi određena izvještavanja, ali treba pratiti i izvještavati indikatore iz oblasti ribarstva, shodno SDG-u	Agencija za statistiku BiH, Podružnica/Ekspozitura Brčko distrikta BiH prati i izvještava indikatore iz oblasti ribarstva, u skladu sa domaćim zakonima i međunarodnim sporazumima i shodno SDG-u (2031.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja u sektoru ribarstva kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU		

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 415 180 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Period implementacije mjere	2022–2031.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Ribolovna udruženja, privredni subjekti iz oblasti ribarstva, stanovništvo, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.4. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način**		
Naziv mjere	**6.4.2. Uspostavljanje informacionog sistema o ribarstvu Brčko distrikta BiH**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj mjere je uspostaviti informacioni sistem o ribarstvu Brčko distrikta BiH. Okvirno područje djelovanja je uspostavljanje informacionog sistema u sektoru ribarstva Brčko distrikta BiH		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status uspostave informacionog sistema o ribarstvu Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema ustanovljen informacioni sistem o ribarstvu	Uspostavljen informacioni sistem u sektoru ribarstva u Brčko distriktu BiH (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja, racionalnije korištenje i zaštita ribljeg fonda		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 293 375 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2023–2026.		

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nosilac mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Ribolovna udruženja, privredni subjekti iz oblasti ribarstva, stanovništvo, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.5. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima**		
Naziv mjere	**6.5.1. Stvaranje zakonskog i institucionalnog okvira za integralnu zaštitu zemljišta, usvajanje metoda, mjerenja i indikatora za održivo upravljanje zemljištem, dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta do 2030. godine**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se unaprijedi pravni i institucionalni okvir za održivo upravljanje zemljištem i dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta do 2030. godine. Okvirna područja djelovanja su: 1. Donošenje Zakona o zaštiti zemljišta i podzakonskih akata 2. Usvajanje Plana monitoringa zemljišta 3. Uspostavljanje mreže monitoring mjesta 4. Izrada Osnove zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH 5. Izrada i usvajanje Strategije održivog upravljanja zemljištem 6. Uspostavljanje katastra degradiranih površina 7. Izrada Akcionog plana sa procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljavanje kriterija za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih…*gender*) 8. Saniranje degradiranih površina (šljunokopi, kamenolomi, deponije jalovine, erodirane površine), na oko 600 ha 9. Izrada i usaglašavanje metoda, mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa 10. Usklađivanje zakonske regulative iz oblasti prostornog planiranja sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, Zakonom o šumama i dr. kako bi se spriječilo korištenje najkvalitetnijih bonitetnih kategorija zemljišta za gradnju (da zakonski okvir iz oblasti prostornog uređenja i građenja na svim nivoima podržava efikasnost sprječavanja nelegalne gradnje)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**

	1. Status postojanja zakonskog okvira za cjelovitu zaštitu zemljišta	U Brčko distriktu BiH zemljište se štiti različitim zakonima, u zavisnosti o vrsti zemljišta: kroz zakone iz oblasti poljoprivrede, šumarstva, prostornog uređenja i građenja. Cjeloviti zakonski okvir kojim se uređuje zaštita zemljišta u cjelini još uvijek ne postoji	Usvojen Zakon o zaštiti zemljišta i podzakonska akta (2026.)
	2. Status postojanja Plana monitoringa zemljišta	Brčko distrikt BiH nema izrađen i usvojen Plan monitoringa zemljišta	Usvojen Plan monitoringa zemljišta (2026.)
	3. Status uspostave mreže monitoring mjesta zemljišta u Brčko distriktu BiH	Brčko distrikt BiH nema uspostavljene mreže lokacija (mjesta) za trajni monitoring stanja zemljišta	Uspostavljena mreža monitoringa zemljišta (2026.)
	4. Status postojanja Osnove zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađenu Osnovu zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH	Usvojena od Vlade Brčko distrikta BiH Osnova zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH (2026.)
	5. Status postojanja Strategije održivog upravljanja zemljištem	Brčko distrikta BiH nema izrađenu strategiju održivog upravljanja zemljištem	Usvojena Strategija održivog upravljanja zemljištem (2026.)
	6. Status uspostave katastara degradiranih površina za cijelu teritoriju Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema uspostavljen katastar degradiranih površina za cijelu teritoriju Brčko distrikta BiH	Uspostavljen katastar degradiranih površina za cijelu teritoriju Brčko distrikta BiH (2024.)
	7. Status postojanja Akcionog plana sa procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljavanje kriterija za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih…*gender*)	Brčko distrikt BiH nema izrađen Akcioni plan sa procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, nema ustanovljene kriterije za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih…*gender*)	Usvojen Akcioni plan sa procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljeni kriteriji za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih…*gender*) (2026.)

	8. Status sanacije degradiranih površina na teritoriji Brčko distrikta BiH, dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH	U Brčko distriktu BiH nije Izvršena sanacija degradiranih površina na oko 500 ha degradiranih površina na teritoriji Brčko distrikta BiH, nije dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH	Izvršena sanacija degradiranih površina na oko 500 ha degradiranih površina na teritoriji Brčko distrikta BiH BD, dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH (2030.)
	9. Status postojanja metoda mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa	Brčko distrikt BiH nema izrađene metodologije za mjerenja i pokazatelje za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa	Usvojene metode mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa (2025.)
	10. Status usklađenosti zakonske regulative (zakoni i podzakonska akta) za očuvanje zemljišta viših bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo	U Brčko distriktu BiH nije još uvijek usklađena zakonska regulativa (zakoni i podzakonska akta), niti je obezbijeđeno očuvanje zemljišta vrednijih bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo	Usklađena zakonska regulativa (zakoni i podzakonska akta) i očuvana zemljišta boljih bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Racionalnije korištenje i zaštita zemljišta. Doprinos bezbjednosti, smanjenje siromaštva u ruralnim područjima, kao i otklanjanje prepreka razvoju turizma i održivom iskorištavanju drugih prirodnih potencijala		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 2 732 062 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% kombinacija – kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Posjednici zemljišta, udruženja poljoprivrednih proizvođača, stanovništvo Brčko distrikta BiH – pojedinci, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.5. Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima**		
Naziv mjere	**6.5.2. Demininiranje zemljišta**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je izvršiti demininiranje cjelokupnog zemljišta Brčko distrikta BiH. Okvirno područje djelovanja je demininiranje preostalog miniranog zemljišta, u potpunosti (100% teritorije Brčko distrikta BiH) do 2030. godine. Demininiranje se treba vršiti na osnovi godišnjih planova demininiranja.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Status demininiranosti zemljišta u Brčko distriktu BiH	Procjenjuje se da u Brčko distriktu BiH ima oko 13,11 km^2 sumnjivih miniranih površina, što čini 2,66% ukupne teritorije Brčko distrikta BiH	Izvršiti 100% demininiranje zemljišta Brčko distrikta BiH (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Doprinos bezbjednosti, smanjenje siromaštva u ruralnim područjima, kao i otklanjanje prepreka razvoju turizma i održivom korištenju drugih prirodnih potencijala		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 4 116 154 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	BH MAC		
Nosilac mjere	BH MAC		
Ciljne grupe	Posjednici zemljišta, udruženja poljoprivrednih proizvođača, osoblje u državnim šumama Brčko distrikta BiH, stanovništvo Brčko distrikta BiH – pojedinci, nevladine organizacije		

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**
Prioritet	**6.6. Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva, ribolova**
Naziv mjere	**6.6.1. Unapređenje čuvarskih službi da budu modernizovane, mobilne i kapacitirane (moderne tehnologije i ljudstvo) za efikasno obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima. Uspostavljanje efikasnog sistema za smanjenje nelegalnih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i**

	ribarstva za 30%		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se kroz unapređenje čuvarskih službi putem modernizacije i kapacitiranja obezbijedi efikasniji sistem nadzora i smanjenje nelegalnih aktivnosti u šumarstvu, lovstvu i ribarstvu do 2030. godine i dalje. Okvirna područja djelovanja su: 1. Nabavka softverskog alata za prostorno osmatranje i izvještavanje, opremanje čuvara sa pametnim uređajima (npr. pametni telefoni) za evidenciju stanja i fotografisanje, kamere za osmatranje, GIS pozicioniranje povezanim sa centralnom bazom podataka 2. Izvršena obuka čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i efikasnom vršenju čuvarskog nadzora 3. Priprema programa i vršenje kontinuirane obuke čuvara o savremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status opremljenosti čuvarskih službi	Čuvarske službe još uvijek nisu opremljene savremenom opremom za efikasno obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima	Oprema nabavljena i postavljena (2025.)
	2. Nivo obučenosti čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i efikasnom vršenju čuvarskog nadzora	Još uvijek je nizak nivo obučenosti čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i efikasnom vršenju čuvarskog nadzora	Izvršena obuka (2026.)
	3. Nivo obučenosti čuvarskih službi o savremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa	Još uvijek je nizak nivo obučenosti čuvarskih službi o savremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa	Izvršena obuka (2027.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje kapaciteta čuvarskih službi i smanjenje nelegalnih aktivnosti		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 208 675 KM Izvor: 100% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2027.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH		

Nosioci mjere	Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Posjednici zemljišta, udruženja poljoprivrednih proizvođača, koncesionari, vlasnici i korisnici šuma, udruženja ribolovaca, lovačka udruženja, stanovništvo Brčko distrikta BiH – pojedinci, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**6. Osiguravanje održivog upravljanja prirodnim resursima**		
Prioritet	**6.7. Uspostavljanje sistema održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama**		
Naziv mjere	**6.7.1. Uspostavljanje okvira za održivu upotrebu i eksploataciju mineralnih sirovina do 2030. godine**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se kroz izradu strategije održivog upravljanja mineralnim sirovinama Brčko distrikta BiH i kroz analizu ležišta, te uspostavu katastra rudarskog otpada i katastra napuštenih rudarskih objekata, osigura održivo korištenje mineralnih sirovina u Brčko distriktu BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Izrada Strategije sa akcionim planom za ekonomično, socijalno i sa aspekta zaštite životne sredine prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta cirkularne ekonomije 2. Izrada programa i planova uvođenja savremenih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprečavanja nastanka otpada		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status usvojene Strategije s akcionim planom za ekonomično, socijalno i sa aspekta zaštite životne sredine prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta cirkularne ekonomije	Brčko distrikt BiH nema usvojenu Strategiju sa akcionim planom za ekonomično, socijalno i sa aspekta zaštite životne sredine prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta cirkularne ekonomije	Usvojena Strategija sa akcionim planom za ekonomično, socijalno i sa aspekta zaštite životne sredine prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH, koja uključuje uvođenje koncepta cirkularne ekonomije (2024.)
	2. Status postojanja programa i planova uvođenja savremenih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprečavanja nastanka otpada	Brčko distrikt BiH još uvijek nema izrađene programe i planove uvođenja novih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprečavanja nastanka otpada	Usvojen programi i planovi (2024.)

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje efikasnosti eksploatacije i upotrebe mineralnih sirovina i smanjenje negativnog uticaja rudarstva na životnu sredinu
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 117 350 KM Izvor: 30% budžetska sredstva, 70% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Period implementacije mjere	2022–2024.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nosioci mjere	Nadležna odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Koncesionari, stanovništvo – pojedinci, nevladine organizacije

9.1.7. Mjere za strateški cilj 7 – Upravljanje životnom sredinom

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.1.1. Donošenje ključnih propisa za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH**
Naziv mjere	**7.1.1. Donošenje ključnih propisa za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se donesu ključni zakoni i podzakonski akti za zaštitu životne sredine, koji nedostaju u Brčko distriktu BiH i izvrše izmjene i dopune zastarjelih zakona i podzakonskih akata. Fokus je na propise u domenu horizontalne legislative, posebno na novi Zakon o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja: 1. Izrada i usvajanje ključnih zakona za zaštitu životne sredine koji nedostaju u Brčko distriktu BiH, posebno u domenu horizontalne legislative – novi Zakon o zaštiti životne sredine 2. Izrada i usvajanje podzakonskih akata za sve važeće zakone u skladu sa propisanim obavezama za izradu podzakonskih akata 3. Promovisanje rodno osjetljivog pristupa u svim segmentima zakonodavstva u sektoru upravljanja životnom sredinom i zaštite životne sredine
Strateški projekti	/

Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status izrade/usvajanja novog Zakona o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH	Zastarjeli Zakon nije mijenjan od 2009. godine; Inicirana izrada novog Zakona	Usvojen novi Zakon (2026.)
	2. Kompletnost zakona i podzakonskih akata koji sadrže aspekte horizontalne legislative za zaštitu životne sredine	Nepotpuno zakonodavstvo u domenu horizontalne legislative	Usvojeno kompletno zakonodavstvo u domenu horizontalne legislative (2029.)
	3. Stepen integrisanosti rodno osjetljivog pristupa u zakonodavstvo u sektoru upravljanja životnom sredinom	Nije integrisan rodno osjetljiv pristup	Potpuno integrisan rodno osjetljiv pristup (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje strateškog pristupa upravljanjem životnom sredinom uz uključivanje principa rodne ravnopravnosti i društvene jednakosti		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 166 788 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH /Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama, Skupštinom Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za zaštitu životne sredine		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.1. Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti potpunosti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima**

Naziv mjere	**7.1.2. Unapređenje harmonizacije pravnog okvira za životnu sredinu u Brčko distriktu BiH s pravnom tekovinom EU**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je provesti transpoziciju – značajno povećati stepen usklađenosti pravnog okvira Brčko distrikta BiH sa EU direktivama, za prioritetne direktive u skladu sa kapacitetima institucija u Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su: **1. Provođenje Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH** - Ažuriranje i potpuno provođenje Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU u oblasti životne sredine - Usvajanje plana za provedbu i praćenje Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU u oblasti životne sredine **2. Izrada i provođenje Programa integrisanja u EU – u skladu sa nadležnostima institucija Brčko distrikta BiH** - Izrada Programa integrisanja u EU za oblast upravljanja životnom sredinom za Brčko distrikt BiH, kao dijela sveobuhvatnog Programa integrisanja u EU za oblast upravljanja životnom sredinom za BiH (na bazi četvorogodišnjih perioda) (a) Akcioni plan za usklađivanje propisa u Brčko distriktu BiH sa pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja životnom sredinom (za četvorogodišnji period), prema definisanim prioritetima za transponovanje sljedećih EU propisa: - *Direktiva 2011/92/EU o procjeni učinaka pojedinih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu izmijenjena Direktivom 2014/52/EU (Direktiva o PUO)* - *Direktiva 2001/42/EC o procjeni učinaka određenih planova i programa na životnu sredinu (Direktiva o SPUŽS)* - *Direktiva 2003/4/EC o javnom pristupu informacijama o životnoj sredini i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/313/EEC* - *Direktiva 2003/35/EC o osiguravanju učešća javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na životnu sredinu i o izmjeni direktiva Vijeća 85/337/EEC i 96/61/EC s obzirom na učešće javnosti i pristup pravosuđu* - *Direktiva 2004/35/EC o odgovornosti za životnu sredinu u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u životnoj sredini* - *Direktiva 2007/2/EC o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Evropskoj zajednici (INSPIRE direktiva)* - *Direktiva 2008/99/EC o zaštiti životne sredine putem krivičnog prava* - *Direktiva 2010/75/EU o industrijskim emisijama* - *Direktiva 2012/18/EU o kontroli opasnosti od velikih nesreća* - *Uredba (EZ) br. 1221/2009 o sistemu ekooznačavanja i sistemu upravljanja životnom sredinom i nezavisnog ocjenjivanja* (b) Pregled institucionalnih kapaciteta Brčko distrikta BiH u sektoru životne sredine - Provođenje Programa integrisanja u EU za oblast upravljanja životnom sredinom za Brčko distrikt BiH (prema Programu integrisanja ažurirati postojeće i/ili donijeti novo zakonodavstvo koje će osigurati usklađenost zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja životnom sredinom, te provesti neophodne institucionalne mjere) **3. Usklađivanje zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom tekovinom EU** - Konstantno praćenje procesa usklađenosti zakonodavstva u oblasti životne sredine u Brčko distriktu BiH sa pravnom tekovinom EU - Učešće u procesu izrade Planova za provođenje EU direktiva (DSIP-a) u oblasti životne sredine koji predstavljaju okvir za preduzimanje potrebnih aktivnosti i razvoj pripadajućih Akcionih planova (APID-a) za provedbu direktiva EU u Brčko distriktu BiH

	- Izrada i usvajanje Akcionih planova (APID-a) za provedbu prethodno navedenih direktiva EU, prema usvojenim prioritetima - Izrada Akcionih planova provedbe APID-a - Realizacija Akcionih planova provedbe APID-a		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Efikasnost provedbe Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU u oblasti životne sredine	Program aproksimacije propisa se ne provodi sistematično	Program aproksimacije propisa se efikasno provodi (2030.)
	2. Efikasnost provedbe Programa integrisanja u EU za oblast upravljanja životnom sredinom u Brčko distriktu BiH	Nije usvojen Program integrisanja u EU	Program integrisanja u EU se efikasno provodi u Brčko distriktu BiH (2030.)
	3. Stepen realizacije Akcionih planova za provedbu APID-a	Akcioni planovi za APID-e nisu urađeni	Realizovani Akcioni planovi za provedbu APID-a (2030+)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja životnom sredinom i napredak u procesu evropskih integracija kroz usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 324 963 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama, Skupštinom Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Građani Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH i institucije koje imaju ulogu u implementaciji zakona i podzakonskih akata za zaštitu životne sredine		

<table>
<tr><td>Veza sa strateškim ciljem</td><td colspan="3">7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom</td></tr>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">7.2. Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">7.2.1. Doprinos provođenju međunarodnih sporazuma u BiH</td></tr>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je intenzivirati aktivnosti Brčko distrikta BiH i saradnju sa nadležnim institucijama BiH, Federacije BiH i Republike Srpske u pravcu konstruktivnije i efektivnije implementacije sporazuma koje je BiH ratifikovala.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Učešće institucija u provedbi međunarodnih sporazuma
- Učešće u izradi akta na državnom nivou kojim će se formalizovati okvir za provedbu međunarodnih sporazuma i drugih međunarodnih obaveza BiH vezan za životnu sredinu
- Osiguravanje pristupa tekstovima globalnih, regionalnih i bilateralnih ugovora o životnoj sredini (uključujući i prevode na službene jezike u BiH) i informacije o statusu provedbe tih ugovora u BiH preko web-stranice Vlade Brčko distrikta BiH
2. Učešće NVO-sektora u pripremi nacionalnih izvještaja o provedbi međunarodnih sporazuma
- Uspostavljanje mehanizama za učešće NVO-sektora iz Brčko distrikta BiH u pripremi nacionalnih izvještaja o provedbi multilateralnih ugovora o životnoj sredini
a. 3. Doprinos institucija povećanju efikasnosti i efektivnosti razmjene informacija i usklađivanja strategija, zakonodavstva i aktivnosti u sektoru životne sredine između Brčko distrikta BiH, Federacije BiH i FRepublike Srpske, posebno kroz rad Međuentitetskog tijela za životnu sredinu, u skladu sa nadležnostima Brčko distrikta BiH</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Nivo učešća predstavnika Brčko distrikta BiH u izradi akta na državnom nivou kojim će se formalizovati okvir za provedbu međunarodnih sporazuma i međunarodnih obaveza BiH vezan za životnu sredinu</td><td>Predstavnici Brčko distrikta BiH nemaju mogućnosti za aktivno učešće u formalizaciji okvira za provedbu međunarodnih sporazuma u BiH</td><td>Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivno učestvuju u izradi akta na državnom nivou kojim će se formalizovati okvir za provedbu međunarodnih sporazuma u BiH (2023.)</td></tr>
</table>

	2. Nivo učešća NVO-sektora iz Brčko distrikta BiH u procesima izrade državnih izvještaja o provedbi multilateralnih ugovora o životnoj sredini	Nizak nivo učešća NVO-sektora iz Brčko distrikta BiH u procesima izrade državnih izvještaja	NVO-sektor iz Brčko distrikta BiH aktivno uključen u izradu državnih izvještaja o provedbi multilateralnih ugovora o životnoj sredini (2026.)
	a. Učešće Brčko distrikta BiH u radu Međuentitetskog tijela za životnu sredinu	Predstavnici Brčko distrikta BiH učestvuju u radu ovog tijela u svojstvu posmatrača	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivnije učestvuju i daju doprinos radu Međuentitetskog tijela u skladu sa nadležnostima (2030+)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Doprinos stvaranju koherentnog sistema upravljanja sa čvrstim međusektorskim vezama i dobrom koordinacijom, koji su od suštinskog značaja za efikasno i transparentno upravljanje životnom sredinom		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 21 004 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, tematskim radnim grupama, civilnim društvom, Skupština Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Odgovorne institucije na državnom nivou u BiH, zainteresovane nevladine organizacije, građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.2. Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza**
Naziv mjere	**7.2.2. Intenziviranje provođenja strateške procjene uticaja na životnu sredinu (SPUŽS) u Brčko distriktu BiH**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreirati adekvatan pravni osnov za provođenje strateške procjene uticaja na životnu sredinu, te obezbijediti dosljedno provođenje strateške procjene za sve slučajeve za koje je strateška procjena obavezna.

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">Okvirna područja djelovanja su:
1. Uređivanje pravnog okvira za provođenje SPUŽS-a
- Izrada i usvajanje podzakonskog akta kojim se detaljno utvrđuje obim, sadržaj i ocjena strateške studije, na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine
- Uspostavljanje i usvajanje protokola i administrativnih procedura za prekogranične obavijesti i konsultacije u postupku provedbe SPUŽS-a u saradnji sa predstavnicima nadležnih institucija Federacije BiH i Republike Srpske
- Usaglašavanje i usvajanje usaglašene metodologije za provedbu strateške procjene uticaja na životnu sredinu u saradnji sa predstavnicima nadležnih institucija Federacije BiH i Republike Srpske
2. Primjena SPUŽS-a
- Osiguravanje da strateška procjena uticaja na životnu sredinu bude urađena za sve dokumente/projekte za koje je SPUŽS obvezan
3. Promocija primjene SPUŽS-a
- Rad na podizanju svijesti resorsnih institucija/pododjeljenja o važnosti strateške procjene uticaja na životnu sredinu, te omogućavanje njihove obuke po ovom pitanju</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Kompletnost pravnog i metodološkog okvira za provedbu SPUŽS-a</td><td>Ne postoji adekvatan pravni i metodološki okvir</td><td>Usvojeni podzakonski akti, protokoli, administrativne procedure i metodologija za provedbu SPUŽS-a
(2025.)</td></tr>
<tr><td>2. Dosljednost u primjeni SPUŽS-a</td><td>SPUŽS se ne provodi</td><td>SPUŽS se redovno provodi za sve dokumente/projekte, u skladu sa propisima (2030+)</td></tr>
<tr><td>3. Nivo svijesti resorsnih institucija/pododjeljenja o važnosti strateške procjene uticaja na životnu sredinu</td><td>Nizak nivo</td><td>Visok nivo
(2030+)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unapređenje upravljanja, smanjenje zagađenja i minimiziranje negativnih uticaja na životnu sredinu, kao i povećanje svijesti partnera o važnosti SPUŽS-a</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 140 440 KM
Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
</table>

Period implementacije mjere	2022–2030.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima i predstavnicima nadležnih entitetskih tijela
Ciljne grupe	Resorna odjeljenja u Vladi Brčko distrikta BiH, institucije nadležne za provedbu SPUŽS-a, nevladine organizacije

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**		
Prioritet	**7.2. Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza**		
Naziv mjere	**7.2.3. Omogućavanje izdavanja integrisanih dozvola za životnu sredinu**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreirati organizacione i institucionalne preduslove za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu u Brčko distriktu BiH. Očekuje se da će ovo biti spor proces, jer je osnovna pretpostavka izmjena Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja su: 1. Provođenje analize postojećih upravnih procesa izdavanja dozvola u Brčko distriktu BiH i definisanje koraka za uvođenje integrisanih dozvola za životnu sredinu 2. Provođenje svih potrebnih radnji i kreiranje preduslova za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu u pravnom i institucionalnom okviru Brčko distrikta BiH (na osnovu izmjene Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH) 3. Otpočinjanje procesa izdavanja integrisanih dozvola za životnu sredinu		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Status analize postojećih upravnih procesa izdavanja dozvola u Brčko distriktu BiH, u kojoj su definisani koraci za uvođenje integrisanih dozvola za životnu sredinu	Nije provedena analiza	Provedena analiza i definisani koraci za uvođenje integrisanih dozvola (2023.)

	2. Status preduslova za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu u pravnom i institucionalnom okviru Brčko distrikta BiH (prioritetni preduslov: izmjene Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH)	Ne postoje preduslovi za izdavanje integrisanih dozvola	Kreirani preduslovi za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu u pravnom i institucionalnom okviru Brčko distrikta BiH na osnovu izmjena Zakona o Vladi Brčko distrikta BiH (2028.)
	3. Broj izdatih integrisanih dozvola za životnu sredinu	0	Redovno se izdaju integrisane dozvole (ciljni broj odrediti nakon provedene analize) (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja životnom sredinom i smanjenje zagađenja i minimiziranje negativnih uticaja na životnu sredinu		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 52 409 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima/institucijama i Vladom Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Svi subjekti uključeni u proces izdavanja integrisanih dozvola i krajnji korisnici		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.2. Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza**
Naziv mjere	**7.2.4. Priprema Tehničkih uputstava za najbolje raspoložive tehnike (NRT)**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreirati pravne i metodološke preduslove za primjenu NRT-ova, te podstaknuti primjenu NRT-ova za sve djelatnosti za koje je to propisano.

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">Okvirna područja djelovanja odnose se na:
a. 1. Kreiranje pravnog okvira za NRT-ove: Na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine, donijeti propis kojim se definišu: (i) djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi, (ii) odnos sa referentnim dokumentima za NRT-ove, (iii) primjena drugih dokumenata o NRT-ovima, (iv) kriteriji za određivanje NRT-ova, (v) sadržaj tehničkih uputstava o NRT-ovima, (vi) donošenje odluka o načinu rada radnih grupa za izradu i ažuriranje tehničkih uputstava o NRT-ovima.
b. 2. Priprema tehničkih uputstava za NRT-ove:
- Priprema tehničkih uputstava za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi, po prioritetima
- Periodično ažuriranje donesenih Tehničkih uputstava
3. Javni pristup tehničkim uputstvima za NRT-ove: Obezbjeđivanje pristupa referentnim dokumentima NRT-ova putem linka na internet-stranici Vlade Brčko distrikta BiH koji upućuje na originalne dokumente (na engleskom jeziku) ili prevedene dokumente na službene jezike BiH (kada prijevodi budu dostupni)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Status pravnog okvira – propisa kojim se definišu detalji o izradi tehničkih uputstava i drugih dokumenata za NRT-ove</td><td>Ne postoji pravni osnov – propis</td><td>Donesen propis kojim se definišu detalji o izradi tehničkih uputstava i drugih dokumenata za NRT-ove
(2027.)</td></tr>
<tr><td>2. Status tehničkih uputstava za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi, po prioritetima</td><td>Započet je proces pripreme tehničkih uputstava za NRT-ove za ograničeni broj djelatnosti</td><td>Pripremljena i ažurna tehnička uputstva za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi, po prioritetima
(2028.)</td></tr>
<tr><td>3. Javni pristup referentnim dokumentima NRT-ova putem linka na internet-stranici Vlade Brčko distrikta BiH</td><td>Dokumenti NRT-ova nisu javno dostupni</td><td>Obezbijeđen pristup referentnim dokumentima NRT-ova putem linka na internet-stranici Vlade Brčko distrikta BiH (2028.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unapređenje upravljanja životnom sredinom i smanjenje zagađenja i minimiziranje negativnih uticaja na životnu sredinu</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 128 816 KM
Izvor: 100% budžetska sredstva</td></tr>
</table>

Period implementacije mjere	2022–2028.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH/Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima
Ciljne grupe	Pravni subjekti koji obavljaju djelatnosti za koje se primjenjuju NRT-ovi

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.3. Postizanje visokog nivoa kapaciteta i međusobne koordinacije institucija**
Naziv mjere	**7.3.1. Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom životne sredine u institucijama Brčko distrikta BiH**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je provesti analizu postojećih ljudskih resursa i organizacionih kapaciteta institucija koje se bave životnom sredinom, te povećati broj izvršilaca na poslovima životne sredine. Pri tome, poseban fokus će biti na povećanju broja inspektora za zaštitu životne sredine u Inspektoratu Brčko distrikta BiH. Okvirna područja djelovanja podijeljena su u dva pravca: **1. Povećanje broja zaposlenih i unapređenje organizacije posla u institucijama koje se bave poslovima životne sredine** - Izvršavanje detaljne procjene institucionalnih kapaciteta nadležnih institucija (pododjeljenja, tijela) u Brčko distriktu BiH - Razvijanje mjera za zadržavanje stručnih osoba u institucijama na osnovu analize institucionalnih kapaciteta - Identifikovanje prioritetnih mjera kako bi se ojačao kapacitet institucija, sa fokusom na strateški pristup novom zapošljavanju i jačanju ljudskih resursa u institucijama, posebno: imenovati organizacionu jedinicu zaduženu za kontinuirani rad na jačanju institucionalnih kapaciteta i razviti nove sistematizacije za institucije na osnovu analize institucionalnih kapaciteta (Napomena: u sklopu ove mjere predvidjeti i izmjene Zakona o javnoj upravi Brčko distrikta BiH) - Predlaganje neophodnih mjera kako bi se ojačao kapacitet postojećih institucija (reorganizacija i jačanje resora životne sredine u nadležnim tijelima), posebno uspostavom Fonda za zaštitu životne sredine na osnovu analize institucionalnih kapaciteta - Uspostavljanje Odjeljenja za životnu sredinu u Vladi Brčko distrikta BiH - Osnivanje Sektora za hemikalije i izvršavanje analize kapaciteta institucija u nadležnim institucijama nakon usvajanja legislative predviđene ovim planom - Uspostavljena formalno-pravna osnova i intenzivirana saradnja između institucija Brčko distrikta BiH i entitetskih fondova za životnu sredinu - Uspostavljena formalno-pravna osnova i intenzivirana saradnja između institucija Brčko distrikta BiH i entitetskih agencija za zaštitu životne sredine (nakon osnivanja entitetskih agencija za zaštitu životne sredine)

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">- Izrada detaljne procjene potreba za stručnim usavršavanjem u resornim institucijama (pododjeljenja, tijela)
- Priprema planova obuka za sve relevantne institucije, na aktuelne teme, na osnovu analize
2. Povećanje broja inspektora za zaštitu životne sredine
- Izvršavanje analize kapaciteta, organizacije i rada inspekcija u okviru Inspektorata Brčko distrikta BiH (inspekcije za zaštitu životne sredine)
- Predlaganje neophodnih mjera kako bi se poboljšalo djelovanje inspekcija na osnovu analize</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1.1. Sistematičnost pristupa za uvođenje unapređenja na osnovu analize potreba i kapaciteta institucija</td><td>Ne postoji sistematičan pristup analiziranju potreba i kapaciteta institucija u resoru životne sredine</td><td>Definisane mjere za jačanje kapaciteta institucija, prvenstveno u domenu ljudskih resursa:
- mjere za zadržavanje stručnih osoba u institucijama;
- zapošljavanje novih kadrova.
Definisane mjere za poboljšanje rada inspekcija (2027.)</td></tr>
<tr><td>1.2. Funkcionalnost institucija za bavljenje poslovima životne sredine</td><td>Postojeća institucionalna organizacija nije efikasna</td><td>Doneseni novi propisi o unutrašnjoj organizaciji Vlade Brčko distrikta BiH;
Uspostavljen Fond za zaštitu životne sredine;
Uspostavljeno Odjeljenje za životnu sredinu u Vladi Brčko distrikta BiH;
Osnovan Sektor za hemikalije;
Doneseni pravni akti o formalizovanju saradnje između institucija životne sredine Brčko distrikta BiH i entitetskih fondova i agencija za životnu sredinu (2024.)</td></tr>
<tr><td>1.3. Sistematičnost u definisanju i provođenju programa stručnog usavršavanja</td><td>Ne postoji sistematičan pristup stručnom usavršavanju svih institucija u resoru životne sredine</td><td>Planovi obuka za ciljne grupe/institucije su pripremljeni u skladu sa procjenom potreba za stručnim usavršavanjem;</td></tr>
</table>

			redovno se provode i ažuriraju (2027.)
	2. Broj inspektora za životnu sredinu	1	Povećan broj inspektora (2025.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja životnom sredinom kroz jačanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1 090 431 KM Izvor: 30% budžetska sredstva, 70% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2027.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa resornim odjeljenjima i institucijama		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima i institucijama nadležnim za izvođenje obuka, uključujući Odjeljenje za zdravstvo, pravosudne organe i Inspektorat Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Zaposleni u institucijama za životnu sredinu		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.4. Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka**
Naziv mjere	**7.4.1. Osiguravanje javno dostupnih, kompletnih i ažurnih informacija o životnoj sredini**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uspostaviti sisteme za redovno objavljivanje ažurnih informacija o životnoj sredini, tako da su informacije dostupne građanima na jednostavan način, prvenstveno putem *web*-stranica odgovornih institucija. Preduslov za realizaciju ove mjere je uspostava informacionog sistema za životnu sredinu (ref. mjera 7.5.1.). Okvirna područja djelovanja su: 1. Vršenje kontinuirane edukacije zaposlenih u resornim tijelima o primjeni odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama 2. Omogućavanje javnosti dostupnost svih relevantnih informacija o životnoj sredini na *web*-stranici Vlade Brčko distrikta BiH, uključujući: podatke iz baza podataka/informacionog sistema o životnoj sredini (PRTR registar, Registar ekoloških dozvola i povezanih procjena uticaja na životnu sredinu), izvještaje o stanju životne sredine i druge relevantne informacije o životnoj sredini 3. Omogućavanje javnosti zvanične komunikacije sa nadležnim organima putem elektronske pošte

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Dosljednost primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama	Zaposleni posjeduju osnovna znanja o primjeni Zakona	Zaposleni posjeduju napredna znanja za dosljednu i efikasnu primjenu Zakona (2030.)
	2. Dostupnost informacija o životnoj sredini za javnost	Informacije o životnoj sredini se ne objavljuju sistematično/redovno	Relevantne informacije o životnoj sredini dostupne su putem *web*-stranice Vlade Brčko distrikta BiH (2030.)
	3. Efikasnost komunikacije javnosti sa nadležnim organima	Konvencionalni kanali komunikacije su uspostavljeni, ali nisu dovoljno efikasni	Uspostavljeni su novi kanali komunikacije između organa uprave i građana, posebno putem elektronske pošte (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje primjene principa dobrog upravljanja kroz veću transparentnost i nove mehanizme učešća javnosti		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 68 015 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa Odjeljenjem za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima i institucijama nadležnim za izvođenje obuka		
Ciljna grupa	Građani		

<table>
<tr><td>Veza sa strateškim ciljem</td><td colspan="3">7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom</td></tr>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">7.4. Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">7.4.2. Razvijanje svijesti građana o važnosti očuvanja životne sredine</td></tr>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je razviti kontinuirane kampanje i druge informativne i edukativne aktivnosti, kako bi građani izgradili svijesti o važnosti očuvanja prirode i životne sredine za buduće generacije. Konačni cilj je da budu spremni da mijenjaju ponašanje.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Kontinuirano provođenje javnih kampanja za podizanje svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine, značaju i ugroženosti prirodnih resursa, te povezanosti sa klimatskim promjenama koje će predvidjeti posebno osmišljene aktivnosti usmjerene ka djeci, mladima, odraslima (ženama i muškarcima), stanovništvu u urbanim i ruralnim područjima, predstavnicima privrede i industrije, marginalizovanim grupama, itd. Predstaviti rodno osjetljive inovativne pristupe u zaštiti prirode i upravljanju prirodnim resursima... (radionice, medijska i kampanja putem društevnih mreža)
2. Ostvarivanje kontinuirane saradnje sa medijima sa ciljem provođenja promotivnih aktivnosti, informativnih i kampanja za podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite životne sredine uz posebno formulisane poruke prema odabranoj zainteresovanoj javnosti (mladi itd.)
3. Rad na jačanju svijesti šire javnosti kroz:
- Aktiviranje mjesnih zajednica u smislu promocije koncepta zaštite životne sredine
- Uspostavljanje dugoročnih edukativnih programa o pitanjima zaštite životne sredine
4. Jačanje ljudskih kapaciteta privrede kroz podršku transfera znanja
5. Uspostavljanje poveznica između životne sredine i rodne dimenzije
- Ostvarivanje saradnje partnerskih institucija i civilnog sektora vezane za kreiranje znanja i podizanje svijesti o povezanosti životne sredine i rodne dimenzije</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Organizovanje dugoročnih kampanja za podizanje svijesti</td><td>Ne postoje dugoročne kampanje za podizanje svijesti</td><td>Uspostavljene dugoročne kampanje za podizanje svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine, uz posebno osmišljene aktivnosti usmjerene ka djeci, mladima, odraslima (2030.)</td></tr>
<tr><td>2. Kvalitet saradnje sa medijima na organizaciji kampanja za podizanje svijesti o zaštiti životne sredine</td><td>Ne postoje dugoročne medijske kampanje za podizanje svijesti</td><td>Ostvarena uspješna saradnja institucija sa medijima i provedene promotivne aktivnosti, informativne kampanje i</td></tr>
</table>

			kampanje za podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite životne sredine, uz posebno formulisane poruke prema odabranoj zainteresovanoj javnosti (mladi, itd.) (2030.)
	3. Sistematičnost u provođenju edukacija o zaštiti životne sredine	Ne postoje dugoročni edukativni programi	Uspostavljeni dugoročni edukativni programi o pitanjima zaštite životne sredine (2030.)
	4. Ljudski kapaciteti privrede za doprinos poboljšanjima u životnoj sredini	Nizak nivo ljudskih kapaciteta privrede	Ojačani ljudski kapaciteti privrede zahvaljujući transferu znanja (2030.)
	5. Nivo znanja zaposlenih u institucijama životne sredine o povezanosti životne sredine i rodne dimenzije	Nizak nivo znanja	Usvojena znanja i povećana svijest o povezanosti životne sredine i rodne dimenzije među zaposlenima (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana svijest privrede i stanovništva o značaju zaštite životne sredine. Integrisanje rodne perspektive u politke kroz jačanje kapaciteta zaposlenih u institucijama		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 372 806 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa Odjeljenjem za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH, u saradnji sa medijima, Pododjeljenjem za podršku MZ-ovima i NVO-ima, drugim institucijama, Komisijom za ravnopravnost polova Skupštine Brčko distrikta BiH, privrednim subjektima, Privrednom komorom i organizacijama civilnog društva		
Ciljna grupa	Građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**		
Prioritet	**7.4. Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka**		
Naziv mjere	**7.4.3. Kvalitetnije učešće građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o životnoj sredini**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je ojačati mehanizme za učešće građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o životnoj sredini, posebno u procesima procjene uticaja na životnu sredinu i izdavanja ekoloških dozvola. Kroz ovu mjeru realizovaće se aktivnosti sa organizacijama civilnog društva, kako bi se povećala njihova znanja o načinima učešća i dobili relevantni komentari u javnim konsultacijama. Okvirna područja djelovanja su: 1. Provođenje obuka predstavnika relevantnih institucija/tijela u cilju jačanja kapaciteta za organizovanje učinkovitih postupaka učešća javnosti 2. Ažuriranje baza podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u oblasti životne sredine i drugim oblastima (ravnopravnost polova, društvena jednakost, siromaštvo), te uspostava saradnje u postupcima pripreme zakona, podzakonskih i drugih akata, strategija, politika i programa, kao i u procesima procjene uticaja na životnu sredinu i izdavanja ekoloških dozvola – posebno u sklopu rada Savjetodavnog vijeća za zaštitu životne sredine *(Napomena: Novim Zakonom o zaštiti životne sredine biće tačno definisana potreba uspostave Savjetodavnog vijeća za zaštitu životne sredine)* 3. Kreiranje podsticajnih aktivnosti za uključivanje mladih u procese donošenja odluka po pitanju životne sredine		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Nivo znanja odgovornih službenika u resornim institucijama o organizovanju učinkovitih postupaka učešća javnosti	Ne unapređuju se znanja službenika o organizovanju učinkovitih postupaka učešća javnosti	Redovno se provode obuke predstavnika relevantnih institucija/tijela za organizovanje učinkovitih postupaka učešća javnosti (2030.)
	2.1. Baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u oblasti životne sredine i drugim oblastima (ravnopravnost polova, društvena jednakost, siromaštvo)	Ne postoje ažurne baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva	Ažurne baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u oblasti životne sredine i drugim oblastima (2030.)
	2.2. Savjetodavno vijeće za zaštitu životne sredine	Nije uspostavljeno	Uspostavljeno Savjetodavno vijeće za zaštitu životne sredine (u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti životne sredine) (2030.)

	3. Programi za podsticanje mladih na učešće u donošenju odluka po pitanju životne sredine	Ne postoje programi usmjereni na mlade	Kreirani podsticajni programi za učešće mladih u donošenje odluka po pitanju životne sredine (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Jačanje primjene principa dobrog upravljanja kroz veću transparentnost i nove mehanizme učešća javnosti, posebno pripadnika i pripadnica ranjivih grupa		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 98 381 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa Odjeljenjem za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH, u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima (posebno Pododjeljenjem za podršku MZ-ovima i NVO-ima), institucijama i organizacijama civilnog društva		
Ciljne grupe	Građani, organizacije civilnog društva		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH**
Naziv mjere	**7.5.1. Uspostava cjelovitog informacionog sistema o životnoj sredini**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je kreirati preduslove za uspostavu cjelovitog sistema informisanja o životnoj sredini u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH, koji uključuje i informacioni sistem zaštite voda, u skladu sa Zakonom o vodama Brčko distrikta BiH. S obzirom na to da je uspostava funkcionalnog informacionog sistema dugoročan proces, kroz ovu mjeru će se u tekućem strateškom periodu stvoriti pretpostavke za potpunu uspostavu i funkcionalnost sistema. Okvirna područja djelovanja su: a. **1. Uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema zaštite životne sredine** u Brčko distriktu BiH i određivanje odgovornih institucija, u skladu sa odrebama Zakona o zaštiti životne sredine **2. Kreiranje metodološkog i pravnog okvira**

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">- Izrada i usvajanje metodologije razmjene podataka o životnoj sredini između institucija u Brčko distriktu BiH, koja je usklađena sa obavezama izvještavanja BiH prema međunarodnim tijelima i kompatibilna sa drugim informacionim sistemima za životnu sredinu u Brčko distriktu BiH (prostorno planiranje, biodiverzitet, kvalitet voda, otpad itd.), uključujući: odlučivanje o setu pokazatelja životne sredine koji će se mjeriti i koji su usklađeni sa međunarodnim metodologijama; način razmjene podataka među institucijama; obezbjeđivanje otvorenog pristupa podacima za javnost
- Donošenje propisa o razmjeni podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH na osnovu usvojene metodologije
3. Jačanje institucionalnih sistema za prikupljanje i validaciju podataka
- Jačanje institucionalnih sistema za prikupljanje podataka o životnoj sredini (koji su razvrstani po: geografskim lokacijama, vrsti naselja (urbano-ruralno), polu, pripadnosti marginalizovanim grupama, visini prihoda, stepenu obrazovanja i drugim kategorijama koje su primjenjive za pojedine vrste podataka)
- Jačanje saradnje sa relevantnim predstavnicima sektora civilnog društva u oblasti životne sredine u cilju poboljšanja mogućnosti prikupljanja relevantnih podataka
- Uspostava sistema validacije podataka o životnoj sredini koji će se koristiti za provjeru svih prikupljenih podataka i informacija, kao i načina/metoda na koji su podaci prikupljeni</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1.1. Jedinstven informacioni sistem zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH</td><td>Ne postoji jedinstven informacioni sistem zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH</td><td>Uspostavljen jedinstven informacioni sistem zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH (2030.)</td></tr>
<tr><td>1.2. Institucije odgovorne za funkcionisanje informacionog sistema o životnoj sredini</td><td>Odgovornosti za funkcionisanje informacionog sistema nisu adekvatno definisane</td><td>Određene odgovorne institucije (2030.)</td></tr>
<tr><td>2.1. Metodologija razmjene podataka o životnoj sredini između institucija u Brčko distriktu BiH</td><td>Ne postoji metodologija</td><td>Usvojena metodologija koja je usklađena sa obavezama izvještavanja BiH prema međunarodnim tijelima i kompatibilna sa drugim informacionim sistemima za životnu sredinu u Brčko distriktu BiH (2025.)</td></tr>
<tr><td>2.2. Propis o razmjeni podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH na osnovu usvojene metodologije</td><td>Nije donesen propis</td><td>Donesen propis
(2026.)</td></tr>
</table>

	3. Sistemi za prikupljanje podataka o životnoj sredini	Nisu dovoljno razvijeni sistemi za prikupljanje podataka o životnoj sredini	Uspostavljeni funkcionalni institucionalni sistemi za prikupljanje podataka o životnoj sredini koji su razvrstani prema usvojenim klasifikacijama (2027.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje upravljanja životnom sredinom kroz veću dostupnost kvalitetnih podataka koji omogućavaju da se buduće politike kreiraju na osnovu činjenica i odgovarajućih analiza		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 491 238 KM Izvor: 10% budžetska sredstva, 90% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa Odjeljenjem za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima		
Ciljne grupe	Institucije koje se bave pitanjima životne sredine, privredni sektor, akademska zajednica, građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH**
Naziv mjere	**7.5.2. Unapređenje statistike o životnoj sredini**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pružiti podršku resornim institucijama da unaprijede statistiku o životnoj sredini, koja je usklađena sa zahtjevima EUROSTAT-a, tri RIO konvencije, UNECE-a i Okvira za realizaciju ciljeva održivog razvoja. Realizacijom ove mjere uspostaviće se funkcionalan proces praćenja, prikupljanja i validacije podataka o životnoj sredini sa ciljem izvještavanja u skladu sa međunarodnim ugovorima. Okvirna područja djelovanja su: 1. Učešće u izradi studijske analize koja će dati prijedlog proširenog seta indikatora koje treba pratiti po svim oblastima. Analiza će dati prijedloge o načinu prikupljanja podataka sa jasno definisanom ulogom institucija Brčko distrikta BiH u obezbjeđivanju podataka, te dati procjene potreba za obukom kadrova (nadograditi izvještaje iz projekta „Jačanje institucija za zaštitu životne sredine u BiH i priprema za pretpristupne fondove (EnvIS)“). Pri tome, uključiti zahtjeve za izvještavanjem od strane EEA, EUROSTAT-a, Ciljeva održivog razvoja, tri RIO konvencije, UNECE-a, itd., te razvrstavati

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">podatke po polu, starosti, visini primanja, mjestu stanovanja, gdje god je to moguće
2. Učešće u radu radne grupe koju će koordinisati MSTEO BiH i koju će činiti institucije svih nivoa, a koja će davati stručne prijedloge i koordinisati realizaciju zaključaka i prijedloga studijske analize
3. Izrada i provođenje Plana obuke i osposobljavanja svih institucija Brčko distrikta BiH uključenih u izvještavanje na osnovu studijske analize
4. Učešće u implementaciji Strategije praćenja stanja životne sredine, upravljanja podacima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na nivou BiH (prijedlog teksta Strategije dat je u Izvještaju „Praćenje stanja životne sredine, upravljanje podacima i Strategija izvještavanja“ izrađenom u okviru projekta „Jačanje institucija za zaštitu okoliša u BiH i priprema za pretpristupne fondove (EnvIS)“)
5. Učešće u implementaciji strateškog dokumenta i Uredbe o EIONET-u, nakon izrade i usvajanja ovih dokumenata na nivou BiH kroz izradu odgovarajućeg strateškog instrumenta Brčko distrikta BiH i Akcionog plana za provedbu Uredbe o EIONET-a BiH na teritoriji Brčko distrikta BiH (u skladu sa Strategijom aproksimacije propisa pravnoj tekovini EU oblasti zaštite životne sredine/okoliša Brčko distrikta BiH)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Studijska analiza koja sadrži prijedlog proširenog seta indikatora koje treba pratiti po svim oblastima</td><td>Nije urađena studijska analiza</td><td>Urađena studijska analiza
(2024.)</td></tr>
<tr><td>2. Učešće predstavnika Brčko distrikta BiH u radu radne grupe koju koordiniše MSTEO BiH i koju čine institucije svih nivoa, a koja daje stručne prijedloge i koordiniše realizaciju zaključaka i prijedloga studijske analize</td><td>Predstavnici Brčko distrikta BiH ne učestvuju aktivno u radu radne grupe</td><td>Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivno učestvuju u radu radne grupe
(2030,)</td></tr>
<tr><td>3. Efikasnost provedbe Plana obuke i osposobljavanja institucija u Brčko distriktu BiH, koje su uključene u izvještavanje</td><td>Ne postoji Plan obuke</td><td>Efikasno se provodi Plan obuke i osposobljavanja institucija u Brčko distriktu BiH, koje su uključene u izvještavanje
(2030)</td></tr>
<tr><td>4. Učešće institucija Brčko distrikta BiH u implementaciji Strategije praćenja stanja životne sredine, upravljanja podacima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na nivou BiH</td><td>Strategija nije usvojena na nivou BiH</td><td>Institucije Brčko distrikta BiH učestvuju u implementaciji Strategije praćenja stanja životne sredine, upravljanja podacima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na nivou BiH
(2026.)</td></tr>
</table>

	5. Učešće institucija Brčko distrikta BiH u implementaciji strateškog dokumenta i Uredbe o EIONET-u, nakon izrade i usvajanja ovih dokumenata na nivou BiH	Dokumenti nisu usvojeni na nivou BiH	Kreiran odgovarajući strateški instrument Brčko distrikta BiH i Akcioni plan za provedbu Uredbe o EIONET-u BiH na teritoriji Brčko distrikta BiH (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvoj statističkog sistema koji omogućava da se buduće politike kreiraju na osnovu činjenica i odgovarajućih analiza		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 104 542 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa Odjeljenjem za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, MSTEO		
Ciljne grupe	Međunarodna tijela, Institucije koje se bave pitanjima životne sredine, privredni sektor, akademska zajednica, građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH**
Naziv mjere	**7.5.3. Uspostava funkcionalnog sistema razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pružiti podršku institucijama Brčko distrikta BiH da uspostave funkcionalni sistem razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu sa Aneksima I, II i III INSPIRE direktive. Okvirna područja djelovanja odnose se na: 1. Izradu i usvajanje metodologije razmjene prostornih podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH, kako bi se obezbijedili adekvatni mehanizmi i kriteriji za razmjenu prostornih informacija u skladu sa INSPIRE direktivom. Izrada metodologije uključuje:

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">- organizacijsku osnovu i procedure razmjene prostornih podataka
- odabir setova indikatora usklađenih sa međunarodnim metodologijama
- način osiguravanja otvorenog pristupa prostornim podacima
2. Određivanje institucija koje će biti uključene u pojedine zadatke, kako bi se osiguralo da mreža institucija omogućava razmjenu prostornih podatka i povezane usluge na osnovu usvojene metodologije
3. Izrada, uspostavljanje i upravljanje sistemom razmjene prostornih podataka u skladu sa Aneksima I, II i III INSPIRE direktive i uslugama između institucija</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Metodologija razmjene prostornih podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH</td><td>Nije usvojena metodologija</td><td>Usvojena metodologija
(2026.)</td></tr>
<tr><td>2. Institucionalne odgovornosti za razmjenu prostornih podatka i povezane usluge</td><td>Zadaci nisu adekvatno delegirani</td><td>Određene institucije za pojedine zadatke i omogućena razmjena prostornih podatka i povezane usluge
(2028.)</td></tr>
<tr><td>3. Sistem razmjene prostornih podataka između institucija</td><td>Nije uspostavljen sistem razmjene prostornih podataka između institucija</td><td>Efikasan sistem razmjene prostornih podataka u skladu sa Aneksima I, II i III INSPIRE direktive i uslugama između institucija (2030.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unapređenje upravljanja životnom sredinom kroz veću dostupnost podataka koji omogućavaju da se politike kreiraju na osnovu činjenica i odgovarajućih analiza</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 147 991 KM
Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Period implementacije mjere</td><td colspan="3">2022–2030.</td></tr>
<tr><td>Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere</td><td colspan="3">Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa Odjeljenjem za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH</td></tr>
</table>

Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima
Ciljne grupe	Međunarodna tijela, Institucije koje se bave prostornim podacima i pitanjima životne sredine, privredni sektor, akademska zajednica, građani

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**		
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH**		
Naziv mjere	**7.5.4. Uspostava funkcionalnog PRTR registra u Brčko distriktu BiH**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pružiti podršku institucijama u Brčko distriktu BiH da uspostave funkcionalan PRTR registar koji je usklađen sa registrima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj. Proces izvještavanja podataka iz PRTR registara treba biti regulisan prema institucijama BiH. U skladu sa nadležnostima Brčko distrikta BiH, okvirna područja djelovanja su: 1. Ažuriranje pravnog okvira i institucionalnih aranžmana za uspostavu efikasnog PRTR registra u Brčko distriktu BiH, čime će se definisati kanali komunikacije i linije izvještavanja, te procedure vezane za objavljivanje podataka 2. Uspostavljanje funkcionalne i održive PRTR baze podataka, po metodologiji koja je usaglašena sa Federacijom BiH i Republikom Srpskom (jednistveni obrasci, vrste i broj zagađujućih materija, iste mjerne jedinice i dr.) 3. Obezbjeđivanje javnog pristupa podacima iz PRTR registra putem *web*-portala		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Pravne i institucionalne pretpostavke za PRTR registar u Brčko distriktu BiH	Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača nije donesen u Brčko distriktu BiH	Ažuran pravni okvir – donesen Pravilnik i uspostavljeni institucionalni aranžmani za PRTR registar u Brčko distriktu BiH (2026.)
	2. PRTR baza podataka u Brčko distriktu BiH	Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji u Brčko distriktu BiH	Uspostavljena funkcionalna i održiva PRTR baza podataka, po metodologiji koja je usaglašena sa Federacijom BiH i Republikom Srpskom (2026.)

	3. Javni pristup podacima iz PRTR registra	Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji u Brčko distriktu BiH	Obezbijeđen javni pristup podacima iz PRTR registra putem *web*-portala (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšano donošenje odluka na svim nivoima vlasti i unapređenje dostupnosti informacija koji imaju veliki značaj u smanjenju zagađenja životne sredine		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 73 249 KM Izvor: 100% budžetska sredstva		
Period implementacije mjere	2022–2026.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa Odjeljenjem za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, MSTEO		
Ciljne grupe	Međunarodna tijela, institucije koje se bave prostornim podacima i pitanjima životne sredine, privredni sektor, akademska zajednica, građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.5. Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH**
Naziv mjere	**7.5.5. Redovno izvještavanje o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pružiti podršku institucijama u Brčko distriktu BiH da redovno rade i objavljuju izvještaje o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH, u skladu sa propisanom obavezom izrade Izvještaja. Okvirna područja djelovanja odnose se na: 1. Redovnu izradu izvještaja o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH i njihovo objavljivanje, u skladu sa propisanom zakonskom obavezom o izradi i objavljivanju takvih izvještaja svake dvije godine 2. Organizaciju edukacije kadrova za upravljanje centralnim sistemom prikupljanja i obrade podataka, te uspostavljanje institucionalnih kapaciteta za analiziranje prikupljenih i validiranih podataka, vodeći računa o specifičnostima pojedinih lokacija i grupa (uz korištenje podataka koji su razvrstani po geografskim lokacijama, vrsti naselja (urbano-ruralno), polu, pripadnosti marginalizovanim grupama, visini prihoda, stepenu obrazovanja, i drugim kategorijama koje su primjenjive za pojedine vrste podataka), u svrhu izrade izvještaja o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">3. Izradu i usvajanje Akcionog plana za provođenje direktive standardizovanom izvještavanju (SRDSIP) na teritoriji Brčko distrikta BiH (ova mjera je u skladu sa Programom aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH)
4. Unaprjeđenje sistema praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja koji se odnose na tematsko područje životne sredine, uz kreiranje dodatnih indikatora i klasifikacija koje predviđaju razvrstavanje podataka po geografskim lokacijama, vrsti naselja (urbano-ruralno), polu, pripadnosti marginalizovanim grupama, visini prihoda, stepenu obrazovanja, i drugim kategorijama koje su primjenjive za pojedine vrste podataka)</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Izvještaji o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH</td><td>Ne rade se izvještaji o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH</td><td>Izvještaji o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH redovno se rade i objavljuju, u skladu sa propisanom obavezom o izradi i objavljivanju takvih izvještaja svake dvije godine (2030.)</td></tr>
<tr><td>2. Institucionalni kapaciteti za analiziranje prikupljenih i validiranih podataka, vodeći računa o razvrstavanju podataka po usvojenim klasifikacijama</td><td>Institucionalni kapaciteti nisu adekvatni</td><td>Uspostavljeni institucionalni kapaciteti (2030.)</td></tr>
<tr><td>3. Usvojen Akcioni plan za provođenje direktive standardizovanom izvještavanju (SRDSIP) na teritoriji Brčko distrikta BiH</td><td>Nije usvojen Akcioni plan</td><td>Usvojen Akcioni plan
(2025.)</td></tr>
<tr><td>4. Sistem praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja koji se odnose na tematsko područje životne sredine, uz kreiranje dodatnih indikatora i klasifikacija</td><td>Sistem praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja je u inicijalnoj fazi</td><td>Unaprijeđen sistem praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja (2026.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Unapređenje transparentnosti i dostupnosti informacija, kao i jačanje međusektorske komunikacije i koordinacije po pitanjima zaštite životne sredine</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 186 330 KM
Izvor: 70% budžetska sredstva, 30% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora</td></tr>
<tr><td>Period implementacije mjere</td><td colspan="3">2022–2030.</td></tr>
</table>

Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa Odjeljenjem za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima i Agencijom za statistiku BiH
Ciljne grupe	Međunarodna tijela, institucije koje se bave pitanjima životne sredine, privredni sektor, akademska zajednica, građani

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.6. Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika**
Naziv mjere	**7.6.1. Integracija zahtjeva životne sredine u sektorske politike i propise**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je inicirati institucionalne i pravne promjene radi integracije zahtjeva zaštite životne sredine u sektore koji su usko povezani sa životnom sredinom, kao što su energetika, transport, rudarstvo, poljoprivreda, šumarstvo, zdravstveni sektor, turizam, obrazovni sektor, ravnopravnost polova, socijalna zaštita. Okvirna područja djelovanja su: **1. Integracija zahtjeva životne sredine u politike i zakonodavstvo u drugim sektorima** (resorima) - Uspostavljanje multidisciplinarnog i intersektorskog tijela za praćenje realizacije strategije i projekata koji imaju uticaj na životnu sredinu, koje će proaktivno komentarisati nacrte pripremljenih sektorskih pravnih i političkih dokumenata - Unapređenje saradnje između resornih pododjeljenja, institucija i tijela u Brčko distriktu BiH u sektoru životne sredine sa institucijama iz drugih sektora (kao što su energetika, transport, rudarstvo, poljoprivreda, šumarstvo, zdravstveni sektor, turizam, obrazovni sektor, ravnopravnost polova, socijalna zaštita) - Uspostavljanje aktivne saradnje Vlade Brčko distrikta BiH s predstavnicima privrede, nevladinog sektora i ostalih ključnih aktera po pitanju zaštite životne sredine - Jačanje kapaciteta zaposlenih u svim odjeljenjima Vlade Brčko distrikta BiH za osnovno razumijevanje zahtjeva sektora zaštite životne sredine - Obezbjeđivanje potpune integracije principa zaštite životne sredine u druge sektore (prije svega komunalna infrastruktura), te promocija privrednih aktivnosti koje se oslanjaju ili čak i promovišu očuvanu životnu sredinu - Uspostavljanje mehanizma za usklađivanje prostornog planiranja sa principima dobrog upravljanja, korištenja i optimalne organizacije prostora, posebno kroz komponentu Izrade jedinstvenog sistema informacija o prostoru Brčko distrikta BiH u svrhu planiranja, korištenja i zaštite prostora Brčko distrikta BiH **2. Integracija zahtjeva Strategije prilagođavanja klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike** u Brčko distriktu BiH: Za sektore koji su izloženi visokom riziku i osjetljivi na klimatske uticaje (vodni resursi/upravljanje vodama, šumarstvo/šumski resursi, ljudsko zdravlje,

	bioraznolikost i osjetljivi ekosistemi) integrisati prilagođavanje klimatskim promjenama u sektorske razvojne politike, strategije, programe i planove		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Stepen integracije principa zaštite životne sredine integrisani u druge sektore (prije svega komunalna infrastruktura)	Nizak stepen integracije	U potpunosti integrisani principi zaštite životne sredine u druge sektore (2030.)
	2. Stepen integracije zahtjeva prilagođavanja klimatskim promjenama u sektorske razvojne politike, strategije, programe i planove	Nulti stepen integracije	U potpunosti integrisani zahtjevi prilagođavanja klimatskim promjenama u sektorske razvojne politike, strategije, programe i planove (2028.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Doprinos stvaranju koherentnog sistema sa čvrstim međusektorskim vezama i dobrom koordinacijom koji su od suštinskog značaja za efikasno upravljanje životnom sredinom		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 387 790 KM Izvor: 70% budžetska sredstva, 30% sredstva EU i drugih međunarodnih donatora		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim resornim odjeljenjima, posebno sa odjeljenjima nadležnim za upravljanje vodama, šumarstvo, ljudsko zdravlje, bioraznolikost		
Ciljne grupe	Sve institucije Brčko distrikta BiH, zainteresovana javnost i građani		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**

<table>
<tr><td>Prioritet</td><td colspan="3">7.6. Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika</td></tr>
<tr><td>Naziv mjere</td><td colspan="3">7.6.2. Integracija principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike zaštite životne sredine</td></tr>
<tr><td>Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja</td><td colspan="3">Cilj ove mjere je osigurati institucionalne mehanizme i kapacitete za potpunu integraciju standarda i principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH.
Okvirna područja djelovanja su:
1. Institucionalizacija procedura za integrisanje standarda ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i siromaštva u sve faze upravljanja životnom sredinom (planiranje, realizacija, praćenje, izvještavanje, evaluacija)
2. Unapređenje nivoa znanja i svijesti o povezanosti životne sredine i rodne dimenzije kroz saradnju nadležnih institucija i jačanje institucionalnog mehanizma za ravnopravnost polova u Brčko distriktu BiH
3. Unapređenje kapaciteta institucija za korištenje alata poput rodne analize, procjene gender uticaja, rodno odgovornog budžetiranja, gender indeksa u oblasti životne sredine pri planiranju, provedbi, praćenju i ocjeni politika, programa i projekata u oblasti upravljanja životnom sredinom</td></tr>
<tr><td>Strateški projekti</td><td colspan="3">/</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Indikatori za praćenje rezultata mjere</td><td>Indikatori
(izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)</td><td>Polazna vrijednost
(2021.)</td><td>Ciljna vrijednost</td></tr>
<tr><td>1. Procedure za integrisanje standarda ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i siromaštva u sve faze upravljanja životnom sredinom</td><td>Procedure nisu razvijene</td><td>Procedure su institucionalizovane
(2025.)</td></tr>
<tr><td>2. Nivo znanja i svijesti o povezanosti životne sredine i rodne dimenzije kroz saradnju nadležnih institucija i jačanje institucionalnog mehanizma za ravnopravnost polova u Brčko distriktu BiH</td><td>Nizak nivo znanja i svijesti</td><td>Povećan nivo znanja i svijesti
(2025.)</td></tr>
<tr><td>3. Stepen kapaciteta institucija za korištenje alata poput rodne analize, procjene gender uticaja, rodno odgovornog budžetiranja, gender indeksa u oblasti životne sredine pri planiranju, provedbi, praćenju i ocjeni politika, programa i projekata u oblasti upravljanja životnom sredinom</td><td>Niski kapaciteti institucija</td><td>Poboljšani kapaciteti institucija
(2026.)</td></tr>
<tr><td>Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta</td><td colspan="3">Osiguravanje da svi muškarci i žene, posebno siromašni i ranjivi potpuno i djelotvorno učestvuju u donošenju odluka koje se tiču oblasti životne sredine</td></tr>
<tr><td>Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja</td><td colspan="3">Iznos: 106 069 KM
Izvor: 100% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije</td></tr>
</table>

Period implementacije mjere	2022–2026.
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH u saradnji sa resornim odjeljenjima
Nosioci mjere	Resorna odjeljenja nadležna za izradu propisa u saradnji sa Komisijom za ravnopravnost polova Skupštine Brčko distrikta BiH
Ciljne grupe	Institucije nadležne za provođenje propisa za životnu sredinu, građani, osjetljive grupe

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**		
Prioritet	**7.6. Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika**		
Naziv mjere	**7.6.3. Kreiranje modela za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji**		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je stvaranje pretpostavki u pravnom i institucionalnom okviru za primjenu koncepta cirkularne ekonomije u Brčko distriktu BiH. a. Okvirno područje djelovanja odnosi se na definisanje i usvajanje modela za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji za Brčko distrikt BiH.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	Formalno-pravni akti koji definišu model za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH	Ne postoje formalno-pravni akti za cirkularnu ekonomiju	Usvojeni formalno-pravni akti za cirkularnu ekonomiju (2027.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ekonomska i ekološka korist kroz uspješnije korištenje materijalnih resursa i kroz povećanje efikasnosti upravljanja, inovacije i saradnju između privatnog i naučno-istraživačkog sektora		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 41 927 KM Izvor: 100% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2027.		

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH
Nosioci mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH u saradnji sa drugim relevantnim institucijama
Ciljne grupe	Preduzeća, korisnici usluga/potrošači

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.7. Usaglašavanje i stavljanje u primjenu efikasnih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu životne sredine**
Naziv mjere	**7.7.1. Poboljšanje institucionalnog i pravnog okvira za finansiranje projekata zaštite životne sredine**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je poboljšati kapacitete institucija za namjensko finansiranje projekata u oblasti životne sredine i unaprijediti legislativu, čime će se stvoriti osnov za prikupljanje sredstava putem naknada i drugih vrsta ekonomskih instrumenata za zaštitu životne sredine. Okvirna područja djelovanja su: 1. Uspostava mehanizma za namjensko finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH, prvenstveno razmatranjem opcija za osnivanje Fonda za zaštitu životne sredine: - Uspostavljanje mehanizma za namjensko finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH – razmatranje opcije osnivanja Fonda za zaštitu životne sredine (u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine) - Propisivanje obaveze nadležnih institucija da izvještavaju o namjenskom utrošku sredstava za projekte zaštite životne sredine u jedinstvenu bazu podataka u skladu sa uspostavljenim mehanizmom finansiranja projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH 2. Poboljšanje propisa za definisanje ekonomskih instrumenata za zaštitu životne sredine - Sistemsko sagledavanje i „reformisanje“ svih vrsta naknada koje se odnose na životnu sredinu i koje dijelom pokrivaju aspekte životne sredine (koncesije i dr.) - Propisivanje adekvatne naknade za korisnike životne sredine, energetsku efikasnost, odlaganje otpada itd. u skladu sa usvojenim novim zakonima iz oblasti životne sredine 3. Uvođenje novih inovativnih i poticajnih ekonomskih mehanizama: - Kreiranje novih ekonomskih instrumenata za zaštitu životne sredine, vodeći računa o marginalizovanim grupama i principima rodno-odgovornog finansiranja projekata životne sredine – posebno sagledati mjeru iz Strategije zaštite životne sredine Brčko distrikta BiH: Uvođenje sistema okolinskih poreza i promocija koncepta „zagađivač plaća“, u skladu sa novim zakonima iz oblasti životne sredine - Uvođenje revolving fondova, subvencija i dr. mehanizama za oblast zaštite životne sredine 4. Značajnije korištenje fondova EU i drugih međunarodnih fondova

	- Jačanje kapaciteta za upravljanje projektima, privlačenje sredstava i provođenje projekata iz EU i drugih međunarodnih fondova u sektoru zaštite životne sredine		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1.1. Postojanje mehanizama za namjensko finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH	Ne postoji mehanizam	Uspostavljen efikasan mehanizam za namjensko finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH (2028.) *(Opcija: osnovan Fond za zaštitu životne sredine – odlučiti naknadno)*
	1.2. Obaveza nadležnih institucija da izvještavaju o namjenskom utrošku sredstava za projekte zastite životne sredine u jedinstvenu bazu podataka	Nije propisana obaveza	Propisana obaveza (2030.)
	2. Propisi za uvođenje naknada za korisnike životne sredine, energestsku efikasnost, odlaganje otpada itd.	Naknade nisu adekvatno propisane	Doneseni propisi kojima su detaljno definisane naknade za korisnike životne sredine (u skladu sa usvojenim novim zakonima iz oblasti životne sredine) (2028.)
	3. Inovativni ekonomski instrumenti za zaštitu životne sredine	Ekonomski instrumenti nisu inovativni	Reformisane sve vrste naknada koje se odnose na životnu sredinu i koje dijelom pokrivaju aspekte životne sredine (koncesije i dr.), vodeći računa o marginalizovanim grupama i principima rodno-odgovornog finansiranja projekata; Uvedeni revolving fondovi, subvencije i dr. mehanizmi za oblast zaštite životne sredine (2030.)

	4. Kapaciteti za upravljanje projektima, privlačenje sredstava i provođenje projekata iz EU i drugih međunarodnih fondova u sektoru zaštite životne sredine	Nedovoljni kapaciteti	Uspostavljeni funkcionalni kapaciteti (2026.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje dostupnih finansijskih resursa za upravljanje životnom sredinom kroz jačanje institucionalnih kapaciteta i ljudskih resursa za koordinisano i strateško upravljanje projektima		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 927 779 KM Izvor: 20% budžetska sredstva, 80% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije		
Period implementacije mjere	2022–2030.		
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH		
Nosioci mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Brčko distrikta BiH, Odjeljenje za komunalne poslove, Porezna uprava Brčko distrikta BiH		
Ciljne grupe	Korisnici – obveznici plaćanja naknada, institucije koje upravljaju naknadama, korisnici sredstava iz fondova od prikupljenih naknada		

Veza sa strateškim ciljem	**7. Unapređenje upravljanja životnom sredinom**
Prioritet	**7.8. Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini**
Naziv mjere	**7.8.1. Unapređenje obrazovnih programa, istraživanja i inovacija u oblasti životne sredine**
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je pružiti podršku obrazovnim, naučnim i istraživačkim institucijama da poboljšaju obrazovne programe, kvalitet istraživanja i uvođenje inovacija u oblasti životne sredine. Osnovna pretpostavka za ova poboljšanja je sistemsko finansiranje navedenih oblasti. Okvirna područja djelovanja su: 1. Periodično inoviranje planova za integrisanje problematike zaštite životne sredine u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH 2. Uspostavljanje namjenskih budžeta odjeljenja u Brčko distriktu BiH za ulaganje u inovacije i razvoj, te primjenu novih tehnologija sa ciljem smanjenja zagađenja, u skladu sa Zakonom o budžetu Brčko distrikta BiH 3. Uspostavljanje namjenskih budžeta odjeljenja u Brčko distriktu BiH za podršku neformalnom obrazovanju u oblasti životne sredine, u skladu sa

	Zakonom o budžetu Brčko distrikta BiH 4. Unapređenje kapaciteta za istraživanja u oblasti životne sredine apliciranjem na međunarodne projekte 5. Ostvarivanje saradnje sa privredom – uključiti privredu u finansiranje istraživanja u oblasti životne sredine (saradnju fakulteta i privrede)		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	**Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)**	**Polazna vrijednost (2021.)**	**Ciljna vrijednost**
	1. Integrisanje problematike zaštite životne sredine u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH	Zaštita životne sredine integrisana je u nastavni plan srednjoškolskog obrazovanja, ali nisu razvijeni sveobuhvatni i dugoročni planovi za integraciju životne sredine u sve oblike obrazovanja u dugom periodu u skladu sa modernim pristupima	Inovativni i ažurni planovi za integrisanje problematike zaštite životne sredine u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH (2020.)
	2. Namjenski budžeti odjeljenja u Brčko distriktu BiH za ulaganje u inovacije i razvoj, te primjenu novih tehnologija sa ciljem smanjenja zagađenja	Ne postoje namjenski budžeti	Uspostavljeni namjenski budžeti odjeljenja u Brčko distriktu BiH (2025.)
	3. Sistemsko finansiranje neformalnog obrazovanja u oblasti životne sredine	Ne postoji sistemsko finansiranje neformalnog obrazovanja u oblasti životne sredine	Uspostavljeni namjenski budžeti odjeljenja u Brčko distriktu BiH za podršku neformalnom obrazovanju u oblasti životne sredine (2025.)
	4. Kapaciteti za istraživanja u oblasti životne sredine apliciranjem na međunarodne projekte	Nisu razvijeni kapaciteti za istraživanja	Uspostavljeni funkcionalni kapaciteti za istraživanja u oblasti životne sredine apliciranjem na međunarodne projekte (2026.)
	5.1. Saradnja između javnih institucija i privrede na polju zajedničkog finansiranja istraživanja u oblasti životne sredine	Povremena saradnja	Ostvarena aktivna saradnja između javnih institucija i privrede (2029.)
	5.2. Saradnja između fakulteta i privrede	Povremena saradnja	Uspostavljena konstruktivna saradnja između fakulteta i privrede (2030.)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje obrazovnog procesa i povećanje kompetencija svih aktera za integraciju zaštite životne sredine i održivog korištenja u sve nivoe obrazovanja		

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 77 258 KM Izvor: 100% kombinacija – sredstva EU i drugih međunarodnih donatora i ostale donacije
Period implementacije mjere	2022–2030.
Institucije odgovorne za koordinaciju implementacije mjere	Vlada Brčko distrikta BiH, Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja
Nosioci mjere	Odjeljenje za obrazovanje, Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta BiH, Vlada Brčko distrikta BiH, Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH, resorna odjeljenja, institucije za visoko obrazovanje, privredni subjekti, Privredna komora
Ciljne grupe	Učenici, studenti, akademska zajednica, privredni subjekti, istraživačke i naučne institucije

9.2. Aneks 2. Sažeti pregled strateškog dokumenta

9.2.1. Upravljanje vodama

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI		
1. Strateški cilj	**Zaštita kvaliteta vode i osiguravanje raspoloživosti vodnih resursa i njihove održivosti**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Udio vodnih tijela koja imaju vodu odgovarajućeg kvaliteta	Površinske vode: 18,5% VT – nizak rizik, 74% – pod rizikom, 7,5% – visok rizik od nedostizanja ciljeva životne sredine VT podzemnih voda – uslovno pod pritiskom/rizikom od nedostizanja ciljeva životne sredine (2016.)	Postizanje dobrog statusa vodnih tijela površinskih i podzemnih voda u skladu sa dinamikom predviđenom Planom upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (za sva vodna tijela do 2039. godine)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		11,2	181,8	193,1

1.1. Prioritet	**Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za usklađivanje vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa EU legislativom**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen ažurnosti pravnog okvira iz oblasti vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH	Pravni okvir iz oblasti vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH nije ažuran (2021.): - nije usvojen Nacrt zakona o vodama; - nisu izrađena podzakonska akta vazana za sektor voda; - Zakon o zaštiti voda (posljednje izmjene 2007. godine)	Doneseni su ključni zakoni i podzakonski akti iz oblasti vodnog zakonodavstva (2025.)
		Stepen harmonizacije pravnog	Pravni okvir iz oblasti vodnog	Pravni okvir iz oblasti

		okvira iz oblasti vodnog zakonodavstva u Brčko distriktu BiH sa vodnim direktivama EU	zakonodavstva nije harmonizovan sa vodnim direktivama EU (2021.)	vodnog zakonodavstva je djelimično harmonizovan sa 8 direktiva (postignut visok stepen usklađenosti ili potpuna usklađenost Direktiva u oblasti upravljanja vodama) (2031.)
		Status izrade, usvajanja i realizacije Akcionih planova za provođenje EU direktiva (APID-a)	Nisu izrađeni Akcioni planovi za provođenje vodnih direktiva EU (APID-i). APID Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ je izrađen, ali DSIP na nivou MVTEO-a nije prihvaćen, te stoga ni APID nije ozvaničen (2021.)	Izrađeni su i usvojeni Akcioni planovi za provođenje vodnih direktiva EU i kontinuirano se provode (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		2,6	50	52,7

1.1.1. Mjera	Unapređenje zakonske i podzakonske regulative u Brčko distriktu BiH iz oblasti vodnog zakonodavstva	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status usvajanja Nacrta zakona o vodama	Na snazi Zakon o vodama Republike Srpske iz 1998. godine koji nije u skladu sa ODV-om EU; 2016. godine izrađen Nacrt zakona o vodama Brčko distrikta BiH koji nije usvojen	Usvojen Nacrt zakona o vodama (2022.)
		2. Status usvajanja podzakonskih akata vezanih za sektor voda	U upotrebi su podzakonski akti iz Republike Srpske	Izrađeni i usvojeni podzakonski akti vezani za sektor voda (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,050	0	0,050
1.1.2. Mjera	Povećanje stepena usklađenosti	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti**

	zakonodavstva Brčko distrikta BiH s pravnom tekovinom EU u oblasti vodnih resursa			**indikatora**
		1. Status izrade liste prioriteta za transpoziciju Direktiva o vodama, te za institucionalne mjere za oblast upravljanja vodama (za četvorogodišnje periode)	U procesu izrade (2021.)	Izrađena i usvojena lista prioriteta (2022.)
		2. Status usvajanja Akcionog plana transpozicije EU propisa o vodama u Brčko distriktu BiH, te za institucionalne mjere za oblast upravljanja vodama (za četvorogodišnje periode)	-	Izrađen i usvojen Akcioni plan (2023.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,004	0	0,004
1.1.3. Mjera	Sprovođenje direktiva EU iz oblasti upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status usvajanja APID-a Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava 2007/60/EZ	APID EU direktive 2007/60/EZ nije izrađen	Usvojen APID EU direktive 22007/60/EZ
		2. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o zaštiti vode od zagađenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora 91/676/EZ	DSIP i APID EU direktive 91/676/EZ nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 91/676/EZ
		3. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o upravljanju kvalitetom vode za kupanje 2006/7/EZ	DSIP i APID EU direktive 2006/7/EZ nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2006/7/EZ
		4. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i	DSIP i APID EU direktive 2006/118/EZ nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i

		status usvajanja APID-a Direktive o zaštiti podzemnih voda od onečišćenja i pogoršanja kvaliteta 2006/118/EZ		usvojen APID EU direktive 2006/118/EZ
		5. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o standardima kvaliteta životne sredine u području vodne politike 2013/39/EZ	DSIP i APID EU direktive 2013/39/EZ nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2013/39/EZ
		6. Stepen realizacije APID-a vodnih direktiva	-	Visok stepen realizacije APID-a (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		2,6	50	52,6

1.2. Prioritet	**Unapređenje strateškog i sistematičnog planiranja upravljanja vodama u Brčko distriktu BiH**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja strateških i planskih dokumenata Brčko distrikta BiH iz oblasti upravljanja vodnim resursima	- Strategija upravljanja vodama Brčko distrikta BiH – nije izrađena (2021.); - Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (prvi ciklus) – usvojen 2016. godine, neophodno ažuriranje	Usvojeni strateški i planski dokumenti iz oblasti upravljanja vodnim resursima u Brčko distriktu BiH (2025.)
		Status uspostavljanja Vodnog informacionog sistema	Vodni informacioni sistem Brčko distrikta BiH ne postoji	Uspostavljen Vodni informacioni sistem (2028.)
		Broj građana i nevladinih organizacija koje učestvuju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima	Mali broj građana i nevladinih organizacija koje učestvuju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima (2021.)	Povećan broj građana i nevladinih organizacija koje učestvuju u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja vodnim resursima (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,199	2	2,2

1.2.1. Mjera	Usvajanje strateških i planskih dokumenata kojima se osigurava integralno upravljanje vodama u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status usvajanja Strategije upravljanja vodama Brčko distrikta BiH	Strategija upravljanja vodama Brčko distrikta BiH nije izrađena (2021.)	Izrađena i usvojena Strategija upravljanja vodama Brčko distrikta BiH (2023.)
		2. Status usvajanja Pregleda značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH	Pregled značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH nije izrađen (2021.)	Izrađen i usvojen Pregled značajnih pitanja upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (2024.)
		3. Status ažuriranja Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (drugi ciklus)	Nisu pokrenute aktivnosti na ažuriranju Plana upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (2021.)	Ažuriran i usvojen Plan upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (drugi ciklus) (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,130	1,1	1,3
1.2.2. Mjera	Uspostavljanje vodnog informacionog sistema Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status izrade Projekta uspostavljanja Vodnog informacionog sistema	Projekat nije izrađen	Izrađen Projekat (2026.)
		2. Funkcionalnost Vodnog informacionog sistema Brčko distrikta BiH	Vodni informacioni sistem nije uspostavljen (2021.)	Uspostavljen i funkcionalan Vodni informacioni sistem (2028.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,291	0,291
1.2.3. Mjera	Povećanje učešća javnosti u procesu donošenja odluka, planiranja i upravljanja u skladu sa zakonskom regulativom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status usvajanja zakonske	Pitanja učešća javnosti i jačanja svijesti	Usvojena zakonska

		regulative	građana definisana Zakonom o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH (2004.) i Zakonom o zaštiti voda Brčko distrikta BiH (2004.) – potrebno izraditi podzakonske akte (2021.)	regulativa (2022.)
		2. Aktivnost stručne javnosti i šire javnosti u procesima donošenja odluka koje se odnose na vode	Stručna i šira javnost nisu dovoljno aktivni (2021.)	Aktivno učešće javnosti u procesima donošenja odluka u sektoru voda (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,069	0,621	0,690

		Indikatori prioriteta	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
1.3. Prioritet	**Sprečavanje pogoršanja i unapređenje statusa vodnih tijela na teritoriji Brčko distrikta BiH u cilju zaštite vodene flore i faune i potreba korisnika**	Dostizanje ciljeva zaštite životne sredine vezanih za status vodnih tijela	Površinske vode: 18,5% VT – nizak rizik, 74% – pod rizikom, 7,5% – visok rizik od nedostizanja ciljeva životne sredine. VT podzemnih voda – uslovno pod pritiskom/rizikom od nedostizanja ciljeva životne sredine (2016.)	Postizanje najmanje dobrog statusa vodnih tijela površinskih i podzemnih voda u skladu sa dinamikom predviđenom Planom upravljanja vodama za vodno područje rijeke Save u Brčko distriktu BiH (za sva vodna tijela do 2039. godine)
		Udio vodnih tijela površinskih i podzemnih voda na kojima se provodi monitoring	Monitoring se provodi na 16,7% vodnih tijela površinskih voda – nedovoljna frekvencija, nisu obuhvaćeni svi elementi koji se koriste za ocjenu statusa voda. Ne postoji sistemski monitoring podzemnih voda.	Uspostavljen adekvatan monitoring na svim vodnim tijelima površinskih i podzemnih voda (2031.)
		Efikasnost vodoprivredne inspekcije	Vodoprivredna inspekcija je efikasna – postoji prostor za povećanje efikasnosti	Visoka efikasnost inspekcijskih nadzora

			(2021.)	obezbjeđuje: - da svi korisnici voda poštuju i sprovode uslove propisane vodnim aktima; - spriječeno nepropisno zahvatanje i korištenje voda (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		5,2	91,2	96,5

1.3.1. Mjera	Unapređenje kvaliteta površinskih i podzemnih voda	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271/EZ	DSIP i APID EU direktive 91/271/EZ izrađeni su 2014. godine i neophodno ih je revidirati	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 91/271/EZ (2024.)
		2. Stepen realizacije APID-a Direktive 91/271/EZ	-	Visok stepen realizacije APID-a (2031.)
		3. Status usvajanja podzakonskog akta i Akcionog plana upravljanja kanalizacionim muljem	Nisu izrađeni (2021.)	Izrađen i usvojen podzakonski akt i Akcioni plan upravljanja kanalizacionim muljem (2027.)
		Status uspostavljanja katastra zagađivača	Ne postoji katastar zagađivača	Uspostavljen katastar zagađivača (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		4,7	89,9	94,6
1.3.2. Mjera	Provođenje monitoringa površinskih i podzemnih voda	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj osmatračkih stanica i osmatračkih profila uključenih u program monitoringa	Monitoring se provodi sa dva mjerenja godišnje na rijekama Tinji, Brki i Savi i na potoku Blizna	Povećan broj osmatračkih stanica i osmatračkih profila

				(2026.)
		Broj urađenih izvještaja monitoringa površinskih voda	Monitoring kvaliteta površinskih voda se provodi u skladu sa godišnjim planom i izvještaji se izrađuju na godišnjem nivou – postoji prostor za daljnje unapređenje u pogledu frekvencije i broja parametara koji se određuju (2021.)	Redovno izvještavanje na godišnjem nivou. Monitoringom obuhvaćeni svi elementi kvaliteta predviđeni ODV-om (2031.)
		Broj urađenih izvještaja monitoringa podzemnih voda	Sistemski monitoring kvaliteta i kvantiteta podzemnih vodnih tijela nije uspostavljen (2021.)	Uspostavljen i funkcionalan sistemski monitoring kvaliteta i kvantiteta podzemnih vodnih tijela. Redovno izvještavanje na godišnjem nivou (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,149	1,3	1,4
1.3.3. Mjera	Unapređenje efikasnosti vodne inspekcije	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Funkcionalnost rada vodoprivredne inspekcije	Postoji prostor za poboljšanje rada vodoprivredne inspekcije (2021.)	Povećana funkcionalnost rada kroz unaprijeđenu tehničku opremljenost i uspostavljen inspekcijski informacioni sistem (2023.)
		Transparentnost izvještavanja vodoprivredne inspekcije o ispunjavanju obaveza predviđenih izdatim vodnim dozvolama kojima se osigurava ispunjavanje ciljeva životne sredine vezanih za zaštitu voda	Ne izrađuju se izvještaji o ispunjavanju obaveza iz vodnih dozvola budući da nije izrađena odgovarajuća zakonska regulativa (2021.)	Uspostavljeno transparetno izvještavanje kroz: a) Usvojen odgovarajući zakonski propis (2023.), b) Izrađene i objavljene izvještaje na godišnjem nivou (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**

		0,372	0	0,372

1.4. Prioritet	**Uspostavljanje održivog i efikasnog korištenja vodnih resursa**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procenat stanovništva koje koristi pitku vodu iz sistema kojima se bezbjedno upravlja	70% (2020.)	90% (2031.)
		Procenat gubitaka vode u okviru sistema javnog vodosnabdijevanja	Više od 50% (2020.)	25% (2031.)
		Unapređenje planiranja i upravljanja korištenjem vode u industriji i privredi	Planiranje i upravljanje korištenjem vode u industriji i privredi je u inicijalnoj fazi	Uspostavljeno održivo upravljanje korištenjem vode u industriji i privredi (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,023	11,2	11,2

1.4.1. Mjera	Povećanje pokrivenosti stanovništva javnim vodosnabdijevanjem	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Kvalitet doprinosa institucija Brčko distrikta BiH izradi DSIP-a i status usvajanja APID-a Direktive o vodi za ljudsku upotrebu 2020/2184	DSIP i APID EU direktive 2020/2184 nisu izrađeni	Obezbijeđen značajan doprinos u izradi DSIP-a i usvojen APID EU direktive 2020/2184 (2023.)
		2. Stepen realizacije APID-a Direktive 2020/2184	-	Visok stepen realizacije APID-a Direktive 2020/2184 (2031.)
		3. Funkcionalnost sistema vodosnabdijevanja u ruralnim područjima	Malim lokalnim vodovodima upravljaju mjesne zajednice koje ne ulažu adekvatno u njihovo održavanje, zbog čega se javljaju veliki gubici u sistemu i upitna je zdravstvena bezbjednost vode (2021.)	Povećana funkcionalnost malih lokalnih vodovoda realizacijom Studije o održivim modelima upravljanja lokalnim sistemima vodosnabdijevanja u ruralnim područjima Brčko

				distrikta BiH (2028.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,010	0,094	0,105
1.4.2. Mjera	Smanjenje količine neprihodovane vode u vodovodnim sistemima	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status donošenja Prijedloga kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sistemima	Nije izrađen prijedlog mjera	Izrađen prijedlog mjera za smanjenje gubitaka u vodovodnim sistemima (2024.)
		2. Stepen realizacije prijedloga mjera	-	Visok stepen (izvršena sanacija i zamjena postojeće i izgradnja nove infrastrukture u skladu sa utvrđenim prioritetima) (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	10	10
1.4.3. Mjera	Uspostavljanje održivog korištenja vode u industriji i privredi	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status izrade Studije za uspostavu sistema rezervacije podzemnih i površinskih voda koje se mogu koristiti za javno vodosnabdijevanje	Nije izrađena	Izrađena i objavljena Studija (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,012	0,113	0,125

1.5. Prioritet	**Smanjenje rizika od ekstremnih hidroloških pojava**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen zaštite od štetnog djelovanja ekstremnih hidroloških pojava (od prevlaživanja zemljišta i plavljenja unutrašnjim i vanjskm vodama,	- Nedovoljno razvijena infrastruktura; - Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH je u procesu izrade (2021.)	Postignut visok stepen zaštite kroz: - unapređenje postojeće i izgradnju nove

		štetnog djelovanja erozije i bujica, kao i od štetnog djelovanja suše)		infrastrukture; - realizaciju programa mjera definisanih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,995	18,9	19,9

1.5.1. Mjera	Unapređenje sistema zaštite od ekstremnih hidroloških pojava	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status izrade Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica	Ne postoji Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica	Izrađen Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica (2024.)
		2. Stepen realizacije Plana rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica	-	U potpunosti realizovan Plan rekonstukcije i izgradnje hidroloških mjernih stanica (2025.)
		3. Status izrade hidrološkog prognoznog modela	Uspostavljen je hidrološki prognozni modeli rijeke Tinje (2021.)	Uspostavljen je hidrološki prognozni model za cijelo područje Brčko distrikta BiH (2023.)
		4. Stepen realizacije mjera definisanih u okviru Planova upravljanja rizicima od poplava (I, II i III ciklus)	Plan upravljanja poplavnim rizikom u BiH – u procesu izrade (2021.)	Izrađeni i objavljeni dvogodišnji Izvještaji o realizaciji planiranih programa mjera (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,995	18,9	19,9

1.6. Prioritet	**Osiguravanje finansijske održivosti sektora voda**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen unapređenja sistema finansiranja sektora voda	Postojeći sistem finansiranja ne omogućava tekuće niti investiciono	Unaprijeđen sistem finansiranja sektora voda

			održavanje sektora voda (2020.)	uz poštovanje principa „korisnik plaća i zagađivač plaća“ (2026.)
		Efektivnost i efikasnost korištenja dostupnih fondova EU i drugih međunarodnih fondova za zaštitu vodnih resursa	Relativno niska efektivnost i efikasnost uslijed nedovoljnih insitucionalnih kapaciteta u sektoru voda (2021.)	Efektivno i efikasno korištenje dostupnih fondova (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		2,1	8,3	10,4

1.6.1. Mjera	Unapređenje sistema finansiranja sektora voda	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status provođenja analize ekonomskog stanja svih segmentata upravljanja vodama	-	Provedena analiza (2024.)
		2. Ažurnost propisa o vodnim naknadama	Pravilnik o posebnoj vodoprivrednoj naknadi za izvađeni materijal iz vodotoka u Brčko distriktu BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 23/13); Zakonom o zaštiti voda propisana Posebna vodoprivredna naknada za registraciju motornih vozila („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, br. 5/04, 01/05 i 19/07)	Ažurirani propisi o vodnim naknadama (2026.)
		3. Cijena vodnih usluga	Približno 60% realne cijene (2020.)	Uspostavljena realna ekonomska cijena vodnih usluga kroz revidiranje metodologije utvrđivanja najniže osnovne cijene vodnih usluga i usvojen odgovarajući propis (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**

		2	8,3	10,4
1.6.2. Mjera	Jačanje kapaciteta za povlačenje sredstava iz međunarodnih fondova	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Formiranje stručnog tima za ekonomsko i finansijsko planiranje i programiranje povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova	Nije formiran stručni tim	Formiran stručni tim (2023.)
		2. Stepen realizacije mjera predviđenih Programom obuke	-	Izrađen i objavljen izvještaj o potpunoj realizaciji mjera iz Programa obuke (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,034	0	0,034

9.2.2. Upravljanje otpadom

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI		
2. Strateški cilj	**Smanjenje količine otpada i povećanje količine ponovno upotrijebljenih materijala**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Troškovi u zaštitu životne sredine/okoliša – otpad	Iznos investicija u upravljanju otpadom – Ulaganja Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH 1,4 miliona KM (2021.)	Povećane investicije u upravljanje otpadom u odnosu na baznu godinu (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		6,5	65,9	72,4

2.1. Prioritet	**Unapređenje pravnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom sa EU principima**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Ocjena usklađenosti propisa i planova iz oblasti upravljanja otpadom sa obavezama koje proističu iz pravne	Pravni i strateški okvir za upravljanje otpadom u nije usklađen sa pravnom tekovinom EU	Pravni i strateški okvir za upravljanje otpadom u Brčko distriktu BiH je

		tekovine Evropske unije i međunarodnih sporazuma	(2021.)	potpuno usklađen sa 11 EU direktiva i Bazelskom konvencijom (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,086	0,775	0,861

2.1.1. Mjera	Usklađivanje propisa, politika i planskih dokumenata iz oblasti upravljanja otpadom sa obavezama koje proističu iz pravne tekovine Evropske unije i međunarodnih sporazuma	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade i usvajanja Akcionih planova za implementaciju Direktive o otpadu i Direktive o odlagalištima	Nisu izrađeni i usvojeni Akcioni planovi	Izrađena i usvojena 2 Akciona plana (2026.)
		Usklađenost propisa sa Direktivama i smjernicama Evropske unije za oblast upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije	Propisi nisu usklađeni sa Direktivama i smjernicama Evropske unije za oblast upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije	Ostvarena potpuna usklađenost propisa sa Direktivama i smjernicama Evropske unije za oblast upravljanja otpadom, kao i zahtjevima Bazelske konvencije (2026.)
		Broj izrađenih Planova upravljanja otpadom	Plan upravljanja otpadom (PUO) nije izrađen	Izrađen i usvojen novi Plan upravljanja otpadom (2026.)
		Broj referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama iz oblasti upravljanja otpadom	0	2 (2029.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,086	0,775	0,861

2.2. Prioritet	**Uvođenje različitih ekonomskih i finansijskih instrumenata i mehanizama koji će**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

	omogućiti finansijski održivo i po životnu sredinu/okoliš prihvatljivo upravljanje otpadom	Broj finansijskih instrumenata za održivo upravljanje čvrstim otpadom koji podržavaju tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji	0 (2021.)	Minimalno 3 (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,009	0	0,009

2.2.1. Mjera	Revizija postojećih i uvođenje dodatnih ekonomskih i finansijskih instrumenta i mehanizma u oblasti upravljanja otpadom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status prijedloga za nove ekonomske i finansijske instrumente	Prijedlog nije izrađen	Prijedlog izrađen i pokrenute aktivnosti na uvođenju novih finansijskih instrumenata (2027.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,009	0	0,009

2.3. Prioritet	**Uspostavljanje integralnog sistema upravljanja komunalnim otpadom**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Finansijska i operativna održivost komunalnog sektora	Pretežno mala finansijska i operativna održivost preduzeća u komunalnom sektoru (2021.)	Povećana finansijska i operativna održivosti preduzeća u komunalnom sektoru u odnosu na polazno stanje (2032.)
		Troškovi u zaštitu životne sredine/okoliša – otpad	Iznos investicija u upravljanju otpadom – oko 915.000 KM (2021.)	Povećane investicije u upravljanje otpadom u odnosu na baznu godinu (2032.)
		Prikupljeni i odloženi komunalni otpad	Prikupljeni otpad: 27779 t/g 100% se odlaže	Preusmjeravanje otpada sa deponije na druge vrste obrade sa konačnim ciljem odlaganja manje od 60%

				mase proizvedenog komunalnog otpada na deponiji u odnosu na baznu godinu (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		4,9	42,6	47,5

2.3.1. Mjera	Reforma sektora upravljanja komunalnim otpadom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status formiranja Radne grupe za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Nije formirana Radna grupa za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Formirana Radna grupa za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom (2025.)
		2. Status izrade Smjernica za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Ne postoje Smjernice za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom	Izrađene Smjernice za reformu sektora upravljanja komunalnim otpadom (2027.)
		3. Efikasnost i efektivnost rada komunalnog preduzeća	Nizak nivo efikasnosti i efektivnosti rada komunalnog preduzeća	Povećan nivo efikasnosti i efektivnosti rada komunalnog preduzeća u odnosu na polazno stanje (2032.)
		4. Broj stručnih skupova (radionice, savjetovanja, obuke)	1 (godišnje)	4 (godišnje)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,309	1,2	1,5
2.3.2. Mjera	Nabavka opreme i izgradnja infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

		1.1. Količina otpada iz domaćinstava prikupljenog javnim odvozom 1.2. Procenat stanovnika obuhvaćenih javnim odvozom otpada	27779 t/g 80% (2018.)	1.1. Povećana količina otpada iz domaćinstva prikupljena javnim odvozom tako da se prikupi najmanje 95% generisanog komunalnog otpada 1.2. Povećan broj stanovnika obuhvaćen organizovanim prikupljanjem komunalnog otpada na 100% u urbanim područjima i 90% u ruralnim područjima
		2. Količina odvojeno sakupljenog otpada	0% od količine prikupljenog otpada (2020.)	Min. 35% od količine prikupljenog otpada (2032.)
		3. Kapaciteti za preradu i zbrinjavanje otpada (građevine)	3.1. Broj reciklažnih dvorišta za odvojeno sakupljanje vrsta iz komunalnog otpada: 0 3.2. Broj deponija – po vrstama: 5 regionalnih i 31 opštinska deponija 3.3. Broj postrojenja za preradu otpada u okviru centara za upravljanje otpadom: 0	Povećan broj kapaciteta za preradu i zbrinjavanje otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		4,4	39,7	44,2
2.3.3. Mjera	Program smanjenja količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

		1. Količina proizvedenog otpada u godini po stanovniku (kg/stan/dan)	1,1 kg/stan/dan (2020.)	Manje od 0,9 kg/stan/dan (2032.)
		2. Količina odloženog biorazgradivog otpada na deponiju	100%	Stvoriti pretpostavke za odvojeno prikupljanje 10% mase proizvedenog biorazgradivog otpada koji je sastavni dio komunalnog otpada (2032.)
		3. Količina prerađenog otpada po postupcima prerade R, po vrsti postupka, posebno za komunalni otpad	0%	Povećanje količine prerađenog otpada po postupcima prerade u odnosu na baznu godinu (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,177	1,5	1,7

2.4. Prioritet	**Uspostavljanje sistema za upravljanje posebnim kategorijama otpada**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Količina zbrinutog otpada po postupcima prerade R – posebne kategorije otpada	Podatak je dostupan samo za nivo BiH i iznosi 225.993 t/g (2020.)	Povećanje količine otpada koja se zbrinjava postupcima prerade R za 50% u odnosu na baznu godinu (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		1	20,7	21,8

2.4.1. Mjera	Stvaranje uslova za adekvatno prikupljanje i zbrinjavanje posebnih kategorija otpada	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Stopa recikliranja ambalažnog	Polazni cilji ne postoji	1.1. Ciljevi za ambalažni otpad:

		otpada (%) 1.2. Stopa recikliranja EE otpada (%)	Polazni cilji ne postoji	- 40% (po težini ambalažnog otpada) će se reciklirati 1.2. Ciljevi za EE otpad: - prikupiti 45% od količine opreme stavljene na tržište (2032.)
		2.1. Stopa recikliranja baterija i akumulatora (%) 2.2. Stopa recikliranja otpadnih guma (%) 2.3. Stopa recikliranja otpadnih ulja (%) 2.4. Stopa recikliranja otpadnih vozila (%)	Polazni ciljevi nisu postavljeni	- Odvojeno prikupljanje, ponovna upotreba i reciklaža 45% (po prosječnoj težini) baterija i akumulatora u odnosu na količinu stavljenu na tržište u 2021. godini; - Potpuna zabrana odlaganja otpadnih guma i recikliranje ili ponovno iskorištavanje najmanje 70% prikupljenih otpadnih guma (s obzirom na to da je omogućeno suspaljivanje u cementarama); - Na godišnjem nivou, počevši od 2025. godine, prikupljanje i propisno zbrinjavanje 40% prodate količine ulja (mineralnih i sintetičkih) koje je postalo rabljeno ulje; - Reciklaža 85% otpadnih vozila (po prosječnoj težini po otpadnom vozilu)
		3. Količina proizvedenog građevinskog	Nije poznato (definisati studijom)	Minimalno 30% povećanje

		i ruševnog otpada u godini – ukupno (t/god.)		registrovanih količina proizvedenog građevinskog i ruševnog otpada u odnosu na baznu godinu (2032.)
		4. Količina proizvedenih nus-proizvoda životinjskog porijekla u godini – ukupno (t/god.)	Podaci nisu dostupni	Za ovaj indikator se ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
		5. Količina proizvedenog medicinskog otpada u godini – ukupno (t/god.)	Podaci nisu dostupni	Za ovaj indikator se ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
		6. Količina otpada iz poljoprivrede i šumarstva	Podaci nisu dostupni	Za ovaj indikator se ne postavlja ciljna vrijednost, potrebno je uvesti praćenje količina
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		1	20,7	21,8
2.4.2. Mjera	Jačanje tržišta otpada namijenjenog recikliranju	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status formiranja berze otpada	Berza otpada nije formirana	Formirana i funkcionalna berza otpada (2030.)
		2. Ulaganja u reciklažnu industriju	0	Kontinuirani rast godišnjih sredstava uloženih u reciklažnu industriju (2032.)
		3. Status neformalnih sakupljača u sistemu reciklaže	Neformalni sakupljači nisu formalno prepoznati kao dio sistema reciklaže	Neformalni sakupljači su formalno prepoznati kao dio sistema reciklaže (2026.)

		Budžet (milion KM)	Ostali izvori (milion KM)	Ukupno (milion KM)
		0	0	0

		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
2.5. Prioritet	**Unapređenje sistema evidencije i izvještavanja o otpadu**	Pouzdanost podataka o otpadu koji se dobijaju iz sistema evidencije i izvještavanja	Sistem evidencije i izvještavanja ne daje pouzdane podatke o otpadu:- Ne postoji obaveza određivanja količine i sastava otpada; - Ne postoji informarmacioni sistem upravljanja otpadom	Sistem evidencije i izvještavanja daje pouzdane podatke o otpadu: - Uvedena zakonska obaveza određivanja količine i sastava otpada za komunalna preduzeća (2024.); - Uspostavljen informacioni sistem upravljanja otpadom (do 2028.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,064	0,150	0,215

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
2.5.1. Mjera	Jačanje sistema evidencije i izvještavanja o otpadu	1. Status donošenja podzakonskog akta o obaveznom određivanju količine i sastava otpada	Nije donesen podzakonski akt	Podzakonski akt o obaveznom određivanju količine i sastava otpada objavljen u „Službenim glasniku Brčko distrikta BiH“ (2024.)
		2. Status informacionog sistema	Informacioni sistem nije uspostavljen	Uspostavljen informacioni sistem,

				u sistem se registruju novi korisnici, obuka se redovno provodi (2028.) (2024–2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,064	0,150	0,215

2.6. Prioritet	**Uspostavljanje sistema za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Raspoloživost potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom	Nedovoljni kapaciteti	Uspostavljeni kapatiteti (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,362	1,4	1,8

2.6.1. Mjera	Analiza postojećih i potrebnih kapaciteta za upravljanje industrijskim i opasnim otpadom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Količina proizvedenog industrijskog otpada u godini	Nije poznata (odredićе se kroz analizu stanja)	Minimalno 20% povećanje količina proizvedenog industrijskog otpada u odnosu na baznu godinu. (2032.)
		2. Količina proizvedenog opasnog otpada u godini	Nije poznata (odredićе se kroz analizu stanja)	Minimalno 30% povećanje registrovanih količina proizvedenog opasnog otpada u odnosu na baznu godinu. (2032.)
		3. Broj kontaminiranih lokacija	Nije poznat (odredićе se kroz analizu stanja)	Smanjen broj za 50%

				(2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,362	1,4	1,8

2.7. Prioritet	**Jačanje svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status provedbe projekata o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada	Provodi se mali broj projekata o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada (2021.)	Provodi se značajan broj projekata godišnje o podizanju svijesti o pravilnom razdvajanju, prikupljanju i odlaganju otpada (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,019	0,174	0,193

2.7.1. Mjera	Provođenje savremenih edukativno-informativnih, rodno osjetljivih i kampanja jačanja svijesti	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti	Niska generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti	Visoka generalna percepcija statusa razvoja javne svijesti (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,019	0,174	0,193

9.2.3. Biodiverzitet i zaštita prirode

Redni broj i oznaka	**NAZIV**	**INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI**		
3. Strateški cilj	**Očuvanje biološke i pejzažne raznolikosti**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

		Stepen uspostave zaštićenih područja	Nisu uspostavljena zaštićena područja	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		1,4	4,3	5,8

3.1. Prioritet	**Unapređenje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode kroz usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen usklađenosti zakonskih i podzakonskih propisa sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima	Nedovoljna usklađenost zakonske i podzakonske regulative	Veći stepen usklađenosti zakonskih i podzakonskih propisa u skladu sa EU regulativom i ratifikovanim konvencijama (do 2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,038	0,347	0,386

3.1.1. Mjera	Usklađivanje pravnog okvira za biodiverzitet i očuvanje prirode sa pravnom tekovinom EU, te koordinacije provedbe/primjene međunarodnih sporazuma i konvencija	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Stepen usaglašenosti Zakona o zaštiti prirode sa pravnom tekovinom EU	Zakon o zaštiti prirode nije u potpunosti usaglašen sa pravnom tekovinom EU	Veći stepen usaglašenosti Zakona o zaštiti prirode sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim konvencijama (do 2025.)
		2. Stepen usaglašenosti ostalih zakona i podzakonskih akata sa pravnom tekovinom EU	Brojni zakoni (npr. Zakon o lovstvu) nisu usaglašeni sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim regulativama, a tiču se zaštite prirode	Veći stepen usaglašenosti svih zakona i podzakonskih akata (do 2025.)
		3. Broj novih zakona i propisa	Neophodno je više zakona, propisa i strategija za punu implementaciju međunarodnih sporazuma	Usvojeni novi zakoni i podzakonski akti (do 2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**

		0,038	0,347	0,386

3.2. Prioritet	**Jačanje institucija nadležnih za provođenje propisa i aktivnosti u zaštiti prirode**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen aktivnosti ka uspostavi Odsjeka za zaštitu prirode	Ne postoji odjeljenje/odsjek u čijoj isključivoj nadležnosti su aktivnosti na očuvanju biodiverziteta i zaštiti prirode	Uspostavljen Odsjek za zaštitu prirode (do 2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,202	1,8	2,02

3.2.1. Mjera	Uspostavljanje Odsjeka za zaštitu prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen uspostave Odsjeka za zaštitu prirode	Ne postoji stručna institucija za zaštitu prirode i implementaciju pravne tekovine EU	Uspostavljen Odsjek za zaštitu prirode (do 2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,202	1,8	2,02

3.3. Prioritet	**Uspostavljanje i unapređenje kapaciteta za zaštitu, praćenje stanja i izvještavanje o biodiverzitetu i očuvanju prirode**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen uspostavljenog sistema redovnog monitoringa biodiverziteta	Ne postoji sistem monitoringa biodiverziteta	Uspostavljen sistem redovnog monitoringa (do 2032.)
		Nivo materijalne podrške nevladinim organizacijama	Podrška nevladinim organizacijama nije adekvatna	Uspostavljena materijalna podrška nevladinim organizacijama (do 2032.)
		Nivo uspostave informacionog sistema za zaštitu prirode u skladu sa INSPIRE direktivnom	Ne postoji jedinstven informacioni sistem	Uspostavljen informacioni sistem za zaštitu prirode u skladu sa INSPIRE direktivnom (do 2027.)
		Stepen uspostavljenih ljudskih i	Nisu izdvojena niti uspostavljena	Izgrađeni ljudski i tehnički

		tehničkih kapaciteta u zaštićenim područjima	zaštićena područja, a sa njima i kapaciteti	kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima (do 2032.)
		Stepen unapređenja inspekcijske službe	Nedovoljno aktivnosti na kontroli provođenja Zakona o zaštiti prirode	Unaprijeđena služba za inspekcijski nadzor u provođenju Zakona o zaštiti prirode (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,165	0,560	0,726

3.3.1. Mjera	Izgradnja sistema redovnog monitoringa stanja biodiverziteta i aktivnosti na zaštiti prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen razmijenjenih podataka o stanju biodiverziteta i aktivnostima na zaštiti prirode	Trenutno ne postoji prikupljanje podataka i izvještavanja po zahtjevima pravne tekovine EU	Unaprijeđen sistem redovnog praćenja stanja prirode (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,112	0	0,112
3.3.2. Mjera	Obezbjeđivanje materijalne podrške nevladinim organizacijama registrovanim za praćenje stanja biološke raznolikosti	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo obezbijeđenih sredstava za praćenje stanja biološke raznolikosti	Nisu planirana sredstva za praćenje stanja biološke raznolikosti	Obezbijeđena materijalna podrška za praćenje stanja biološke raznolikosti (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,068	0,068
3.3.3. Mjera	Uspostavljanje informacionog sistema za zaštitu prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen uspostave informacionog sistema	Ne postoji jedinstven informacioni sistem o stanju prirode	Uspostavljen informacioni sistem za zaštitu prirode (do 2027.)

		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,009	0,009
3.3.4. Mjera	Izgradnja ljudskih i tehničkih kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima i područjima Plana Natura 2000, u skladu sa prioritetnim ciljevima NBSAP-a	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen kapaciteta za zaštitu prirode u zaštićenim područjima	Ne postoje razvijeni kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima u dovoljnoj mjeri	Izgrađeni ljudski i tehnički kapaciteti za zaštitu prirode u zaštićenim područjima (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,010	0,094	0,104
3.3.5. Mjera	Unapređenje službe za inspekcijski nadzor u provođenju Zakona o zaštiti prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen razvoja inspekcijskih kapaciteta i inspekcijskih nadzora	Nedovoljno razvijeni inspekcijski kapaciteti u cilju provođenja Zakona o zaštiti prirode	Unaprijeđeni inspekcijski kapaciteti u cilju praćenja implementacije zakonske regulative (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,043	0,387	0,430

3.4. Prioritet	**Izvršavanje inventarizacije biodiverziteta na ekosistemskom, specijskom i genetičkom nivou, te omogućavanje javne dostupnosti i korištenja podataka o biodiverzitetu**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen inventarizacije biodiverziteta	Nije urađena detaljna inventarizacija biodiverziteta	Izvršena inventarizacija flore, faune, fungije i genetičkog diverziteta i identifikovane ugrožene vrste (do 2032.)
		Nivo podataka potreban za izradu karte staništa	Ne postoji karta staništa	Urađena karta staništa (do 2032.)
		Broj migratornih ptica	Ne postoje podaci o migratornim pticama	Popis vrsta migratornih ptica (do 2029.)

		Broj invazivnih vrsta	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Lista invazivnih vrsta i akcioni plan (do 2025.)
		Stepen revidiranosti liste invazivnih vrsta	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Revidirana lista invazivnih vrsta (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,522	0,945	1,4

3.4.1. Mjera	Inventarizacija flore, faune, fungije, genetičkog diverziteta i ugroženih vrsta	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen urađene inventure biološke raznolikosti	Ne postoji popis biološke raznolikosti	Urađena inventarizacija biološke raznolikosti (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,396	0,924	1,3
3.4.2. Mjera	Priprema karte staništa	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen realizacije u izradi karte staništa	Ne postoji karta staništa	Karta staništa (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,008	0,020	0,029
3.4.3. Mjera	Popisivanje migratornih afričko-azijskih vrsta ptica na područjima od posebnog značaja na njihovim migratornim putevima	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo popisanih vrsta migratornih ptica	Ne postoji popis migratornih ptica	Popis vrsta migratornih ptica (do 2029.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,012	0	0,012
3.4.4. Mjera	Usvajanje liste invazivnih vrsta sa akcionim planom djelovanja	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo popisa invazivnih vrsta sa definisanim mjerama kroz akcioni plan	Ne postoji lista invazivnih vrsta	Usvojena lista invazivnih vrsta sa akcionim planom (do 2025.)

		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,029	0	0,029
3.4.5. Mjera	Revizija liste invazivnih vrsta	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo revidiranja liste invazivnih vrsta sa akcionim planom	Po usvajanju liste invazivnih vrsta nameće se potreba njene revizija	Revidirana lista invazivnih vrsta (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,075	0	0,075

3.5. Prioritet	**Prostorno povezivanje ekološki značajnih područja u ekološku mrežu na površini 17% teritorije Brčko distrikta BiH**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen promocije značaja ekološke mreže	Nije uspostavljena ekološka mreža	Provedena javna kampanja promocije ekološke mreže (do 2025.)
		Stepen konsultativnog procesa		Proveden konsultativni proces sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu (do 2026.)
		Stepen uspostave ekološke mreže		Uspostavljena ekološka mreža (do 2032.)
		Stepen uspostave zaštićenih područja	Nisu uspostavljena zaštićena područja	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,277	0,535	0,813

3.5.1. Mjera	Provođenje javne kampanje promocije ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo javne kampanje	Nije uspostavljena kampanja o	Provedena javna kampanja

			potrebi uspostavljanja ekološke mreže	promocije ekološke mreže (do 2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,014	0,034	0,049
3.5.2. Mjera	Provođenje konsultativnog procesa sa zajednicama lokalne samouprave i interesnim stranama u svim područjima Plana za ekološku mrežu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen realizacije aktivnosti na uspostavljanju ekološke mreže	Nisu izvšene pripreme u cilju uspostavljanja ekološke mreže	Urađen plan, obezbijeđena sredstva i postignuta saglasnost u lokalnim zajednicama na području ekološke mreže (do 2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,058	0,025	0,084
3.5.3. Mjera	Uspostavljanje ekološke mreže (mreže Područja od interesa za Zajednicu)	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen uspostave ekološke mreže	Nije uspostavljena ekološka mreža	Uspostavljena ekološka mreža (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,032	0,076	0,108
3.5.4. Mjera	Uspostavljanje zaštićenih područja	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen uspostave i broj zaštićenih područja ili procenat teritorije	Identifikovano je 11 područja – parkova prirode	Uspostavljena funkcionalna zaštićena područja (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,171	0,399	0,571

3.6. Prioritet	**Unapređenje međusektorske saradnje i političke podrške u Brčko distriktu BiH za integraciju zaštite biodiverziteta u sektorske politike i zakonodavstvo**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen implementacije post 2020 NBSAP-a	Nije izrađen i implementiran post 2020 NBSAP-a	Implementiran post 2020 NBSAP-a (do 2025.)

		Stepen integracije zaštite i održive upotrebe biodiverziteta u sve sektorske politike	Ne postoji integracija aktivnosti među sektorima na zaštiti i održivoj upotrebi biodiverziteta	Integrisana zaštita i održiva upotreba biodiverziteta u sve sektorske politike (do 2027.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,064	0	0,064

3.6.1. Mjera	Obezbjeđivanje političke podrške za implementaciju post 2020 NBSAP-a	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo podrške za implementaciju post 2020 NBSAP-a	Po usvajanju NBSAP-a do 2020, potrebno je uraditi novi	Obezbijeđena podrška za implementaciju post 2020 NBSAP-a (do 2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,010	0	0,010
3.6.2. Mjera	Integrisanje zaštite i održive upotrebe biodiverziteta u sve sektorske politike	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Stepen izrade i usaglašenih uputstava	Nedovoljna multisektorska aktivnost na očuvanju i zaštiti prirode	Upustva za međusektorsku saradnju (do 2025.)
		2. Broj (površina) područja koja su prepoznata kao zaštićena područja pod drugim efikasnim mjerama očuvanja	Nisu identifikovana područja pod drugim efikasnim mjerama očuvanja (OECM)	Identifikovana područja pod drugim efikasnim mjerama očuvanja (OECM) (do 2027.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,053	0	0,053

3.7. Prioritet	**Jačanje naučno utemeljenog odlučivanja o biodiverzitetu/prirodi kroz dijalog naučne zajednice i donosilaca odluka**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo odluka baziranih na zaključcima i preporukama multidisciplinarnih analiza o stanju prirode	U toku je proces Procjena stanja prirode (IPBES) u BiH iz kojeg će slijediti zaključci i preporuke za donosioce odluka	U donošenju odluka koje imaju uticaja na stanje biološke raznolikosti koriste se zaključci, poruke

				i scenariji multidisciplinarnih analiza o stanju prirode (2032.)
		Broj organizovanih diskusija	Nedovoljno dijaloga među predstavnicima naučne zajednice i donosilaca odluka	Svake godine organizuju se tri okrugla stola za razmjenu informacija (dijalog) između naučne zajednice i donosilaca odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode (do 2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,153	0	0,153

3.7.1. Mjera	Primjena zaključaka, poruka i scenarija multidisciplinarnih analiza o stanju prirode i najnovijih relevantnih naučnih podataka u donošenju odluka koje imaju uticaja na stanje biološke raznolikosti	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen odluka baziranih na naučno utemeljenim zaključcima	Odluke u segmentu zaštite prirode se ne donese uvijek na bazi naučno baziranih rezultata	Odluke bazirane na naučno utemeljenim i usaglašenim zaključcima su dostupne javnosti (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,083	0	0,083

3.8. Prioritet	**Razvijanje ekološke svijesti o biodiverzitetu, očuvanju prirode i ekosistemskim uslugama, prezentovanje i činjenje dostupnim drugim sektorskim politikama**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen efikasnosti nevladinih organizacija	Nedovoljna angažovanost nevladin organizacija u aktivnostima očuvan biodiverziteta i zaštite prirode	Razvijena efikasna mreža nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno učestvuju u donošenju odluka i promovišu održivi

				razvoj (do 2032.)
		Stepen podrške u edukaciji nastavnog kadra	Nedovoljna kompetentnost nastavnog osoblja u promociji značaja biodiverzitet kroz obrazovni ciklus	Uspostavljena materijalna podrška za edukaciju nastavnog kadra na svim nivoima obrazovanja (do 2032.)
		Stepen analize znanja i shvatanja značaja pojma biodiverziteta	Nedovoljna svijest i znanje o značaj biodiverziteta	Urađena analiza javne svijesti o značaju biodiverziteta (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,009	0,177	0,187

3.8.1. Mjera	Uspostavljanje dijaloga između naučne zajednice i donosilaca odluka o stanju prirode i procesima upravljanja biodiverzitetom i koristima od prirode	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Visina finansijskih sredstava i stepen usaglašenog Plana i programa za realizaciju rasprava	Odluke se donose često bez prethodno provjerenih činjenica i naučno dokazanih postavki	Obezbijeđena finansijska sredstva i usaglašen Plan i program održavanja rasprava o stanju biodiverziteta i prirodnih resursa (do 2025.)
		2. Stepen informisanosti građanstva i broj odluka baziranih na naučno utemeljenim činjenicama		Veća informisanost javnosti i veći broj odluka utemeljenih na naučnim činjenicama (do 2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,157	0,157

3.9. Prioritet	**Mobilizovanje domaćih i međunarodnih finansijskih sredstava za biodiverzitet**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Visina (iznos) domaćih i međunarodnih sredstava za očuvanje	Postojeća sredstva nisu dovoljna za zaštitu prirode i zaštitu koristi od	Obezbijeđena sredstva u punom iznosu za realizaciju

		biodiverziteta i zaštitu prirode	prirode za stanovništvo	ovog Akcionog plana (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,040	0	0,040

3.9.1. Mjera	Razvoj efikasne mreže nevladinih organizacija koje prate stanje biološke raznolikosti, aktivno učestvuju u donošenju odluka i promovišu održivi razvoj	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj projekata NVO-sektora za zaštitu i očuvanje prirode	Nedovoljna zastupljenost i angažovanost NVO-a	Aktivno učešće nevladinih organizacija po svim pitanjima očuvanja biodiverziteta i zaštite prirode (do 2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,040	0	0,040

9.2.4. Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija

Redni broj i oznaka	**NAZIV**	**INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI**		
4. Strateški cilj	**Unapređenje ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promjenama i poboljšanje kvaliteta vazduha**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Ukupne emisije gasova sa efektom staklene bašte, isključujući ponore (Gg $CO_{2\text{-}eq1}$))	400* (2016)	330 (2030)
		Emisije gasova sa efektom staklene bašte po USD 1 BDP-a	0,9 kgCO2ekv/1USD BDP**	...
		Zagađenost vazduha: zagađenost vazduha sa PM10, srednja godišnja vrijednost (mikrogrami po kubnom metru)	60,6***	40
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**

		5,9	91,8	97,7

4.1. Prioritet	**Smanjenje zagađivanja vazduha zagađujućim materijama na nivoe koji su sigurni za ljudsko zdravlje**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen usklađenosti postrojenja sa NRT-ovima	Nizak stepen usklađenosti postrojenja sa NRT-ovima	Usklađivanje svih industrijskih postrojenja sa najbolje raspoloživim tehnikama do 2032. godine
		Procenat smanjenja emisija iz kućnih ložišta	Velike emisije iz kućnih ložišta	Smanjenje emisije iz kućnih ložišta za 20% do 2032. godine u odnosu na baznu godinu (odrediti u zavisnosti za koju godinu se izradi inventar)
		Procenat smanjenja emisija zagađujućih materija iz transporta	Dopuštene visoke vrijednosti sumpora u tečnim gorivima, prosječna starost vozila preko 15 godina, neznatan udio električnih i hibridnih vozila, nerazvijena infrastruktura za električna vozila	Smanjenje emisije zagađujućih materija iz transporta za 30% do 2030. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		2,2	41,2	43,4

4.1.1. Mjera	Smanjenje emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje i usklađivanje svih industrijskih postrojenja sa najboljim raspoloživim tehnikama	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj usvojenih BREF-ova za NRT-ove	Nepostojanje urađenih ni usvojenih BREF-ova za Brčko distrikt BiH	Izrađeni i usvojeni referentni dokumenti u saradnji sa entitetima
		Broj ekoloških dozvola koje traže usaglašavanje industrijskih procesa sa usvojenim NRT-ovima	Nepoznat broj ekoloških dozvola koje su u saglasnosti sa BREF-ovima EU	Izdate/obnovljene ekološke dozvole za sva industrijska postrojenja
		Stepen realizacije programa jačanja	Nedovoljni kapaciteti za uvođenje i	Urađen i proveden

		kapaciteta	nadzor nad provođenjem zahtjeva iz ekoloških dozvola	program jačanja kapaciteta
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,050	0,203	0,254
4.1.2. Mjera	Smanjenje zagađivanja vazduha iz lokalnih izvora	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja zakona	Postojeći zakon ne reguliše kvalitet čvrstih goriva i peći i kotlova	Usvojen Zakon o zaštiti vazduha koji definiše kvalitet (čvrstih) goriva i zabranjuje prodaju necertifikovanih peći i kotlova
		Status usvajanja modela podsticaja	Ne postoji model podsticaja	Usvojen model podsticanja
		Stepen izgrađenosti sistema	Ne postoji sistem	Izgrađen sistem u skladu sa SECAP-om
		Stepen izgrađenosti sistema	Ne postoji sistem	Izgrađen sistem daljinskog grijanja (u skladu sa SECAP-om)
		Status usvajanja propisa	Postojeći propis je potrebno mijenjati	Usvojen propis o tehničkom prijemu zgrada
		Stepen izgrađenosti infrastrukture	Ne postoje modeli za podsticanje nemotorizovanog prevoza, infrastruktura nerazvijena	Usvojen model i izgrađena minimalna infrastruktura
		Status usvojenosti mehanizama	Ne postoje podsticaji za razvoj javnog prevoza	Usvojeni mehanizmi
		Status izmjene sistema oporezivanja vozila	Postojeći sistem oporezivanja obeshrabruje nabavku i korištenje malozagađujućih vozila	Usvojen unaprijeđeni sistem oporezivanja (u koordinaciji sa državnim i entitetskim nivoom)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		2,1	41	43,1

4.2. Prioritet	**Unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha koji podržava donošenje strateških odluka i informiše građane o kvalitetu vazduha**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj stanica za kvalitet vazduha stavljenih u kontinuirani režim rada	Postoji samo jedna mjerna stanica koja ne radi kontinuirano	Pokrivenost cijele teritorije Brčko distrikta BiH mrežom stanica do 2025. godine
		Stepen informisanosti građana o kvalitetu vazduha	Nedovoljno razvijen sistem informisanja građana o kvalitetu vazduha	Uspostavljen sistem informisanja građana u realnom i integrisanom vremenu o kvalitetu vazduha od 2023. godine
		Funkcionalnost sistema izvještavanja	Ne postoji cjelovit sistem izvještavanja o emisijama zagađujućih materija i GHG-a prema međunarodnim institucijama	Razvijen sistem izvještavanja prema međunarodnim institucijama o emisijama i kvalitetu vazduha do 2025. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,158	1,4	1,5

4.2.1. Mjera	Unapređenje sistema monitoringa vazduha	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade i usvajanja studije	Ne postoji studija	Urađena i usvojena studija (plan) sa definisanim svim elementima iz mjere
		Broj mjernih stanica stavljenih u funkciju	Postoji jedna mjerna stanica	Nabavljena i instalirana oprema – mjerne stanice
		Stepen provedenosti programa jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta u institucijama Brčko distrikta BiH	Ljudski i materijalni kapaciteti institucija Brčko distrikta BiH nedovoljni	Proveden program jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,098	0,889	0,988

4.2.2. Mjera	Razvoj sistema izvještavanja prema međunarodnim institucijama i koordinacija unapređenja sistema informisanja građana o kvalitetu vazduha	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade programa	Nedovoljno razvijen sistem informisanja građana o kvalitetu vazduha	Usvojen program informisanja
		Stepen realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti nadležnih institucija	Proveden program jačanja kapaciteta
		Status izrade plana	Ne postoji Plan sanacije	Urađen i usvojen Plan sanacije kvaliteta vazduha
		Status uspostavljanja informacionog sistema	Ne postoji informacioni sistem	Uspostavljen informacioni sistem za kvalitet vazduha
		Broj polutanata za koji je imenovana referentna laboratorija	Ne postoje referentne laboratorije	Imenovane referentne laboratorije
		Status izrade i usvajanja Zakona o zaštiti vazduha	Postojeći Zakon je potrebno dopuniti	Usvojene dopune Zakona o zaštiti vazduha
		Status usvajanja propisa	Ne postoji poseban propis koji na jasan način definiše način dostavljanja podataka o emisijama	Usvojen propis o načinu dostavljanja podataka o emisijama
		Broj izvještaja o emisijama	Ne postoji izvještavanje o mjerenjima emisija	Urađeni inventari zagađivanja
		Status izrade baznog modela	Ne postoji bazni model za monitoring kvaliteta vazduha	Urađen bazni model za monitoring kvaliteta vazduha za potrebe prostornog planiranja
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,59	0,538	0,597

4.3. Prioritet	**Smanjenje uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte i povećanjem ponora ugljenika**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procenat smanjenja emisija GHG-a	Ne postoji inventar emisija; ukupne emisije u BiH 2014. 26,062 Gg, procjene za Brčko distrikt BiH su 400 Gg u 2016. godini	Smanjenje ukupne emisije GHG-a za 41,85% do 2030. u odnosu na 2013. godinu (cilj preuzet iz SECAP-a)

		Procenat smanjenja emisija GHG-a iz velikih postrojenja	Ne postoji evidencija emisija iz velikih postrojenja	Smanjenje emisije iz velikih postrojenja (ekvivalent EU ETS) za 28,7% do 2030. u odnosu na 2014. godinu (nivo BiH)
		Procenat povećanja ponora	Iznos ponora u 2014. je 6.398 Gg (nivo BiH), ne postoje procjene za Brčko distrikt BiH	Povećanje ponora GHG-a za 10% do 2030. u odnosu na 2014. godinu
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,745	14,1	14,9

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
4.3.1. Mjera	Smanjenje uticaja Brčko distrikta BiH na klimatske promjene	Status izrade i usvajanja Strategije	Nepostojanje integralne Strategije klimatskih promjena	Usvojen Pravilnik
		Stepen realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti Brčko distrikta BiH	Proveden program jačanja kapaciteta
		Status usvajanja uredbe	Ne postoji uredba o mehanizmu monitoringa i izvještavanja	Usvojena uredba o mehanizmu monitoringa i izvještavanja
		Status izrade i usvajanja Zakona o klimatskim promjenama	Ne postoji Zakon o klimatskim promjenama	Usvojen Zakon o klimatskim promjenama
		Status izrade i usvajanja SECAP-a	Ne postoji SECAP	Urađeni i usvojeni SECAP-i
		Status izrade prijedloga	Direktiva o ETS-u nije transponovana	Urađen prijedlog u saradnji sa MVTEO-om
		Status imenovanja institucije	Ne postoji imenovano tijelo za uspostavljanje i rad ETS-a	Imenovana institucija Brčko distrikta BiH
		Status izrade i usvajanja Strategije	Nepostojanje Strategije povećanja ponora ugljenika	Urađena i usvojena Strategija povećanja ponora GHG-a
		Status usvajanja modela	Nepostojanje modela za podsticanje uzgoja brzorastućih energetskih usjeva	Usvojen model za podsticanje uzgoja brzorastućih energetskih

				usjeva na degradiranim zemljištima
		Statis usvajanja mehanizama	Nepostojanje mehanizma i izvora finansiranja	Usvojen mehanizam i izvori finansiranja
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,745	14,1	14,9

4.4. Prioritet	**Jačanje otpornosti na uticaje klimatskih promjena**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Uspostavljenost funkcionalnog i cjelovitog sistema evidencija šteta	Ne postoji sistem evidencije šteta	Uspostavljen sistem evidencije šteta do 2025. godine
		Procenat navodnjavanog poljoprivrednog zemljišta	Mali dio poljoprivrednog zemljišta se navodnjava	Navodnjavanje do 30% poljoprivredog zemljišta do 2032. godine
		Stepen izgrađenosti kapaciteta	Nizak nivo kapaciteta zaštite od požara	Visok nivo izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od požara
		Stepen izgrađenosti kapaciteta	Nizak nivo kapaciteta za zaštitu od poplava	Visok nivo izgrađenosti kapaciteta za zaštitu od poplava
		Uspostavljenost funkcionalnog sistema ranog upozoravanja	Ne postoji sistem koordinacije ranog upozoravanja	Uspostavljen sistem koordinacije ranog upozoravanja do 2025. godine
		Uspostavljenost funkcionalnog i cjelovitog sistema za koordinaciju i praćenje provođenja mjera prilagođavanja klimatskim promjenama	Ne postoji sistem za koordinaciju i praćenje provođenja mjera	Uspostavljen sistem za koordinaciju i praćenje provođenja mjera do 2025. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		1,5	14	15,6

4.4.1. Mjera	Izgradnja institucionalnih kapaciteta i znanja za jačanje otpornosti na klimatske promjene	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status realizacije programa jačanja kapaciteta i unapređenje znanja	Nedovoljno znanje i kapaciteti	Unaprijeđeno znanje i povećan kapacitet kroz provedene programe jačanja kapaciteta
		Status imenovanja tijela	Nepostojanje tijela za vođenje evidencije šteta od klimatskih promjena	Imenovano tijelo za uspostavu sistema i vođenje evidencije šteta
		Status realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za prognoziranje opasnih meteoroloških i hidroloških pojava	Proveden program jačanja kapaciteta
		Status uspostavljanja sistema za koordinaciju	Nepostojanje koordinacije	Definisan način koordinacije
		Status izrade i usvajanja izvještaja o procjeni rizika	Nepostojanje kvartalnih izvještaja	Usvojeni kvartalni izvještaji o procjeni rizika od ekstremnih klimatskih promjena
		Status izrade i usvajanja Akcionog plana	Nepostojanje Akcionog plana	Urađen i usvojen Akcioni plan
		Status uspostavljanja sistema za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Nepostojanje sistema za koordinaciju i praćenje provedbe mjera	Uspostavljen sistem za koordinaciju i praćenje provedbe mjera prilagođavanja klimatskim promjenama
		Status definisanja načina prikupljanja sredstava	Nepostojanje sistema prikupljanja I korištenja sredstava za realizaciju mjera za prilagođavanje klimatskim promjenama	Definisan način prikupljanja i korištenja sredstava za mjere za prilagođavanje klimatskim promjenama
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,041	0,375	0,417
4.4.2. Mjera	Izgradnja infrastrukturnih kapaciteta za jačanje otpornosti na klimatske promjene	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

		Status izrade programa	Nepostojanje programa	Urađen i usvojen program
		Status izrade načina podsticanja	Nedovoljno podsticanje nabavke opreme za navodnjavanje	Definisan način podsticanja
		Status izrade studije	Nepostojanje studije	Izrađene studije
		Status nabavke opreme i broj zaposlenih osoba	Nedovoljan broj zaposlenih i neadekvatna oprema	Nabavljena oprema izaposlen potreban broj osoba
		Status izrade studije	Ne postoji procjena potreba	Urađena i usvojena studija
		Status izgrađenosti kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti	Ojačani institucionalni i infrastrukturni kapaciteti
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		1,5	13,6	15,2

		Indikatori prioriteta	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
4.5. Prioritet	**Povećanje energetske efikasnosti u krajnjoj potrošnji u svim sektorima uz uvođenje podsticajnih mehanizama**	Procenat smanjenja potrošnje finalne energije	U 2019. godini za potrebe potrošača na teritoriji Brčko distrikta BiH nabavljeno je 271.869.917 kWh električne energije (ne postoji adekvatna energetska statistika)	Smanjenje potrošnje finalne energije za 13% do 2030. u odnosu na 2019. godinu
		Procenat smanjenja potrošnje finalne energije u zgradarstvu	Niska efikasnost potrošnje energije u zgradarstvu	Smanjenje potrošnje energije u zgradarstvu za 58% do 2030. u odnosu na 2012. godinu
		Procenat smanjenja potrošnje finalne energije u industriji	Udio industrije u FEC-u 21%	Smanjenje potrošnje finalne energije u industriji za 3,3% do 2030. u odnosu na 2018. godinu
		Procenat smanjenja potrošnje primarne energije	Ne postoje podaci o potrošnji primarne energije	Smanjenje potrošnje primarne energije za 11% do 2030. godine u odnosu na baznu godinu

		Budžet (milion KM)	Ostali izvori (milion KM)	Ukupno (milion KM)
		0,690	10,9	11,6

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
4.5.1. Mjera	Kreiranje povoljnog ambijenta za energetsku efikasnost i smanjenje potrošnje finalne energije	Status izrade i usvajanja zakona	Nepostojanje zakona	Usvojen zakon
		Nivo provođenja kampanje i broj osnovanih savjetodavnih centara	Nizak nivo svijesti o energetskoj efikasnosti, nepostojanje savjetodavnih centara	Osnovana savjetovališta
		Status usvajanja izmjene Zakona o javnim nabavkama	Postojeći Zakon o javnim nabavkama ne omogućava zelene nabavke	Izmijenjen Zakon o javnim nabavkama
		Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o obligacionim shemama	Usvojen propis o obligacionim shemama Brčko distrikta BiH
		Status izrade i usvajanja modela	Ne postoji sistemski model za EE javne rasvjete	Urađen i usvojen model
		Procenat kućanskih aparata na tržištu koji imaju *Energy Labelling*	Ne postoji zvaničan sistem označavanja energetske efikasnosti na uređajima	Usvojen Pravilnik na Zakon o EE
		Stepen izrade SECPA-a	Nepostojanje SECAP-a	Urađen i usvojen model
		Stepen izrade modela	Nepostojanje modela	Usvojen model
		Status usvajanja unaprijeđenog zakona i broj usvojenih pravilnika	Postojeći Zakon o EE nije definisao neke aspekte EE i nedostaju neki pravilnici	Usvojene izmjene i dopune Zakona, usvojeni nedostajući pravilnici
		Status usvajanja i pocenat provedbe strategije	Strategija urađena, ali nije usvojena	Usvojena i provedena strategija obnove zgrada
		Stepen provođenja energetskog audita	Nepostojanje energetskog audita	Proveden energetski audit
		Stepen uspostavljanja mreže	Nepostojanje mreže	Uspostavljena mreža
		Status imenovanja	Nepostojanje energetskog	Imenovan energetski

			menadžera	menadžer
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,145	0,583	0,729
4.5.2. Mjera	Smanjenje potrošnje primarne energije	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o obaveznoj usaglašenosti sa *EcoDesignom*	Usvojen propis (Pravilnik na Zakon o EE)
		Status usvajanja sistema podsticaja	Ne postoji sveobuhvatan sistem u cijeloj Federaciji BiH	Uveden sistem podsticaja
		Procenat smanjenja gubitaka energije u distribuciji toplotne i električne energije	Postojeći gubici, pogotovo u distribuciji toplote, relativno veliki	Smanjeni gubici energije
		Status usvajanja unaprijeđenog sistema subvencionisanja kogeneracije	Ne postoje kvote za podsticanje kogeneracije	Unaprijeđen postojeći sistem subvencionisanja kogeneracije
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,544	10,3	10,8

4.6. Prioritet	**Povećanje udjela obnovljivih izvora energije uz uvođenje pravednog sistema podsticaja**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procenat udjela OIE-ova u FEC-u	Udio OIE-ova u 2018. 35,97%	Udio OIE-ova u FEC-u 43,75% do 2030. godine
		Procenat udjela OIE-ova u proizvodnji električne energije	Električna energija se uvozi u Brčko distriktu BiH, nema značajne proizvodnje	Udio OIE-ova u proizvodnji električne energije 46% do 2030. (proizvodnja u Brčko distriktu BiH i nabavka – uvoz)
		Procenat udjela OIE-ova u transportu	Udio OIE-ova u 2018. ispod 1%	Udio OIE-ova u transportu 9% do 2030. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,528	9,8	10,4

4.6.1. Mjera	Kreiranje povoljnog ambijenta za obnovljive izvore energije	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade i usvajanja zakona	Postojeći zakon je potrebno ažurirati	Usvojen Zakon o OIE-ovima
		Status usvajanja dopunjenog zakona	Postojeći Zakon o OIE-ovima ne predviđa podsticaje za korištenje OIE-ova za grijanje i hlađenje	Usvojen dopunjen Zakon o OIE-ovima koji će podsticati korištenje OIE-ova za grijanje i hlađenje
		Status usvajanja propisa	Ne postoji propis o dokazivanju porijekla energije	Usvojen propis o dokazivanju porijekla energije
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,008	0,035	0,044
4.6.2. Mjera	Povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije i u transportu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja zakona	Postojeći zakon ne predviđa podsticaje za građansku energiju	Usvojen dopunjen Zakon o OIE-ovima
		Status izrade i usvajanja procedura	Postojeće procedure treba ažurirati	Reformisane procedure izdavanja dozvola
		Broj kataloga	Ne postoje katalozi kriterija	Usvojeni katalozi kriterija za sve OIE-ove
		Status usvajanja zakona	Postojeći zakon ne predviđa podsticaje za korištenje solarne energije u novim zgradama	Usvojen dopunjen Zakon o OIE-ovima
		Status izrade i usvajanja studije	Ne postoji sveobuhvatna analiza	Urađena i usvojena studija
		Status usvajanja modela podsticaja	Ne postoji bilo kakav način podsticaja za hibridna, električna i *plug-in* putnička vozila	Usvojen model podsticaja
		Stepen izrade i usvajanja propisa	Postojeću Odluku treba ažurirati	Usvajanje propisa – dopune Zakona o OIE-ovima (kvalitet tečnih goriva – državni nivo)
		Broj kilometara izgrađenih	Nedovoljno razvijena infrastruktura	Izgrađena minimalna

		biciklističkih i pješačkih staza		infrastruktura
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,519	9,8	10,3

4.7. Prioritet	**Smanjenje svjetlosnog zagađenja**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status usvajanja zakonodavnog okvira	Nepostojanje zakonodavnog okvira o svjetlosnom zagađenju	Usvojen zakonodavni okvir
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,027	0,109	0,137

4.7.1. Mjera	Usvajanje zakonodavnog okvira za regulisanje svjetlosnog zagađenja	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status izrade i usvajanja Pravilnika	Pravilnik predviđen Zakonom o zaštiti životne sredine	Urađen i usvojen Pravilnik
		Stepen realizacije programa jačanja kapaciteta	Nedovoljni kapaciteti za regulisanje svjetlosnog zagađenja	Proveden program jačanja kapaciteta
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,027	0,109	0,137

9.2.5. Hemijska bezbjednost i buka

Redni broj i oznaka	**NAZIV**	**INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI**		
5. Strateški cilj	**Očuvanje ljudskog zdravlja, poboljšanje dobrobiti i kvaliteta života za sve**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima	ND	ND
		Procenat stanovnika izloženih buci, prema razredima buke i starosnim	ND	ND

		grupama		
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,576	1,3	1,9

		Indikatori prioriteta	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
5.1. Prioritet	**Uspostavljanje zakonodavnog okvira upravljanja hemikalijama u skladu sa potpisanim međunarodnim ugovorima, te pravnom tekovinom EU iz oblasti hemijske bezbjednosti, te usklađen na svim nivoima vlasti u BiH**	Stepen transpozicije EU zakonodavstva: REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), PIC (Uredba (EU) br. 649/2012), Uredba o POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021)	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju EU zakonodavstva (2021.)	Djelimična transpozicija EU zakonodavstva i to: REACH (Uredba (EU) br. 1907/2006), CLP (Uredba (EU) br. 1272/2008), PIC (Uredba (EU) br. 649/2012) i Uredba o POPs (Uredba (EU) br. 2019/1021). (2027.)
		Stepen transpozicije Uredbe o stavljanju u promet i upotrebu biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/2012).	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju Uredbe o stavljanju u promet i upotrebi biocidnih proizvoda (2021.)	Djelimična transpozicija Uredbe o stavljanju u promet i upotrebi biocidnih proizvoda (Uredba (EU) br. 528/2012) (2025.)
		Stepen transpozicije Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) -(2021.)	Djelimična transpozicija Uredbe o živi (Uredba (EU) br. 2017/852) (2026.)
		Stepen transpozicije EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine/okoliša azbestom	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine/okoliša azbestom (2021.)	Djelimična transpozicija EU direktive 87/217/EEZ o prevenciji i redukciji zagađenja životne sredine/okoliša azbestom (2026.)
		Stepen transpozicije Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorisanim	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ	Djelimična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o supstancama koje oštećuju ozonski sloj i

		gasovima sa efektom staklene bašte	517/2014 o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte (2021.)	Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte (2025.)
		Stepen transpozicije SEVESO III direktive	Ne postoji zakonski osnov za transpoziciju	Djelimična transpozicija SEVESO III direktive (2028.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,218	0	0,218

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
5.1.1. Mjera	Uspostavljanje zakonskog osnova za transpoziciju EU zakonodavstva iz oblasti hemijske bezbjednosti, te Minamata konvencije	1.1. Status Zakona o hemikalijama	Ne postoji Zakon o hemikalijama	Usvojen Zakon o hemikalijama (2023.)
		1.2. Status podzakonskih akata propisanih Zakonom o hemikalijama (17 pravilnika iz oblasti hemijske bezbjednosti, 2 pravilnika iz oblasti zaštite na radu pri rukovanju sa hemikalijama, Spisak klasifikovanih supstanci i Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci)	Ne postoje podzakonski akti propisani Zakonom o hemikalijama	Usvojeni podzakonski akti propisani Zakonom o hemikalijama (17 pravilnika iz oblasti hemijske bezbjednosti, 2 pravilnika iz oblasti zaštite na radu pri rukovanju sa hemikalijama, Spisak klasifikovanih supstanci i Spisak posebno zabrinjavajućih supstanci) (2026.)
		2.1. Status Zakona o biocidima	Ne postoji Zakon o biocidima	Usvojen Zakon o biocidima (2024.)
		2.2. Status podzakonskih akata propisanih Zakonom o biocidima (14 pravilnika)	Ne postoje podzakonski akti propisani Zakonom o biocidima	Usvojeni podzakonski akti propisani Zakonom o biocidima (14 pravilnika) (2026.)
		3. Status podzakonskih akata o zabrani upotrebe žive i ograničenju	Ne postoji podzakonski akt kojim se osigurava zabrana upotrebe žive i	Usvojen podzakonski akt kojim će se osigurati

		stavljanja na tržište proizvoda koji sadrže živu i jedinjenja žive	ograničava stavljanje na tržište proizvoda koji sadrže živu i jedinjenja žive	zabrana upotrebe žive i ograničiti stavljanje na tržište proizvoda koji sadrže živu i jedinjenja žive (2025.)
		4. Status podzakonskih akata o zabrani proizvodnje, stavljanja na tržište i upotrebe proizvoda koji sadrže azbestna vlakna	Ne postoji podzakonski akt o zabrani proizvodnje, stavljanja na tržište i upotrebe proizvoda koji sadrže azbestna vlakna	Usvojen podzakonski akt kojim će se zabraniti proizvodnja, stavljanje na tržište i upotreba proizvoda koji sadrže azbestna vlakna (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,208	0	0,208
5.1.2. Mjera	Djelimična transpozicija SEVESO III direktive u zakonodavstvo Brčko distrikta BIH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Status zakonskog osnova i Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Postoji zakonski osnov (Zakon o zaštiti životne sredine) za transpoziciju SEVESO III direktive, ali ne postoji Pravilnik o registru postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Izrađen i objavljen Pravilnik o registru postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance kojim je propisan sadržaj i način vođenja Registra; (2027.)
		1.2. Status Uredbe/Pravilnika o sprečavanju velikih nesreća koje uključuju opasne supstance	Ne postoji Uredba/Pravilnik, te nije uspostavljen sistem prijave opasnih supstanci i uslova skladištenja SEVESO postrojenja	Usvojena Uredba/Pravilnik o sprečavanju velikih nesreća koje uključuju opasne supstance (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,009	0	0,009
5.1.3. Mjera	Implementacija Montrealskog protokola, Kigali amandmana i djelimična transpozicija Uredbe (EZ) br. 1005/2009 o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i Uredbe EZ 517/2014 o određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Kompletnost pravnog okvira za implementaciju zahtjeva Kigali amandmana Uredbe EZ 517/2014 o	Na snazi je Pravilnik o postepenom isključivanju supstanci koje oštećuju ozonski omotač (30/06), te je	Usvojen Pravilnik o upravljanju supstancama koje oštećuju ozonski

		određenim fluorisanim gasovima sa efektom staklene bašte u smislu upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač	transpozicija Montrealskog protokola na visokom nivou dok transpozicija Kigali amandmana nije ni započela	omotač (2024.)
		2. Status podzakonskih akata o obrazovanju servisera (u smislu uspostavljanja certifikovanja i programa osposobljavanja za poslove i osobe uključene u ugrađivanje, servisiranje, održavanje, popravljanje ili stavljanje izvan pogona opreme F-gasova) i kriterijima za imenovanje centra za obrazovanje servisera	Ne postoji podzakonski akt o obrazovanju servisera i kriterijima za imenovanje centra za obrazovanje servisera	Usvojen propis kojim će se omogućiti obrazovanje servisera i propis kojim će se propisati kriteriji za imenovanje centra za obrazovanje servisera (2024.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0	0

		Indikatori prioriteta	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
5.2. Prioritet	**Uspostavljanje održivog sistema upravljanja hemikalijama i implementacije propisa iz pravne tekovine EU u oblasti hemijske bezbjednosti**	Status registracije hemikalija i prometovanja hemikalija privrednika Brčko distrikta BiH	Ne postoji sistem registracije hemikalija, čime je onemogućeno ravnopravno prometovanje hemikalija privrednika Brčko distrikta BiH u odnosu na privrednike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH (2021.)	Uspostavljen sistem registracije hemikalija i ravnopravnog prometovanja hemikalija privrednika Brčko distrikta BiH u odnosu na privrednike u Republici Srpskoj i Federaciji BiH (2027.)
		Status Registra i inventara većih nesreća	Nije uspostavljen Registar i inventar većih nesreća (2021.)	Uspostavljen sistem Registra i inventara većih nesreća (2031.)
		Nivo izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu s pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja	Nije uspostavljeno izvještavanje po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja u skladu s pravnom tekovinom EU u	Uspostavljen sistem izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-

		supstancama koje oštećuju ozonski omotač	oblasti upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2021.)	uređaja u skladu s pravnom tekovinom EU u oblasti upravljanja supstancama koje oštećuju ozonski omotač (2028.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,080	0,232	0,312

5.2.1. Mjera	Uspostava registracije hemikalija i biocida, te definisanje uslova za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1, Status Inventara hemikalija	Ne postoji Inventar hemikalija	Objavljen i redovno ažuriran Inventar hemikalija (2026.)
		1.2. Registar proizvođača i uvoznika hemikalija	Ne postoji Registar proizvođača i uvoznika hemikalija	Formiran Registar proizvođača i uvoznika hemikalija (2026.)
		2. Status spiska biocida	Ne postoji spisak biocida	Objavljen i redovno ažuriran spisak biocida (2028.)
		3.1. Plan i program obuke savjetnika za hemikalije i kontinuirane dodatne edukacije	Ne postoji Plan i program obuke savjetnika za hemikalije i kontinuirane dodatne edukacije	Izrađen Plan i program obuke savjetnika za hemikalije i kontinuirane dodatne edukacije (2025.)
		3.2. Status definisanih uslova za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije i njihove dužnosti	Ne postoje definisani uslovi za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije i njihove dužnosti	Propisani uslovi za obavljanje poslova savjetnika za hemikalije i njihove dužnosti (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,005	0	0,005
5.2.2. Mjera	Uspostavljanje Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Status Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne supstance	Ne postoji Registar postrojenja u kojima su prisutne opasne	Izrađen i objavljen Registar postrojenja u kojima su

			supstance	prisutne opasne supstance (2030.)
		1.2. Status prijave opasnih supstanci i uslova skladištenja SEVESO postrojenja	Nije uspostavljen sistem prijave opasnih supstanci, njihovih količina i uslova skladištenja SEVESO postrojenja	Dostupni podaci o vrsti opasnih supstanci, njihovih količina i prijavljeni rizici po stanje sigurnosti SEVESO postrojenja (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,016	0	0,016
5.2.3. Mjera	Uspostavljanje sistema izvještavanja po pitanju registracije i servisa rashladne opreme i KGH-uređaja	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Nivo tehničkih uslova za unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja	Ne postoje tehnički uslovi za unos podataka u baze podataka o servisnim radionicama, rashladne opreme i KGH-uređaja	Formirana baza podataka/registar uređaja koji sadrži SOOO-e i zamjenske supstance (2031.)
		2.1. Status plana i programa za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i edukacionih centara za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja	Ne postoji plan i program za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja i nisu imenovani edukacioni centri za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja	Izrađen plan i program i imenovani edukacioni centri za obuku servisera rashladnih i KGH-uređaja (2025.)
		2.2. Stepen obučenosti servisera	Nije uspostavljena obuka servisera	Obučeni serviseri sa certifikatom/uvjerenjem (2031.)
		3. Broj registrovanih operatera/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i servisnih radionica	Nema registrovanih operatera/vlasnika uređaja i KGH-uređaja i servisnih radionica	Registrovano 60% operatera i KGH-uređaja u bazi podataka i 100% servisnih radionica (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,058	0,232	0,290

5.3. Prioritet	**Unaprijediti kapacitete i kompetencije javnih službi u oblasti hemijske bezbjednosti**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

		Status Odsjeka (Pododjeljenja) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge Vlade BD BiH	Nije osnovan Odsjek za hemikalije; (2021)	Osnovan Odsjek (Pododjeljenje) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge sa najmanje jednom zaposlenom osobom isključivo na provedbi zakonodavstva o hemijskim i biocidnim proizvodima;; (2023)
		Nivo sistema prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih /BDBIH centara za kontrolu trovanja u BIH.	Nije uspostavljen sistem prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih /BDBIH centara za kontrolu trovanja u BIH.	Uspostavljen sistem prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama koji uključuje imenovanje, koordinaciju i razmjenu podataka između entitetskih /BDBIH centara za kontrolu trovanja u BIH. (2027)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,184	0,444	0,629

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
5.3.1. Mjera	Jačanje tehničkih i kadrovskih kapaciteta Vlade Brčko distrikta BiH	a) Status Odsjeka (Pododjeljenja) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge;	Nije osnovan Odsjek za hemikalije;	Osnovan Odsjek (Pododjeljenje) za hemikalije pri Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge; (2023)
		b) Nivo ljudskih kapaciteta na poslovima hemijske bezbjednosti;	Nedovoljan broj raspoloživog osoblja na poslovima primjene budućeg Zakona o hemikalijama i	Najmanje jedna osoba zaposlena isključivo na provedbi zakonodavstva o

			Zakona o biocidima;	hemijskim i biocidnim proizvodima; (2023)
		c) Nivo tehničkih kapaciteta na poslovima hemijske bezbjednosti;	Nije uspostavljen informacioni alat za vođenje Integralnog inventara hemikalija	Uspostavljen efikasan i siguran informacioni alat za efikasno vođenje Integralnog inventara hemikalija i obezbjeđena IT podrška, koja će bazu održavati i nadograđivati. (2024)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,184	0,430	0,615

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		a) Status Centra za kontrolu trovanja za BDBIH;	Nije formalno imenovano pravno lice za kontrolu trovanja (CKT);	Izvršeno imenovanje Centra za kontrolu trovanja za BDBIH; (2027)
5.3.2. Mjera	Uspostaviti sistem prevencije, liječenja i obavještavanja i koordinacije u slučajevima trovanja hemikalijama	a1) Stepen obučenosti lica Centra nadležnog za kontrolu trovanja u slučaju osnivanja vlastitog Centra za kontrolu trovanja za BDBIH;	Nizak stepen obučenosti - nije formalno imenovano pravno lice za kontrolu trovanja (CKT);	Visok stepen obučenosti lica Centra za kontrolu trovanja; (2026)
		b) Broj sastanaka između imenovane osobe MCP i predstavnika entitetskih/BD BIH centara za kontrolu trovanja;	Nema sastanaka - nije formalno imenovano pravno lice za kontrolu trovanja (CKT);	Održan najmanje jedan sastanak na godišnjem nivou od 2027. god. između entitetskih/BD BIH centara za kontrolu trovanja uz prisustvo predstavnika MCP; (2031)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,013	0,013

		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
5.4. Prioritet	**Unapređenje znanja korisnika hemikalija i biocida i opšte javnosti u oblasti upravljanja hemikalijama**	Učestalost oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima za 20% do 2030. godine	Nema podataka (2021.)	Smanjen nivo učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima za 20% (2030.)
		Status inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima (2021.)	Uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima (2024.)
		Broj prekršajnih naloga koji uključuju uzrok u oblasti hemikalija i biocida	Nema podataka jer nije uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima (2021.)	Broj prekršajnih naloga, unapređenjem znanja korisnika hemikalija i biocida, svesti na prihvatljiv nivo (u poređenju sa okruženjem) (2032.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,014	0,096	0,110

		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
5.4.1. Mjera	Smanjenje nivoa učestalosti oboljenja ili smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima	1. Status prikupljanja podataka o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima, podjeljen po rodnim i starosnim grupama	Ne prikupljaju se podaci o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja hemijskim proizvodima, podjeljeni po rodnim i starosnim grupama	Uspostavljena nova metodologija izrade statističkog izvještaja objavljenog u Statističkom godišnjaku koji će uključiti podatke o slučajevima smrti zbog trovanja uslijed neadekvatnog rukovanja

				hemijskim proizvodima, podjeljen po rodnim i starosnim grupama (2024.)
		2.1. Broj kampanja nadležne institutcije koja će upućivati na štetno djelovanje pojedinih hemikalija i hemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Ne postoje kampanje niti zakonski okvir	Jedna kampanja u toku kalendarske godine (počev od 2022. godine) Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH koja će upućivati na štetno djelovanje pojedinih hemikalija i hemijskih prozvoda na zdravlje stanovništva uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)
		2.2. Broj zajedničkih kampanja nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata (Republika Srpska, Federacija BiH i Brčko distrikta BiH) o rizicima koji proizilaze iz upotrebe hemikalija, radi zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Ne postoje kampanje niti zakonski okvir	Jedna zajednička kampanja u toku tri kalendarske godine nadležnih entitetskih/distriktskih ministarstava i Inspektorata (počev od 2023. godine) o rizicima koji proizilaze iz upotrebe hemikalija, radi zaštite zdravlja ljudi, uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)
		3.1. Status odluke o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione	Ne postoji odluka	Donesena odluka o dodjeljivanju granta za organizacije civilnog

		centre kojim bi se podržale aktivnosti u oblasti hemijske bezbjednosti		društva, istraživačke i edukacione centre kojim bi se podržale aktivnosti u oblasti hemijske bezbjednosti (2023.)
		3.2. Status javnog poziva za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione centre na temu podizanja svijesti stanovništva o hemijskoj bezbjednosti	Nije raspisan javni poziv	Raspisan javni poziv na godišnjem nivou (počev od 2024. godine) za organizacije civilnog društva, istraživačke i edukacione centre na temu podizanja svijesti stanovništva o hemijskoj bezbjednosti (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,010	0,096	0,107
5.4.2. Mjera	Uspostavljanje inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Status inspekcijskog nadzora u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima	Uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidima (2024.)
		1.2. Sistem praćenja broja prekršajnih naloga u oblasti hemikalija i biocida	Nema prekršajnih naloga u oblasti hemikalija i biocida jer nije uspostavljen inspekcijski nadzor	Uspostavljen Registar prekršajnih naloga u oblasti upravljanja hemikalijama radi praćenja broja i uzroka prekršajnih naloga (2031.)
		2. Status održavanja dodatnih obuka lica zaduženih za pravilno upravljanje hemikalijama	Ne postoje obuke	Izvršene kontinuirane i dodatne obuke lica zaduženih za pravilno upravljanje hemikalijama (savjetnika za hemikalije) po planu i programu obuke

				savjetnika za hemikalije (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,003	0	0,003

5.5. Prioritet	**Uspostavljanje zakonodavnog okvira i jasne institucionalne nadležnosti kojima se reguliše pravna tekovina EU iz oblasti buke u životnoj sredini**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ	Nije uspostavljen zakonodavni okvir i institucionalna nadležnost o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ (2021.)	Uspostavljen zakonodavni okvir i institucionalna nadležnost o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u životnoj sredini uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,025	0	0,025

5.5.1. Mjera	Uspostavljanje zakonodavnog okvira i institucionalne nadležnosti o procjeni i upravljanju bukom i emisiji buke u životnu sredinu uzrokovane opremom za upotrebu na otvorenom, prema zahtjevima Direktiva 2002/49/EZ i 2000/14/EZ	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status Zakona o zaštiti od buke	Ne postoji Zakon o zaštiti od buke	Usvojen Zakon o zaštiti od buke sa jasnim institucionalnim nadležnostima, a u skladu sa zahtjevima Direktive 2002/49/EZ (2024.)
		2. Status podzakonskih akata koji proizilaze iz Zakona o zaštiti od buke	Ne postoje podzakonski akti	Usvojeni podzakonski akti koji proizilaze iz Zakona o zaštiti od buke (2026.)
		3. Status podzakonskih akata vezanih	Ne postoje podzakonski akti	Usvojeni podzakonski akti

		za emisiju buke u životnu sredinu uzrokovanu opremom za upotrebu na otvorenom		vezani za emisiju buke u životnu sredinu uzrokovanu opremom za upotrebu na otvorenom (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,025	0	0,025

5.6. Prioritet	**Unaprijeđeno strateško planiranje i monitoring buke u oblasti životne sredine**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status strateške karte buke za petogodišnji period	Ne postoji izrađena strateška karta buke za petogodišnji period (2021.)	Izrađena strateška karta buke za petogodišnji period (2027.)
		Status Akcionog plana upravljanja bukom za petogodišnji period	Ne postoji Akcioni plan upravljanja bukom za petogodišnji period (2021.)	Izrađen Akcioni plan upravljanja bukom za petogodišnji period (2029.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,053	0,212	0,265

5.6.1. Mjera	Izrada karata buke i akcionih planova upravljanja bukom	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Broj i dužina cestovnih dionica sa više od 3 miliona prelaza godišnje	Nije poznat zvaničan broj i dužina cestovnih dionica sa više od 3 miliona prelaza godišnje	Analizom cestovnog saobraćaja utvrđen zvaničan broj i dužina cestovnih dionica sa više od 3 miliona prelaza godišnje u cilju postavljanja prioriteta u izradi karata buke (2025.)
		1.2. Broj stanovnika izloženih većim nivoima buke	Ne postoje zvanični podaci; Brčko distrikt BiH po posljednjem popisu stanovništa ima 83.516 stanovnika, te ne podliježe obavezi izrade karte	Izvršena i javno objavljena procjena broja stanovnika izloženih većim nivoima buke, prema razredima

			buke na osnovu broja stanovnika u aglomeraciji (> 100000)	buke i starosnim grupama (2026.)
		1.3. Karta buke za naseljena područja grada Brčkog	Ne postoji karta buke	Izrađena karta buke za analizom odabrana urbana područja Brčkog (2026.)
		1.4. Karte buke za dionice cestovnog saobraćaja	Ne postoje karte buke za dionice cestovnog saobraćaja	Izrađene karte buke za analizom odabrane dionice cestovnog i željezničkog saobraćaja (2027.)
		2. Akcioni planovi upravljanja bukom za petogodišnji period	Ne postoje Akcioni planovi upravljanja bukom	Izrađeni Akcioni planovi upravljanja bukom za petogodišnji period, a koji će se zasnivati na ulaznim podacima i rezultatima strateških karata buke (2029.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,053	0,212	0,265

5.7. Prioritet	**Unapređenje znanja javnosti o negativnim uticajima buke, upravljanju bukom u životnoj sredini, te njihovoj ulozi u postupku odlučivanja**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen informisanja javnosti o buci i njenim efektima naročito u zonama sa povećanim nivoima buke	Nema informisanja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama sa povećanim nivoima buke (2021.)	Uspostavljen mehanizam i način informisanja javnosti o buci i njenim učincima naročito u zonama sa povećanim nivoima buke (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,203	0,203

5.7.1. Mjera	Uspostavljanje mehanizama i načina informisanja javnosti o buci i njenim efektima	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

	naročito u zonama sa povećanim nivoima buke	1. Status informacionog sistema koji će pored grafičkog (GIS zasnovanog) prikaza karata buke sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci po određenim razredima i dobnim grupama stanovništva	Nije uspostavljen informacioni sistem	Izrađen jedinstveni informatički sistem prezentacije karte buke (GIS zasnovanog) koji će sadržavati podatke o izloženosti stanovništva buci, po određenim razredima i dobnim grupama stanovništva (2027.)
		2.1. Broj sprovedenih kampanja o štetnosti buke na zdravlje od strane nadležnih institucija	Kampanje se ne sprovode	Organizovana kampanja o štetnosti buke, minimalno jedna u periodu od pet godina, od strane nadležnih institucija (2031.)
		2.2. Broj kampanja na nivou zdravstvenih institucija o rizicima uticaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva	Kampanje se ne sprovode	Provedene najmanje dvije kampanje na nivou zdravstvenih institucija o rizicima uticaja buke na zdravlje, kao i preventivnim mjerama koje se mogu implementirati uzevši u obzir aspekte rodne ravnopravnosti, društvene jednakosti i siromaštva (2031.)
		3. Status odluke o dodjeljivanju granta za projekte podizanja svijesti javnosti u oblasti buke u životnoj sredini	Ne postoji odluka	Usvojena odluka o dodjeljivanju granta za projekte podizanja svijesti javnosti u oblasti buke u životnoj sredini namijenjenog za nevladine organizacije, udruženja

				građana i sl. (2031.)
		4. Broj displeja uz saobraćajnice u gradskom području za trenutno mjerenje i prikazivanje nivoa buke	Ne postoje postavljeni displeji	Postavljeni displeji za prikaz izmjerene trenutne buke na najprometnijim saobraćajnicima i u blizini vrtića, škola i bolnice (2027.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,203	0,203

5.8. Prioritet	**Unapređenje kapaciteta i kompetencija javnih službenika u oblasti upravljanja bukom**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo tehničkih kapaciteta i kompetencija nadležnih institucija u oblasti upravljanja bukom	Nedovoljni tehnički kapaciteti i kompetencije nadležnih institucija u oblasti upravljanja bukom (2021.)	Unaprijeđeni tehnički kapaciteti i kompetencije nadležnih institucija u oblasti upravljanja bukom (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,163	0,163

5.8.1. Mjera	Uspostavljanje mehanizama i načina informisanja javnosti o buci i njenim efektima naročito u zonama sa povećanim nivoima buke	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Nivo stečenog iskustva i znanja u strateškom mapiranju buke u dijelovima grada ili uz neku od saobraćajnica	Nedostaje iskustvo i znanje u strateškom mapiranju buke u dijelovima grada ili uz neku od saobraćajnica	Sproveden pilot-projekat strateškog mapiranja buke u dijelovima grada, kao i uz neku od glavnih saobraćajnica radi sticanja stručnih i tehničkih kompetencija (2026.)
		2. Status plana i programa obuke javnih službenika u oblasti buke u životnoj sredini	Ne postoji plan i program obuke javnih službenika u oblasti buke u životnoj sredini	Organizovana i izvršena obuka po usvojenom planu i programu obuke javnih službenika u oblasti buke u

				životnoj sredini (2024.)
		3. Status inspekcijskog nadzora u oblasti buke u životnoj sredini	Nije uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti buke u životnoj sredini	Uspostavljen inspekcijski nadzor u oblasti buke u životnoj sredini (2024.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,163	0,163

9.2.6. Održivo upravljanje resursima

Redni broj i oznaka	**NAZIV**	**INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI**		
6. Strateški cilj	**Osiguravanje održivog korištenja prirodnih resursa**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procenat površine pod šumama posebne namjene	Pod šumama posebne namjene nalazi se mali procenat šuma u vlasništvu Brčko distrikta BiH (2021.)	Povećana površina pod šumama posebne namjene do 5% od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta Brčko distrikta BiH do 2030. godine
		Stepen uspostave sistema za održivo upravljanje zemljištem i dostizanja neutralnosti degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji stepen uspostave sistema za održivo upravljanje zemljištem u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou	Uspostavljen sistem za zaštitu, uređenje, korištenje, monitoring i unapređenje kvaliteta zemljišta do 2030. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		1,8	9,6	11,5

6.1. Prioritet	**Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima u Brčko distriktu BiH, adekvatno vrednovanje šumskih resursa, kao i integracije rodno osjetljive problematike i klimatskih promjena**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen ažurnosti zakonskog i strateškog okvira za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima	Zakonski i strateški okvir za održivo upravljanje šumama i šumskim resursima nije u dovoljnoj mjeri ažuriran kada je u pitanju održivo	Kreiran unaprijeđen zakonski i strateški okvir za održivo upravljanje šumama i šumskim

			upravljanje šumama i šumskim resursima	resursima do 2025. godine
		Procenat površine pod šumama posebne namjene	Pod šumama posebne namjene nalazi se mali procenat šuma u vlasništvu Brčko distrikta BiH (2021.)	Povećana površina pod šumama posebne namjene do 5% od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta Brčko distrikta BiH do 2030. godine
		Status institucionalnog okvira za održivo gazdovanje šumskim resursima u Brčko distriktu BiH	Dosadašnji status institucionalnog okvira za održivo gazdovanje šumskim resursima nije na zadovoljavajućem nivou (2021.)	Uspostavljen operativni institucionalni okvir za održivo gazdovanje šumskim resursima u Brčko distriktu BiH do 2031. godine
		Status monitoringa zdravstvenog stanja šuma Brčko distrikta BiH	Na području Brčko distrikta BiH ne postoji sistematsko i funkcionalno praćenje zdravstvenog stanja šuma (2021.)	Uspostavljen funkcionalan redovan monitoring zdravstvenog stanja šuma do 2025. godine.
		Površina šuma zahvaćena požarima u Brčko distriktu BiH (ha).	Za protekli period u Brčko distriktu BiH registrovan je broj od 9 požara, opožareno 156,73 ha svih šuma. Svi registrovani požari bili su prizemni i utvrđena je šteta u iznosu od 1.350.230 KM (Izvor: Šumskoprivredna osnova za šume u vlasništvu Brčko distrikta BiH sa rokom važenja od 01. 01. 2021. do 31. 12. 2030.)	Obezbijeđena povećana prohodnost šuma, šume Brčko distrikta BiH kapacitirane za rano otkrivanje i sprečavanje požara, za najmanje 50% u odnosu na sadašnje stanje do 2026. godine.
		Površina (u procentima i u ha) pod visokim šumama u Brčko distriktu BiH	Ukupna površina izdanačkih šuma za Š.P.P. Brčko distrikt BiH iznosi 989,42 ha, od toga neminirana površina iznosi 871,67 ha, a minirana 117,75 ha. Goleti zauzimaju 6,41 ha (Izvor: Šumskoprivredna osnova za šume u	Povećan udio visokih šuma u Brčko distriktu BiH za 20% i pošumljeno 10% sadašnjih goleti Brčko distrikta BiH do 2030. godine

			vlasništvu Brčko distrikta BiH sa rokom važenja od 01. 01. 2021. do 31. 12. 2030.)	
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,278	2,5	2,7

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
6.1.1. Mjera	Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje šumama	1. Status podzakonskih akata	Brčko distrikt BiH nema podzakonske akte kojima se propisuje sadržaj i način izrade šumskoprivrednih osnova za privatne i državne šume na principima multifunkcionalnosti i zaštite biodiverziteta, obuhvat i metodologija monitoringa zdravstvenog stanja šuma, praćenje indikatora održivog korištenja šuma i izvještavanje, izdavanje licenci za sakupljače nedrvnih šumskih proizvoda	Usvojeni inovirani i novi podzakonski akti (2025.)
		2. Status izrade Šumarskog programa i Akcionog plana	Brčko distrikt BiH nema izrađen šumarski program i Akcioni plan	Usvojen Šumarski program i usvojen Akcioni plan (2023.)
		3. Status postojanja principa i kriterija održivog upravljanja šumama	Brčko distrikt BiH nije utvrdio principe i kriterije održivog upravljanja, osjetljive na pitanja društvene nejednakosti, slijedom EU Strategije za šume, Evropskog zelenog plana i mape puta	Principi i kriteriji usvojeni i provedena obuka osoblja Odjeljenja za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, te šumskih uprava za primjenu principa u strateško-planski okvir (2023.)
		4. Status izrade Strategije održivog upravljanja šumskim resursima Brčko	Brčko distrikt BiH nema Strategiju održivog upravljanja šumskim	Usvojena Strategija održivog upravljanja

		distrikta BiH	resursima	šumskim resursima (2025.)
		5. Status sistema monitoringa u šumarstvu Brčko distrikta BiH	Provođenje monitoringa u šumarstvu Brčko distrikta BiH nije na zadovoljavajućem nivou. Za sada se provodi monitoring samo za prvi nivo	Unaprijeđen sistem monitoringa šuma i šumskog zemljišta sa obuhvaćenim indikatorima za drugi nivo (2030.)
		6.. Status nove metodologije izrade šumskoprivrednih osnova	Sadašnja metodologija izrade šumskoprivrednih osnova nije zadovoljavajuća, sa aspekta znanja i vještina za planiranje po ostalim šumskim funkcijama, planiranje korištenja biomase i ostalih šumskih proizvoda, kao i zaštitne uloge šuma	Provedena obuka osoblja nadležnog za upravljanje šumskim resursima, u Odjeljenju za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, te u projektantskim kućama za primjenu metodologije. Urađena 1 šumskoprivredna osnova, po novoj metodologiji, u jednoj gazdinskoj jedninici ŠPP Brčko distrikta BiH kao (demonstrativni) pilot-projekat (2025.)
		7. Status primjene nove metodologije i broj gazdinskih jedinica ŠPP Brčko distrikta BiH u kojim je primijenjena	Ni u jednoj gazdinskoj jedinici ŠPP-a nije primijenjena nova metodologija (0)	Izvršena obuka vlasnika privatnih šuma i demonstrirana primjena nove metodologije u obje (2) gazdinske jedinice ŠPP-a Brčko distrikta BiH.
		8. Status postojanja pravnog akta za proglašenje šuma posebne namjene	Brčko distrikt BiH još uvijek nema usvojen pravni akt o proglašenju šuma za šume posebne namjene	Usvojen pravni akt (2026.)
		9. Status proglašenja šuma za šume posebne namjene	U Brčko distriktu BiH još uvijek nema izdvojene šume posebne namjene	5% šuma Brčko distrikta BiH proglašeno šumama posebne namjene (2030.)
		10. Status postojanja Pravilnika za monitoring zdravstvenog stanja šuma	Nije još uvijek izrađen Pravilnik o metodologiji uzorkovanja za	Donesen (usvojen) metodološki Pravilnik i

			monitoring zdravstvenog stanja šuma u Brčko distriktu BiH	utvrđena mreža monitoring tačaka (2023.)
		11. Status obuke za vršenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma	Osoblje zaposleno, a nadležno za vršenje monitoringa zdravstvenog stanja šuma u gazdinskim jedinicama nema još uvijek dovoljno znanja	Izvršena obuka gazdinskih jedinica (G.J.) ŠPP-a Brčko distrikta BiH o vršenju monitoringa u skladu sa usvojenom metodologijom (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,094	0,851	0,946
6.1.2. Mjera	Povećanje prohodnosti šuma, kapacitiranje šumskih gazdinstava za rano otkrivanje i sprečavanje požara. Smanjenje broja požara i opožarene površine u šumama za 50% do 2026. godine u odnosu na sadašnje stanje	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status izrade planova izgradnje protivpožarnih prosjeka	Nema izrađenih i usvojenih planova izgradnje protivpožarnih prosjeka za šume Brčko distrikta BiH	Urađeni i usvojeni planovi izgradnje protivpožarnih prosjeka s elementima šumskih puteva za područja obje gazdinske jedinice ŠPP-a Brčko distrikta BiH (2023.)
		2. Status postojanja protivpožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema zadovoljavajući nivo izgradnje protivpožarnih prosjeka u šumama.	Na području obje gazdinske jedinice ŠPP-a B Brčko distrikta BiH D izgrađeni prosjeci sa elementima šumskih puteva (2026.)
		3. Status opremljenosti gazdinskih jedinica ŠPP-a Brčko distrikta BiH za izradu protivpožarnih prosjeka	Gazdinske jedinice ŠPP-a Brčko distrikta BiH nisu dovoljno opremljene za izradu protivpožarnih prosjeka u šumama Brčko distrikta BiH	Gazdinske jedinice ŠPP Brčko distrikta BiH opremljene vozilima i alatima za sječu stabala i izradu protivpožarnih prosjeka (2025.)
		4. Status postojanja informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprečavanje požara u šumama Brčko	Sadašnji status postavljenih informativnih panoa i oznaka upozorenja za sprečavanje požara, u	Na području obje gazdinske jedinice (G.J.) ŠPP-a Brčko distrikta BiH

		distrikta BiH	svim šumama, nije na zadovoljavajućem nivou	postavljeni informativni panoi i oznake upozorenja za sprečavanje požara (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,130	1,1	1,3
6.1.3. Mjera	**Povećanje površine i produktivnosti visokih šuma**	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status postojanja plana pošumljavanja izdanačkih šuma	Ne postoji izrađen i usvojen plan pošumljavanja u cilju povećanja učešća visokih šuma u Brčko distriktu BiH. Izdanačke šume zauzimaju oko 982,42 ha u obje gazdinske jedinice ŠPP-a Brčko distrikta BiH, dok visoke šume zauzimaju tek nešto veću površinu (1149,03 ha)	Usvojen Akcioni plan pošumljavanja u Brčko distriktu BiH (2022–2030), povećana površina visokih šuma za 20% do 2030. godine (2030.)
		2. Status postojanja rodno osjetljivog plana pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađen rodno osjetljiv plan pošumljavanja goleti	Usvojen rodno osjetljiv plan pošumljavanja goleti u Brčko distriktu BiH (2024.)
		3. Status opremljenosti gazdinskih jedinica ŠPP-a Brčko distrikta BiH za izradu protivpožarnih prosjeka	U Brčko distriktu BiH ima 78,19 ha goleti unutar pojasa šuma. Gazdinske jedinice ŠPP i privatni šumovlasnici nedovoljno rade na pošumljavanju postojećih goleti u Brčko distriktu BiH	Pošumljeno 10% sadašnjih goleti u Brčko distriktu BiH do 2030. godine (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,045	0,413	0,459
6.1.4. Mjera	Uspostavljanje informacionog sistema o šumama Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status informacionog sistema o šumama (ISŠ), usklađenog sa	Dio informacionog sistema je već razvijen, ali treba nastaviti rad i	Uspostavljen usklađeni informacioni sistem o

		Šumarskim informacionim sistemom EU (FISE)	usklađivanje strukture sa Šumarskim informacionim sistemom EU (FISE)	šumama (ISŠ) Brčko distrikta BiH (2024.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,007	0,070	0,078

6.2. Prioritet	**Unapređenje strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status strateškog, zakonskog i institucionalnog okvira za održivo korištenje ostalih šumskih proizvoda u Brčko distriktu BiH	Strateški i zakonski okvir koji tretira problematiku ostalih proizvoda šuma u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou, te stoga ne osigurava ekonomsku korist za vlasnike, lokalnu zajednicu i korisnike šume	Uspostavljen sistem kontrole sakupljanja ljekovitog, jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda do 2026. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,042	0,168	0,210

6.2.1. Mjera	Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje ostalim šumskim proizvodima	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status Registra sakupljača OŠP-a	Ljekovito, jestivo i aromatično bilje i drugi ostali šumski proizvodi se eksploatišu bez dovoljnih saznanja o njihovom stanju, raspoloživosti, ugroženosti i statusu zaštićenosti vrsta (ključnih strana u lancu branja, otkupa i prodaje)	Uspostavljen Registar (2025.)
		2. Status izrade plana certifikacije korištenja ostalih šumskih proizvoda (OŠP)	Plan certifikacije ostalih šumskih proizvoda nije izrađen	Usvojen Akcioni plan (2025.)
		3. Status uspostave sistema certifikacije ostalih šumskih proizvoda	Još uvijek ne postoji sistem certifikacije sakupljača i izvoznika u sektoru korištenja ljekovitog,	Uspostavljen funkcionalan sistem certifikacije branja i sakupljanja ostalih šumskih

			jestivog i aromatičnog bilja i drugih ostalih šumskih proizvoda	proizvoda u Brčko distriktu BiH. Potencijalni korisnici sistema upoznati sa pravilima, kriterijima i postupcima certifikacije. Od 2026. berba (sakupljanje) ostalih šumskih proizvoda se sprovodi na održiv način. Uključene i žene u ove aktivnosti (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,042	0,168	0,210

6.3. Prioritet	**Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH	Sadašnji status zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje lovnom divljači u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou	Uspostavljen i usklađen institucionalni, regulatorni i planski okvir za uspostavu lovišta, upravljanje populacijom i planski uzgoj divljači do 2026. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,264	0,360	0,624

6.3.1. Mjera	Uspostavljanje usklađenog institucionalnog, regulatornog i planskog okvira za uspostavu lovišta, upravljanje populacijom i održivo upravljanje lovnom divljači	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status zakonskih propisa o lovstvu usklađenih sa EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz oblasti biodiverziteta	Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH nije usklađen sa EU direktivama i međunarodnim sporazumima iz oblasti biodiverziteta	Usvojen revidirani Zakon o lovstvu Brčko distrikta BiH sa podzakonskim aktima (2023.)
		2. Status kategorizacije, ustanovljenja i dodjele lovišta na korištenje	Kategorizacija, ustanovljenje i dodjela lovišta na korištenje u Brčko	Ustanovljena lovišta u Brčko distriktu BiH i

			distriktu BiH nisu izvršeni	dodijeljena na korištenje u skladu sa Zakonom (2024.)
		3. Status postojanja stručne službe za nadzor i provođenje zakonskih i planskih mjera	Stručna služba za nadzor i provođenje zakonskih i planskih mjera nije uspostavljena u lovištima Brčko distrikta BiH	Uspostavljena stručna služba u svim lovištima, za nadzor nad provođenjem zakonskih mjera (2025.)
		4. Status postojanja planova za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa	U Brčko distriktu BiH nije uspostavljen planski pristup za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa	Usvojeni planovi za upravljanje populacijom divljači vuka, medvjeda i risa, usklađeni sa istim planovima za Republiku Srpsku i Federaciju BiH (2025.)
		5. Status postojanja lovnih osnova lovnih područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu sa konvencijama i EU direktivama	U Brčko distriktu BiH lovne osnove, za privredno-lovna područja, nisu izrađene tako da uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu sa konvencijama i EU direktivama iz oblasti biodiverziteta	Urađene i donesene lovne osnove za sva privredno-lovna područja koja uvažavaju principe zaštite vrsta, u skladu sa međunarodnim sporazumima (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,224	0	0,224
6.3.2. Mjera	Uspostavljanje informacionog sistema u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status uspostave informacionog sistema u sektoru lovstva Brčko distrikta BiH	Informacioni sistem o lovstvu Brčko distrikta BiH BiH nije uspostavljen	Uspostavljen informacioni sistem u sektoru lovstva u Brčko distriktu BiH (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,040	0,360	0,400

6.4. Prioritet	**Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira kako bi se ribljim**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

	fondom Brčko distrikta BiH upravljalo na održiv način	Status zakonskog okvira i njegova usklađenost sa pravnom tekovinom EU, kada je u pitanju upravljanje ribljim fondom u Brčko distriktu BiH na održiv način	Neusklađeni zakoni i podzakonska akta sa pravnom tekovinom EU i međunarodnim direktivama u oblasti korištenja i upravljanja ribljim fondom u Brčko distriktu BiH na održiv način	Kreirana zakonska regulativa u oblasti akvakulture u Brčko distriktu BiH, te unaprijeđen sistem planiranja i upravljanja ribljim fondom do 2031. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,141	0,566	0,708

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
6.4.1. Mjera	Unapređenje zakonskog okvira za održivi razvoj sektora ribarstva, koji će biti harmonizovan sa pravnom tekovinom EU i omogućiti održivo korištenje i upravljanje ribljim fondom Brčko distrikta BiH	1. Status postojanja zakona o slatkovodnom ribarstvu usaglašenog sa pravnom tekovinom EU i sa zakonom iz oblasti voda i zahtjevima iz međunarodnih konvencija i EU direktiva iz oblasti ribarstva i biodiverziteta	Postojeći Zakon o slatkovodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH nije usklađen sa pravnom tekovinom EU, te sa zakonom iz oblasti voda i zahtjevima iz međunarodnih konvencija i EU direktiva iz oblasti biodiverziteta	Usvojena zakonska regulativa o slatkvodnom ribarstvu Brčko distrikta BiH usaglašena sa pravnom tekovinom EU, te sa zakonom iz oblasti voda (2024.)
		2. Status postojanja Strategije održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađenu Strategiju održivog razvoja ribarstva	Usvojena Strategija održivog razvoja ribarstva Brčko distrikta BiH (2023.)
		3. Status postojanja ribolovne osnove	Brčko distrikt BiH nema izrađenu ribolovnu osnovu	Usvojena osnova (2024.)
		4. Status postojanja Pravilnika	Brčko distrikt BiH nema izrađen Pravilnik i ribolovne osnove se izrađuju usklađeno sa novim Zakonom o slatkovodnom ribarstvu	Usvojen Pravilnik i ribolovne osnove se izrađuju usklađeno s novim Zakonom o slatkovodnom ribarstvu (2024.)
		5. Status postojanja Registra plovila rijekom Savom	Brčko distrikt BiH nema izrađen Registar plovila rijekom Savom	Izrađen Registar plovila rijekom Savom (2025.)
		6. Status postojanja sistema za evidenciju i izvještavanje o ribolovnim	Brčko distrikt BiH nema uspostavljen sistem za evidenciju i	Uspostavljen sistem za evidenciju i izvještavanje o

		aktivnostima i o izvozu ulova riba	izvještavanje o ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba	ribolovnim aktivnostima i o izvozu ulova riba (2025.)
		7. Status modela statističkog praćenja gazdinstava sa uzgojem slatkovodne ribe prema usvojenoj metodologiji za BiH	Brčko distrikt BiH ima određena statistička praćenja i izvještavanja, ali još nema izrađen i usvojen model statističkog praćenja gazdinstava sa uzgojem slatkovodne ribe prema usvojenoj metodologiji za BiH	Usvojen model statističkog praćenja gazdinstava sa uzgojem slatkovodne ribe, prema usvojenoj metodologiji za BiH (2025.)
		8. Status izvještavanja indikatora iz oblasti ribarstva Brčko distrikta BiH shodno SDG-us	Brčko distrikt BiH ima Agenciju za statistiku BiH, Podružnica/Ekspozitura Brčko distrikta BiH, koja izvodi određena izvještavanja, ali treba pratiti i izvještavati indikatore iz oblasti ribarstva, shodno SDG-us	Agencija za statistiku BiH, Podružnica/Ekspozitura Brčko distrikta BiH prati i izvještava indikatore iz oblasti ribarstva, u skladu sa domaćim zakonima i međunarodnim sporazumima i shodno SDG-u (2031.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,083	0,332	0,415
6.4.2. Mjera	Uspostavljanje informacionog sistema o ribarstvu Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status uspostave informacionog sistema o ribarstvu Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema ustanovljen informacioni sistem o ribarstvu	Uspostavljen informacioni sistem u sektoru ribarstva u Brčko distriktu BiH (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,058	0,234	0,293

6.5. Prioritet	**Unapređenje zakonskog, strateškog i institucionalnog okvira za održivo upravljanje zemljišnim resursima**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen uspostave sistema za održivo upravljanje zemljištem i dostizanja	Dosadašnji stepen uspostave sistema za održivo upravljanje	Uspostavljen sistem za zaštitu, uređenje,

		neutralnosti degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH	zemljištem u Brčko distriktu BiH nije na zadovoljavajućem nivou	korištenje, monitoring i unapređenje kvaliteta zemljišta do 2030. godine
		Procenat teritorije Brčko distrikta BiH kontaminiranog zemljišta minama.	U Brčko distriktu ima oko 13,11 km^2 miniranih površina (MES i NUS), što čini 2,66% ukupne teritorije Brčko distrikta BiH	Izvršeno potpuno deminiranje zemljišta na cjelokupnoj (100%) teritoriji Brčko distrikta BiH do 2030. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		1	5,7	6,8

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
6.5.1. Mjera	Stvaranje zakonskog i institucionalnog okvira za integralnu zaštitu zemljišta, usvajanje metoda, mjerenja i indikatora za održivo upravljanje zemljištem, dostizanje neutralnosti degradacije zemljišta, do 2030. godine	1. Status postojanja zakonskog okvira za cjelovitu zaštitu zemljišta	U Brčko distriktu BiH zemljište se štiti različitim zakonima, u zavisnosti o vrsti zemljišta: kroz zakone iz oblasti poljoprivrede, šumarstva, prostornog uređenja i građenja. Cjeloviti zakonski okvir kojim se uređuje zaštita zemljišta u cjelini još uvijek ne postoji	Usvojen Zakon o zaštiti zemljišta i podzakonska akta (2026.)
		2. Status postojanja Plana monitoringa zemljišta	Brčko distrikt BiH nema izrađen i usvojen Plan monitoringa zemljišta	Usvojen Plan monitoringa zemljišta (2026.)
		3. Status uspostave mreže monitoring mjesta zemljišta u Brčko distriktu BiH	Brčko distrikt BiH nema uspostavljene mreže lokacija (mjesta) za trajni monitoring stanja zemljišta	Uspostavljena mreža monitoringa zemljišta (2026.)
		4. Status postojanja Osnove zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema izrađenu Osnovu zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH	Usvojena od Vlade Brčko distrikta BiH Osnova zaštite, korištenja i uređenja poljoprivrednog zemljišta Brčko distrikta BiH (2026.)

		5. Status postojanja Strategije održivog upravljanja zemljištem	Brčko distrikt BiH nema izrađenu Strategiju održivog upravljanja zemljištem	Usvojena Strategija održivog upravljanja zemljištem (2026.)
		6. Status uspostave katastara degradiranih površina za cijelu teritoriju Brčko distrikta BiH	Brčko distrikt BiH nema uspostavljen katastar degradiranih površina za cijelu teritoriju Brčko distrikta BiH	Uspostavljen katastar degradiranih površina za cijelu teritoriju Brčko distrikta BiH (2024.)
		7. Status postojanja Akcionog plana sa procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljavanje kriterija za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih…*gender*)	Brčko distrikt BiH nema izrađen Akcioni plan sa procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljene kriterije za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih…*gender*)	Usvojen Akcioni plan sa procedurama i metodama sanacije degradiranih površina, ustanovljeni kriteriji za prioritizaciju izbora lokacija za sanaciju na bazi ekoloških i socijalnih kriterija (broj ugroženih ljudi, žena i djece, siromašnih…*gender*) (2026.)
		8. Status sanacije degradiranih površina na teritoriji Brčko distrikta BiH, dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH	U Brčko distriktu BiH nije izvršena sanacija degradiranih površina na oko 500 ha degradiranih površina na teritoriji Brčko distrikta BiH, nije dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH	Izvršena sanacija degradiranih površina na oko 500 ha degradiranih površina na teritoriji Brčko distrikta BiH, dostignuta neutralnost degradacije zemljišta u Brčko distriktu BiH (*Land Degradation Neutrality* – LDN), prema odlukama UNCCD-a, čija je potpisnica i BiH (2030.)
		9. Status postojanja metoda mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa	Brčko distrikt BiH nema izrađene metodologije za mjerenja i pokazatelje za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa	Usvojene metode mjerenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišnih resursa (2025.)
		10. Status usklađenosti zakonske regulative (zakoni i podzakonska akta)	u Brčko distriktu BiH nije još uvijek usklađena zakonska regulativa	Usklađena zakonska regulativa (zakoni i

		za očuvanje zemljišta viših bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo	(zakoni i podzakonska akta), niti je obezbijeđeno i očuvanje zemljišta vrednijih bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo	podzakonska akta) i očuvana zemljišta boljih bonitetnih klasa za njegovu primarnu funkciju: proizvodnju hrane i sirovina za stanovništvo (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,273	2,4	2,7
6.5.2. Mjera	Deminiranje zemljišta	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status deminiranosti zemljišta u Brčko distriktu BiH	Procjenjuje se da u Brčko distriktu ima oko 13,11 km^2 sumnjivih miniranih površina, što čini 2,66% ukupne teritorije Brčko distrikta BiH, vidjeti „Izvještaj o protivminskom djelovanju za 2019. godinu“ (Centar za uklanjanje mina u BiH, 2019) U Strategiji razvoja Brčko distrikta BiH 2021–2027, Nacrt, se navodi drugačiji podatak – površine od oko 502,22 ha ili oko 1,01% teritorije Brčko distrikta BiH koja je kontaminirana sa MES-om i NUS-om	Izvršiti 100% demineriranje zemljišta Brčko distrikta BiH (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,823	3,2	4,1

6.6. Prioritet	**Jačanje kapaciteta čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva, ribolova**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status opremljenosti čuvarskih službi iz oblasti šumarstva, lovstva i ribolova	Sadašnji status opremljenosti čuvarskih službi iz oblasti	Čuvarske službe modernizovane, mobilne i

			šumarstva, lovstva i ribolova nije na zadovoljavajućem nivou	opremljene (moderne tehnologije i ljudstvo) za efikasno vršenje čuvarskog nadzora. Uspostavljen je efikasan sistem za prevenciju i smanjenje nelegalnih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribolova za 30%, do 2027. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,208	0,208

6.6.1. Mjera	Unapređenje čuvarskih službi da budu modernizovane, mobilne i kapacitirane (moderne tehnologije i ljudstvo) za efikasno obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima. Uspostavljanje efikasnog sistema za smanjenje nelegalnih aktivnosti u sektoru šumarstva, lovstva i ribarstva za 30%	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status opremljenosti čuvarskih službi	Čuvarske službe još uvijek nisu opremljene savremenom opremom za efikasno obavljanje čuvarskog nadzora nad prirodnim resursima	Oprema nabavljena i postavljena (2025.)
		Nivo obučenosti čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i efikasnom vršenju čuvarskog nadzora	Još uvijek je nizak nivo obučenosti čuvarskih službi za primjenu novih tehnologija u monitoringu i efikasnom vršenju čuvarskog nadzora	Izvršena obuka (2026.)
		Nivo obučenosti čuvarskih službi o savremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa	Još uvijek je nizak nivo obučenosti čuvarskih službi o savremenim metodama upravljanja i zaštite prirodnih resursa	Izvršena obuka (2027.).
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,208	0,208

6.7. Prioritet	**Uspostavljanje sistema održivog i odgovornog istraživanja, eksploatacije i upravljanja mineralnim sirovinama**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status okvira za održivu eksploataciju i korištenje mineralnih sirovina u Brčko distriktu BiH	Potpuno odsustvo strategije u odnosu na osiguravanje mineralnih sirovina bitnih za ekonomiju Brčko distrikta BiH	Uspostavljen sveobuhvatan (strateški i zakonski) okvir za održivu eksploataciju i korištenje mineralnih sirovina do 2024. godine
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,035	0,082	0,117

6.7.1. Mjera	Uspostavljanje okvira za održivu upotrebu i eksploataciju mineralnih sirovina do 2030. godine	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1. Status usvojene Strategije sa akcionim planom za ekonomično, socijalno i, sa aspekta zaštite životne sredine, prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH koja uključuje uvođenje koncepta cirkularne ekonomije	Brčko distrikt BiH nema usvojenu Strategiju sa akcionim planom za ekonomično, socijalno i, sa aspekta zaštite životne sredine, prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH koja uključuje uvođenje koncepta cirkularne ekonomije	Usvojena Strategija sa akcionim planom za ekonomično, socijalno i, sa aspekta zaštite životne sredine, prihvatljivo upravljanje mineralnim resursima Brčko distrikta BiH koja uključuje uvođenje koncepta cirkularne ekonomije (2024.)
		2. Status postojanja programa i planova uvođenja savremenih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprečavanja nastanka otpada	Brčko distrikt BiH još uvijek nema izrađene programe i planove uvođenja novih tehnologija u eksploataciji i korištenju mineralnih sirovina i sprečavanja nastanka otpada	Usvojeni programi i planovi (2024.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,035	0,082	0,117

9.2.7. Upravljanje životnom sredinom

Redni broj i oznaka	NAZIV	INDIKATORI I FINANSIJSKI IZVORI		
7. Strateški cilj	**Unapređenje upravljanja životnom sredinom**	**Indikatori strateškog cilja**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Troškovi za zaštitu životne sredine (KM)	Ukupno investicije: N/D Ukup. tekući troškovi: N/D (2020.)	…
		…	…	…
		…	…	…
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		1,5	3,4	5

7.1. Prioritet	**Unapređenje pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH koji će biti u potpunosti harmonizovan s pravnom tekovinom EU i međunarodnim sporazumima**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen ažurnosti pravnog okvira za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH	Pravni okvir za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH nije ažuran (2021.): - Utvrđen nedostatak određenih pravnih akata; Značajnih promjena u Zakonu o zaštiti životne sredine nije bilo od 2009. godine	Doneseni su ključni zakoni i podzakonski akti za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH, posebno u domenu horizontalne legislative – novi Zakon o zaštiti životne sredine (2030.)
		Stepen harmonizacije pravnog okvira za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU	Pravni okvir za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH je: - djelimično harmonizovan sa 4 direktive; - nije harmonizovan sa 3 direktive (2021.)	Pravni okvir za zaštitu životne sredine Brčko distrikta BiH je djelimično harmonizovan sa 7 direktiva (značajno povećan stepen usklađenosti u odnosu na polazno stanje) (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**

		0,098	0,393	0,491

7.1.1. Mjera	Donošenje ključnih propisa za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
		Status izrade/ usvajanja novog Zakona o zaštiti životne sredine Brčko distrikta BiH	Zastarjeli Zakon – nije mijenjan od 2009. godine; Inicirana izrada novog Zakona	Usvojen novi Zakon (2026.)
		Kompletnost zakona i podzakonskih akata koji sadrže aspekte horizontalne legislative za zaštitu životne sredine	Nepotpuno zakonodavstvo u domenu horizontalne legislative	Usvojeno kompletno zakonodavstvo u domenu horizontalne legislative (2029.)
		Stepen integrisanosti rodno osjetljivog pristupa u zakonodavstvo u sektoru upravljanja životnom sredinom	Nije integrisan rodno osjetljiv pristup	Potpuno integrisan rodno osjetljiv pristup (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,033	0,133	0,166
7.1.2. Mjera	Unapređenje harmonizacije pravnog okvira za životnu sredinu u Brčko distriktu BiH sa pravnom tekovinom EU	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Efikasnost provedbe Programa aproksimacije propisa Brčko distrikta BiH sa pravnom tekovinom EU u oblasti životne sredine	Program aproksimacije propisa se ne provodi sistematično	Program aproksimacije propisa se efikasno provodi (2030.)
		Efikasnost provedbe Programa integrisanja u EU za oblast upravljanja životnom sredinom u Brčko distriktu BiH	Nije usvojen Program integrisanja u EU	Program integrisanja u EU se efikasno provodi u Brčko distriku BiH (2030.)
		Stepen realizacije Akcionih planova za provedbu APID-a	Akcioni planovi za APID-e nisu urađeni	Realizovani Akcioni planovi za provedbu APID-a (2030+)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**

		0,064	0,259	0,324

7.2. Prioritet	**Osiguravanje efikasne provedbe usvojenih propisa i preuzetih međunarodnih obaveza**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Stepen provođenja međunarodnih sporazuma	Nizak stepen provođenja međunarodnih sporazuma (2021.)	Značajno povećan stepen provođenja međunarodnih sporazuma (2030.)
		Broj provedenih postupaka strateške procjene uticaja na životnu sredinu u Brčko distriktu BiH	0 (2021.)	Strateška procjena uticaja na životnu sredinu provodi se u svim projektima zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH, za koje je primjenjivo (2027.)
		Uspostava preduslova za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu	Ne postoje preduslovi za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu (2021.)	Osigurani preduslovi za izdavanje integrisanih dozvola za životnu sredinu (2030.)
		Stepen pripremljenosti uputstava o najboljim raspoloživim tehnikama (NRT) i referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama (BREF)	Tehnička uputstva o NRT-ovima i BREF-ovima nisu pripremljena (na službenim jezicima u BiH) (2021.)	Pripremljena Tehnička uputstva za NRT-ove i BREF-ove za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi (na službenim jezicima u BiH) (2028.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,216	0,126	0,342

7.2.1. Mjera	Doprinos provođenju međunarodnih sporazuma u BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo učešća predstavnika Brčko distrikta BiH u izradi akta na državnom nivou kojim će se formalizovati okvir za provedbu međunarodnih sporazuma i međunarodnih obaveza	Predstavnici Brčko distrikta BiH nemaju mogućnosti za aktivno učešće u formalizaciji okvira za provedbu međunarodnih sporazuma u BiH	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivno učestvuju u izradi akta na državnom nivou kojim će se formalizovati okvir za

		BiH vezan za životnu sredinu		provedbu međunarodnih sporazuma u BiH (2023.)
		Nivo učešća NVO-sektora iz Brčko distrikta BiH u procese izrade državnih izvještaja o provedbi multilateralnih ugovora o životnoj sredini	Nizak nivo učešća NVO-sektora iz Brčko distrikta BiH u procese izrade državnih izvještaja	NVO-sektor iz Brčko distrikta BiH aktivno uključen u izradu državnih izvještaja o provedbi multilateralnih ugovora o životnoj sredini (2026.)
		Učešće Brčko distrikta BiH u radu Međuentitetskog tijela za životnu sredinu	Predstavnici Brčko distrikta BiH učestvuju u radu ovog tijela, u svojstvu posmatrača	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivnije učestvuju i daju doprinos radu Međuentitetskog tijela, u skladu sa nadležnostima (2030+)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,021	0	0,021
7.2.2. Mjera	Dosljedno provođenje strateške procjene uticaja na životnu sredinu (SPUŽS) u Brčko distriktu BiH BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Kompletnost pravnog i metodološkog okvira za provedbu SPUŽS-a	Ne postoji adekvatan pravni i metodološki okvir	Usvojeni podzakonski akti, protokoli, administrativne procedure i metodologija za provedbu SPUŽS-a (2025.)
		Dosljednost u primjeni SPUŽS-a	SPUŽS se ne provodi	SPUŽS se redovno provodi za sve dokumente/projekte u skladu sa propisima (2030+)
		Nivo svijesti resornih institucija/pododjeljenja o važnosti strateške procjene uticaja na životnu	Nizak nivo	Visok nivo (2030+)

		sredinu		
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,014	0,126	0,140
7.2.3. Mjera	Omogućavanje izdavanja integrisanih dozvola za životnu sredinu	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status analize postojećih upravnih procesa izdavanja dozvola u Brčko distriktu BiH u kojoj su definisani koraci za uvođenje integrisanih dozvola za životnu sredinu	Nije provedena analiza	Provedena analiza i definisani koraci za uvođenje integrisanih dozvola (2023.)
		2–3. Broj izdatih integrisanih dozvola za životnu sredinu	0	Redovno se izdaju integrisane dozvole (ciljni broj odrediti nakon provedene analize) (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,052	0	0,052
7.2.4. Mjera	Priprema Tehničkih uputstava za najbolje raspoložive tehnike (NRT)	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Status pravnog okvira – propisa kojim se definišu detalji o izradi tehničkih uputstava i drugih dokumenata za NRT-ove	Ne postoji pravni osnov – propis	Donesen propis kojim se definišu detalji o izradi tehničkih uputstava i drugih dokumenata za NRT-ove (2027.)
		Broj pripremljenih tehničkih uputstava za djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi po prioritetima	Pripremljena tehnička uputstva za 7 djelatnosti	Pripremljena tehnička uputstva za sve djelatnosti za koje se utvrđuju NRT-ovi (2028.)
		Javni pristup referentnim dokumentima NRT-ova putem linka na internet-stranici Vlade Brčko distrikta BiH	Dokumenti NRT-ova nisu javno dostupni	Obezbijeđen pristup referentnim dokumentima NRT-ova putem linka na internet-stranici Vlade

				Brčko distrikta BiH (2028.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,128	0	0,128

7.3. Prioritet	**Postizanje visokog nivoa kapaciteta i međusobne koordinacije institucija**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj inspektora za zaštitu životne sredine	Inspekcijski nadzor obavlja jedan inspektor za zaštitu životne sredine (2021.)	Povećan broj inspektora za zaštitu životne sredine u Inspektoratu Brčko distrikta BiH (2025.)
		Broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom životne sredine u resornim odjeljenjima u Vladi Brčko distrikta BiH	Nedovoljan broj zaposlenih u resornim odjeljenjima, iako je stanje u visokom stepenu usklađeno sa Organizacionim planom (2021.)	Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom životne sredine u resornim odjeljenjima (2028.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,327	0,763	1,09

7.3.1. Mjera	Povećan broj zaposlenih na poslovima povezanim sa zaštitom životne sredine u institucijama Brčko distrikta BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Sistematičnost pristupa za uvođenje unapređenja na osnovu analize potreba i kapaciteta institucija	Ne postoji sistematičan pristup analiziranju potreba i kapaciteta institucija u resoru životne sredine	Definisane mjere za jačanje kapaciteta institucija, prvenstveno u domenu ljudskih resursa: - mjere za zadržavanje stručnih osoba u institucijama; - zapošljavanje novih kadrova. Definisane mjere za

				poboljšanje rada inspekcija (2027.)
		1.2. Funkcionalnost institucija za bavljenje poslovima životne sredine	Postojeća institucionalna organizacija nije efikasna	Doneseni novi propisi o unutrašnjoj organizaciji Vlade Brčko distrikta BiH; Uspostavljen Fond za zaštitu životne sredine; Uspostavljeno Odjeljenje za životnu sredinu u Vladi Brčko distrikta BiH; Osnovan Sektor za hemikalije; Doneseni pravni akti o formalizovanju saradnje između institucija životne sredine Brčko distrikta BiH i entitetskih fondova i agencija za životnu sredinu (2024.)
		1.3. Sistematičnost u definisanju i provođenju programa stručnog usavršavanja	Ne postoji sistematičan pristup stručnom usavršavanju svih institucija u resoru životne sredine	Planovi obuka za ciljne grupe/institucije su pripremljeni u skladu sa procjenom potreba za stručnim usavršavanjem; redovno se provode i ažuriraju (2027.)
		2. Analiza kapaciteta, organizacije i rada inspekcija u okviru Inspektorata Brčko distrikta BiH	Nije provedena analiza	Provedena je analiza i realizuju se mjere za poboljšanja (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,327	0,763	1,09

7.4. Prioritet	**Osiguravanje visokog nivoa svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine i veći stepen uključenosti javnosti u proces donošenja odluka**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Javna dostupnost podataka o životnoj sredini	Kompletni i ažurni podaci o životnoj sredini nisu dostupni javnosti na jednostavan način	Kompletne i ažurne informacije o životnoj sredini dostupne su javnosti na jednostavan način, prvenstveno putem *web*-stranica odgovornih institucija (2030.)
		Stepen svijesti građana o važnosti očuvanja životne sredine/prirode za buduće generacije	Nedostatak svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine/prirode za buduće generacije (2021.)	Građani pokazuju razvijenu svijesti o važnosti očuvanja životne sredine/prirode za buduće generacije (2025.)
		Broj građana i organizacija civilnog društva koji učestvuju u procesima odlučivanja o životnoj sredini i daju relevantne komentare	Mali broj građana i organizacija civilnog društva učestvuje u procesima odlučivanja o životnoj sredini i daje relevantne komentare (2021.)	Povećan broj građana i organizacija civilnog društva učestvuje u procesima odlučivanja o životnoj sredini i daje relevantne komentare (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,162	0,376	0,539

7.4.1. Mjera	Osiguravanje javno dostupnih, kompletnih i ažurnih informacija o životnoj sredini	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Dosljednost primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama	Zaposleni posjeduju osnovna znanja o primjeni Zakona	Zaposleni posjeduju napredna znanja za dosljednu i efikasnu primjenu Zakona (2030.)
		Efikasnost komunikacije javnosti sa nadležnim organima	Konvencionalni kanali komunikacije su uspostavljeni, ali nisu dovoljno efikasni	Uspostavljeni su novi kanali komunikacije između organa uprave i

				građana, posebno putem elektronske pošte (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,068	0	0,068
7.4.2. Mjera	Razvijanje svijesti građana o važnosti očuvanja životne sredine	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Organizovanje dugoročnih kampanja za podizanje svijesti	Ne postoje dugoročne kampanje za podizanje svijesti	Uspostavljene dugoročne kampanje za podizanje svijesti javnosti o važnosti očuvanja životne sredine, uz posebno osmišljene aktivnosti usmjerene ka djeci, mladima, odraslima (2030.)
		Kvalitet saradnje sa medijima na organizaciji kampanja za podizanje svijesti o zaštiti životne sredine	Ne postoje dugoročne medijske kampanje za podizanje svijesti	Ostvarena uspješna saradnja institucija sa medijima i provedene promotivne aktivnosti, informativne kampanje i kampanje za podizanje svijesti javnosti o važnosti zaštite životne sredine, uz posebno formulisane poruke prema odabranim zainteresovanim javnostima (mladi itd.) (2030.)
		Sistematičnost u provođenju edukacija o zaštiti životne sredine	Ne postoje dugoročni edukativni programi	Uspostavljeni dugoročni edukativni programi o pitanjima zaštite životne sredine (2030.)
		Ljudski kapaciteti privrede za doprinos poboljšanjima u životnoj sredini	Nizak nivo ljudskih kapaciteta privrede	Ojačani ljudski kapaciteti privrede zahvaljujući transferu znanja (2030.)

		Nivo znanja zaposlenih u institucijama životne sredine o povezanosti životne sredine i rodne dimenzije	Nizak nivo znanja	Usvojena znanja i povećana svijest o povezanosti životne sredine i rodne dimenzije među zaposlenima (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,074	0,298	0,372
7.4.3. Mjera	Kvalitetnije učešće građana i organizacija civilnog društva u procesima odlučivanja o životnoj sredini	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo znanja odgovornih službenika u resornim institucijama o organizovanju učinkovitih postupaka učešća javnosti	Ne unapređuju se znanja službenika o organizovanju učinkovitih postupaka učešća javnosti	Redovno se provode obuke predstavnika relevantnih institucija/tijela za organizovanje učinkovitih postupaka učešća javnosti (2030.)
		2.1. Baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u oblasti životne sredine i drugim oblastima (ravnopravnost polova, društvena jednakost, siromaštvo)	Ne postoje ažurne baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva	Ažurne baze podataka o aktivnim organizacijama civilnog društva u oblasti životne sredine i drugim oblastima (2030.)
		2.2. Savjetodavno vijeće za zaštitu životne sredine	Nije uspostavljeno	Uspostavljeno Savjetodavno vijeće za zaštitu životne sredine (u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti životne sredine) (2030.)
		Programi za podsticanje mladih na učešće u donošenju odluka po pitanju životne sredine	Ne postoje programi usmjereni na mlade	Kreirani podsticajni programi za učešće mladih u donošenje odluka po pitanju životne sredine (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,019	0,078	0,098

		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
7.5. Prioritet	**Uspostavljanje efikasnog i transparentnog sistema prikupljanja, razmjene, validacije i izvještavanja podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH**	Funkcionalnost cjelovitog sistema informisanja o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH	Nije uspostavljen cjelovit sistem informisanja o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH (2021.)	Djelimična funkcionalnost – korištenje ključnih modula sistema (2030.)
		Funkcionalnost procesa praćenja, prikupljanja i validacije podataka i statistike o životnoj sredini, sa ciljem izvještavanja u skladu sa međunarodnim ugovorima	Postoje djelimično razvijeni sistemi prikupljanja i izvještavanja podataka o životnoj sredini, ali to je nedovoljno za adekvatno izvještavanje prema međunarodnim tijelima (2021.)	Uspostavljen funkcionalan proces praćenja, prikupljanja i validacije podataka o životnoj sredini i unaprijeđena statistika o životnoj sredini (u skladu sa zahtjevima EUROSTAT-a, 3 RIO konvencije, UNECE-a, SDG-a) (2026.)
		Funkcionalnost sistema razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu sa INSPIRE direktivom	INSPIRE direktiva nije transponovana u Brčko distriktu BiH (2021.)	Uspostavljen funkcionalni sistem razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH u skladu sa Aneksima I, II i III INSPIRE direktive (2030.)
		Funkcionalnost PRTR registra	PRTR registar nije u funkciji u Brčko distriktu BiH (Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača nije donesen u Brčko distriktu BiH) (2021.)	PRTR registar Brčko distrikta BiH funkcionalan i usklađen sa registrima u Federaciji BiH i Republici Srpskoj (2026.)
		Javna dostupnost izvještaja o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH	Nema podataka o izradi periodičnih izvještaja o stanju životne sredine (2021.)	Izvještaji o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH se redovno rade i objavljuju, u skladu sa propisanom obavezom izrade Izvještaja (2023.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,303	0,700	1

7.5.1. Mjera	Uspostava cjelovitog informacionog sistema o životnoj sredini	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1.1. Jedinstven informacioni sistem zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH	Ne postoji jedinstven informacioni sistem zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH	Uspostavljen jedinstven informacioni sistem zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH (2030.)
		1.2. Institucije odgovorne za funkcionisanje informacionog sistema o životnoj sredini	Odgovornosti za funkcionisanje informacionog sistema nisu adekvatno definisane	Određene odgovorne institucije (2030.)
		2.1. Metodologija razmjene podataka o životnoj sredini između institucija u Brčko distriktu BiH	Ne postoji metodologija	Usvojena metodologija koja je usklađena sa obavezama izvještavanja BiH prema međunarodnim tijelima i kompatibilna sa drugim informacionim sistemima za životnu sredinu u Brčko distriktu BiH (2025.)
		2.2. Propis o razmjeni podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH na osnovu usvojene metodologije	Nije donesen propis	Donesen propis (2026.)
		Sistemi za prikupljanje podataka o životnoj sredini	Nisu dovoljno razvijeni sistemi za prikupljanje podataka o životnoj sredini	Uspostavljeni funkcionalni institucionalni sistemi za prikupljanje podataka o životnoj sredini koji su razvrstani prema usvojenim klasifikacijama (2027.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,049	0,442	0,491
7.5.2. Mjera	Unapređenje statistike o životnoj sredini	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**

		Studijska analiza koja sadrži prijedlog proširenog seta indikatora koje treba pratiti po svim oblastima	Nije urađena studijska analiza	Urađena studijska analiza (2024.)
		Učešće predstavnika Brčko distrikta BiH u radu radne grupe koju koordiniše MSTEO BiH i koju čine institucije svih nivoa, a koja daje stručne prijedloge i koordiniše realizaciju zaključaka i prijedloga studijske analize	Predstavnici Brčko distrikta BiH ne učestvuju aktivno u radu radne grupe	Predstavnici Brčko distrikta BiH aktivno učestvuju u radu radne grupe (2030.)
		Efikasnost provedbe Plana obuke i osposobljavanja institucija u Brčko distriktu BiH koje su uključene u izvještavanje	Ne postoji Plan obuke	Efikasno se provodi Plan obuke i osposobljavanja institucija u Brčko distriktu BiH, koje su uključene u izvještavanje (2030.)
		Učešće institucija Brčko distrikta BiH u implementaciji Strategije praćenja stanja životne sredine, upravljanja podacima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na nivou BiH	Strategija nije usvojena na nivou BiH	Institucije Brčko distrikta BiH učestvuju u implementaciji Strategije praćenja stanja životne sredine, upravljanja podacima i izvještavanja prema EEA nakon usvajanja na nivou BiH (2026.)
		Učešće institucija Brčko distrikta BiH u implementaciji strateškog dokumenta i Uredbe o EIONET-u, nakon izrade i usvajanja ovih dokumenata na nivou BiH	Dokumenti nisu usvojeni na nivou BiH	Kreiran odgovarajući strateški instrument Brčko distrikta BiH i Akcioni plan za provedbu Uredbe o EIONET-u BiH na teritoriji Brčko distrikta BiH (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**

		0,020	0,083	0,104
7.5.3. Mjera	Uspostava funkcionalnog sistema razmjene prostornih podataka u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Metodologija razmjene prostornih podataka o životnoj sredini u Brčko distriktu BiH	Nije usvojena metodologija	Usvojena metodologija (2026.)
		2–3. Institucionalne odgovornosti za razmjenu prostornih podatka i povezane usluge	Zadaci nisu adekvatno delegirani	Određene institucije za pojedine zadatke i omogućena razmjena prostornih podatka i povezane usluge (2028.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,029	0,118	0,147
7.5.4. Mjera	Uspostava funkcionalnog PRTR registra u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Pravne i institucionalne pretpostavke za PRTR registar u Brčko distriktu BiH	Pravilnik o registru postrojenja i zagađivača nije donesen u BD Brčko distriktauBiH	Ažuran pravni okvir – donesen Pravilnik i uspostavljeni institucionalni aranžmani za PRTR registar u BD (2026)
		PRTR baza podataka u Brčko distriktu BiH	Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji u Brčko distriktu BiH	Uspostavljena funkcionalna i održiva PRTR baza podataka po metodologiji koja je usaglašena sa Federacijom BiH i Republikom Srpskom (2026.)
		Javni pristup podacima iz PRTR registra	Registar postrojenja i zagađivača nije u funkciji u Brčko distriktu BiH	Obezbijeđen javni pristup podacima iz PRTR registra putem *web*-portala (2026.)

		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,073	0	0,073
7.5.5. Mjera	Redovno izvještavanje o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Izvještaji o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH	Ne rade se izvještaji o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH	Izvještaji o stanju životne sredine u Brčko distriktu BiH redovno se rade, u skladu sa propisanom obavezom o izradi i objavljivanju takvih izvještaja svake dvije godine (2030.)
		Institucionalni kapaciteti za analiziranje prikupljenih i validiranih podataka, vodeći računa o razvrstavanju podataka po usvojenim klasifikacijama	Institucionalni kapaciteti nisu adekvatni	Uspostavljeni institucionalni kapaciteti (2030.)
		Usvojen Akcioni plan za provođenje direktive standardizovanom izvještavanju (SRDSIP) na teritoriji Brčko distrikta BiH	Nije usvojen Akcioni plan	Usvojen Akcioni plan (2025.)
		Sistem praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja koji se odnose na tematsko područje životne sredine, uz kreiranje dodatnih indikatora i klasifikacija	Sistem praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja je u inicijalnoj fazi	Unaprijeđen sistem praćenja podataka za ciljeve održivog razvoja (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,130	0,055	0,186

7.6. Prioritet	**Postizanje visokog nivoa međusektorske i intersektorske integracije javnih politika**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Nivo integracije zahtjeva životne sredine u sektorske politike i	Nizak nivo – proces integracije tek predstoji	Visok nivo (2030.)

		zakonodavstvo	(2021.)	
		Nivo integracije zahtjeva Strategije prilagođavanja klimatskim promjenama i niskokarbonskog razvoja BiH u sektorske politike u Brčko distriktu BiH	Nizak nivo – proces integracije tek predstoji (2021.)	Visok nivo (2028.)
		Nivo integracije standarda i principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i pitanja siromaštva u politike zaštite životne sredine u Brčko distriktu BiH	Nizak nivo (2021.)	Visok nivo (2025.)
		Stepen razvijenosti modela za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH	Razmišljanja o tranziciji ka cirkularnoj ekonomiji su u inicijalnoj fazi u Brčko distriktu BiH (2021.)	Kreiran i usvojen model za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH (2027.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,271	0,264	0,535

7.6.1. Mjera	Integracija zahtjeva životne sredine u sektorske politike i propise	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		1–2. Stepen funkcionalnosti međuinstitucionalne saradnje u svrhu integracije zahtjeva životne sredine u druge sektore	Nizak stepen funkcionalnosti	Ostvarena funkcionalna međusektorska saradnja (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,271	0,116	0,387
7.6.2. Mjera	Integracija principa rodne ravnopravnosti, socijalne jednakosti i siromaštva u politike zaštite životne sredine	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procedure za integrisanje standarda ravnopravnosti polova, društvene jednakosti i siromaštva u sve faze upravljanja životnom sredinom	Procedure nisu razvijene	Procedure su institucionalizovane (2025.)

		Nivo znanja i svijesti o povezanosti životne sredine i rodne dimenzije kroz saradnju nadležnih institucija i jačanje institucionalnog mehanizma za ravnopravnost polova u Brčko distriktu BiH	Nizak nivo znanja i svijesti	Povećan nivo znanja i svijesti (2025.)
		Stepen kapaciteta institucija za korištenje alata poput rodne analize, procjene *gender* uticaja, rodno odgovornog budžetiranja, *gender* indeksa u oblasti životne sredine pri planiranju, provedbi, praćenju i ocjeni politika, programa i projekata u oblasti upravljanja životnom sredinom	Niski kapaciteti institucija	Poboljšani kapaciteti institucija (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,106	0,106
7.6.3. Mjera	Kreiranje modela za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Formalno-pravni akti koji definišu model za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji u Brčko distriktu BiH	Ne postoje formalno-pravni akti za cirkularnu ekonomiju	Usvojeni formalno-pravni akti za cirkularnu ekonomiju (2027.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,041	0,041

7.7. Prioritet	**Usaglašavanje i stavljanje u primjenu efikasnih ekonomskih instrumenata vezanih za zaštitu životne sredine**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Funkcionalnost mehanizama za finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH	Ne postoji funkcionalan mehanizam za finansiranje projekata za zaštitu životne sredine (poput namjenskog fonda). Svi projekti se finansiraju	Uspostavljen je mehanizam za namjensko finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u

			preko jedinstvenog računa (2021.)	Brčko distriktu BiH (opcija: osnivanje Fonda za zaštitu životne sredine) (2030.)
		Stepen u kojem su ekonomski instrumenti za zaštitu životne sredine adekvatno i sveobuhvatno propisani	Ekonomski instrumenti za zaštitu životne sredine nisu adekvatno propisani (prvenstveno naknade za zaštitu resursa) (2021.)	Adekvatno su propisani ekonomski instrumenti za zaštitu životne sredine (2028.)
		Zastupljenost inovativnih i podsticajnih ekonomskih mehanizama za finansiranje zaštite životne sredine	Nisu zastupljeni inovativni i podsticajni ekonomski mehanizmi (2021.)	Uvedeni novi inovativni i podsticajni ekonomski mehanizmi (2030.)
		Stepen korištenja fondova EU i drugih međunarodnih fondova dostupnih za zaštitu životne sredine i komplementarne sektore	Nedovoljan – nizak stepen korištenja fondova (2021.)	Značajnije korištenje fondova (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,185	0,742	0,927

		Indikatori mjere	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
7.7.1. Mjera	Poboljšanje institucionalnog i pravnog okvira za finansiranje projekata zaštite životne sredine	1.1. Postojanje mehanizama za namjensko finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH	Ne postoji mehanizam	Uspostavljen efikasan mehanizam za namjensko finansiranje projekata za zaštitu životne sredine u Brčko distriktu BiH (2028.) *(Opcija: osnovan Fond za zaštitu životne sredine – odlučiti naknadno)*
		1.2. Obaveza nadležnih institucija da izvještavaju o namjenskom utrošku sredstava za projekte zaštite životne sredine u jedinstvenu bazu podataka	Nije propisana obaveza	Propisana obaveza (2030.)

		2–3. Propisi za uvođenje naknada za korisnike životne sredine, energetsku efikasnost, odlaganje otpada itd., uključujući inovativne ekonomske instrumente za zaštitu životne sredine	Naknade nisu adekvatno propisane	Doneseni propisi kojima su detaljno definisane naknade za korisnike životne sredine (u skladu sa usvojenim novim zakonima iz oblasti životne sredine) (2028.)
		4. Kapaciteti za upravljanje projektima, privlačenje sredstava i provođenje projekata iz EU i drugih međunarodnih fondova, u sektoru zaštite životne sredine	Nedovoljni kapaciteti	Uspostavljeni funkcionalni kapaciteti (2026.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0,185	0,742	0,927

7.8. Prioritet	**Uspostavljanje sistema za strateško donošenje odluka, ulaganja i praćenje efekata u obrazovanju, istraživanju i inovacijama u životnoj sredini**	**Indikatori prioriteta**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Pouzdanost finansiranja za projekte i aktivnosti zaštite životne sredine u obrazovnim i istraživačkim institucijama u Brčko distriktu BiH	Ne postoji namjenski dio budžeta Brčko distrikta BiH za ulaganja u obrazovanje, istraživanje i inovacije u oblasti životne sredine (2021.)	Finansiranje je redovno i obezbjeđuje se iz nekoliko izvora, prvenstveno iz budžeta Brčko distrikta BiH i međunarodnih fondova (2025.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,077	0,077

7.8.1. Mjera	Unapređenje obrazovnih programa, istraživanja i inovacija u oblasti životne sredine	**Indikatori mjere**	**Polazne vrijednosti indikatora**	**Ciljne vrijednosti indikatora**
		Integrisanje problematike zaštite životne sredine u nastavne planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH	Zaštita životne sredine integrisana je u nastavni plan srednjoškolskog obrazovanja, ali nisu razvijeni sveobuhvatni i dugoročni planovi za	Inovativni i ažurni planovi za integrisanje problematike zaštite životne sredine u nastavne

			integraciju životne sredine u sve oblike obrazovanja u dugom periodu, u skladu sa modernim pristupima	planove odgojnih i obrazovnih institucija u Brčko distriktu BiH (2020.)
		5. Namjenski budžeti odjeljenja u Brčko distriktu BiH za ulaganje u inovacije i razvoj, te primjenu novih tehnologija sa ciljem smanjenja zagađenja	Ne postoje namjenski budžeti	Uspostavljeni namjenski budžeti odjeljenja u Brčko distriktu BiH (2025.)
		Sistemsko finansiranje neformalnog obrazovanja u oblasti životne sredine	Ne postoji sistemsko finansiranje neformalnog obrazovanja u oblasti životne sredine	Uspostavljeni namjenski budžeti odjeljenja u Brčko distriktu BiH za podršku neformalnom obrazovanju u oblasti životne sredine (2025.)
		Kapaciteti za istraživanja u oblasti životne sredine apliciranjem na međunarodne projekte	Nisu razvijeni kapaciteti za istraživanja	Uspostavljeni funkcionalni kapaciteti za istraživanja u oblasti životne sredine apliciranjem na međunarodne projekte (2026.)
		5.1. Saradnja između javnih institucija i privrede na polju zajedničkog finansiranja istraživanja u oblasti životne sredine	Povremena saradnja	Ostvarena aktivna saradnja između javnih institucija i privrede (2029.)
		5.2. Saradnja između fakulteta i privrede	Povremena saradnja	Uspostavljena konstruktivna saradnja između fakulteta i privrede (2030.)
		Budžet (milion KM)	**Ostali izvori (milion KM)**	**Ukupno (milion KM)**
		0	0,077	0,077

9.3. Aneks 3: Indikativni finansijski okvir

INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR ZA PERIOD VAŽENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA					
Redni broj i oznaka	Struktura finansiranja (u %)*	Ukupno KM	Budžet institucije (KM)	Ostali izvori	
				(KM)	
Upravljanje vodama	**50%**	**193.159.153**	**11.289.079**	**181.870.074**	
1.1. Prioritet	27%	52.712.344	2.688.238	50.024.107	
1.1.1. Mjera	0,1%	50.452	50.452	0	Budžetska sredstva
1.1.2. Mjera	0,01%	4.938	4.938	0	Budžetska sredstva
1.1.3. Mjera	100%	52.656.954	2.632.848	50.024.107	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.2. Prioritet	1%	2.286.685	199.538	2.087.146	
1.2.1. Mjera	57%	1.305.108	130.511	1.174.597	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
1.2.2. Mjera	13%	291.300	0	291.300	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.2.3. Mjera	30%	690.277	69.028	621.249	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.3. Prioritet	50%	96.522.667	5.254.970	91.267.696	

1.3.1. Mjera	98%	94.658.444	4.732.922	89.925.521	Budžetska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.3.2. Mjera	2%	1.491.305	149.131	1.342.175	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
1.3.3. Mjera	0,4%	372.918	372.918	0	Budžetska sredstva
1.4. Prioritet	6%	11.226.106	23.130	11.202.976	
1.4.1. Mjera	1%	105.520	10.552	94.968	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
1.4.2. Mjera	98%	10.994.805	0	10.994.805	Kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
1.4.3. Mjera	1%	125.781	12.578	113.203	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
1.5. Prioritet	10,3%	19.912.085	995.604	18.916.480	
1.5.1. Mjera	100%	19.912.085	995.604	18.916.480	Budžetska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.6. Prioritet	5%	10.499.267	2.127.598	8.371.669	
1.6.1. Mjera	100%	10.464.586	2.092.917	8.371.669	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
1.6.2. Mjera	0,3%	34.681	34.681	0	Budžetska sredstva
Upravljanje otpadom	19%	72.449.286	6.541.454	65.907.832	
2.1. Prioritet	1%	861.339	86.134	775.205	
2.1.1. Mjera	100%	861.339	86.134	775.205	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
2.2. Prioritet	0,01%	9.501	9.501	0	
2.2.1. Mjera	100%	9.501	9501	0	Budžetska sredstva
2.3. Prioritet	66%		4.907.849	42.625.051	

		47.532.900			
2.3.1. Mjera	3%	1.545.591	309.118	1.236.473	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
2.3.2. Mjera	93%	44.215.047	4.421.505	39.793.542	Budžetska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
2.3.3. Mjera	4%	1.772.262	177.226	1.595.036	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
2.4. Prioritet	30%	21.822.227	1.091.111	20.731.115	
2.4.1. Mjera	100%	21.822.227	1.091.111	20.731.115	Budžetska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
2.4.2. Mjera	0%	0	0	0	
2.5. Prioritet	0,3%	215.626	64.688	150.938	
2.5.1. Mjera	100%	215.626	64.688	150.938	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
2.6. Prioritet	3%	1.814.020	362.804	1.451.216	
2.6.1. Mjera	100%	1.814.020	362.804	1.451.216	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
2.7. Prioritet	0,3%	193.672	19.367	174.305	
2.7.1. Mjera	100%	193.672	19.367	174.305	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Biodiverzitet i zaštita prirode	1,5%	5.864.530	1.474.995	4.389.535	
3.1. Prioritet	7%	386.182	38.618	347.564	
3.1.1. Mjera	100%	386.182	38.618	347.564	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.2. Prioritet	35%	2.024.616	202.462	1.822.154	
3.2.1. Mjera	100%	2.024.616	202.462	1.822.154	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
3.3. Prioritet	12%	726.303	165.674	560.628	

3.3.1. Mjera	**15%**	**112.094**	**112.094**	**0**	**Budžetska sredstva**
3.3.2. Mjera	**9%**	**68.454**	**0**	**68.454**	**Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.3.3. Mjera	**1%**	**9.953**	**0**	**9.953**	**Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.3.4. Mjera	**14%**	**104.959**	**10.496**	**94.463**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.3.5. Mjera	**59%**	**430.842**	**43.084**	**387.758**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.4. Prioritet	**25%**	**1.468.517**	**522.641**	**945.876**	
3.4.1. Mjera	**90%**	**1.321.265**	**396.379**	**924.885**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.4.2. Mjera	**2%**	**29.987**	**8.996**	**20.991**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.4.3. Mjera	**1%**	**12.321**	**12.321**	**0**	**Budžetska sredstva**
3.4.4. Mjera	**2%**	**29.782**	**29.782**	**0**	**Budžetska sredstva**
3.4.5. Mjera	**5%**	**75.163**	**75.163**	**0**	**Budžetska sredstva**
3.5. Prioritet	**14%**	**813.858**	**277.868**	**535.989**	
3.5.1. Mjera	**6%**	**49.593**	**14.878**	**34.715**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.5.2. Mjera	**10%**	**84.277**	**58.994**	**25.283**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.5.3. Mjera	**13%**	**108.753**	**32.626**	**76.127**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.5.4. Mjera	**70%**	**571.235**	**171.371**	**399.865**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
3.6. Prioritet	**1%**	**64.040**	**64.040**	**0**	
3.6.1. Mjera	**16%**	**10.124**	**10.124**	**0**	**Budžetska sredstva**
3.6.2. Mjera	**84%**	**53.916**	**53.916**	**0**	**Budžetska sredstva**
3.7. Prioritet	**3%**	**153.904**	**153.904**	**0**	
3.7.1. Mjera	**54%**	**83.017**	**83.017**	**0**	**Budžetska sredstva**
3.7.2. Mjera	**46%**	**70.887**	**70.887**	**0**	**Budžetska sredstva**
3.8. Prioritet	**3%**	**187.102**	**9.779**	**177.323**	

3.8.1. Mjera	84%	157.765	0	157.765	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
3.8.2. Mjera	5%	9.779	9.779	0	Budžetska sredstva
3.8.3. Mjera	10%	19.558	0	19.558	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
3.9. Prioritet	1%	40.009	40.009	0	
3.9.1. Mjera	100%	40.009	40.009	0	Budžetska sredstva
Kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija	25,2%	97.741.746	5.922.348	91.819.398	
4.1. Prioritet	44%	43.448.715	2.210.661	41.238.054	
4.1.1. Mjera	1%	254.837	50.967	203.869	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
4.1.2. Mjera	99%	43.193.879	2.159.694	41.034.185	Budžetska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
4.2. Prioritet	2%	1.586.081	158.608	1.427.473	
4.2.1. Mjera	62%	988.146	98.815	889.331	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
4.2.2. Mjera	38%	597.935	59.794	538.142	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
4.3. Prioritet	15%	14.907.631	745.382	14.162.249	
4.3.1. Mjera	100%	14.907.631	745.382	14.162.249	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
4.4. Prioritet	16%	15.619.602	1.561.960	14.057.642	
4.4.1. Mjera	3%	417.624	41.762	375.862	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije

4.4.2. Mjera	97%	15.201.978	1.520.198	13.681.780	Budžetska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
4.5. Prioritet	12%	11.614.293	690.151	10.924.142	
4.5.1. Mjera	6%	729.576	145.915	583.661	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
4.5.2. Mjera	94%	10.884.717	544.236	10.340.481	Budžetska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
4.6. Prioritet	10,7%	10.427.996	528.100	9.899.896	
4.6.1. Mjera	0%	44.668	8.934	35.735	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
4.6.2. Mjera	100%	10.383.328	519.166	9.864.162	Budžetska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
4.7. Prioritet	0,1%	137.427	27.485	109.942	
4.7.1. Mjera	100%	137.427	27.485	109.942	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Hemijska bezbjednost i buka	0,5%	1.929.585	576.231	1.353.353	
5.1. Prioritet	11%	218.400	218.400	0	
5.1.1. Mjera	95%	208.418	208.418	0	Budžetska sredstva
5.1.2. Mjera	5%	9.983	9.983	0	Budžetska sredstva
5.1.3. Mjera	0%	0	0	0	
5.2. Prioritet	16%	312.436	80.010	232.426	
5.2.1. Mjera	2%	5.476	5.476	0	Budžetska sredstva
5.2.2. Mjera	5%	16.428	16.428	0	Budžetska sredstva
5.2.3. Mjera	93%	290.533	58.107	232.426	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora

5.3. Prioritet	**33%**	**629.392**	**184.624**	**444.768**	
5.3.1. Mjera	**98%**	**615.412**	**184.624**	**430.788**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
5.3.2. Mjera	**2%**	**13.980**	**0**	**13.980**	**Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
5.4. Prioritet	**6%**	**110.882**	**14.387**	**96.495**	
5.4.1. Mjera	**97%**	**107.217**	**10.722**	**96.495**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
5.4.2. Mjera	**3%**	**3.665**	**3.665**	**0**	**Budžetska sredstva**
5.5. Prioritet	**1%**	**25.784**	**25.784**	**0**	
5.5.1. Mjera	**100%**	**25.784**	**25.784**	**0**	**Budžetska sredstva**
5.6. Prioritet	**14%**	**265.135**	**53.027**	**212.108**	
5.6.1. Mjera	**100%**	**265.135**	**53.027**	**212.108**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
5.7. Prioritet	**11%**	**203.827**	**0**	**203.827**	
5.7.1. Mjera	**100%**	**203.827**	**0**	**203.827**	**Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
5.8. Prioritet	**9%**	**163.729**	**0**	**163.729**	
5.8.1. Mjera	**100%**	**163.729**	**0**	**163.729**	**Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
Održivo upravljanje resursima	**3%**	**11.505.031**	**1.859.056**	**9.645.975**	
6.1. Prioritet	**24%**	**2.786.802**	**278.680**	**2.508.122**	
6.1.1. Mjera	**34%**	**946.231**	**94.623**	**851.608**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
6.1.2. Mjera	**47%**	**1.303.072**	**130.307**	**1.172.765**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
6.1.3. Mjera	**16%**	**459.266**	**45.927**	**413.340**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
6.1.4. Mjera	**3%**	**78.233**	**7.823**	**70.410**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
6.2. Prioritet	**1,8%**	**210.513**	**42.103**	**168.410**	

6.2.1. Mjera	100%	210.513	42.103	168.410	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.3. Prioritet	5%	624.920	264.920	360.000	
6.3.1. Mjera	36%	224.920	224.920	0	Budžetska sredstva
6.3.2. Mjera	64%	400.000	40.000	360.000	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.4. Prioritet	6,2%	708.554	141.711	566.843	
6.4.1. Mjera	59%	415.180	83.036	332.144	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
6.4.2. Mjera	41%	293.375	58.675	234.700	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
6.5. Prioritet	60%	6.848.216	1.096.437	5.751.779	
6.5.1. Mjera	40%	2.732.062	273.206	2.458.855	Budžetska sredstva, kreditna sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
6.5.2. Mjera	60%	4.116.154	823.231	3.292.923	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
6.6. Prioritet	1,81%	208.675	0	208.675	
6.6.1. Mjera	100%	208.675	0	208.675	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
6.7. Prioritet	1,0%	117.350	35.205	82.145	
6.7.1. Mjera	100%	117.350	35.205	82.145	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora
Upravljanje životnom sredinom	**1,3%**	**5.008.226**	**1.564.325**	**3.443.901**	
7.1. Prioritet	10%	491.751	98.350	393.401	

7.1.1. Mjera	**34%**	**166.788**	**33.358**	**133.430**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.1.2. Mjera	**66%**	**324.963**	**64.993**	**259.970**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.2. Prioritet	**7%**	**342.669**	**216.274**	**126.396**	
7.2.1. Mjera	**6%**	**21.004**	**21.004**	**0**	**Budžetska sredstva**
7.2.2. Mjera	**41%**	**140.440**	**14.044**	**126.396**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.2.3. Mjera	**15%**	**52.409**	**52.409**	**0**	**Budžetska sredstva**
7.2.4. Mjera	**38%**	**128.816**	**128.816**	**0**	**Budžetska sredstva**
7.3. Prioritet	**22%**	**1.090.431**	**327.129**	**763.302**	
7.3.1. Mjera	**100%**	**1.090.431**	**327.129**	**763.302**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.4. Prioritet	**11%**	**539.202**	**162.252**	**376.949**	
7.4.1. Mjera	**13%**	**68.015**	**68.015**	**0**	**Budžetska sredstva**
7.4.2. Mjera	**69%**	**372.806**	**74.561**	**298.245**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.4.3. Mjera	**18%**	**98.381**	**19.676**	**78.705**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.5. Prioritet	**20%**	**1.003.351**	**303.311**	**700.040**	
7.5.1. Mjera	**49%**	**491.238**	**49.124**	**442.114**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.5.2. Mjera	**10%**	**104.542**	**20.908**	**83.634**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.5.3. Mjera	**15%**	**147.991**	**29.598**	**118.393**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.5.4. Mjera	**7%**	**73.249**	**73.249**	**0**	**Budžetska sredstva**
7.5.5. Mjera	**19%**	**186.330**	**130.431**	**55.899**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**
7.6. Prioritet	**11%**	**535.786**	**271.453**	**264.333**	
7.6.1. Mjera	**72%**	**387.790**	**271.453**	**116.337**	**Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora**

7.6.2. Mjera	20%	106.069	0	106.069	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
7.6.3. Mjera	8%	41.927	0	41.927	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
7.7. Prioritet	19%	927.779	185.556	742.223	
7.7.1. Mjera	100%	927.779	185.556	742.223	Budžetska sredstva, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
7.8. Prioritet	2%	77.258	0	77.258	
7.8.1. Mjera	100%	77.258	0	77.258	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, ostale donacije
Ukupno iz strateškog dokumenta**	100%	387.657.555	29.227.489	358.430.067	

PREGLED PO IZVORIMA			
(iznosi u KM i procenti)			
Budžetska sredstva	Kreditna sredstva	Sredstva EU i drugih međunarodnih donatora	Ostale donacije
29.227.489	107.529.020	245.883.026	5.018.021
7,54%	27,74%	63,43%	1,29%